

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลทุ่งพระยา
อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

ประสิทธิ์ อัดดีสินทอง

#TH0025634

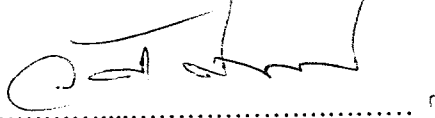
22 ส.ค. 2560

369680

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารทั่วไป
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา
ตุลาคม 2556
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

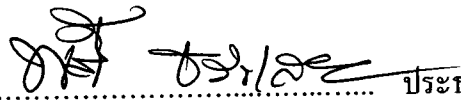
คณะกรรมการอาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษทางการบริหารและคณะกรรมการควบคุม
มาตรฐานวิชาปัญหาพิเศษทางการบริหาร ได้พิจารณาปัญหาพิเศษของ ประสิทธิ์ อัดดีสินทอง
ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษาปัญหาพิเศษทางการบริหาร

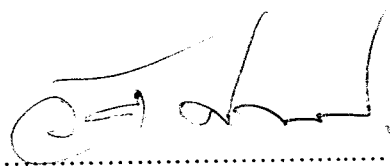
(ดร.วัลลภ ศัพท์พันธุ์)

คณะกรรมการควบคุมมาตรฐานวิชาปัญหาพิเศษทางการบริหาร

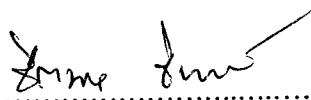
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ ธารเสนา)

กรรมการ

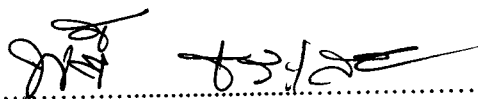
(ดร.วัลลภ ศัพท์พันธุ์)

กรรมการและเลขานุการ

(อาจารย์ชิตพล ชัยมะดัน)

วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจอนุมัติให้รับปัญหาพิเศษฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
หลักสูตรปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารทั่วไป ของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณบดีวิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิชญ์ ธารเสนา)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ประกาศคุณูปการ

ปัญหาพิเศษฉบับนี้สำเร็จลงด้วยดี เนื่องจากผู้วิจัยได้รับการสนับสนุน อนุเคราะห์ และคำปรึกษาเป็นอย่างดี จาก อาจารย์ ดร. วัลลภ ศัพท์พันธุ์ และอาจารย์จิตพล ชัยมะดัน ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการทำปัญหาพิเศษครั้งนี้

ขอขอบคุณ คณาจารย์วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา ศูนย์การศึกษา สระแก้ว ทุกท่านที่ได้กรุณาอบรมสั่งสอน ให้ความรู้ และหลักแนวคิดในการศึกษาจนสามารถนำความรู้ที่ได้มาจัดทำเป็นปัญหาพิเศษได้เป็นผลสำเร็จ

ขอขอบคุณพี่น้ององค์กรประชาชนตำบลทุ่งพระยาที่ได้ร่วมกันทำงานพัฒนาท้องถิ่น ทุกท่าน ที่เป็นแรงบันดาลใจในการทำงาน ทั้งให้ความร่วมมือและช่วยเหลือในระหว่างการจัดทำปัญหาพิเศษครั้งนี้

ขอขอบคุณกำลังใจจากภรรยา และลูก ๆ ทั้งสองคนที่ช่วยสนับสนุนและเป็นแรงผลักดันให้ประสบความสำเร็จทางการศึกษาเพื่อสร้างความก้าวหน้าและเป็นตัวอย่างอันดีให้กับลูก ๆ ในอนาคต

และสุดท้ายขอขอบคุณ บุญคุณอันยิ่งใหญ่ของแม่และพ่อที่ได้เลี้ยงดู อบรมสั่งสอน ให้เห็นคุณค่าของการศึกษาและการพัฒนาตนเองจนเป็นแรงผลักดันให้เข้าศึกษาต่อในระดับมหาบัณฑิต ความสำเร็จในการศึกษาครั้งนี้ จึงขอมอบเป็นการทดแทนด้วยกตัญญูกตเวทิตาคุณ แด่แม่ ผู้อยู่เป็นกำลังใจและสนับสนุนลูกเสมอมา และพ่อ ผู้ล่วงลับไปแล้ว ณ โอกาสนี้

ประสิทธิ์ อัดดีสินทอง

54930055: สาขาวิชา: การบริหารทั่วไป; รป.ม. (การบริหารทั่วไป)

คำสำคัญ: บทบาท/ การมีส่วนร่วม/ องค์กรประชาชน/ การพัฒนาท้องถิ่น

ประสิทธิ์ อัดดีสินทอง: บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา (THE ROLE AND PARTICIPATION OF PEOPLE ORGANIZATION IN LOCAL DEVELOPMENT IN SANAM CHAI KHET DISTRICT, CHACHOENGSARO PROVINCE) อาจารย์ผู้ควบคุมปัญหาพิเศษ: วัลลภ ศัพท์พันธุ์ ปร.ด., 164 หน้า. ปี พ.ศ. 2556.

การวิจัยเรื่อง “บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น และเพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ประชาชนผู้เป็นแกนนำขององค์กรประชาชน รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 10 คน โดยนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปความตามประเด็นสำคัญ

ผลการวิจัยพบว่าองค์กรประชาชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเป็นผู้รวบรวมประชาชนที่มีจิตอาสาเข้ามามีส่วนร่วมทำงานพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ตามหน้าที่โดยมีเป้าหมายตรงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนในท้องถิ่น องค์กรประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในแต่ขั้นตอนโดยอาศัยการประชุมระดมความคิดเห็นของสมาชิกและประชาชนอย่างต่อเนื่องเป็นเครื่องมือหลักในการทำงาน และองค์กรประชาชนพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานด้านการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ในการทำงาน เจ้าหน้าที่ประสานงานและงบประมาณ ขาดการประสานงานเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสารและการวางแผนกิจกรรมการพัฒนาร่วมกันระหว่างองค์กรประชาชนในพื้นที่ ข้อเสนอแนะที่สำคัญของการวิจัยคือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งเป็นหน่วยงานหลักด้านการพัฒนาในพื้นที่ควรยอมรับถึงบทบาทและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรประชาชน และเปิดโอกาสให้องค์กรประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ด้วยการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ จัดอาคารสถานที่ เจ้าหน้าที่ประสานงาน และสนับสนุนงบประมาณที่เน้นผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานขององค์กรประชาชน เพื่อให้้องค์กรประชาชนสามารถให้บริการประชาชนร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ และควรส่งเสริมให้เกิดการสร้างเครือข่ายระหว่างองค์กรประชาชนในพื้นที่โดยใช้การประชุมและการวางแผนร่วมกันเพื่อให้เกิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมในภาพรวม

54930425: MAJOR: GENERAL ADMINISTRATION; M.P.A.

(GENERAL ADMINISTRATION)

KEYWORD: ROLE/ PARTICIPATION/ PEOPLE ORGANIZATION/ LOCAL
DEVELOPMENT

PRASIT ATTASINTONG: ROLE AND PARTICIPATION OF PEOPLE
ORGANIZATIONS IN LOCAL DEVELOPMENT IN TUNGPHRAYA SUB-DISTRICT,
SANAMCHAIKHET DISTRICT, CHACHOENSAO PROVINCE. ADVISOR: VALLOP
SUPPAN, Ph.D. 164 P. 2013.

This qualitative study aims 1) to examine roles and participation of people organizations and 2) to explore the barriers of people organizations in local development in Tungphraya sub-district, Sananchaikheth district, Chachoengsao province. Interview is used as data collecting tool, and the interviewees or key informants consist of 10 leaders of people organizations. Content analysis technique is used and the conclusion is presented according to key topics.

The findings show that the role of people organizations is gathering volunteering people to work in the tasks coincidental with the goals of local administration in terms of up-scaling people's quality of life. Their working is mostly relied on brainstorming of members and people, and the barriers are insufficiencies of equipment, working venue, coordinator staffs, budget, information sharing, and development activity planning between people organizations in the area.

The suggestions are: 1) the people organizations must accept their roles and participation in local development; 2) people participation must be called for by providing of equipment, working venue, coordinator staffs, and financial support; and 3) networking among people organizations in the area should be promoted by having operative meetings and planning.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฌ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	5
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	6
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท.....	6
แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรประชาชน.....	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม.....	29
ข้อมูลพื้นฐานตำบลทุ่งพระยา.....	40
ข้อมูลองค์กรประชาชนในตำบลทุ่งพระยา.....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	50
ประเด็นการวิจัย.....	57
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	58
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	59
ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	59
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล.....	60
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูล.....	61

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 ผลการวิจัย.....	62
ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ	62
ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น.....	63
ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น	68
ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรประชาชน.....	75
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	82
สรุปผลการวิจัย.....	82
อภิปรายผลการวิจัย.....	85
ข้อเสนอแนะ.....	88
บรรณานุกรม	91
ภาคผนวก.....	95
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	164

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนบ้าน/ ชื่อบ้าน และชื่อกำนันผู้ใหญ่บ้าน.....	41
2	ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ.....	62

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 แผนภูมิกรอบแนวคิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม	31
2 ทักษะพื้นฐานในการพัฒนา	34
3 บันไดของการมีส่วนร่วม 8 ขั้นของอาร์นสไตน์	37
4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	58
5 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลทุ่งพระยา.....	68
6 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลทุ่งพระยา.....	74

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

นับจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 ที่เริ่มขึ้นในปี พ.ศ. 2504 เป็นต้นมา รัฐบาลไทยให้ความสำคัญในการพัฒนาประเทศไทย โดยเริ่มจากการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การพัฒนาเชิงพื้นที่ และการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจเข้าสู่อุตสาหกรรม โดยเชื่อว่าเป็นหนทางที่จะทำให้ประเทศพัฒนาขึ้นและประชาชนโดยรวมมีรายได้เพิ่มและมีคุณภาพชีวิตที่ดีบนพื้นฐานประเทศอุตสาหกรรม แต่ผลจากการพัฒนาประเทศโดยเน้นเป้าหมายความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจเป็นหลักทำให้ชุมชนท้องถิ่นและสังคมอ่อนแอ เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมาอย่างมากมาย ทำให้การพัฒนาประเทศในช่วงเวลาต่อมาจึงต้องดำเนินการ โดยคำนึงถึงด้านสังคมและการมีส่วนร่วมของประชาชน เห็นได้จากพัฒนาการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติในช่วงเวลาต่อมา ที่ได้ปรับสมดุลระหว่างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความมั่นคงของสังคมภายใต้การมีส่วนร่วมของประชาชนจนถึงการปรับกระบวนการพัฒนาที่เน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา (สรรเสริญ วงศ์ชะอุ่ม, 2549, หน้า 124-126)

รัฐธรรมนูญฉบับ พ.ศ. 2540 ได้เปิดโอกาสให้กลุ่มองค์กรภาคประชาชนได้มีส่วนร่วมในการร่างรัฐธรรมนูญ ส่งผลให้มีการกระจายอำนาจให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปกครองผ่านองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 มาตรา 4 ได้กำหนดให้จัดระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน แบ่งเป็น 3 ส่วน คือ การบริหารราชการส่วนกลาง การบริหารราชการส่วนภูมิภาคและการบริหารราชการส่วนท้องถิ่น

1. การบริหารราชการส่วนกลาง เป็นการจัดการปกครองโดยรวมอำนาจการบริหาร การตัดสินใจไว้ที่ศูนย์กลางคือ รัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรี โดยความรับผิดชอบเหมือนสมองของชาติ มีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดนโยบายและวางแผนรวมของชาติ รวมทั้งการดำเนินนโยบาย ทางด้านการเงินการคลังของประเทศ การป้องกันประเทศ การต่างประเทศ และการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในที่เป็นส่วนรวมของชาติ โดยมีกระทรวง ทบวง กรมต่าง ๆ (มีฐานะเป็นนิติบุคคล) เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบในการนำนโยบายของรัฐบาลหรือคณะรัฐมนตรีไปปฏิบัติ

2. การบริหารราชการส่วนภูมิภาค เป็นการจัดการปกครองและการบริหารโดยราชการส่วนกลาง ซึ่งประกอบด้วย กระทรวง ทบวง กรม มอบอำนาจให้ข้าราชการหรือส่งผู้แทนของตนไปปฏิบัติงานในพื้นที่ในภูมิภาค ได้แก่ จังหวัด (มีฐานะเป็นนิติบุคคล) อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน

3. การบริหารราชการส่วนท้องถิ่นหรือการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการจัดการปกครองที่ส่วนกลางกระจายอำนาจการปกครองและการบริหารให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความเป็นอิสระ และสามารถตัดสินใจในการบริหารงานในการแก้ไขปัญหาของท้องถิ่นตน มีฐานะเป็นนิติบุคคล และมีการเลือกตั้งผู้บริหาร โดยตรงจากเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่น

ในพื้นที่ระดับตำบลนอกเขตเมือง องค์การบริหารส่วนตำบลจึงเป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนา เริ่มจากการรวบรวมปัญหาความต้องการจากการประชาคมระดับหมู่บ้าน จัดทำประชาคมระดับตำบลเพื่อรับรองแผนพัฒนาท้องถิ่น นำแผนพัฒนาท้องถิ่นเข้าสู่สภาองค์การบริหารส่วนตำบลเพื่อรับความเห็นชอบก่อนประกาศใช้และจัดทำเป็นโครงการพัฒนาต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่เป็นเครื่องมือและหัวใจสำคัญในการพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องผ่านการมีส่วนร่วมของประชาชนในหลายวาระแต่ในหมู่บ้านและชุมชนที่ขาดความเข้มแข็งและไม่ได้มีการจัดทำแผนแม่บทชุมชนที่รวบรวมปัญหาความต้องการและโครงการที่มาจากกระบวนการลงความเห็นของประชาชนในชุมชนแล้ว ก็มักจะพบว่า โครงการพัฒนาในหมู่บ้านถูกกำหนดขึ้นจากกลุ่มผู้นำในหมู่บ้าน ประกอบด้วยผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล โดยประชาชนในหมู่บ้านมีหน้าที่ให้ความเห็นชอบเท่านั้น

ศิริพงษ์ เศรษฐสุนทิ (2543) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการกำหนดนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่ากลุ่มผู้นำมีหน้าที่ในการคิดและกำหนดทางเลือกให้ประชาชนตัดสินใจ การเข้าไปมีส่วนร่วมของประชาชนกระทำผ่านตัวแทนที่เป็นคณะกรรมการหมู่บ้านซึ่งทำหน้าที่รวบรวมปัญหาความต้องการของประชาชนเข้าสู่กระบวนการกำหนดนโยบาย แต่ด้วยวัฒนธรรมถ้อยทีถ้อยอาศัยและการหลีกเลี่ยงความขัดแย้งทำให้มีแนวโน้มถูกชี้นำจากชนชั้นนำในท้องถิ่นสูง ซึ่งปรากฏการณ์นี้ทำให้มองเห็นได้ว่าในท้องถิ่นหลาย ๆ แห่งที่ชุมชนและภาคประชาชนขาดความเข้มแข็ง การจัดทำโครงการพัฒนาต่าง ๆ จึงเป็นไปตามความต้องการของชนชั้นนำในท้องถิ่น โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการยกมือสนับสนุนเท่านั้น

ที่ผ่านมาแม้ว่าจะมีการกระจายอำนาจการปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนได้เลือกตั้งผู้นำของตนเอง มีสภาท้องถิ่นจากการเลือกตั้งของประชาชนเป็นผู้ตรวจสอบและดวงคุณอำนาจของผู้บริหาร และตามกฎหมายได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเปิดช่องทางให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทและส่วนร่วมในการดำเนินงานและติดตามผลในด้านต่าง ๆ แล้วก็ตาม แต่ยังคงพบว่าการพัฒนาท้องถิ่นในหลายพื้นที่ยังไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการกระจายอำนาจที่มุ่งให้ประชาชน

ได้ปกครองตนเองและแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น ได้ตรงตามปัญหาและความต้องการ โดยมีสาเหตุจาก โครงสร้างอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ถอดรูปแบบมาจากส่วนกลางเหมือนกับรัฐ ษณาคย่อ มีอำนาจการตัดสินใจรวมศูนย์ของผู้บริหารท้องถิ่น และด้วยเหตุจากการเข้ามาสู่อำนาจ ของผู้บริหารท้องถิ่นและสมาชิกสภาท้องถิ่นเพื่อบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นไป ตามประชาธิปไตยระบบตัวแทน ใช้ประโยชน์การเป็นชนชั้นนำในท้องถิ่น

ฐานหวัคะแนนและการลงทุนใช้จ่ายเงินในการเลือกตั้งเพื่อเข้าสู่อำนาจ ผู้บริหารท้องถิ่น ส่วนใหญ่จึงไม่ได้เป็นตัวแทนของประชาชนอย่างแท้จริง การตัดสินใจกำหนดนโยบายและดำเนิน นโยบายในการพัฒนาย่อมไม่ตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนโดยส่วนมาก แต่เป็นการบริหารจัดการผลประโยชน์ระหว่างผู้นำการเมืองและหวัคะแนน โดยอาศัยประชาชนเป็น ฐานรองรับ

ความเข้มแข็งของท้องถิ่นจะเกิดขึ้นได้ เมื่อประชาชนในท้องถิ่นลุกขึ้นรวมตัวกันเพื่อ แก้ไขปัญหาของตนเอง นักวิชาการหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างชุมชนเข้มแข็งซึ่งเป็ นการพัฒนาท้องถิ่นและการพัฒนาประชาธิปไตยจากฐานราก เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2550) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น (Self-government) ซึ่งเป็นประชาธิปไตยที่ แตกต่างจากประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Government) โดยเป็นประชาธิปไตยที่ ประชาชนปกครองตนเอง ซึ่งเกิดจากความรัก ความผูกพันกับท้องถิ่นของตนและเข้าไปมีส่วนร่วม ในการจัดการนโยบายสาธารณะระดับท้องถิ่นเพื่อให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจากพลังของประชาชน และประเวศ วะสี (2542) ได้กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาที่ผ่านมาของประเทศไทยว่าเป็น เหมือนดังการก่อพระเจดีย์จากด้านบนที่ไม่มีฐานรองรับเมื่อประสบกับวิกฤตจึงเกิดการพังทลายจาก บนลงสู่ล่าง ทางแก้ไขจึงต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาชนและชุมชนในท้องถิ่น โดยประกอบด้วย องค์กรชุมชน ความรู้ และ กระบวนการเรียนรู้ของประชาชน จากมุมมองของ นักวิชาการทั้งสองท่านนี้ทำให้มองเห็นถึงความสำคัญของกลุ่มองค์กรภาคประชาชน และบทบาท การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในการขับเคลื่อนนโยบายและจัดทำ โครงการ พัฒนาควบคู่ไปกับภาครัฐ โดยมีเป้าหมายให้เกิดความอยู่ดีมีสุขของประชาชนในชุมชน

ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา เป็นตำบลขนาดใหญ่ที่มีพื้นที่ ขนาด 337 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นพื้นที่จำนวน 210,925 ไร่ ประชากรจำนวน 15,577 คน ใน 19 หมู่บ้าน มีองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยาเป็นหน่วยงานหลักในการจัดบริการสาธารณะ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน การสาธารณสุข การศึกษา สวัสดิการสังคมให้บริการกับประชาชนในพื้นที่ องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยา การพัฒนาท้องถิ่นที่ผ่านมาองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยา ได้ส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ได้มีส่วนร่วมผ่านช่องทางต่าง ๆ เช่น การจัดประชาคมหมู่บ้าน

การแต่งตั้งคณะกรรมการภาคประชาชนเป็นกรรมการเปิดของสอบราคาจัดซื้อจัดจ้าง และกรรมการตรวจรับงานจ้างซึ่งเป็นไปตามช่องทางที่กฎหมายกำหนด ในขณะเดียวกันการพัฒนาท้องถิ่นโดยภาคประชาชนก็มีการรวมตัวของประชาชนร่วมพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ทั้งในรูปแบบของอาสาสมัครที่เริ่มจัดตั้งโดยรัฐ เช่น อาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ องค์กรภาคประชาชนที่ได้รับการส่งเสริมให้มีการจัดตั้งขึ้นจากภาครัฐ เช่น กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบล กองทุนหมู่บ้านการรวมกลุ่มโดยธรรมชาติด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น กลุ่มอาชีพระดับหมู่บ้าน เงินฉापนกิจระดับหมู่บ้าน และองค์กรทางสังคมที่มีบทบาทด้านการพัฒนาศีลธรรมอันดีให้กับประชาชนอย่างวัดและศาสนสถานในพื้นที่

ผู้วิจัยในฐานะที่ทำงานด้านพัฒนาชุมชนมีความเชื่อมั่นว่าการพัฒนาท้องถิ่น ทั้งในด้านการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนและจัดโครงการให้บริการสาธารณะในท้องถิ่น จำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุนและมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงจากประชาชน เมื่อประชาชนตระหนักถึงบทบาทของตนในการพัฒนาท้องถิ่นและรวมตัวกันเป็นอาสาสมัครและกลุ่มองค์กรเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเพื่อแก้ไขปัญหาของตนเองและท้องถิ่นแล้ว ย่อมแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น ได้ตรงจุดตรงต่อความต้องการของประชาชนและเป็นการพัฒนาท้องถิ่นเพื่อประชาชนอย่างแท้จริง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรประชาชน เพื่อต้องการทราบถึงบทบาท ลักษณะการมีส่วนร่วม ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กรประชาชนในท้องถิ่น โดยหวังว่าผลจากการวิจัยจะนำไปสู่แนวทางในการสร้างความเข้มแข็งขององค์กรประชาชนในพื้นที่ และเป็นข้อมูลอันประโยชน์ให้กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและส่วนราชการ ได้กำหนดบทบาทและนโยบายในการส่งเสริมและสนับสนุนองค์กรประชาชนให้เข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น พื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรประชาชน ในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
3. เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. การวิจัยในครั้งนี้ทำการศึกษาบทบาทขององค์กรประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา ใน 4 ด้าน ประกอบด้วย

- 1.1 บทบาทตามหน้าที่
- 1.2 บทบาทการจัดกิจกรรมพัฒนา
- 1.3 บทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้
- 1.4 บทบาทการสร้างอาสาสมัคร

2. ทำการศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ใน 4 ขั้นตอน ได้แก่

- 2.1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
- 2.2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงาน
- 2.3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน
- 2.4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ขอบเขตด้านพื้นที่

การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาประชาชนผู้เป็นแกนนำขององค์กรประชาชน องค์กรละ 2 คน โดยคัดเลือกมาจากองค์กรประชาชนที่มีผลการดำเนินงานต่อเนื่องและมีพื้นที่ดำเนินงานในระดับตำบล ประกอบด้วย

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งพระยา	จำนวน 2 คน
กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลทุ่งพระยา	จำนวน 2 คน
กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานตำบลทุ่งพระยา	จำนวน 2 คน
คณะกรรมการประสานงานศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัย	
ฝ่ายพลเรือนตำบลทุ่งพระยา	จำนวน 2 คน
กลุ่มอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อผู้พิการ	
ตำบลทุ่งพระยา	จำนวน 2 คน
รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น	10 คน

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

“บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา” มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท
2. แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรประชาชน
3. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น
4. แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม
5. ข้อมูลพื้นฐานตำบลทุ่งพระยา
6. ข้อมูลองค์กรประชาชนในตำบลทุ่งพระยา
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
8. ประเด็นการวิจัย

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับบทบาท

ความหมายและลักษณะของบทบาท

บทบาท คือแบบแผนพฤติกรรมที่บุคคลหรือกลุ่มแสดงออก ตามสถานภาพ หน้าที่ ความคาดหวัง และบรรทัดฐานของสังคมต่อสถานภาพนั้น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นว่า เมื่อบุคคล หรือกลุ่ม ดำรงตำแหน่งใดก็ควรแสดงพฤติกรรมให้ตรงกับหน้าที่ และความรับผิดชอบนั้น คำว่า “บทบาท” ได้มีหน่วยงานและนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้ รวบรวมได้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 602) ได้บัญญัติความหมายของคำว่า “บทบาท” ไว้ว่า หมายถึง การทำตามหน้าที่ที่กำหนดไว้ เช่น บทบาทของพ่อแม่ บทบาทของครู

สุพิศรา สุภาพ (2530, หน้า 30) ได้กล่าวว่า บทบาท คือ การปฏิบัติตามสิทธิและหน้าที่ ของสถานภาพ (ตำแหน่ง) ซึ่งมนุษย์แต่ละคนจะมีหลายบทบาท และแต่ละบทบาทจะมีความสมบูรณ์หรือสมดุลกันพอสมควร นอกจากนี้ยังได้กล่าวไว้ว่า บทบาทจะกำหนดความ รับผิดชอบของงานต่าง ๆ ที่ปฏิบัติซึ่งจะช่วยให้บุคคลมีพฤติกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ

งามพิศ สัตย์สงวน (2537, หน้า 25) ได้ให้ความหมายไว้ว่า บทบาท หมายถึง พฤติกรรมที่ บุคคลหนึ่งคาดหวังสำหรับผู้ที่อยู่ในสถานภาพต่าง ๆ ว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไร เป็นบทบาทที่ คาดหวังโดยกลุ่มคนหรือสังคม เพื่อให้ผู้สัมพันธ์มีการกระทำระหว่างทางสังคมได้ รวมทั้ง

สามารถคาดการณ์พฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้

Levenson (1976 อ้างถึงใน อรณูช ป้อมเป็น, 2551) ได้สรุปความหมายของบทบาทไว้ 3 ประการ คือ

1. บทบาท หมายถึง บรรทัดฐาน (Norm) ความคาดหวัง ข้อห้าม ความรับผิดชอบ ซึ่งผูกพันอยู่กับตำแหน่งทางสังคมที่กำหนดไว้ บทบาทตามความหมายนี้คำนึงถึงบุคคลน้อยที่สุดแต่มุ่งไปที่การชี้หน้าที่อันควรกระทำ
2. บทบาท หมายถึง ความคิดเห็นของบุคคลผู้ดำรงตำแหน่งที่จะคิดและทำเมื่อดำรงตำแหน่งนั้น ๆ
3. บทบาท หมายถึง การกระทำของบุคคลแต่ละคนที่จะกระทำโดยให้สัมพันธ์กับโครงสร้างของสังคมหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง ก็คือ แนวทางอันบุคคลที่พึงกระทำเมื่อตนดำรงตำแหน่งนั้น ๆ นั้นเอง

สงวนศรี วิรัชชัย (2527, หน้า 23-24) ได้กล่าวว่า หากพิจารณาให้ลึกซึ้งจะพบ บทบาท อยู่ใน 5 ลักษณะ คือ

1. บทบาทตามที่กำหนด หมายถึง บทบาทที่สังคม กลุ่ม หรือองค์การกำหนดไว้ว่าเป็นรูปแบบของพฤติกรรมประจำตำแหน่งต่าง ๆ ที่มีอยู่ในสังคม กลุ่ม หรือองค์การนั้น ๆ
2. บทบาทตามที่คุณคาดหวัง หมายถึง บทบาทหรือรูปแบบของพฤติกรรมที่ผู้เกี่ยวข้องคาดหวังว่าผู้อยู่ในตำแหน่งจะถือปฏิบัติ
3. บทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง หมายถึง รูปแบบของพฤติกรรมที่บุคคลผู้อยู่ในตำแหน่งคิดและเชื่อว่าเป็นบทบาทของตำแหน่งที่ตนดำรงอยู่
4. บทบาทที่ปฏิบัติจริง หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้อยู่ในตำแหน่งได้ปฏิบัติหรือแสดงออกมาให้เห็น ซึ่งมักเป็นพฤติกรรมที่สอดคล้องกับบทบาทตามความคิดของผู้อยู่ในตำแหน่ง
5. บทบาทที่ผู้อื่นรับรู้ หมายถึง รูปแบบพฤติกรรมที่ผู้อื่นได้รับทราบเกี่ยวกับการปฏิบัติบทบาทของผู้อยู่ในตำแหน่ง ซึ่งมักจะเล็กรับรู้หรือรับรู้ผิดไปจากความเป็นจริงก็ได้

ผู้วิจัยจึงสรุปว่า บทบาท หมายถึง แบบแผนพฤติกรรมหรือการกระทำต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอำนาจ หน้าที่และสิทธิ ซึ่งผูกพันกับสภาพหรือฐานะตำแหน่งทางสังคม โดยที่สังคมจะกำหนดหรือคาดหวังบทบาทของบุคคลในแต่ละสถานภาพ หรือฐานะตำแหน่งไว้เพื่อให้ผู้ที่อยู่ในสถานภาพหรือตำแหน่งนั้น ๆ ยึดถือเป็นแนวทางปฏิบัติ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับบทบาท

การปฏิบัติงานตามบทบาทของตนเองให้ถูกต้องเหมาะสมกับสภาพบทบาทที่รับมาตามข้อตกลงของสังคมนั้น ได้มีผู้ศึกษาและสรุปเป็นทฤษฎีบทบาทไว้ดังต่อไปนี้

ธนารัตน์ เทพโยธิน (2544, หน้า 10) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาทและ ได้อธิบายโดยสรุปไว้ ดังนี้

1. ทฤษฎีของลินตัน (Linton) ลินตัน กล่าวว่า สถานภาพหรือตำแหน่งเป็นตัวกำหนดบทบาทให้แก่บุคคล สถานภาพเป็นนามธรรม หมายถึงฐานะหรือตำแหน่ง ดังนั้น เมื่อกำหนดตำแหน่งใดขึ้นก็จำเป็นจะต้องมีบทบาทหรือภาระหน้าที่กำกับตำแหน่งนั้น ไว้เสมอ

2. ทฤษฎีของสกอต (Scott) สกอต กล่าวถึง บทบาทไว้ 5 ประการดังนี้

2.1 บทบาทเป็นความคาดหวังที่เกิดขึ้นในตำแหน่งต่าง ๆ มิได้เกี่ยวข้องกับมุ่งไปที่ตัวบุคคล

2.2 บทบาทมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการทำงาน บทบาทในองค์กรเป็นพฤติกรรมที่ถูกคาดหวังให้ปฏิบัติงานหนึ่ง ๆ

2.3 บทบาทนั้นยากที่จะกำหนดชี้เฉพาะลงไปได้อย่างชัดเจน

2.4 บทบาทจะทำให้บุคคลเกิดการเรียนรู้และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

2.5 บทบาทกับงานไม่ใช่เป็นสิ่งเดียวกัน ในงานหนึ่ง ๆ บุคคลอาจมีหลายบทบาทได้

นิตย์ ประจงแต่ง (2548, หน้า 23) ได้รวบรวมทฤษฎีบทบาทและ ได้อธิบายโดยสรุปในแต่ละทฤษฎีไว้ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีของลินตัน (Linton) ลินตัน ให้แนวคิดเกี่ยวกับสถานภาพหรือฐานะ (Status) และบทบาท (Role) ไว้ว่า สถานภาพเป็นนามธรรมหรือตำแหน่งซึ่งฐานะจะเป็นตัวกำหนดบทบาทของตำแหน่งนั้นว่ามีภารกิจและหน้าที่อย่างไร ดังนั้นเมื่อมีตำแหน่ง สิ่งที่มาคือ บทบาทของตำแหน่งซึ่งทุกตำแหน่งต้องมีบทบาทกำกับ

2. ทฤษฎีของเพียร์สัน (Pearson) เพียร์สันกล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในสังคม ทำให้มนุษย์ต้องเพิ่มบทบาทพิเศษของแต่ละบุคคลซึ่งคนในสังคม มีความจำเป็นที่ต้องติดต่อสัมพันธ์กัน ต้องมีความสนใจกันเป็นพิเศษและให้ความเห็นว่า สภาพสังคมในโรงเรียนจะประกอบด้วย ครูใหญ่ ครู นักเรียน ซึ่งต้องติดต่อสัมพันธ์กัน และ มีความสนใจกันเป็นพิเศษ และ

3. ทฤษฎีของฮอร์แมนส์ (Homan) ฮอร์แมนส์กล่าวว่า ตำแหน่ง เป็นสาระของพฤติกรรมสัมพันธ์บุคคลจะปฏิบัติอย่างไรก็ต่อเมื่อเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ตนเองและคิดเสมอว่าตำแหน่งเป็นเพียงปัจจัยที่กระตุ้นให้บุคคลเกิดการกระทำหรือแสดงพฤติกรรมเท่านั้น ดังนั้น บุคคลจะเปลี่ยนบทบาทไปตามตำแหน่งหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับองค์กรประชาชน

ความหมายขององค์กรประชาชน

เสรี พงศ์พิศ (2553, หน้า 8) กล่าวถึง องค์กรประชาชน (People Organization-PO) ว่าใช้กันแพร่หลายที่ประเทศฟิลิปปินส์ เพื่อหมายถึงการรวมกลุ่มกันของประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อดำเนินกิจการเพื่อการพัฒนาตนเอง โดยอาจมีประเด็นที่เน้นเป็นพิเศษ เช่น เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เพื่อการแก้ปัญหาที่ดิน เพื่อการศึกษา เพื่อการพัฒนาพัฒนาการเกษตร โดยมีสถานภาพทางกฎหมายคล้ายกับ “กลุ่มเกษตรกร” ของไทย ซึ่งแตกต่างจากสหกรณ์ โดยกลุ่มเกษตรกร และ องค์กรประชาชน มีลักษณะแคบกว่า เล็กกว่า ทั้งโดยขอบเขต เนื้อหา และการดำเนินงาน อย่างไรก็ตาม คี คำว่า องค์กรประชาชนมักถูกใช้เป็นคำกลาง ๆ เพื่อหมายถึงการรวมกลุ่มของประชาชนทั่วไป เพื่อดำเนินการ “การเมืองภาคประชาชน” ทำการรณรงค์สร้างสำนึกในประเด็นเฉพาะต่าง ๆ หรือ เรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายและนโยบาย จึงเป็นคำที่คล้ายกับคำว่า “ขบวนการประชาชน” แต่ “องค์กรประชาชน” จะมีการจัดการองค์การและมีระบบที่ชัดเจนกว่าเท่านั้น แต่ทั้งสองคำมีลักษณะที่มีพลวัต มีความยืดหยุ่นมากกว่า “สถาบัน” องค์กรประชาชนมีลักษณะคล้ายกันกับคำว่า “องค์กรชุมชน” (Community-base Organization-CBO) ซึ่งเป็นคำที่ใช้แพร่หลายมากกว่า มีความหมายถึงการรวมกลุ่มของชาวบ้านในชุมชนหมู่บ้านและท้องถิ่นต่าง ๆ เพื่อประกอบกิจกรรมทางเศรษฐกิจสังคม เช่น การทำกลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มเยาวชน ตามประเด็นเฉพาะต่าง ๆ โดยมีหรือไม่มีสถานภาพทางกฎหมายก็ได้

ไพรัตน์ เดชระรินทร์ (2543 อ้างถึงใน สมชาย พงษ์เทพิน, 2542, หน้า 20) กล่าวว่า องค์กรประชาชน เป็นการรวมตัวของประชาชนในหมู่บ้านหรือตำบลในรูปแบบกลุ่มตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป เพื่อดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งตามวัตถุประสงค์ของกลุ่มเองหรือแม้แต่กระทั่งสนองวัตถุประสงค์ของทางราชการ หรือหน่วยงานเอกชนที่ให้การสนับสนุน กลุ่มที่จัดตั้งขึ้นนี้อาจจะจัดตั้งอย่างเป็นทางการ กล่าวคือ มีกฎหมายรองรับ หรือไม่เป็นทางการ โดยไม่มีกฎหมายรองรับ องค์กรประชาชนเป็นการรวมตัวของประชาชนเป็นองค์กรอย่างมีเป้าหมายเพื่อการแก้ปัญหาหรือพิทักษ์ผลประโยชน์โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนและการตัดสินใจร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม

สมชาย พงษ์เทพิน (2542, หน้า 21) กล่าวถึง องค์กรประชาชน ว่า เป็นการรวมตัวของประชาชนเป็นองค์กรอย่างมีเป้าหมาย เพื่อทำการแก้ปัญหาหรือพิทักษ์ผลประโยชน์โดยการมีส่วนร่วมของประชาชน และการตัดสินใจร่วมกันทำกิจกรรมเพื่อประโยชน์ต่อประชาชนโดยรวม

ยัสมะห์ มากาลิยา (2551 อ้างถึงใน ยุทธศิลป์ อินเจริญ, 2550, หน้า 12) กล่าวว่า องค์กรประชาชน เป็นองค์กรที่จัดตั้งขึ้นเพื่อทำงานพัฒนา มีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะที่เป็นสถาบันที่

ประสานเอาเป้าหมาย ทั้งที่จะปรับปรุงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มประชาชนที่เสียเปรียบในสังคม พร้อมกันมีเป้าหมายที่จะดำเนินการให้ประชาชนในส่วนนี้ได้เข้ามามีส่วนร่วมโดยตรง ในการกำหนดวัตถุประสงค์ และในกระบวนการตัดสินใจ องค์กรดังกล่าวนี้อาจเป็นกลุ่มสหกรณ์ ซึ่งเป็นรูปแบบที่แพร่หลายที่สุดหรืออาจอยู่ในรูปแบบอื่น ๆ ตามแต่ความต้องการ ปัญหาและสภาพในแต่ละท้องถิ่นที่แตกต่างกันออกไป

ยุทธศิลป์ อินเจริญ (2550, หน้า 12) กล่าวว่า องค์กรประชาชน เป็นกลุ่มบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้นไป ร่วมกันปฏิบัติงานโดยมีการแบ่งหรือกำหนดหน้าที่กันทำโดยประชาชนและเพื่อผลประโยชน์ของประชาชนหรือสมาชิกของกลุ่มนั้น ๆ

ผู้วิจัยจึงสรุปว่า องค์กรประชาชน หมายถึง การรวมกลุ่มของประชาชนในท้องถิ่น โดยอาจจัดตั้งอย่างเป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาท้องถิ่นตาม วัตถุประสงค์ของกลุ่ม หรือสนองวัตถุประสงค์ของทางราชการหรือหน่วยงานเอกชน ที่ให้การสนับสนุน โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มประชาชน

การจัดตั้งองค์กรประชาชน

Shigetomi (2006, p. 2) ได้กล่าวถึงการจัดตั้งองค์กรประชาชน ว่าประกอบด้วย สามขั้นตอนด้วยกัน ขั้นตอนแรก ได้แก่ การทำให้เกิดการเข้าใจปัญหาาร่วมกัน ประกอบด้วย การทำงานสองระยะ ได้แก่ การทำให้ปัญหาชัดเจนเพื่อที่จะแก้ไข ได้ด้วยการจัดการขององค์กร และการทำให้ประชาชนท้องถิ่นยอมรับว่าเป็นปัญหาาร่วมกัน ขั้นที่สอง ได้แก่ การวางแผนหาวิธีการที่จะแก้ปัญหา มีภารกิจ ได้แก่ การออกแบบองค์กรและแสดงให้ประชาชนได้เห็นว่าองค์กรจะช่วยแก้ปัญหาได้อย่างไรขั้นที่สาม ได้แก่ การผลักดันวิธีการ ในการแก้ปัญหา สามารถแบ่งออกได้เป็นสามระยะด้วยกัน คือ เริ่มจากกลุ่มผู้นำจะต้องเสนอแผนงานและหารือร่วมกันจนกว่าจะได้รับ ความเห็นพ้องต้องกันจากประชาชนท้องถิ่น จากนั้นกลุ่มผู้นำจะระดมประชาชนเข้าร่วมกับองค์กร และภายหลังจากที่องค์กร ได้ตั้งขึ้นแล้ว กลุ่มผู้นำจะต้องควบคุมพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมเพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร หากปราศจากการควบคุมที่ดีพอและประชาชนท้องถิ่นมองเห็นว่าเกิดความเสียหาย ประชาชนท้องถิ่นก็จะไม่มั่นใจในการบริหารองค์กรและจะเฉยชาในการเข้าร่วมจน ในที่สุดอาจจะถอนตัวออกจากองค์กร

ประเภทขององค์กรประชาชน

ได้มีการศึกษาถึงการแบ่งองค์กรในพื้นที่ชนบทโดยใช้เกณฑ์การจัดองค์กรในสองด้าน ด้านแรกแบ่งองค์กรตามหน้าที่คือ องค์กรเพื่อดำเนินการตามเป้าหมายเฉพาะหรือองค์กรเพื่อที่จะชี้แนะและประสานพฤติกรรมของสมาชิก และแนวทางการแยกองค์กรเป็นองค์กรแบบเป็นทางการ

(Formal Organization) และองค์กรทางสังคม (Social Organization) ตามแนวทางสังคมวิทยาแบบพื้นฐาน ส่วนอีกด้านหนึ่งก็จะแบ่งองค์กรตามความเป็นมาขององค์กร ซึ่งลักษณะหนึ่งเกิดขึ้นจากการผลักดันจากภายนอก อีกลักษณะหนึ่งเกิดจากการสร้างสรรค์จากภายใน จากมุมมองสองด้านเช่นนี้ จึงสามารถแบ่งองค์กรในพื้นที่ชนบทได้เป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

1. องค์กรความร่วมมือตามประเพณี ตัวอย่างเช่น กลุ่มแลกเปลี่ยนแรงงาน กลุ่มแชร์และเครดิตกลุ่มแลกเปลี่ยนแรงงานซึ่งชาวบ้านเป็นผู้สร้างขึ้นมาเพื่อตอบสนองความต้องการแรงงานในบางช่วงเวลา ลักษณะของการรวมกลุ่มเป็นไปตามจารีตประเพณีผ่านกิจกรรมของชาวบ้านและจะยุติบทบาทไปเมื่อไม่มีความต้องการแล้ว

2. องค์กรการพัฒนา ตัวอย่างเช่น กลุ่มออมทรัพย์ กลุ่มสหกรณ์ โดยเป็นองค์กรพัฒนาที่ก่อตั้งขึ้น โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐหรือตัวแทนขององค์กรพัฒนาเอกชน

3. องค์กรทางสังคม ตัวอย่างเช่น องค์กรเครือข่าย ชุมชนหมู่บ้าน โดยกลุ่มเครือข่ายเป็นตัวอย่างเป็นกลุ่มตัวอย่างนี้ เช่น อาจจะมีการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งระหว่างสมาชิกในกลุ่มเครือข่าย

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเป็นองค์กรที่ตั้งขึ้น โดยรัฐบาลเพื่อที่จะปกครองประชาชน องค์กรส่วนท้องถิ่นจะถูกกำหนดบทบาทและภารกิจต่าง ๆ โดยรัฐ (Shigetomi, 2006, pp. 4-5)

จากความหมายของ องค์กรประชาชน ที่หมายความถึง การรวมกลุ่มของประชาชนในท้องถิ่น โดยอาจจัดตั้งอย่างเป็นทางการ หรือไม่เป็นทางการเพื่อดำเนินกิจกรรมด้านต่าง ๆ ในการพัฒนาท้องถิ่นตาม วัตถุประสงค์ของกลุ่ม หรือสนองวัตถุประสงค์ของทางราชการหรือหน่วยงานเอกชนที่ให้การสนับสนุน โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของกลุ่มประชาชน นั้น เห็นได้ว่าองค์กรประชาชนมีความหมายสอดคล้องกับความหมายของ องค์กรการพัฒนา ซึ่งมีการจัดตั้งขึ้นเพื่อการพัฒนาในท้องถิ่น แต่ภายในองค์กรประชาชนเองก็อาจประกอบไปด้วยองค์กรความร่วมมือตามประเพณีและองค์กรทางสังคม และได้รับการสนับสนุนในด้านต่าง ๆ จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยเช่นกัน

บทบาทขององค์กรประชาชนในท้องถิ่น

จากการทบทวนงานวิจัยที่ได้ทำการศึกษาไว้และจากประสบการณ์ในการทำงานร่วมกับกลุ่มองค์กรประชาชน ผู้วิจัยพบว่าการรวมกลุ่มของประชาชนในท้องถิ่นในรูปขององค์กรประชาชน เพื่อมุ่งแก้ไขปัญหาของกลุ่มตามความสนใจและตามหน้าที่รับผิดชอบของหน่วยงานที่ให้การสนับสนุน มีบทบาทซึ่งแสดงถึงแบบแผนพฤติกรรมหรือการกระทำขององค์กรประชาชนในท้องถิ่น ใน 4 รูปแบบดังนี้

1. บทบาทตามหน้าที่ มักอยู่ในรูปแบบขององค์กรประชาชนที่มีการสนับสนุนให้จัดตั้งขึ้นโดยหน่วยงานของรัฐเพื่อทำหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายจากหน่วยงานของรัฐ ดังเช่น อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ซึ่งได้รับการสนับสนุนให้จัดตั้งขึ้นโดยกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทตามหน้าที่ ประกอบด้วย การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และการสงเคราะห์ผู้ประสบภัยในพื้นที่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ซึ่งได้รับการสนับสนุนให้จัดตั้งโดยกระทรวงสาธารณสุข มีบทบาทตามหน้าที่ ประกอบด้วย การปฏิบัติตาม 14 กิจกรรมสาธารณสุขมูลฐาน ด้านสุขศึกษาประชาสัมพันธ์ ด้านการรักษาพยาบาลเบื้องต้น ด้านโภชนาการ ด้านอนามัยแม่และเด็ก ด้านการเสริมภูมิคุ้มกันโรค ด้านควบคุมโรคประจำถิ่น ด้านการสุขภาพสิ่งแวดล้อม ด้านทันตสาธารณสุข ด้านการป้องกันและควบคุมโรคไม่ติดต่อ ด้านการควบคุมผู้บริโภคด้านสาธารณสุข ด้านการป้องกันโรคเอดส์ ด้านการควบคุมป้องกันและแก้ไขมลพิษ ด้านการจัดหายาจำเป็นไว้ในหมู่บ้าน ด้านสุขภาพจิต ชุมชน จึงอาจกล่าวได้ว่าในบทบาทรูปแบบนี้ หน้าที่ซึ่งกำหนดโดยหน่วยงานของรัฐเป็นตัวกำหนดแบบแผนพฤติกรรมหรือบทบาทขององค์กรประชาชน

2. บทบาทการจัดกิจกรรมพัฒนา เป็นแบบแผนพฤติกรรมขององค์กรประชาชน ในเชิงก้าวหน้าและองค์กรประชาชนมีบทบาทในการพัฒนาด้วยตนเองมากขึ้น โดยมีการจัดกิจกรรมการพัฒนาซึ่งต่อยอดมาจากหน้าที่ที่ถูกระบุโดยหน่วยงานของรัฐที่ให้การสนับสนุน ดังเช่น อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อผู้พิการ (อพมก.) นอกจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับจากกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์แล้ว ได้จัดประชุมปรึกษารื้อกันในกลุ่มเพื่อจัด โครงการ/ กิจกรรมสั้นๆ ให้กับผู้พิการ และมีการประสานเชื่อมโยงกับหน่วยงานต่าง ๆ เพื่อให้ผู้พิการได้รับบริการที่เพิ่มขึ้น และกองทุนสวัสดิการชุมชนที่มีการประชุมคณะกรรมการเพื่อปรับการจัดสวัสดิการเพิ่มขึ้นให้กับสมาชิกและขยายฐานสวัสดิการครอบคลุมไปยังผู้ด้อยโอกาสและผู้พิการ จึงกล่าวได้ว่า บทบาทรูปแบบนี้เป็นแบบแผนพฤติกรรมที่อาศัยการมีส่วนร่วมของสมาชิกและคณะกรรมการองค์กรประชาชนในการจัดกิจกรรมการพัฒนาให้กับประชาชนในชุมชน

3. บทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้ เป็นแบบแผนพฤติกรรมขององค์กรประชาชน ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเป็นแหล่งเรียนรู้ตามประเด็นการปฏิบัติงานให้กับคณะกรรมการ สมาชิก และประชาชนทั่วไป โดยมีการถ่ายทอดความรู้จากสมาชิกเดิมที่มีประสบการณ์ หรือจากวิทยากรของหน่วยงานที่ให้การสนับสนุนให้กับสมาชิกใหม่ รวมถึงการถ่ายทอดความรู้ให้กับประชาชนในชุมชน โดยตรงจากสมาชิกและผ่านทางสื่อต่าง ๆ ในท้องถิ่น

4. บทบาทในการสร้างอาสาสมัคร เป็นแบบแผนพฤติกรรมขององค์กรประชาชนที่มีลำดับพัฒนาการมาจากบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้ในด้านการถ่ายทอดความรู้จากสมาชิกเดิมไปยังสมาชิกใหม่ ซึ่งรวมถึงแนวคิด ทักษะ และอุดมการณ์ในการพัฒนาในรูปแบบของอาสาสมัคร โดยบทบาทในรูปแบบนี้ และทำให้เกิดการสร้างพลเมือง (Citizen) จากอาสาสมัครที่มีจิตอาสา เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนากับองค์กรประชาชน ซึ่งในบทบาทขององค์กรประชาชนรูปแบบนี้ ทำให้เกิดการขยายเครือข่ายของสมาชิกต่อเนื่องตามประเด็นการทำงาน

จากบทบาทขององค์กรประชาชนทั้ง 4 รูปแบบ ได้แก่ บทบาทตามหน้าที่ บทบาทการจัดกิจกรรมการพัฒนา บทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้ และบทบาทการสร้างอาสาสมัคร สอดคล้องกับแนวคิดของประเวศ วะสี (2542) ซึ่งได้กล่าวไว้ว่า ชุมชนท้องถิ่นเข้มแข็งจะเกิดขึ้น จากองค์กร ชุมชน ความรู้ และกระบวนการจัดการความรู้ โดยให้ความสำคัญกับเป้าหมายในการพัฒนาคน ในท้องถิ่นให้มีความเป็นพลเมือง ให้เป็นฐานที่สำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น และพัฒนาประเทศ

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาท้องถิ่น

ความหมายของการพัฒนาท้องถิ่น

การพัฒนาท้องถิ่น ประกอบด้วยคำสำคัญสองคำ ได้แก่ การพัฒนา และท้องถิ่น ซึ่งแต่ละคำมีผู้ให้ความหมายไว้ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546) ได้บัญญัติความหมายของคำว่า พัฒนา หมายถึง ทำให้เจริญขึ้น หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหวจากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงเสมอไม่หยุด

กฤตภาส อิศราพานิช (2553 อ้างถึงใน จุฬารัตน์ ดันเรือง, 2552, หน้า 32) ได้สรุปว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเพื่อเพิ่มความสามารถของคนส่วนใหญ่ ในอันที่จะปรับปรุงคุณภาพชีวิตของตนเองอย่างต่อเนื่อง กระบวนการพัฒนาจะส่งผลถึงคนส่วนใหญ่ใน 3 ลักษณะ

ประการแรก การพัฒนา หมายถึง ความก้าวหน้า ซึ่งถ้าเป็นเรื่องเศรษฐกิจ ก็เรียกว่า ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ถ้าทางสังคมจะเป็นเรื่องของการมีเหตุผล ตลอดจนระบบและกลไกซึ่งเอื้ออำนวยให้สามารถใช้เหตุผลเป็นหลักในการตัดสินใจและการขจัดความขัดแย้งด้วยสันติวิธี เป็นต้น

ประการที่สอง การพัฒนา มีความหมายรวมถึง ความมั่นคง ถ้าเป็นทางเศรษฐกิจก็หมายถึงเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ คือ ไม่มีปัญหาเรื่องเงินเฟ้อ เงินฝืด ถ้าในทางสังคมความมั่นคงก็คือสังคมมีความสุข สามารถปรับตัวให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้โดยปราศจากความรุนแรง

ประการที่สาม การพัฒนานอกเหนือจากจะหมายถึงความก้าวหน้าและความมั่นคงแล้ว ยังควรหมายถึงความเป็นธรรมอีกด้วย ในลักษณะที่ว่าประชาชนทุกคนในฐานะที่เป็นสมาชิกในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมและได้รับผลตอบแทนจากการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตามสมควร

Misra (1977 อ้างถึงใน ชูวัฒน์ วุฒิเมธี, เสมอ จันทรพุด และชินรัตน์ สมสืบ, 2536, หน้า 6-7) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาในเชิงสรุป ดังนี้

1. การพัฒนา คือ กระบวนการไม่ใช่ภาวการณ์ใดภาวการณ์หนึ่ง
2. กระบวนการนั้น อ้างอิงถึงค่านิยมต่าง ๆ เป็นพื้นฐาน
3. ค่านิยมต่าง ๆ นั้น หมายถึงค่านิยมของประชาชนที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาไม่ใช่

ค่านิยมของโลกตะวันตกหรือโลกอื่นใด

ดังนั้น การพัฒนา คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงที่มนุษย์ต้องการทำให้ดีขึ้นตามความคิดของตน มีความสำคัญ 3 ประการคือ

1. เป็นกระบวนการที่มีการเปลี่ยนแปลงจากช่วงเวลาหนึ่งไปสู่อีกช่วงเวลาหนึ่ง
2. เป็นความคิดของมนุษย์
3. มนุษย์เป็นผู้เลือกแนวทางการพัฒนาโดยตัวของเขาเอง

สำหรับคำว่า ท้องถิ่น ได้มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

ราชบัณฑิตยสถาน (2546, หน้า 256) ได้บัญญัติความหมายของคำว่า ท้องถิ่น หมายถึง ท้องที่ใดท้องที่หนึ่ง โดยเฉพาะ เช่น เวลาท้องถิ่น ประเพณีท้องถิ่น พื้นที่ในเขตการปกครองของราชการบริหารท้องถิ่น เช่น เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล

จุฬารัตน์ (2552, หน้า 12) ได้ให้ความหมายว่า ท้องถิ่น หมายถึง บริเวณอันเป็นที่ตั้งถิ่นฐานและการดำเนินชีวิตของหมู่คนหมู่หนึ่ง ๆ ซึ่งในที่นั้น ๆ นอกจากจะมีตัวคนจำนวนหนึ่งแล้วยังต้องมีสภาพแวดล้อมที่เป็นปัจจัยสำหรับการดำเนินชีวิตของคน เช่น ทรัพยากร ธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

ตามความหมายของคำว่า “การพัฒนา” และคำว่า “ท้องถิ่น” ข้างต้น จึงจำกัดความของคำว่า “การพัฒนาท้องถิ่น” ได้ดังนี้

กฤตภาส อิศราพานิช (2553 อ้างถึงใน จุฬารัตน์, 2552, หน้า 33) ได้กล่าวว่า การพัฒนาท้องถิ่น คือกระบวนการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดความเจริญเติบโตอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดเป้าหมายและมีการวางแผนไว้ล่วงหน้า โดยจุดมุ่งหมายในการพัฒนาท้องถิ่นนั้นเป็นการใช้ความพยายามเพื่อดำเนินการพัฒนาไปสู่การแก้ไขปัญหา หรือตอบสนองความต้องการที่จำเป็นพื้นฐานสำหรับประชาชนในแต่ละชุมชนตามความเป็นจริง โดยใช้ทรัพยากรทั้งภายในและภายนอก ซึ่งความจำเป็นพื้นฐานเหล่านี้กำหนดขึ้น โดยคำนึงถึงสาเหตุที่แท้จริงของปัญหาว่า

สถานภาพปัจจุบันของประชาชน กลุ่มเป้าหมายเป็นอย่างไร และคำนึงถึงเกณฑ์ความเป็นไปได้ ในทางวิชาการ และภาวะการณ์สนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ระดับความจำเป็น ของตนเอง

สุกัญญา วรแสน (2550, หน้า 5) ได้กล่าวว่า การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การทำให้ ท้องถิ่นดีขึ้นด้วยวิธีต่าง ๆ เช่น การมีส่วนร่วม การจัดสรรทรัพยากรและการพัฒนาที่มุ่งเน้นให้คน ในสังคมมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงการเพิ่มความรู้ เพื่อปรับปรุงตัวเองและ ชุมชนท้องถิ่นไปสู่ความเจริญก้าวหน้า ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สุขภาพอนามัย และ ขนบธรรมเนียมประเพณีอันจะนำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตที่ดี

นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์ (2527, หน้า 178-180) ได้กล่าวถึงการพัฒนาท้องถิ่น ไว้ว่า การพัฒนา หมายถึง ความเจริญ การรอกงาม การเติบโตเต็มที่ การพัฒนาท้องถิ่นนั้นเป็นการพัฒนาชุมชน ซึ่งย่อมเกิดจากประชาชนภายในชุมชนนั้น ๆ เป็นผู้ก่อตั้ง โดยให้ประชาชนเป็นเจ้าของโครงการ พัฒนาซึ่งเท่ากับเป็นการระดมประชาชนเข้ามามีบทบาทส่วนร่วม ทั้งนี้เพราะในงานพัฒนาใด ๆ ก็ตามจะประสบความสำเร็จได้มากที่สุดน่าจะมาจากการพัฒนาที่ประชาชนเปลี่ยนฐานจากการเป็น ผู้ถูกพัฒนาเป็นผู้กระทำการพัฒนาเสียเอง

รศ.ดร. รัตน์เสริมพงษ์ (2547, หน้า 62-64) ได้กล่าวสรุปไว้ว่า การพัฒนาท้องถิ่น มีความมุ่งหมาย 3 ประการที่สำคัญคือ การแก้ไขสิ่งที่เป็นปัญหา การบำรุงรักษาสิ่งดี ๆ ที่เป็นอยู่ หรือมีอยู่ให้คงอยู่ต่อไป และการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีมีประโยชน์สำหรับประชาชนและชุมชนท้องถิ่น ทั้งนี้การจะพัฒนาท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จจะต้องพัฒนาปัจจัยที่เป็นองค์ประกอบในการดำรง อยู่ของท้องถิ่นในทุก ๆ ด้านไปพร้อม ๆ กัน ซึ่งโดยทั่วไปการบริหารท้องถิ่นจะมีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาท้องถิ่นให้มีความเจริญในด้านต่าง ๆ ดังเช่น การพัฒนาสังคม การพัฒนาเศรษฐกิจ และการพัฒนาการเมือง

ผู้วิจัยจึงสรุปว่า การพัฒนาท้องถิ่น หมายถึง การทำให้ท้องถิ่นดีขึ้นโดยวิธีการต่าง ๆ โดยเป็นกระบวนการสร้างความเปลี่ยนแปลงให้เกิดความเจริญรอกงามขึ้นอย่างเป็นระบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขสิ่งที่เป็นปัญหา บำรุงรักษาสิ่งดี ๆ ที่เป็นอยู่หรือมีอยู่ให้คงอยู่ต่อไป และการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีมีประโยชน์สำหรับประชาชนและชุมชน โดยมุ่งเป้าหมายเพื่อพัฒนา ประชาชนให้เป็นผู้กระทำการพัฒนาท้องถิ่นไปสู่ความเจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา สุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อม และ ขนบธรรมเนียมประเพณี อันจะนำไปสู่การมีคุณภาพ ชีวิตที่ดีและยั่งยืน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น

ความคิดและวิธีปฏิบัติในการพัฒนาท้องถิ่นในรอบทศวรรษที่ผ่านมา ซึ่งมีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบขององค์การบริหารส่วนตำบลในระดับตำบลทั่วประเทศ มักจะอยู่ในกรอบและรูปแบบเดียว คือ รูปแบบที่ประชาชนใช้อำนาจผ่านผู้แทน และผู้แทนในระดับท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการผลประโยชน์และบริการสาธารณะตอบสนองให้กับประชาชนในท้องถิ่น ถึงแม้ว่าแนวคิดของบริหารงานแบบมีส่วนร่วมจะเป็นกระแสที่เพิ่มขึ้นและมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบางส่วนนำไปบริหารงานในหลายพื้นที่แล้ว แต่โดยส่วนใหญ่ยังอยู่ในกรอบแนวคิดที่มองว่าประชาชนเป็นผู้รับบริการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดนโยบายสาธารณะและจัดสรรบริการสาธารณะให้กับประชาชนในท้องถิ่น

เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2551, หน้า 11-27) ได้นำเสนอทฤษฎีจากผลงานเรื่อง “แปรถิ่นเปลี่ยนฐาน: สร้างการปกครองท้องถิ่นให้เป็นรากฐานของประชาธิปไตย หรือเรียกว่า “ทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น” โดยมีแนวคิดที่สำคัญประกอบด้วย

1. การมองว่าประชาธิปไตยไทยควรแบ่งเป็น 2 ระดับ ประกอบด้วย ประชาธิปไตยระดับชาติ (Representative Government) คือประชาธิปไตยแบบใช้อำนาจผ่านผู้แทนเป็นหลัก และประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น (Self Government) คือเป็นการปกครองประชาธิปไตยแบบที่ประชาชนปกครองตนเอง
2. การกำหนดยุทธศาสตร์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับผิดชอบบ้านเมือง มีจิตสำนึกในการรักบ้านเมือง และอาสาเข้ามาทำงาน
3. การพัฒนาเศรษฐกิจท้องถิ่นโดยเป็นระบบเศรษฐกิจพอเพียง ที่เพิ่มพูนอาชีพเพิ่มพูนฐานะ ใช้ทรัพยากรภายในท้องถิ่น สัมพันธ์กับท้องถิ่น อิงกับเอกลักษณ์ ประวัติศาสตร์และความภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น
4. การพัฒนาด้านต่าง ๆ ในท้องถิ่น โดยรักษาเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และใช้วัฒนธรรมหรืออารยธรรมเป็นตัวผลักดันหรือเป็นฐานในการพัฒนาท้องถิ่น

และมีข้อเสนอเชิงปฏิบัติตามทฤษฎีการปกครองท้องถิ่น 7 ประการ ได้แก่

1. ควรมีการประชุมหารือ ขอความเห็นและหารือไตร่ตรองกันในหมู่ประชาชนในท้องถิ่นต่าง ๆ โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้จัด โดยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเปลี่ยนวิธีคิดจากการเป็นผู้จัดบริการสาธารณะมาเป็นผู้ระดมประชาชนให้เข้าร่วมเป็นกำลังสำคัญในการบริหารจัดการ แก้ไขปัญหา และพัฒนาท้องถิ่น เสมือนทุกเรื่องท้องถิ่นเป็นเรื่องของประชาชน

2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีงบประมาณพิเศษเพื่อไว้ใช้ในการทำให้ประชาชนเกิดการรวมตัวเป็นกลุ่มหรือสมาคมต่าง ๆ เพื่อร่วมคิดแก้ปัญหาของกลุ่ม หรือจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ร่วมกัน

3. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีขนาดเล็กเพื่อให้คนในพื้นที่ได้รู้จักมักคุ้น มีความง่าย รวดเร็ว และสะดวกในการบริหารจัดการของท้องถิ่น มีการปกครองตนเอง มีงบประมาณเป็นของตนเอง รวมถึงมีการเลือกตั้งผู้แทนหรือผู้นำได้เองด้วย

4. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดอาสาสมัครในท้องถิ่น เพื่อมีส่วนร่วมในการดำเนินงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากขึ้นเพื่อให้เกิดเป็นพลังชุมชน โดยประชาชนในท้องถิ่นควรมีจิตสำนึกในการทำงานเพื่อชุมชน

5. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม ในการเป็นคณะกรรมการ หรือคณะทำงาน ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มากที่สุด

6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรใช้ระบบอาสาสมัครเข้ามาเสริมการทำงาน ของท้องถิ่นให้มี ประสิทธิภาพมากขึ้น ไม่จำเป็นต้องขยายจำนวนบุคลากรแต่ควรใช้งบประมาณ เพื่อการพัฒนาเป็นหลัก

7. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมองว่าประชาชนเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนา ท้องถิ่น และส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่น ปลูกฝังให้ประชาชนเกิด ความรู้สึกที่มีส่วนร่วมในการเห็นปัญหา และแก้ไขปัญหาในชุมชนด้วยตนเอง

ธรรมชาติของการพัฒนาท้องถิ่น

สมศักดิ์ ศรีสันติสุข (2552, หน้า 63-65) ได้กล่าวถึงธรรมชาติของการพัฒนาท้องถิ่น ที่รวมแนวทางการพัฒนาท้องถิ่น บุคคลและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น แนวคิดและ ระยะเวลาของการพัฒนาท้องถิ่นเข้าไว้ด้วยกัน ดังนี้

1. แนวทางการพัฒนาท้องถิ่น

แนวทางการพัฒนาการพัฒนาท้องถิ่นในสังคมไทย สามารถดำเนินการได้ 3 แนวทาง กล่าวคือ

1.1 หน่วยงานของรัฐ เป็นหน่วยงานที่มีแผนการพัฒนาท้องถิ่นตามการจัดระบบ บริหารราชการไทย ซึ่งแบ่งเป็น 3 ส่วน คือ 1) ราชการบริหารส่วนกลาง ประกอบด้วย กระทรวง ทบวง และกรมที่ตั้งอยู่ในเมืองหลวง 2) ราชการบริหารส่วนภูมิภาค ประกอบด้วย จังหวัด และ อำเภอ และ 3) ราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ซึ่งประกอบไปด้วย องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล และ ท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ

1.2 หน่วยงานเอกชน เป็นหน่วยงานขององค์กรภาคเอกชนที่ได้เห็นความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น เช่นองค์กรพัฒนาเอกชน (NGO) มูลนิธิ บริษัทและร้านค้าที่มีแผนงานโครงการเข้าไปร่วมกับหน่วยงานของรัฐและองค์กรภาคประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น เช่น โครงการปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติ ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย และโครงการพัฒนาท้องถิ่นของมูลนิธิวางแผนประชากรและสังคม เป็นต้น

1.3 หน่วยงานภาคประชาชน เป็นหน่วยงานขององค์กรภาคประชาชนที่เกิดขึ้นในชุมชน โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อรวมกลุ่มประชาชนทำงานพัฒนาท้องถิ่นของตนโดยใช้กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการขับเคลื่อนการพัฒนาท้องถิ่น เช่น กลุ่มแม่บ้าน กลุ่มร้านค้า OTOP และกลุ่มอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น

2. บุคคล และองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น มีดังต่อไปนี้

2.1 บุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น มี 2 ประเภท คือ 1) บุคคลที่อยู่ภายนอกท้องถิ่น โดยมีบทบาทโดยตรงในการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งสามารถแยกเป็นข้าราชการส่วนกลางที่ประจำตามกระทรวง ทบวง กรม ข้าราชการส่วนภูมิภาคที่ประจำในองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเขตปกครองพิเศษ นอกจากนี้มีบุคลากรของหน่วยงานพัฒนาเอกชน ซึ่งอาจได้รับเงินสนับสนุนจากองค์กรระหว่างประเทศหรือจากรัฐบาลที่ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของท้องถิ่น แต่มีบทบาทในการดำเนินงานพัฒนาท้องถิ่นตลอดจนบุคคลผู้ที่เป็นปราชญ์หรือเป็นผู้อาวุโสในท้องถิ่น แต่เข้าไปมีบทบาทในการทำงานแลกเปลี่ยนการพัฒนาในการพัฒนาท้องถิ่นอื่น และ 2) บุคคลที่อยู่ภายในท้องถิ่น ซึ่งเป็นประชาชนที่อาศัยและมีความต้องการที่จะร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นของตน ดังนั้นบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่นจึงมีสถานภาพและบทบาทที่แตกต่างกันในการพัฒนาท้องถิ่น

2.2 องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาท้องถิ่น สามารถแยกได้เป็น 3 ประเภท คือ 1) องค์กรของรัฐ 2) องค์กรของหน่วยงานพัฒนาเอกชน 3) องค์กรภาคประชาชน ทั้ง 3 องค์กรมีความสัมพันธ์พึ่งพาและแลกเปลี่ยนในงานพัฒนาท้องถิ่น บางท้องถิ่นการพัฒนาอาจมีเฉพาะองค์กรใดองค์กรหนึ่ง บางท้องถิ่นอาจจะร่วมมือกันในการส่งเสริมการพัฒนา หรือบางท้องถิ่นองค์กรใดองค์กรหนึ่งเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง อย่างไรก็ตามการพัฒนาท้องถิ่นก็ต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและจิตใจเสียสละต่องานพัฒนาท้องถิ่น และองค์กรที่มีปรัชญาหรืออุดมการณ์ของแนวคิดในการพัฒนาอย่างแน่วแน่ โดยมีโครงสร้างองค์กรที่มีความมั่นคงในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรก็ตามการพัฒนาท้องถิ่นจะประสบความสำเร็จและยั่งยืนนั้น บุคลากรและองค์กรจะต้องคำนึงถึงประชาชนที่ต้องเป็นเจ้าของการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งประชาชนต้องมีส่วนริเริ่ม และการมีส่วนร่วมจากความต้องการของประชาชนเอง นอกจากนี้การพัฒนาท้องถิ่นต้องดำเนินการโดย

ประชาชน และจุดมุ่งหมายของการพัฒนาก็เพื่อประโยชน์สุขของท้องถิ่นไปสู่ความเจริญและยั่งยืน

3. แนวคิดและระยะเวลาของการพัฒนาท้องถิ่น ธรรมชาติของแนวคิดของการพัฒนาท้องถิ่นนี้เกี่ยวข้องกับนโยบายของรัฐที่จะดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งแต่ละนโยบายของชาติยังมีความแตกต่างกันตามนโยบายของพรรคการเมืองที่มีเสียงข้างมากในการปกครองที่เสนอต่อรัฐสภา หากพิจารณาอย่างถ่องแท้เราอาจสังเกตว่า นโยบายการพัฒนาท้องถิ่นมีผลต่อการดำเนินชีวิตของประชาชน เช่น แนวคิดของการพัฒนา แนววัฒนธรรมชุมชน การพัฒนาแบบยังชีพ ย่อมแตกต่างจากการพัฒนาแบบทุนนิยม เมื่อนำไปปฏิบัติดำเนินการพัฒนาแล้ว ย่อมจะเกิดผลกระทบต่อคุณภาพของประชาชนที่แตกต่างกันไป สำหรับเวลาของการพัฒนาท้องถิ่นแต่ละแห่ง เราอาจพบว่า ระยะเวลาของการพัฒนาแตกต่างกันย่อมแตกต่างกันไปตามนโยบายการพัฒนาท้องถิ่นของรัฐ นอกจากนี้โครงสร้างของชุมชนท้องถิ่น ย่อมแตกต่างกันไปตามการยอมรับของการพัฒนาที่แตกต่างกันอีกด้วย

วิสัยทัศน์ในการพัฒนาท้องถิ่น

วิสัยทัศน์ของการพัฒนาท้องถิ่น ให้เป็นท้องถิ่นที่น่าอยู่ ได้มีผู้ให้ความเห็นไว้ว่าน่าจะมีวิสัยทัศน์ที่สำคัญ 8 ประการ ตามความเห็นของประเวศ วะสี (2542, หน้า 13-15) ดังนี้

1. เป็นท้องถิ่นแห่งความเป็นธรรม ความเป็นธรรมเป็นเรื่องสำคัญที่สุดของการอยู่ร่วมกัน ถ้าขาดความเป็นธรรมแล้วจะเกิดความขัดแย้ง ความรุนแรง ขาดความสงบสุข ถ้ามีความเป็นธรรมแล้วผู้คนจะรักกันมากและเห็นแก่ส่วนรวม ทำอะไรก็สำเร็จง่าย ทำให้ท้องถิ่นน่าอยู่ที่สุดฉะนั้นทุกท้องถิ่นต้องมีจิตสำนึกแห่งความเป็นธรรมและช่วยกันดูแลให้มีความเป็นธรรมในทุกด้าน ความเป็นธรรมเป็นร่มใหญ่ที่ครอบคลุมทุกเรื่องข้ออื่น ๆ ที่ตามมาเป็นส่วนประกอบของความเป็นธรรม

2. เป็นท้องถิ่นแห่งความพอเพียง ความพอเพียงเป็นฐานของความสุข ความสงบ และความพอดี ความพอดีคือความงาม ทุกคนในชุมชน ท้องถิ่นต้องมีปัจจัยพื้นฐานแห่งการยังชีพพอเพียง โดยมีสัมมาชีพเต็มพื้นที่ มีการจัดเหตุปัจจัยสนับสนุนให้ทุกคนรอบครัวมีสัมมาชีพที่สมาชิกทุกคนสามารถดำรงชีวิตได้ในฐานะพลเมืองที่มีเกียรติมีศักดิ์ศรี

3. เป็นท้องถิ่นแห่งความมีน้ำใจไม่ทอดทิ้งกัน ทุกชุมชนท้องถิ่นจัดให้มีการสำรวจว่ามีใครถูกทอดทิ้งบ้าง เช่น คนแก่ คนจน คนพิการ เด็กกำพร้า และจัดให้มีอาสาสมัครดูแลอย่างถ้วนหน้า มีกองทุนสวัสดิการชุมชน

4. เป็นท้องถิ่นแห่งความปลอดภัยและสันติภาพ ผู้คนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปลอดภัยจากภัยอันตราย ๆ รวมทั้งสารพิษทั้งหลายมีความสามารถแก้ไขความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

5. เป็นท้องถิ่นที่มีความเป็นประชาสังคม คือ ผู้คนเข้ามารวมตัวร่วมคิดร่วมทำด้วยความสมัครใจในทุกพื้นที่ ในทุกองค์กรและในทุกเรื่อง ท้องถิ่นต้องไม่มีแต่ความเป็นทางการเท่านั้น ซึ่งจะอ่อนแอและผิดพลาดได้ง่าย แต่ต้องมีความเป็นประชาสังคม คือ มีการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำอย่างหลากหลายเต็มพื้นที่ เกิดเป็นสังคมเข้มแข็ง ซึ่งจะทำให้เกิดความสุขและความสร้างสรรค์มหาศาล

6. เป็นท้องถิ่นแห่งความงาม มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีความสะอาด มีศิลปะ มีวัฒนธรรมอันดีงาม

7. เป็นท้องถิ่นแห่งการเรียนรู้ และปัญญา บุคคลเป็นบุคคลเรียนรู้ องค์กรเป็นองค์กรเรียนรู้ สังคมเป็นสังคมเรียนรู้ การเป็นท้องถิ่นแห่งการเรียนรู้ ทำให้มีปัญหา ปัญญาทำให้สำเร็จและงาม

8. เป็นท้องถิ่นแห่งสุขภาวะ เป็นท้องถิ่นที่คนทั้งมวลมีสุขภาวะ ทั้งทางกาย ทางจิต ทางสังคม และทางปัญญา

เป้าหมายท้องถิ่นการพัฒนาท้องถิ่น

จากวิสัยทัศน์ท้องถิ่นนำอยู่ จึงกำหนดเป็นเป้าหมายของการพัฒนาท้องถิ่นได้ ดังต่อไปนี้

1. สร้างจิตสำนึกใหม่ มีการรณรงค์สร้างจิตสำนึกใหม่อย่างทั่วถึงให้ตื่นขึ้นจากจิตสำนึกที่หลับใหล คับแคบ ดูถูกตัวเองว่าเราเป็นคนจนคนต่ำต้อยคนไม่มีน้ำยาว่า แท้ที่จริงแล้วเราทุกคนเป็นคนมีศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นคนเสมอกับคนอื่น ๆ และมีศักยภาพที่จะทำอะไรดี ๆ ความรู้ไม่ได้มีแต่ความรู้ในตำราเท่านั้น แต่คนทุกคนมีความรู้ในตัวที่ได้มาจากประสบการณ์ชีวิตและการทำงาน ความรู้ในตัวคนนี่เอามาทำประโยชน์ได้มาก และควรนำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กัน ในการพยายามทำอะไรร่วมกันจิตสำนึกใหม่จะเป็นพลังสร้างสรรค์อย่างมหาศาล

2. สร้างสังคมเข้มแข็ง ความสำเร็จของท้องถิ่นอยู่ที่การมีสังคมเข้มแข็งนั่นคือ มีการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำเรื่องต่าง ๆ อย่างหลากหลายเต็มพื้นที่ ท้องถิ่นต้องส่งเสริมการรวมตัวของผู้คนในท้องถิ่นทุกเพศทุกวัยให้ทำเรื่องต่าง ๆ ที่กลุ่มชอบ อาจเป็นกลุ่มเด็ก กลุ่มเยาวชน กลุ่มหนุ่มสาวกลุ่มสตรี กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มอาชีพ กลุ่มสิ่งแวดล้อม กลุ่มขยะ กลุ่มศิลปะและดนตรี กลุ่มการศึกษา กลุ่มสุขภาพ กลุ่มไถ่เกี้ยวความขัดแย้งด้วยสันติวิธี ฯลฯ เกิดความเป็นประชาสังคมในท้องถิ่น ความเป็นประชาสังคมจะทำให้เศรษฐกิจดี การเมืองดี และศีลธรรมดี

3. สร้างระบบเศรษฐกิจชุมชนท้องถิ่นที่เข้มแข็ง ระบบเศรษฐกิจที่นำไปสู่ความร่มเย็นเป็นสุขร่วมกันคือ ระบบเศรษฐกิจที่สร้างสัมมาชีพเต็มพื้นที่ ไม่ใช่เศรษฐกิจจีดีพี ระบบเศรษฐกิจจีดีพีหรือระบบเศรษฐกิจที่เอาเงินเป็นใหญ่กำลังล่มสลายลงทั่วโลกแล้ว และหนีความล่มสลายไม่พ้น เพราะระบบดังกล่าวอยู่บนพื้นฐานของมายาคติ ความโลภ และความน้อยฉลาดต่าง ๆ ไม่ใช่ระบบ

เศรษฐกิจศีลธรรม ถ้าระบบเศรษฐกิจไม่ใช่ระบบเศรษฐกิจศีลธรรมย่อมพาโลกไปสู่หายนะอย่างรุนแรง ระบบเศรษฐกิจใหม่ของท้องถิ่นต้องเป็นระบบเศรษฐกิจศีลธรรม เรื่องนี้ไม่ยากเย็นอะไร ถ้าจับหลักการให้ได้ หลักการคือเป็นระบบเศรษฐกิจที่มีฐานอยู่ที่การสร้างสัมมาชีพเต็มพื้นที่ สัมมาชีพคือ อาชีพที่ไม่เบียดเบียนตัวเอง ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ไม่เบียดเบียนสิ่งแวดล้อม และมีรายจ่ายน้อยกว่ารายได้ จากนิยามนี้จะเห็นได้ว่าเรื่องเศรษฐกิจ จิตใจ สังคม สิ่งแวดล้อม และศีลธรรม เข้ามาผนวกเป็นอันเดียวกัน จึงเรียกระบบเศรษฐกิจศีลธรรม เรื่องมีมาแล้ว ทั้งในพระสูตร (กฎทันตสูตร) และที่ตำบลยกกระบัตร อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาครย้อนหลังไป 40 ปี ว่าเมื่อมีสัมมาชีพเต็มพื้นที่แล้วเกิดความร่มเย็นเป็นสุข ความชั่วช้าต่าง ๆ หายไป เช่น การลักขโมย การพนัน ยาเสพติด ปัญหาความไม่ยุติธรรมต่าง ๆ เหล่านี้ยากที่จะหายไปโดยพระสอน เพราะพระก็สอนทุกวัน ความไม่ยุติธรรมต่าง ๆ ก็ยังเกิดขึ้นประเทศ แต่การมีสัมมาชีพเต็มพื้นที่ทำให้ความชั่วต่าง ๆ หายไปได้ ฉะนั้น ทุกชุมชนท้องถิ่น ต้องดูแลให้ทุกคนรอบคร้วมีสัมมาชีพ พยายามจัดสรรที่ดินที่ให้ผู้ที่ต้องการทำเกษตรผสมผสาน หรือ เกษตรพอเพียงให้ได้มากที่สุด เพราะความมั่นคงด้านอาหารสำคัญที่สุดและเป็นจุดแข็งของไทย ต่อให้โลกวิกฤตอย่างไร ๆ ไทยก็ไม่เป็นไร เพราะเราผลิตอาหารได้เหลือกิน รัฐต้องสนับสนุนชุมชนท้องถิ่นให้สามารถจัดสรรที่ดินทำกินได้มากที่สุดในรูปแบบต่าง ๆ อาจเป็นการให้เช่าราคาถูกให้ยืมหรือชุมชนถือกรรมสิทธิ์ ชุมชนควรมีอาชีพอันหลากหลายที่เรียกว่าวิสาหกิจชุมชน ซึ่งรวมธุรกิจชุมชน และการท่องเที่ยวชุมชน ต้องจัดให้มีระบบการเงินของชุมชนท้องถิ่นที่เป็นไปเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ชุมชนท้องถิ่นต้องรวมตัวกันป้องกันและควบคุม การที่ทุนขนาดใหญ่จากในประเทศหรือจากต่างประเทศจะเข้ามาแย่งชิงทรัพยากรจากชุมชนท้องถิ่น อันทำให้ชุมชนท้องถิ่นล่มสลาย

4. สร้างระบบสวัสดิการสังคม ทุกชุมชนท้องถิ่นมีการสำรวจ ผู้ตกทุกข์ได้ยาก ผู้ถูกทอดทิ้ง เช่น คนแก่ คนจน คนเจ็บ คนพิการ เด็กกำพร้า มีการจัดหางานให้ทำ มีอาสาสมัครช่วยเหลือ เชื่อมโยงอาสาสมัครกับแหล่งความรู้เพื่อการดูแลได้ถูกต้อง มีกองทุนสวัสดิการชุมชน เป็นต้น

5. มีการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติ ทุกชุมชนท้องถิ่น ต้องมีการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม และทรัพยากรธรรมชาติ ต้องมีต้นไม้เพิ่มขึ้นให้มากที่สุด รักษาต้นน้ำลำธาร อนุรักษ์พันธุ์พืช พันธุ์ปลา พันธุ์สัตว์ ไม่ใช่สารพิษ มีระบบรีไซเคิลขยะ เหล่านี้เป็นต้น

6. พัฒนาโครงสร้างทางกายภาพและพลังงานชุมชน ทุกครอบครัวมีที่พักอาศัยพยายามจัดระบบการตั้งบ้านเรือนที่น่าอยู่ ปลอดภัยงดงาม มีทางสัญจรไปมาที่เข้ากับชีวิตและธรรมชาติ ควรชวนผู้รู้มาทำวิจัยและพัฒนาพลังงานชุมชน โดยสามารถผลิตพลังงานเพื่อใช้ในชุมชนเองให้ได้

มากที่สุด

7. ความปลอดภัย ความยุติธรรม และสันติภาพ ทุกชุมชนท้องถิ่นควรตั้งเป้าเรื่องความปลอดภัย โดยมีมาตรการป้องกันอาชญากรรมอุบัติเหตุ และภัยอันตรายต่าง ๆ มีความยุติธรรม ชุมชน มีความสามารถไกล่เกลี่ยความขัดแย้งด้วยสันติวิธี

8. ระบบการสื่อสาร ทุกชุมชนท้องถิ่นต้องมีระบบการสื่อสารที่ดี โดยคำนึงถึงการสื่อสารทุกประเภททั้งเสียงตามสาย สิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต คนในชุมชนท้องถิ่น ต้องฝึกเป็นผู้สื่อสารที่ดี

9. ระบบสุขภาพชุมชน ชุมชนสามารถดูแลสุขภาพสุขภาพด้วยตนเองมากที่สุด สามารถควบคุมโรค และสร้างเสริมสุขภาพ มีระบบบริการที่สามารถให้บริการที่จำเป็นแก่ประชากรทั้งหมดในชุมชนท้องถิ่น ท้องถิ่นสามารถรองรับสถาบันการศึกษาให้รับคนของตนเข้าไปเรียนแล้วกลับมาประจำทำงานให้ชุมชนท้องถิ่น เช่นพยาบาลของชุมชนและอื่น

10. ระบบการศึกษาของท้องถิ่น โดยท้องถิ่นและเพื่อท้องถิ่น ระบบการศึกษาที่มีอยู่ไม่สอดคล้องกับชุมชนท้องถิ่น ควรมีระบบการศึกษาของท้องถิ่น โดยท้องถิ่นและเพื่อท้องถิ่น โดยระบบการศึกษาของท้องถิ่นมีหลักการ 4 ประการดังนี้

10.1 เป็นการศึกษาสำหรับคนทั้งหมดในท้องถิ่น (Education for All) ตั้งแต่ครรภ์มารดาจนถึงเชิงตะกอน ทุกคนต้องมีการเรียนรู้ที่ดีที่เหมาะสมกับวัย อาชีพ หน้าที่การงาน ควรมีการสำรวจว่าคนในท้องถิ่นทั้งหมดมีกี่กลุ่มกี่ประเภท แต่ละกลุ่มแต่ละประเภทต้องการศึกษาอย่างไร

10.2 ทั้งหมดเพื่อการศึกษา (All for Education) ทรัพยากรทั้งหมดในท้องถิ่น รวมทั้งที่จะดึงมาได้จากข้างนอก ต้องนำมาใช้เพื่อการศึกษา ไม่ใช่เพียงแต่โรงเรียนเท่านั้น เช่น คนทุกคนในชุมชนท้องถิ่น โรงเรียนและสถานศึกษาต่าง ๆ หน่วยราชการต่าง ๆ วัด ภาครัฐกิจ สื่อสารมวลชน ห้างสมุด พิพิธภัณฑ์ ศูนย์ศิลปะ ศูนย์กีฬา ฯลฯ ทั้งหมดมีประโยชน์ต่อการเรียนรู้ทั้งสิ้น ควรสำรวจคนทุกคนในชุมชนว่าใครมีความรู้ความชำนาญเรื่องอะไรบ้าง เช่น ทำไร่ ทำนา เลี้ยงปลา เป็นช่าง ทำกับข้าว ทำขนม งานศิลปะ เป็นหมอพื้นบ้าน ฯลฯ ถือว่าทุกคนในชุมชนมีความรู้ที่เป็นประโยชน์ในทางที่ต่าง ๆ กัน ทำฐานข้อมูลของคนทุกคนเหล่านี้ คนทุกคนในชุมชนก็จะเป็นคนมีเกียรติและเป็นแหล่งเรียนรู้

10.3 มีการปฏิรูปการเรียนรู้ที่เอาชีวิตจริงปฏิบัติจริงเป็นตัวตั้ง ไม่ใช่เอาตำราเป็นตัวตั้ง ตำราและแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ เป็นเครื่องประกอบการเรียนรู้ที่เอาชีวิตจริง ปฏิบัติจริงเป็นตัวตั้ง การพยายามทำอะไรให้สำเร็จ เป็นการเรียนรู้โดยรอบด้าน ไม่ใช่เพียงท่อง ๆ แต่ทำอะไรไม่เป็นการเรียนรู้โดยรอบด้านจากการปฏิบัติจะทำให้เกิดความเข้มแข็งทางปัญญา

10.4 เกิดผลดีจากการเรียนรู้จากการปฏิบัติ (ปฏิเวธ) หลักของการศึกษา 3 อย่าง คือ ปริยัติ ปฏิบัติ ปฏิเวธ ในระบบการศึกษาปัจจุบันไปไม่ถึงปฏิบัติและปฏิเวธ อยู่ที่ปริยัติเท่านั้น ปฏิเวธคือการได้ผลจากการปฏิบัติ การได้ผลจะเป็นตัวบอกว่าทฤษฎีและการปฏิบัติถูกต้องหรือไม่ ถ้าไม่ได้ผลดีก็แปลว่าไม่ถูกต้อง จะเถียงอย่างไร ๆ ก็ไม่ขึ้น การศึกษาไทยที่อยู่ปริยัติ ขาดปฏิบัติ และปฏิเวธ จึงขาดการป้อนกลับทำให้ไม่รู้ตัวเองว่าที่เรียน ๆ สอน ๆ กันนั้นถูกต้องหรือไม่ ทำให้การศึกษาไทยติดตันทางปัญญา ระบบการศึกษาของท้องถิ่นจะต้องเกิดผลดีต่อท้องถิ่น เช่น การหลุดพ้นจากความยากจน เศรษฐกิจดี สังคมดี วัฒนธรรมดี สิ่งแวดล้อมดี สุขภาพดี นั่นคือ เป็นท้องถิ่นน่าอยู่ ถ้าการศึกษาไม่ทำให้ท้องถิ่นดีขึ้นจะมีการศึกษาไปทำไม การคำนึงถึงผลของการศึกษาหรือปฏิเวธ จะไปกำกับให้การศึกษาทางทฤษฎีและทางการปฏิบัติให้ดีขึ้น ๆ ไม่ใช่ท่องหนังสือไปเรื่อย ๆ ลอยตัวออกจากชีวิตจริงของชุมชนท้องถิ่น นี่คือหลัก 4 ประการ ของระบบการศึกษาท้องถิ่น และระบบการศึกษาของประเทศ (ประเวศ วะสี, 2542, หน้า 17-26)

ประชาธิปไตยท้องถิ่น

ยุทธศาสตร์สำคัญประการหนึ่งที่จะนำไปสู่เป้าหมายของการพัฒนาท้องถิ่น ได้แก่ การพัฒนาประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น ซึ่งมีความแตกต่างจากประชาธิปไตยระบบตัวแทน ซึ่งแนวคิดนี้ได้มีนักวิชาการหลายท่านให้ความคิดไว้ตรงกัน โกวิท พวงงาม (2554, หน้า 43) ได้กล่าวไว้ว่า หากกล่าวถึงประชาธิปไตย เข้าใจว่า คนส่วนใหญ่ของสังคมไทยจะนึกถึงการเลือกตั้ง เป็นหลัก ซึ่งในความเป็นจริงนั้น ประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นในอดีตอย่างกรีกและเอเธนส์ (2500 ปี มาแล้ว) เป็นประชาธิปไตยที่ประชาชนปกครองตนเองหรือมีการจัดการบ้านเมืองให้มากที่สุด ด้วยรากเหง้าของแนวคิดดังกล่าวเราจึงเห็นว่านักวิชาการหลายท่านยืนยันตรงกันว่า รากฐาน ประชาธิปไตยต้องเริ่มที่ประชาธิปไตยท้องถิ่น หรืออาจเรียกว่า เริ่มต้นให้ประชาชนมีความสามารถในการปกครองตนเอง การกล่าวถึงประชาธิปไตยท้องถิ่นนั้น

เราต้องเข้าใจนัยและความหมายของประชาธิปไตยท้องถิ่น 2 ประการคือ ประการแรก ประชาธิปไตยท้องถิ่นเป็นการสร้างสถาบันการปกครอง (Institution of Local Government) เพื่อจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการดำเนินกิจการต่าง ๆ ในแต่ละท้องถิ่นด้วยตนเอง ประการที่สอง ประชาธิปไตยท้องถิ่นเป็นการสร้างพลเมือง (Citizenship) เพื่อให้ร่วมรับผิดชอบ ชุมชนและกิจกรรมท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2550, หน้า 2-14) ซึ่งได้ให้ความคิดเห็นไว้ว่า เรื่องนโยบายกับเรื่องท้องถิ่น โดยปกติแล้วเรามักจะคิด แยกกัน ไป เวลาคิดถึงเรื่องนโยบายก็มักจะคิดถึงรัฐบาลกลาง หรือรัฐบาลแห่งชาติเท่านั้น ในความเป็นจริงท้องถิ่นมีอะไรที่โดดเด่นมาก มีความจำเป็น และมีความสำคัญมากกับอนาคตของประเทศ คนไทยโดยทั่วไป เวลาคิดถึงท้องถิ่นมักจะเข้าใจว่า เป็นส่วนย่อยหรือส่วนย่อยของชาติ

เท่านั้น และมักจะคิดว่าท้องถิ่นก็คล้าย ๆ กันกับชาติ เพียงแต่ตัวเล็กกว่า แต่ท้องถิ่นกับชาติเป็นคนละเรื่องกัน ตัวอย่างเช่น ประชาธิปไตยท้องถิ่นกับประชาธิปไตยระดับชาติก็เป็นคนละแบบ ไม่ได้หมายความว่า ท้องถิ่นมีการเลือกตั้งแล้วจะมีประชาธิปไตยเหมือนกับส่วนกลาง และไม่ใช่ว่าในความหมายของความเป็นประชาธิปไตยในขอบเขตที่เล็กกว่าด้วย ประชาธิปไตยมี 2 ระดับ ซึ่งไม่เหมือนกัน คือ ประชาธิปไตยระดับชาติหรือระดับประเทศ ส่วนประชาธิปไตยที่ท้องถิ่นเป็นอีกรูปแบบหนึ่ง ประชาธิปไตยส่วนท้องถิ่นเป็นประชาธิปไตยที่ประชาชนปกครองตนเอง ภาษาอังกฤษเรียก ประชาธิปไตยระดับชาติ เป็น Representative Government แต่เรียก ประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น เป็น Self-government Democracy ในทำนองเดียวกับการบริหารรัฐกิจ หรือรัฐประศาสนศาสตร์ ในเมืองไทยเรามักเรียนกันแต่รัฐประศาสนศาสตร์ ที่เป็นเรื่องของ การบริหารประเทศหรือแก้ไขปัญหาของบ้านเมืองที่ระดับชาติ ในความเป็นจริงชาติของเราไม่ได้หมายถึงเฉพาะที่อยู่กรุงเทพฯ จะต้องหมายรวมถึง ภูมิภาค ตำบล หมู่บ้านด้วย รัฐประศาสนศาสตร์จึงต้องสนใจการปกครองส่วนท้องถิ่นด้วย ดังนั้น หลักการบริหารรัฐกิจที่ระดับชาติและท้องถิ่นจึงไม่เหมือนกัน ท้องถิ่นที่พยายามจะมีข้าราชการหรือพนักงานประจำมากมาย หรือท้องถิ่นที่พยายามจะมีข้าราชการมาก ๆ เช่นนี้ไม่น่าจะถูกต้อง ท้องถิ่นความจริงต้องเป็นชาวบ้านให้มาก ไม่ใช่เป็นราชการมากนัก ท้องถิ่นต้องใช้อาสาสมัครให้มากขึ้น ไม่ควรใช้พนักงานประจำมาก เงินของท้องถิ่นต้องมีเพื่อการพัฒนาเป็นหลักไม่ใช่มีเพื่อการสร้างงานให้คนทำประจำเป็นหลัก นโยบายที่ส่วนกลางหรือนโยบายระดับชาติกับนโยบายระดับท้องถิ่นก็ไม่ควรเหมือนกันเนื่องจากจุดเน้นไม่เหมือนกันที่ส่วนกลางต้องเน้นเรื่องเอกภาพ เน้นมาตรฐานเดียวกัน เน้นเรื่องการตรวจสอบ ถ้าเป็นนโยบายที่ระดับท้องถิ่น ควรจะเน้นเรื่องที่ประชาชนรู้สึกว่าเป็น ปัญหาของตนเองต้องเป็นนโยบายที่จะสะท้อนความแตกต่าง สะท้อนเอกลักษณ์ สะท้อนประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมท้องถิ่นให้มาก ประชาธิปไตยที่ระดับชาติกับประชาธิปไตยที่ระดับท้องถิ่นไม่เหมือนกัน ในตะวันตกมีประชาธิปไตยประมาณ 2500 ปีมาแล้ว เท่า ๆ กับพุทธศาสนา แต่เดิมเป็นประชาธิปไตยของชุมชนเล็ก ๆ เป็นประชาธิปไตยของเมือง ของนคร ยกตัวอย่างเช่น ในเอเธนส์โบราณมีพลเมืองระดับหมีระดับพันเท่านั้น เป็นชุมชนที่มีความใกล้ชิดสนิทสนม มองเห็นหน้าตากัน รู้จักที่มากันหมด และมีความรักมีความผูกพันกับท้องถิ่นที่อยู่อาศัย ประชาธิปไตยแบบนี้มีอยู่ในกรีก ใน โรม ต่อมาก็มีในเมืองต่าง ๆ ของยุโรปในยุคกลาง เช่น เมืองฟลอเรนซ์ เมืองซีอาน่า เมืองปาดัวร์ และเมืองต่าง ๆ มากมาย ประชาธิปไตยเดิมเป็นการปกครองของเมืองเล็ก ๆ ประชากรจำนวนน้อย ๆ และไม่ได้เป็นการปกครองแบบใช้ผู้แทน หากประชาชนจะทำงานเองแทนหมด เราจึงเรียกว่า ประชาชนปกครองตนเอง (Self-government)

ด้านนิติบัญญัติ ในยุคกรีกหรือในยุคโรม ทุกคนสามารถเข้าไปในสภาได้ ออกเสียงได้ พูดได้ ไม่ต้องมีผู้แทน ในเอเธนส์โบราณมีการประชุมกันปีละประมาณ 40 ครั้ง ประชุมกันทั้งเมือง ทุกคนเข้าประชุมได้ ขอให้เป็นพลเมืองเท่านั้น

ด้านบริหาร ประชาธิปไตยแบบประชาชนปกครองตนเอง ทุกคนเป็นผู้ปกครองบ้านเมือง ได้ใช้วิธีจับฉลาก ไม่ได้ใช้วิธีเลือกตั้ง การเลือกตั้งเป็นของใหม่มาก ไม่ใช่ของดั้งเดิม และไม่ใช่ของดีด้วยในสายตาของนักปรัชญาโบราณ เพราะการเลือกตั้งทำให้เกิดอคติ ได้แก่คนเก่ง คนดีและคนดังเข้าไป สำหรับของไทยระยะหลังได้คนมีเงินเข้าไปด้วย แม้ในยุคที่ดีที่สุดได้คนเก่งคนดีคนดังพวกกรีกโบราณก็ยังไม่ดี เพราะทำให้คนไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้น สำหรับพวกกรีกโบราณแล้ว คิดว่า วิธีที่ทำให้คนเท่าเทียมกันมากที่สุด คือ การจับฉลาก เป็นสุทธยอคฤมคตติของเขา จับฉลากได้แล้วให้เป็นคนละปีสองปี ไม่ให้ครองตำแหน่งนานเป็นอันขาด

ด้านตุลาการ กรีกโบราณใช้วิธีแบบลูกขุน ไม่ได้ใช้ผู้พิพากษาอาชีพ มีนักกฎหมายเป็นที่ปรึกษาให้ ส่วนการที่จะไปค้นว่าอะไรผิดอะไรถูกเป็นเรื่องของพลเมือง ที่จะถูกจับฉลากให้เข้าไปเป็นลูกขุนประชาธิปไตยแบบกรีกโบราณนั้น พวกกรีกโบราณจะรู้ว่าเป็นสิ่งผิดธรรมชาติเพราะคนเราส่วนใหญ่เห็นแก่ตัว ฉะนั้นประชาธิปไตยของกรีกโบราณจะต้องคู่กับการศึกษา กรีกโบราณสอนให้พลเมืองมีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะ และเน้นที่การศึกษามาก ไม่ได้เน้นที่การเลือกตั้ง กรีกมีหลักคิดที่ดีมาก ที่ว่า การเมืองเป็นยอดสูงสุดของคุณธรรม ถ้าเราสามารถรู้พื้นฐานมาใช้ได้ คือหลักคิดที่ว่า การเมืองเป็นยอดสูงสุดของคุณธรรม นั่นคือ คุณอาจจะเก่ง คุณอาจจะดี แต่ถ้าคุณไม่ได้ใช้ความเก่งของคุณนั้นเพื่อส่วนรวม กลับใช้เพื่อตัวเอง ก็ยังไม่ใช่มนุษย์ที่สมบูรณ์ อริสโตเติลได้บอกวามมนุษย์ที่สมบูรณ์ต้องเป็นมนุษย์ในการเมืองเท่านั้น ถ้าแปลความหมายให้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น หมายถึง ชีวิตที่อาศัยอยู่ในนครอิสระที่คนปกครองตนเอง ฉะนั้น ประชาธิปไตยแบบดั้งเดิมหรือแบบคลาสสิก จึงเป็นเช่นนี้

ประชาธิปไตยที่เราใช้กันทุกวันนี้เป็นประชาธิปไตยแบบผ่านผู้แทน เป็นประชาธิปไตยของประเทศหรือของชาติ ไม่ใช่เป็นประชาธิปไตยของพื้นที่เล็ก ๆ จึงต้องใช้การเลือกผู้แทนเข้าไปทำหน้าที่แทนในทางนิติบัญญัติ แล้วใช้คณะรัฐมนตรีหรือใช้ข้าราชการไปทำหน้าที่แทนในด้านบริหาร และใช้ศาลหรือผู้พิพากษาไปทำหน้าที่แทนในด้านตุลาการ สิ่งที่ทำให้แตกต่างกันก็คือ ความรู้สึกที่เป็นเจ้าของ ประชาธิปไตยสมัยใหม่หรือประชาธิปไตยระดับชาติหรือระดับประเทศ ไม่ได้ต้องการให้คนรู้สึกเป็นเจ้าของ แต่ต้องการให้คนเป็นผู้รับผลประโยชน์จากนโยบาย เป็นผู้ปฏิบัติตามกฎหมาย เป็นผู้เสียภาษี ถ้าเป็นผู้ชายก็ให้เป็นทหารด้วยและให้ปฏิบัติตามกฎหมายกันทุกคน แต่ไม่ต้องเข้ามายุ่งเกี่ยวกับบ้านเมืองให้มากนักยกเว้น นาน ๆ ครั้ง ถ้าไม่พอใจก็มี การประท้วง หรือประชด หรือชมเชยก็ตาม ลักษณะเช่นนี้ถือว่าการแสดงออกมากที่สุด

แล้ว ประชาธิปไตยยุคดั้งเดิมเน้นความรู้สึกเป็นเจ้าของ รัก และผูกพัน

ทางตะวันตกคิดว่าประชาธิปไตยท้องถิ่น ควรจะเป็นประชาธิปไตยที่ใกล้เคียงกับประชาธิปไตยยุคดั้งเดิมเพราะเล็กกระทัดรัด ใกล้ชิด มีความเป็นกันเอง แล้วมองเห็นหน้าตากัน เพื่อต้องการจะทำให้เกิดความรู้สึกรักถิ่นฐานบ้านช่องในขนาดเล็ก ๆ ก่อน แล้วค่อยขยายไปเป็นความรักระดับประเทศ นักปราชญ์ตะวันตกโบราณจำนวนมากยังเห็นว่า ประชาธิปไตยท้องถิ่นเป็นรากฐานของประชาธิปไตยระดับชาติ ถ้าคน ไม่ถูกฝึกให้รู้จักประชาธิปไตยท้องถิ่นก็จะไม่รู้สึกรักชาติรักบ้านเมือง เสียสละให้กับบ้านเมือง ก็จะมีหน้าที่แต่เพียงรอรับบริการจากรัฐเท่านั้น ในช่วงปลายของรัชสมัยรัชกาลที่ 7 ก่อนที่จะเปลี่ยนเป็นระบอบรัฐธรรมนูญ ขณะที่ยังเป็นระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชอยู่นั้น พระองค์ทรงคิดว่า เวลานั้นมีคนจำนวนมากที่ขอรัฐธรรมนูญ ขอให้พระเจ้าแผ่นดินมาอยู่ในกำกับของรัฐธรรมนูญ พระองค์ทรงเห็นว่าคนไทยยังไม่พร้อมับรัฐธรรมนูญขณะนั้น แต่พระองค์ท่านทรงคิดว่าถ้าจะให้ประชาชนพร้อมให้เร็วขึ้น ต้องทำ 2 ประการ ประการหนึ่งคือ ต้องให้ Political Education แปลเป็นภาษาไทยว่า การให้การศึกษาทางการเมือง กับอีกประการหนึ่งคือต้องให้ Local Democracy แปลเป็นภาษาไทยว่า ประชาธิปไตยท้องถิ่น ประเด็นแรกที่ต้องการจะชี้ในที่นี้คือ พระองค์ท่านคิดใกล้เคียงกับพวกประชาธิปไตยยุคดั้งเดิม คือ เน้นเรื่องการศึกษาทางการเมือง ประเด็นที่สอง คือ พระองค์ท่านทรงเน้นเรื่อง Local Democracy

ซึ่งมีข้อสังเกตว่าพระองค์ท่านไม่ได้ใช้คำว่า “การปกครองส่วนท้องถิ่น” อย่างที่ทุกวันนี้ใช้คำนี้กัน ที่รัชกาลที่ 7 ทรงใช้ คือคำว่า Local Democracy หมายถึงประชาธิปไตยท้องถิ่น นั่นคือรัชกาลที่ 7 ทรงคิดว่าการปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น ก่อนอื่นต้องเป็นประชาธิปไตย และเป็นประชาธิปไตยพันธุ์พิเศษ เรียกว่า ประชาธิปไตยท้องถิ่น และ พระองค์ท่านยังคิดว่าประชาธิปไตยท้องถิ่นนั้นจะสร้างพลเมือง เมื่อสร้างพลเมืองแล้ว พลเมืองนั้นจะเป็นพื้นฐานของระบอบรัฐธรรมนูญ ในความเห็นของชนชั้นนำของไทยจำนวนหนึ่งก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครองนั้น ได้คิดว่าจะต้องสร้างประชาธิปไตยระดับชาติได้ เรามักจะคิดเสมอว่าต้องชาติก่อนแล้วอีกนานจึงจะยอมให้ท้องถิ่นได้ทำอะไร แต่คนที่มีสติปัญญาจำนวนไม่น้อยในสังคมสยาม ได้คิดมาก่อนแล้วว่าต้องมีอะไรที่ท้องถิ่นก่อน แล้วจึงจะให้ทำอะไรในระดับชาติได้ ในสมัยรัชกาลที่ 7 นั้น เราเริ่มทำเรื่องท้องถิ่นแต่ยังไม่สมบูรณ์แบบอยู่ 2 เรื่อง คือ สุขาภิบาล กับเขตการปกครองชายทะเลทิศตะวันตก ซึ่งเขาจะอำเภอกับหัวหินมาอยู่ด้วยกัน คล้าย ๆ เป็นการปกครองท้องถิ่น แต่ขณะนี้ก็อยู่คนละจังหวัด นอกจากนี้รัชกาลที่ 7 ยังได้คิดทำอีก 2 เรื่องคือ 1) เรื่องรัฐธรรมนูญ เขียนรัฐธรรมนูญและร่างรัฐธรรมนูญเอาไว้ 2) เรื่องการกระจายอำนาจกับเรื่องท้องถิ่น เขียนและร่างกฎหมายเกี่ยวกับเรื่องเทศบาล ภาษาอังกฤษ ในสมัยพระองค์ท่านเรียก Municipality ภาษาไทยในสมัยรัชกาลที่ 7

เรียกประชาธิปไตย ซึ่งแสดงให้เห็นว่า พระองค์ท่านไม่ได้เรียกเทศบาล แต่เรียกประชาธิปไตยแทน เพื่อจะให้เห็นถึงความแตกต่างจากรัฐาภิบาลหรือการปกครอง โดยรัฐ เพราะประชาธิปไตย เป็นการปกครองโดยประชาชนเอง

ในช่วงเวลา 40 ปีแรกของระบอบประชาธิปไตย จะเห็นว่าเรื่องท้องถิ่นถูกถล่ม ถูกตีความ และถูกเข้าใจ ไปอีกแบบหนึ่ง จากที่เคยคิดว่าจะมีความสำคัญมากก็กลายเป็น ไม่สำคัญ สำหรับ ส่วนกลางและส่วนภูมิภาคซึ่งเมื่อก่อนจำกัดตัวเอง ก็ได้ขยายตัวเองไปทั่วโดยไปทำงานทุกอย่าง แทนท้องถิ่นหมด ทำให้ประชาธิปไตยของประเทศไทยมีอย่างเดียวเท่านั้นคือ ประชาธิปไตย ผ่านผู้แทน ต่อมาเมื่อเราให้ท้องถิ่นมีการเลือกตั้ง เราก็ติดกับเรื่องนี้ คือไปสร้างประชาธิปไตยที่ ท้องถิ่นโดยเลียนแบบประชาธิปไตยระดับชาติ ที่ระดับชาติมีนายกรัฐมนตรี ที่เทศบาลก็มี นายกเทศมนตรี ที่ อบจ. ก็มีนายก อบจ. ที่ส่วนกลางมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ที่ท้องถิ่นก็มีสมาชิก สภาเทศบาล (สท.) มีสมาชิก อบจ. มีสมาชิก อบต. ที่ส่วนกลางมีสภา ที่ท้องถิ่นก็มีสภา ที่ส่วนกลาง มีข้าราชการ ที่ท้องถิ่นก็อยากมีข้าราชการมาก ๆ เหมือนกัน ฉะนั้นจึงกลายเป็นประชาธิปไตยที่ เหมือนกัน ปัญหาหลายอย่างที่เกิดขึ้นกับประชาธิปไตยระดับชาติ อาจแก้ได้ ถ้าเราทำประชาธิปไตย ระดับท้องถิ่นให้มีลักษณะเป็นประชาธิปไตยที่ประชาชนปกครองตนเองได้มากขึ้น

เรื่องนโยบายควรคำนึงถึง 2 ระดับ เช่นกัน นโยบายระดับชาติควรเน้นเรื่อง ความเป็นเอกภาพ เน้นเรื่องมาตรฐาน เรื่องวิชาการ และเรื่องความครอบคลุม แต่นโยบายระดับ ท้องถิ่นไม่ควรจะไปเลียนแบบส่วนกลาง ท้องถิ่นต้องมีจุดเน้นของตัวเอง ท้องถิ่นควรจะเน้น ความแตกต่าง เน้นที่เอกลักษณ์ที่อารยธรรมและที่ประวัติศาสตร์ของตัวเอง ยิ่งไปกว่านั้นเรื่อง ท้องถิ่นไม่ควรคิดว่าต้องทำตามส่วนกลางเท่านั้น ท้องถิ่นนำส่วนกลางได้ ท้องถิ่นใหญ่กว่า ส่วนกลางได้ ท้องถิ่นไม่จำเป็นต้องเล็กกว่าส่วนกลาง ท้องถิ่นใหญ่กว่าส่วนกลางได้ ถ้าท้องถิ่นให้ คำนิยามประวัติศาสตร์หรืออารยธรรมของตนเองเป็นอารยธรรมคลาสสิกที่ใหญ่กว่าส่วนกลางแล้ว เช่น ถ้าเราทำประวัติศาสตร์พระธาตุนครศรีธรรมราช กิตติแต่เพียงว่านครศรีธรรมราชเป็นจังหวัด หนึ่งของประเทศไทย ก็จะทำให้รู้สึกว่เล็ก

แต่ถ้าเราให้คำนิยามว่า ศาสนาพุทธที่เผยแผ่จากชมพูทวีปเข้ามาในสุวรรณภูมิ มาเผยแผ่ ผ่านนครศรีธรรมราชก่อน แนวคิดแบบนี้จะทำให้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่นครศรีธรรมราช ครอบคลุมไปถึงลาว เขมร และส่วนบนของไทยเกือบทั้งหมด เนื่องจากรับศาสนาพุทธ โดยผ่านที่ นั้น จึงทำให้รู้สึกใหญ่ไม่ใช่เล็ก คนทั่วไปก็จะสนใจ แต่ถ้าพูดแบบคนนำเที่ยวซึ่งพูดเพียงแต่ว่า นครศรีธรรมราชเป็นส่วนหนึ่งของประเทศสยาม ก็ทำให้รู้สึกเล็กไม่น่าสนใจ ดังนั้นวิธีที่เราคิดว่า ท้องถิ่นเป็นเพียงส่วนหนึ่งของประเทศ ทำให้เราลดโอกาสในการสร้างสรรค์ไปมากขณะนี้ จะเห็น ว่า ท้องถิ่นในประเทศไทยก็ไม่คิดจะนำส่วนกลาง จะขอลองเสนอในที่นี้ให้ท้องถิ่นนำส่วนกลางได้

เช่น ท้องถิ่นที่ จังหวัดภูเก็ต ออกนโยบายและมีมาตรการสนับสนุนว่า โรงเรียนของท้องถิ่นทุกแห่งที่อยู่ในจังหวัดภูเก็ต จบ ม.6 แล้วต้องพูดภาษาอังกฤษได้ อย่างอื่น ไม่ได้ไม่เป็นไรแต่ต้องพูดภาษาอังกฤษได้ ถ้าผู้อำนวยการสถานศึกษาคนไทยไม่สนองนโยบายไม่ได้ ด้วยเหตุที่ภูเก็ตหากินกับภาษาอังกฤษมากเป็นพิเศษ ถ้าเด็กนักเรียนในจังหวัดภูเก็ตพูดภาษาอังกฤษได้ จะทำงานได้เงินมากกว่าเดิม จึงมีความจำเป็นอันเป็นลักษณะเฉพาะของภูเก็ต ส่วนกลางทำนโยบายการศึกษาแบบนี้ไม่ได้ก็ไม่ใช่เป็นไร แต่ภูเก็ตต้องประกาศได้ โรงเรียนที่จังหวัดเชียงใหม่ มีการเรียนการสอนภาษาพม่า ลาว หรือจีนด้วย โรงเรียนในกรุงเทพฯ ยังไม่มีการสอนภาษาเหล่านี้ ก็ไม่ใช่เป็นไรเพราะพวกที่อยู่ทางเหนือ ภาษาพม่า ลาว จีน มีประโยชน์สำหรับเขาเพราะใช้ทำประโยชน์ได้ดังนั้นถ้าเขาจะนำกรุงเทพฯ แล้วทำไมจะนำไม่ได้ ใน 3 จังหวัดภาคใต้มีโรงเรียนท้องถิ่นสอนภาษามลายู เรามักจะบอกว่าภาษามลายูไม่ใช่ภาษาของไทย แต่ในความจริง ก็ไม่ใช่ให้นักเรียนทุกโรงเรียนต้องเรียนเรียนเฉพาะ 3 จังหวัดภาคใต้เท่านั้น วิชาเศรษฐศาสตร์ในประเทศไทยว่าด้วยเศรษฐกิจแห่งชาติเท่านั้น ไม่กล่าวถึงเศรษฐกิจท้องถิ่นนัก การพัฒนาที่ผ่านมา เราพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ซึ่งมีผลเป็นการพัฒนาท้องถิ่นโดยปริยายหรือเป็นผลที่เกิดจากส่วนกลาง ไม่ได้เกิดจากความคิดริเริ่มและความต้องการของท้องถิ่นโดยตรง ตัวอย่างเช่น ถ้าไปดูเกาะสมุย จะเห็นว่าเกาะสมุยเจริญ ถ้าไปขอนแก่นก็จะเห็นว่า เค็วนี้ขอนแก่นเจริญมาก รถเต็มไปหมด แต่ถามว่านั่นเป็นการพัฒนาท้องถิ่น (Local Economic Development) หรือไม่ใช่ คำตอบคือ ไม่ใช่ หากลองไปดูตรวจดูทั้งเกาะสมุยว่า โรงแรมใหญ่ ๆ เป็นของใครถ้าไปดูงานที่เกิดขึ้นที่เกาะสมุยใครเป็นคนไปทำ จะพบว่าไม่ใช่คนสมุย ทั้งสองกรณี งานระดับต่าง ๆ คนสมุยควรจะทำได้ก็ไม่ได้ทำ ทำไมการศึกษาไม่ได้เอื้อก็เพราะว่าการศึกษาของเราก็เป็นการศึกษาแห่งชาติอีกเช่นเดียวกัน ถ้าเกาะสมุยจะหางานให้คนสมุยทำ ก็จะมีคนบอกว่าคนสมุยชอบงานเป็นชาวสวน ไม่ชอบงานโรงแรม คำถามคือ แล้วทำไมไม่ฝึกเขาขึ้นมา ส่วนจะเอาใครมาฝึกให้มัน อาจจะใช้โรงเรียนก็ได้ แต่โรงเรียนของเราก็มักทำตามหลักสูตร ซึ่งหลักสูตรก็เป็นแห่งชาติ หลักสูตรแห่งชาติก็จะไม่รู้ร้อนรู้หนาวกับใครด้วย เพราะสอนเหมือนกันหมด แต่ถ้าการปกครองที่เน้นท้องถิ่นมากขึ้น ท้องถิ่นจะมีบทบาทมากขึ้น นอกจากนี้ต้องมีการฝึกงาน ให้เด็กสมุยได้ไปฝึกงานที่โรงแรม สร้างเด็กสมุยซึ่งเดิมพื้นฐานเป็นชาวสวนจำนวนหนึ่ง ต้องสามารถทำงานบริการได้ เมื่อพูดถึงสมุยแล้ว ไม่ใช่คิดว่าบริการไม่เป็น ต้องไปเอาชาวเชียงใหม่ ชาวเชียงรายมาทำงานบริการที่โรงแรมในสมุย ความคิดเช่นนี้ไม่ได้เป็นไปเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในท้องถิ่นเลย ในจังหวัดลำปาง ราชภัฏลำปางควรเน้นสอนอนุปริญาชราวมิคซึ่งดีมาก เพราะเด็กจบที่นั่นก็ได้ทำงานในโรงงานด้วยชราวมิค ไม่ต้องเรียนสูงนัก จบมาแล้วได้งานทำ อาจกล่าวได้ว่าป้อนคนให้กับท้องถิ่นได้ แต่ถ้าครูอาจารย์ซึ่งต้องการจะทำการศึกษาให้สูงขึ้น ทำเป็นหลักสูตรปริญญาตรี พอเป็นปริญญาตรี ก็ต้องสอนเทคโนโลยีขั้นสูง

เมื่อเด็กเรียนจบก็อาจหางานทำที่ จังหวัดลำปาง ไม่ได้ ต้องไปทำงานที่ต่างจังหวัด เช่น จังหวัด สระบุรี จะเห็นว่าวิธีที่เราคิดทำงานแยกส่วนกัน คนที่จะทำโรงเรียนก็ทำแต่โรงเรียน คนที่ทำ สาธารณสุขก็ทำแต่สาธารณสุข คนที่จะทำพัฒนาก็ทำแต่พัฒนา แต่สิ่งที่เราขาดมากคือ แนวคิด เชิงพื้นที่ (Spatial) ไม่ได้คิดกัน ประเทศไทยที่คิดเชิงพื้นที่ได้ คิดออกอย่างเดียวเท่านั้นคือชาติ ไม่ได้ คิดในระดับท้องถิ่นด้วย ดังนั้น ถ้าคิดถึงการพัฒนาท้องถิ่น อาจจะกล่าวได้ว่า การพัฒนาที่เกาะสมุย ลัมเลว การพัฒนาที่ขอนแก่นก็ลัมเลว ที่ขอนแก่นถ้าเอารายได้ของคนขอนแก่นมาดู จะพบว่า ส่วนใหญ่ได้มาจากการขายแรงงานขั้นต่ำ ซึ่งมีอะไรที่จะภูมิใจบ้าง ทำไมเราไม่คิดตั้งเป็นธงว่า จังหวัดขอนแก่นจะต้องมีหมอเพิ่มขึ้นกี่เปอร์เซ็นต์ จะต้องมีวิศวกรเพิ่มขึ้นกี่เปอร์เซ็นต์ จะต้องมี ศิลปิน เพิ่มขึ้นกี่เปอร์เซ็นต์ จะต้องมีพ่อค้าเพิ่มขึ้นกี่เปอร์เซ็นต์ จะต้องมีเศรษฐกิจพอเพียงระดับ จังหวัดมากขึ้นอย่างไร ท้องถิ่นขนาดใหญ่เกิดขึ้นได้ ประเด็นมีอยู่ว่า ท้องถิ่นจะมีกี่ล้านคนก็ตาม ท้องถิ่นขนาดใหญ่ก็ต้องกระจายอำนาจภายใน สาระของท้องถิ่นคือการปกครองตนเอง ที่ผ่านมาจึง ได้มีการเสนอว่า กรุงเทพฯ ต้องกระจายอำนาจ ไปจนถึงระดับเขต ระดับแขวง ไม่ใช่อยู่เฉพาะ กรุงเทพฯ มิเช่นนั้นทำไปทำมาก็จะเหมือนเป็นกระทรวงนครบาลในอดีต เป็นราชการที่ใหญ่มาก ท้องถิ่นใหญ่ได้มีประโยชน์ที่จะใหญ่ แต่หัวใจของท้องถิ่นที่กล่าวมานี้ไม่ได้แตกต่างจากชาวบ้าน ทำ เพียงแต่ท้องถิ่นของเราช่วงหนึ่ง ไปทำ แบบที่ไม่ใช่ชาวบ้านทำกัน จึงมีปัญหายุ่งยากตามมา หากดูประเทศเยอรมันซึ่งเป็นสหพันธรัฐ รัฐมิวนิคนำรัฐบาลแห่งชาติในเรื่องสาธารณสุขได้ การที่คนไทยเราไปดูงานต่างประเทศ ส่วนใหญ่ไปดูงานท้องถิ่นเกือบทั้งหมด ในประเทศที่ เจริญแล้ว ส่วนกลางไม่ค่อยมีอะไรทำ คนที่ทำจริง ๆ คือ รัฐบาลท้องถิ่น ในสหรัฐอเมริกา มหาวิทยาลัยแห่งชาติไม่มีมีมีแต่ของมลรัฐเท่านั้น โรงพยาบาลของกระทรวงสาธารณสุขในสหรัฐ เข้าใจว่าก็ไม่มี มีแค่ของมลรัฐ ของเมือง ของเอกชน ฉะนั้นเวลาข้าราชการไทยไปดูงานอยากดู เทคโนโลยีที่ก้าวหน้า เมื่อไปดูแล้วก็กลับเอามาทำที่กระทรวงที่กรม ไม่เคยคิดว่าจะเอาไปให้ ท้องถิ่นทำ แต่ตอนที่ไปดูก็รู้ถือว่าเทคโนโลยีนั้นเป็นของท้องถิ่น

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

ความหมายของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

การมีส่วนร่วม เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนา อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน แนวคิดของการพัฒนาที่พยายามหิบบิ้นโครงการต่าง ๆ ให้แก่ประชาชน ถ้าเป็นไปโดยปราศจาก การมีส่วนร่วม การยอมรับและตัดสินใจของประชาชนแล้ว เมื่อสิ้นวาระของ โครงการ ทุกอย่างก็ จบลง ไม่มีการเคลื่อนไหวใด ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนานั้นอีกต่อไป นับเป็นความสูญเสีย ที่น่าเสียดาย

ดังนั้น แนวทางการพัฒนาในรูปแบบใหม่จึงต้องแสวงหาวิธีการที่จะทำให้ นักพัฒนาปรับเปลี่ยนแนวคิดและบทบาทของตนในการเป็นผู้กระตุ้นและดึงศักยภาพของประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาให้มากขึ้น ด้วยประสบการณ์ของการพัฒนาที่ผ่านมาเป็นส่วนช่วยทำให้มองเห็นการนำแนวคิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของประชาชนมาเป็นยุทธศาสตร์ในการพัฒนาที่สำคัญ ทำให้มองเห็นได้ชัดเจนว่าความหมายของการพัฒนาไม่ว่าจะกว้างขวางครอบคลุมเพียงใด จะต้องอาศัยการมีส่วนร่วมเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาในทุกเรื่อง

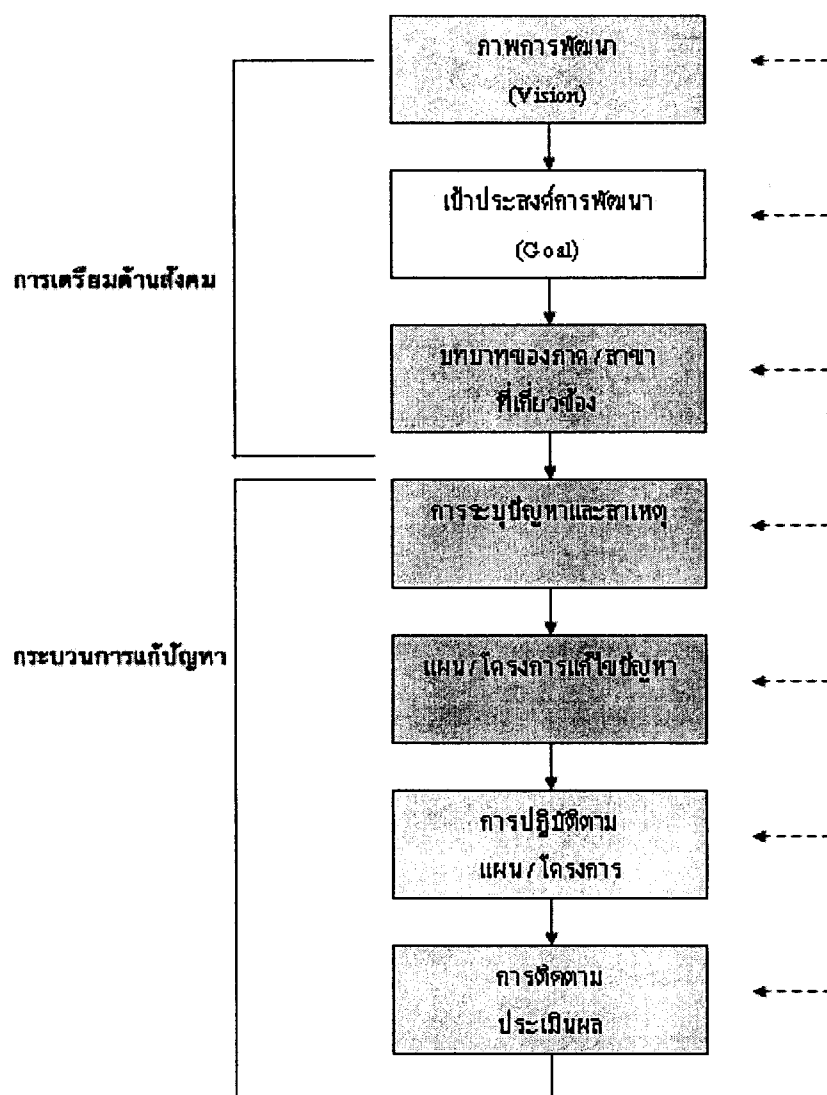
ประพนธ์ ปิยรัตน์ (2534, หน้า 4) ได้กล่าวไว้ว่า ความหมายของการมีส่วนร่วมกับการพัฒนาหมายถึงการเพิ่มพูนการอยู่ดีกินดีของพลเมืองทั้งหมดโดยอาศัยการมีส่วนร่วมโดยสมบูรณ์ในกระบวนการพัฒนาและกระจายผลประโยชน์ได้อย่างยุติธรรม การมีส่วนร่วมกับการพัฒนาจึงเป็นกระบวนการสำคัญที่นำไปสู่การมีคุณภาพชีวิตโดยถ้วนหน้า

Fagence (1977 อ้างถึงใน ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์, 2543, หน้า 149) ได้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า ยิ่งฐานการมีส่วนร่วมของประชาชนกว้างขวางมากขึ้นเท่าใด ก็จะทำให้อิทธิพลของประชาชนต่อการกำหนดนโยบายและแผนมีมากขึ้นเพียงนั้น นอกจากนี้ ยิ่งฐานการมีส่วนร่วมมากขึ้นเท่าใด ผู้วางแผนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็จะสามารถนำเสนอทางเลือกของสังคมมากขึ้นเท่านั้น และทางเลือกดังกล่าวสอดคล้องกับความปรารถนาของสังคมชุมชน และแผนดังกล่าว จะได้รับการสนับสนุนจากมหาชน การมีส่วนร่วม จึงเป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนา อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

การพัฒนาแบบมีส่วนร่วม จึงหมายถึง การกระตุ้นและเปิด โอกาสให้ประชาชนเข้ามามีบทบาทในการรับผิดชอบพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนเอง โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายร่วมดำเนินการและตรวจสอบติดตาม โครงการพัฒนาที่ส่งผลต่อชีวิตความเป็นอยู่ด้วยตนเอง

กรอบแนวคิดของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

การพัฒนาที่มีส่วนร่วม ต้องเริ่มด้วยการตกลงกำหนดปัญหา หรือจะต้องมี ภาพของการพัฒนา (Vision) ที่จำเป็นต้องได้รับการแก้ไขเป็นอันดับแรก ต่อมาคือการกำหนดเป้าประสงค์ของการพัฒนา (Goal) ร่วมกันของทุกภาคทุกระดับ ต่อจากนั้นก็กำหนดบทบาทหน้าที่ ความรับผิดชอบของแต่ละภาคที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับของการพัฒนา สุดท้ายก็ต้องตกลงกำหนด กลวิธีแผนงาน/ โครงการการพัฒนาในระดับชุมชนและในระดับภาคอื่น ๆ ตามด้วยการปฏิบัติตามแผนหรือ โครงการ การติดตามประเมินผล เพื่อให้ทราบผลที่เกิดขึ้นและสุดท้ายการปรับปรุงโครงการที่อาจต้องกระทำต่อไปตามแผนภูมิ

ภาพที่ 1 แผนภูมิกรอบแนวคิดการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม (อลิศรา ชูชาติ และคณะ, 2538, หน้า 5-6)

ตามแผนภูมิจะประกอบด้วย 2 ส่วนหลักได้แก่ ส่วนที่ 1 การเตรียมด้านสังคม โดยหน่วยงานต่าง ๆ หรือภาครัฐอาจเข้าร่วมกับภาคประชาชนในการกำหนดภาพ เป้าหมายและบทบาทของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาร่วมกัน โดยมีขั้นตอนที่ต้องดำเนินการประกอบด้วย ภาพการพัฒนา (Vision) เป้าประสงค์การพัฒนา (Goal) และบทบาทของภาค/ สาขาที่เกี่ยวข้อง ซึ่งอยู่ในส่วนการเตรียมความพร้อมในการพัฒนา และส่วนที่ 2 กระบวนการแก้ปัญหา ซึ่งต้องอาศัยประชาชนเข้ามาเป็นผู้ดำเนินการ ประกอบด้วย การระบุปัญหาและสาเหตุ การวางแผน/ กำหนดโครงการแก้ไขปัญหา การดำเนินงานตามแผนงาน/ โครงการ และการติดตามประเมินผล

หลักการและกระบวนการตามขั้นตอนของการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม

ผลจากการพัฒนาในช่วงเวลาที่ผ่านมาเป็นที่ยอมรับกันว่าการพัฒนาที่มุ่งแต่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยมิได้ยึด “คน” เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาหรือมิได้ให้ประชาชนเข้ามามี “ส่วนร่วม” นั้น ส่งผลให้บังเกิดความล้มเหลวของการพัฒนา ซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการพัฒนาที่ทอดทิ้งประชาชน ประชาชนกลายเป็นผู้ร่วม (Passive Participation) ในการพัฒนา ไม่ได้เป็นผู้ที่มีส่วนให้หรือ มีส่วนร่วมอย่างจริงจังในการพัฒนา (Active Participation) ปัจจุบันกระบวนการพัฒนาที่มุ่งไปสู่ “การมีส่วนร่วม” ซึ่งถือว่าเป็นสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานของประชาชนที่จะเข้ามาแสดงความคิดเห็น ในการกำหนดรูปแบบการพัฒนา ที่จะพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเอง ของชุมชนและท้องถิ่น

แนวทางในการพัฒนาดังกล่าว จำเป็นต้องมีการแสวงหาวิธีการที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ที่เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายและบทบาทของนักพัฒนาที่จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดและอุดมการณ์ในการพัฒนาที่มุ่งเน้นการพัฒนามากกว่าการพัฒนางานปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ให้บริการเป็นผู้กระตุ้นปลุกประชาชนให้ตื่น และสร้างจิตสำนึกรับผิดชอบต่อส่วนรวม อุทิศตนสัมผัสใกล้ชิดกับปัญหาของประชาชน เพื่อก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม ซึ่งหมายถึงประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้อง (Involvement) ในการตัดสินใจในโครงการพัฒนาและร่วมดำเนินการแก้ไขปัญหาของชุมชน อันจะส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นและความรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการเพื่อให้บรรลุ “การพึ่งตนเอง” ของชุมชน อันเป็นเป้าประสงค์ของการพัฒนาอย่างแท้จริง

การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมมีมิติของการพัฒนาที่เกี่ยวข้องทั้งในระดับแนวตั้งและแนวนอน เป็นการพัฒนาที่มีส่วนร่วมของประชาชนและภาคต่าง ๆ ของสังคม ขั้นตอนสำคัญที่สุดในการพัฒนาก็คือ การเตรียมด้านสังคม ที่เริ่มด้วยแนวคิดในการเตรียมความพร้อมของผู้เกี่ยวข้องในทุก ๆ ภาค เพื่อให้ทุกฝ่ายเข้าใจและเต็มใจร่วมมือร่วมใจทำงานในแต่ละขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา ซึ่งการเตรียมการด้านสังคม เพื่อการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมจะเกี่ยวข้องทั้งระหว่างภาครัฐ ภาคเอกชนและประชาชน ซึ่งแต่ละฝ่ายมีบทบาทหน้าที่ที่พึงปฏิบัติดัง อลิศรา ชูชาติ และคณะ (2538, หน้า 9-12) ได้ให้ความเห็นไว้ ดังนี้

ภาครัฐหรือข้าราชการ

บทบาทหน้าที่ของภาครัฐหรือข้าราชการในการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมพืงมีดังต่อไปนี้

1. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม และกลวิธีกระบวนการที่ใช้ในการพัฒนา คุณภาพชีวิตเป็นอย่างดี

2. เชื่อมโยงแนวความคิดการพัฒนาคุณภาพชีวิตเข้ากับการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจ โดยถือว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจใน ส่วนรวม

3. เข้าใจว่าการพัฒนาคุณภาพชีวิต มิใช่เป็นของข้าราชการกระทรวงใดกระทรวงหนึ่ง แต่เป็นของประชาชน ข้าราชการทุกกระทรวงต้องร่วมมือประสานงานกัน สนับสนุนประชาชน ให้สามารถดำเนินงานการพัฒนาตามกระบวนการของประชาชนได้ถูกต้อง

4. นิเทศ ติดตามช่วยแก้ไขปัญหาการปฏิบัติของประชาชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอบำรุงขวัญและให้กำลังใจแก่ประชาชนโดยเหมาะสม

5. ประชุมปรึกษาหรือร่วมกันเป็นประจำทุกกระทรวง และฟื้นฟูความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการพัฒนา

6. เคารพในความเป็นมนุษย์ของประชาชน และเชื่อว่าชุมชนและประชาชนมีภูมิปัญญา จากประสบการณ์ที่อยู่ในพื้นที่มานาน สามารถนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหาของชุมชนได้ดีกว่าที่ ราชการ ได้คิดขึ้น

7. ร่วมมือประสานงานกับภาคเอกชน โดยทำความตกลงกันในการปฏิบัติเพื่อบรรลุ เป้าหมายของการพัฒนาตามโครงการ

ภาคเอกชน

บทบาทหน้าที่ของภาคเอกชนในการส่งเสริมการพัฒนายังมีส่วนร่วม ทำได้โดย

1. ช่วยจัดหาทรัพยากร เมื่อชุมชนหรือประชาชนขาดแคลนด้านการเงินและกำลังคน
2. ช่วยให้การศึกษารอบรมด้านความรู้วิชาการและเทคโนโลยีที่เหมาะสมในด้านที่

ตนเองมี ความถนัด

3. ร่วมมือประสานงานกับภาครัฐเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐเอง หรือการนำแนวคิด ที่ดีมาเสนอ ให้ทำการทดลอง วิจัยกระบวนการและวิธีการต่าง ๆ ที่เคยได้ผลมาในที่อื่น ๆ

ภาคประชาชน

ภาคประชาชนก็เช่นเดียวกัน ประชาชนก็ต้องมีบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบใน กระบวนการพัฒนายังมีส่วนร่วม โดย

1. รู้และเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนายังมีส่วนร่วม และกลวิธีกระบวนการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตจนสามารถปฏิบัติในชุมชนของตนเองได้

2. ถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาชุมชนไปสู่ชุมชนอื่น รวมทั้งติดตาม ช่วยเหลือให้ชุมชนอื่นปฏิบัติได้เช่นกัน

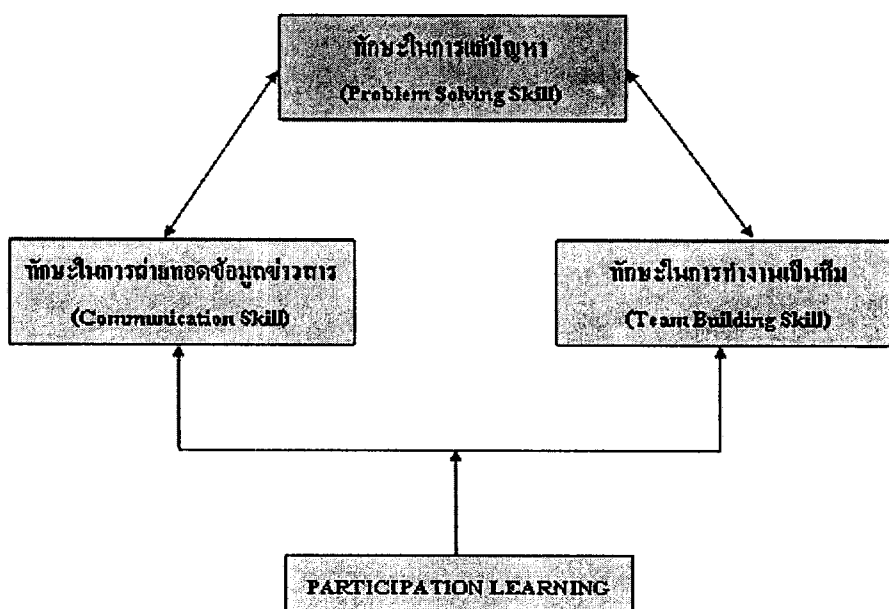
3. ระดมทรัพยากรในท้องถิ่นตนเองมาใช้ในการพัฒนาชุมชน ทั้งเรื่องกำลังคนเงิน และ วัสดุอุปกรณ์

4. ช่วยเหลือกันเองในปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ภายในชุมชน หรือร้องขอให้ภาคอื่นมา ช่วยด้วยหากเห็นว่าจำเป็น

5. พัฒนาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาอยู่เป็นประจำโดยช่วยเหลือกันเองหรือ ร่วมกับภาคอื่น ๆ เพื่อเสริมสร้างการดำเนินงานพัฒนา

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม โดยแท้จริง ผู้ที่มีส่วนร่วมทั้ง 3 ระดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคคลในการพัฒนาจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาทักษะพื้นฐาน 3 ประการ ได้แก่

1. ทักษะในการแก้ปัญหา (Problem Solving Skill)
2. ทักษะในการสื่อสารข้อมูลข่าวสาร (Communication Skill)
3. ทักษะในการทำงานเป็นทีม (Team Building Skill)

ภาพที่ 2 ทักษะพื้นฐานในการพัฒนา (ประพนธ์ ชัยรัตน์, 2534, หน้า 29)

ขั้นตอนและระดับของการมีส่วนร่วม

ขั้นตอนและระดับของการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการหลายสาขา ได้พยายามศึกษาจำแนก ลักษณะพฤติกรรมการมีส่วนร่วมไว้หลายแบบ โดยใช้เกณฑ์ในการจำแนกแตกต่างกัน ได้แก่

การจำแนกขั้นตอนการมีส่วนร่วม

ธีระพงษ์ แก้วหาญ (2543, หน้า 149) ได้กล่าวว่า การจำแนกการมีส่วนร่วมตามขั้นตอนการมีส่วนร่วม สามารถจำแนกขั้นตอนหรือประเภทของการมีส่วนร่วมแบ่งออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ: ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดที่จะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการและการจัดลำดับความสำคัญ ต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชาชนที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน: จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้างและจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากร การบริหารงานและประสานงาน การให้ความช่วยเหลือด้านแรงงานหรือข้อมูล เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์: ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นั้นจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้ว ยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วย รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งอาจจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคม

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล: การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

อกิน รพีพัฒน์ (2547, หน้า 49) จำแนกขั้นตอนของการมีส่วนร่วมโดยมีความเห็นว่าการมีส่วนร่วมที่แท้จริงนั้นน่าจะมี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา: ขั้นตอนนี้เป็นส่วนแรกที่สำคัญที่สุด เพราะถ้าชาวบ้านยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและค้นหาสาเหตุของปัญหาด้วยตนเองได้ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ตามมาก็ไร้ประโยชน์ เพราะจะขาดความเข้าใจและมองไม่เห็นความสำคัญของกิจกรรมนั้น แต่อาจมองปัญหาไม่ได้เด่นชัด เจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาจึงเสมือนกระเจงกอบผู้คอยสะท้อนภาพให้ชุมชนมองเห็นและวิเคราะห์ปัญหาได้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม: การวางแผนการดำเนินกิจกรรมเป็นขั้นตอนต่อไปที่ขาดไม่ได้ หากเจ้าหน้าที่หรือนักพัฒนาต้องการแต่ผลงานการพัฒนาให้เสร็จสิ้นโดยฉับไว ก็จะดำเนินการวางแผนงานด้วยตนเอง การมีส่วนร่วมของชุมชนในการวางแผนจะช่วยให้ชุมชนเข้าใจปัญหาพัฒนาประสบการณ์ของตนเองและสามารถวางแผนได้ด้วยตนเอง

ในที่สุด

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการลงทุนและการปฏิบัติงาน: ชุมชนมีทรัพยากรที่สามารถลงทุนและปฏิบัติงานได้ เพราะจากประสบการณ์การทำงานในชนบท อย่างน้อยก็มีแรงงานของตนเองเป็นขั้นต่ำสุดที่จะเข้าร่วมได้ และในหลาย ๆ แห่ง ก็สามารถที่จะร่วมลงทุนในกิจกรรมหลาย ๆ ประเภทได้ การร่วมลงทุนและปฏิบัติงานจะทำให้ชุมชนรู้จักคิดค้นทุนให้กับตนเอง ในการดำเนินงานและจะระมัดระวังรักษากิจกรรมที่สร้างขึ้นเพราะจะมีความรู้สึกร่วมเป็นเจ้าของ ซึ่งต่างไปจาก สภาพที่การลงทุนและการปฏิบัติงานทั้งหมดมาจากปัจจัยภายนอกจะมีอะไรเสียหายก็ไม่เคียดร้อนมากนัก และการบำรุงรักษาจะไม่เกิดขึ้นเพราะรู้สึกว่าจะไม่ใช่ชุมชน นอกจากนั้นการร่วมปฏิบัติงานด้วยตนเอง ทำให้ได้เรียนรู้การดำเนินกิจกรรมอย่างใกล้ชิด และเมื่อเห็นประโยชน์ก็สามารถจะดำเนินกิจกรรมชนิดนั้นด้วยตนเองต่อไปได้

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน: ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนสุดท้ายที่สำคัญเป็นอย่างยิ่งอีกเหมือนกัน เพราะถ้าหากการติดตามและการประเมินผลงานขาดการมีส่วนร่วมของชุมชนแต่เป็นการดำเนินการโดยบุคคลภายนอก ชุมชนก็ไม่สามารถทราบว่าการที่ทำงานไปนั้น ได้รับผลดี ได้รับประโยชน์อย่างไรหรือไม่ ถึงแม้ว่าจะมีผู้โต้แย้งว่าการประเมินที่เที่ยงธรรมที่สุดน่าจะมาจากบุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับกิจกรรมนั้น ๆ แต่ถ้าคิดถึงจุดมุ่งหมายของการพัฒนาที่มุ่งจะพัฒนาคน คำนี้ถึงแต่ความเที่ยงธรรมอาจจะไร้ประโยชน์ การผสมผสานระหว่างคนภายนอกกับชุมชนน่าจะเกิดประโยชน์ตามวัตถุประสงค์มากกว่า เพราะนอกจากจะเป็นการประเมินแล้ว ยังแลกเปลี่ยนความรู้ความเข้าใจในกระบวนการประเมินและเป็นการเผยแพร่กิจกรรมออกไปสู่ชุมชนอื่น ๆ

ระดับของการมีส่วนร่วม

การแบ่งระดับของการมีส่วนร่วมสามารถแยกได้ตามระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมตามแนวคิดสมาคมสาธารณสุขของอเมริกา ได้กล่าวไว้ว่า การมีส่วนร่วมนั้น ไม่ได้มีความแปรเปลี่ยนเฉพาะชนิด (Kinds) และปริมาณของกิจกรรมที่กระทำเท่านั้น แต่ยังมีความแปรเปลี่ยนในระดับความเข้ม (Degree) ในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการริเริ่มและวางแผนกิจกรรม ดังนั้นพิสัยของการมีส่วนร่วม อาจจะมีตั้งแต่ระดับการยอมรับบริการที่จัดไว้ให้แล้วไปจนถึงการรวมกลุ่มเพื่อตัดสินใจและริเริ่ม โครงการพัฒนาเอง ซึ่งระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมหรือระดับการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของสมาคมสาธารณสุขของอเมริกานั้น อาจจำแนกได้ 3 ระดับคือ

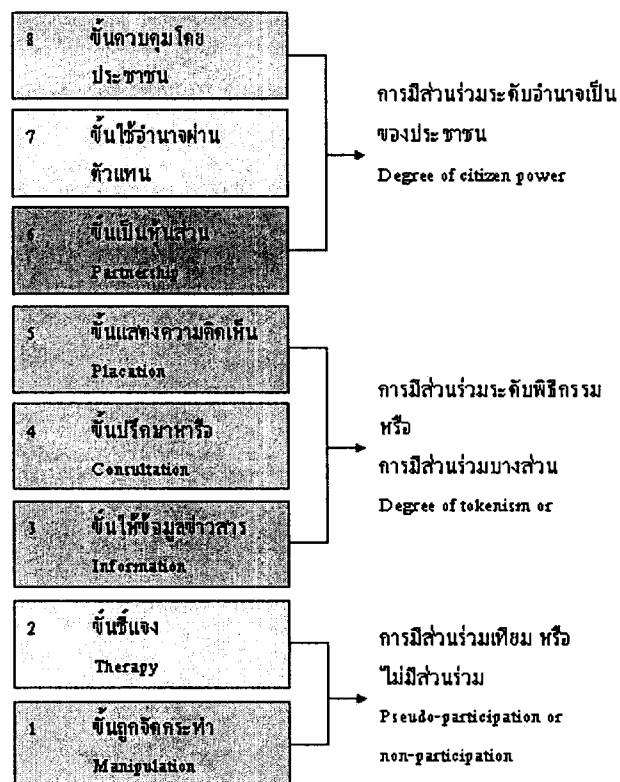
1. ระดับการตัดสินใจ (Decision Making) ในระดับนี้ประชาชนจะเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน และจัดการกับกิจกรรมการพัฒนาด้วยตัวของเขาเอง (Level of Responsibility by

Themselves)

2. ระดับการร่วมมือ (Cooperation) ในระดับนี้ประชาชนจะให้ความร่วมมือต่อแผนงานที่ริเริ่ม โดยหน่วยงานภายนอก ซึ่งอาจต้องการความเสียสละจากประชาชน ในด้านเวลา ทรัพย์สิน และแรงงาน เพื่อช่วยให้โครงการประสบผลสำเร็จ การมีส่วนร่วมในระดับนี้ถือว่าการมีส่วนร่วมในระดับที่ยอมรับได้ (Acceptable Level of Participation)

3. ระดับการใช้ประโยชน์ (Utilization) ในระดับนี้ประชาชนจะยอมรับและใช้ประโยชน์จากบริการที่ได้วางโครงการไว้ให้เป็นการมีส่วนร่วมในระดับการยอมรับบริการเท่านั้น

ส่วนความคิดของ Arnstein (1969, pp. 215-217 อ้างถึงใน ชีรพงษ์ แก้วหาญ, 2543, หน้า 154) นั้น เห็นว่าการมีส่วนร่วมมีลักษณะเป็นรูปของบันไดการมีส่วนร่วม (Participation Ladder) 8 ชั้น

ภาพที่ 3 บันไดของการมีส่วนร่วม 8 ชั้นของอาร์นสไตน์ (ชีรพงษ์ แก้วหาญ, 2543, หน้า 154)

ในขั้นต่ำของบันไดคือขั้นถูกจัดกระทำ และขั้นที่สองคือขั้นชี้แจงนั้น เรียกว่า การมีส่วนร่วมเทียมหรือไม่มีส่วนร่วม เป็นขั้นที่ประชาชนเข้าไม่ถึงการมีส่วนร่วมที่แท้จริงใน

การตัดสินใจ ในกรณีนี้ จะมีกลุ่มบุคคลจำนวนน้อยที่อยู่ในอำนาจเท่านั้นทำหน้าที่ตัดสินใจ โดยไม่มีการพูดถึงเนื้อหา วิธีการ ของการตัดสินใจหรือตำแหน่งและอำนาจหน้าที่ของผู้มีอำนาจตัดสินใจนั้น ขั้นที่สองนี้สร้างขึ้นมาเพื่อที่จะทดแทนการมีส่วนร่วมที่แท้จริง วัตถุประสงค์ที่แท้จริงของสองขั้นนี้ไม่ใช่เป็นการทำให้ประชาชนเข้าถึงการมีส่วนร่วมในการวางแผนหรือควบคุมโครงการ แต่จะช่วยให้ผู้กุมอำนาจอยู่ดำเนินการให้การศึกษา (Educate) หรือการชี้แจงแก่ผู้ที่เข้าร่วม บันไดขั้นที่ 3 ถึง 5 ก้าวหน้าถึงระดับที่เรียกว่า การมีส่วนร่วมแบบพิธีกรรมหรือการมีส่วนร่วมบางส่วน

โดยขั้นที่ 3 ขั้นให้ข้อมูลข่าวสาร และขั้นที่ 4 ขั้นปรึกษาหารือ นั้น ความเห็นหรือข้อคิดของประชาชนได้รับการรับฟังจากผู้กุมอำนาจอยู่มากขึ้น แต่ภายใต้เงื่อนไขเหล่านี้พวกเขาไม่มีอำนาจที่จะรับประกันได้ว่า ความคิดเป็นของพวกเขาจะได้รับการเอาใจใส่จากผู้มีอำนาจเต็ม เมื่อการมีส่วนร่วมถูกจำกัดอยู่ที่ระดับเหล่านี้ จึงไม่มีทางที่จะทำการเปลี่ยนแปลงสภาพตามข้อเรียกร้องของผู้มีส่วนร่วมบางส่วนนี้ คือ ขอมให้คนไร้อำนาจ (Have-nots) ให้คำแนะนำได้ แต่ก็ยังคงไว้ซึ่งสิทธิในการตัดสินใจ ของผู้มีอำนาจต่อไป

บันไดลำดับสูงขึ้นไปเป็นระดับที่เรียกว่า อำนาจเป็นของประชาชนซึ่งเพิ่มระดับของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น ประชาชนสามารถเข้าไปสู่ขั้นที่ 6 ขั้นเป็นหุ้นส่วน ซึ่งจะทำให้สามารถเข้าร่วมในการเจรจาเพื่อผลได้ผลเสีย (Trade-offs) กับผู้มีอำนาจดั้งเดิม ส่วนในขั้นที่ 7 ขั้นใช้อำนาจผ่านตัวแทน และขั้นที่ 8 ขั้นควบคุม โดยประชาชน เป็นการใช้อำนาจตัดสินใจของประชาชน โดยผ่านตัวแทนหรือประชาชนเป็นผู้ใช้อำนาจนั่นเอง

แนวคิดการมีส่วนร่วมของอาร์นสไตน์ มองความเข้มของการมีส่วนร่วมในแง่ของการมีอำนาจในการตัดสินใจของประชาชน ซึ่งมีพิสัยของความเข้มตั้งแต่การ ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเลยไปจนถึงการมีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเต็มที่

แนวคิดการมีส่วนร่วมที่แสดงให้เห็นความเข้มของการมีส่วนร่วมที่สำคัญอีกแนวหนึ่ง คือการมีส่วนร่วมที่แบ่งออกเป็น 4 ประเภท ตามลักษณะของการปฏิบัติการ ลักษณะทั้ง 4 ประเภทนี้ไม่ได้เป็นอิสระจากกัน ยังมีความคาบเกี่ยวและต่อเนื่องกัน การจำแนกลักษณะนี้ทั้ง 4 ประเภทได้แก่

ประเภทที่ 1 การมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ (Passive Participation) ทั้งนี้เป็นขั้นเริ่มแรก ซึ่งถือว่าการมีส่วนร่วมนั้นเป็นการยอมรับ (Accepting) หรือการเพิ่ม (Gaining) การเข้าถึงผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมหรือการช่วยเหลือปัจจัยการดำรงชีวิตเฉพาะหน้าบางประการ สำหรับผู้ที่เข้าไปเกี่ยวข้องกับโครงการพัฒนาซึ่งอาจจะหมายถึงบริการหรือสิ่งอำนวยความสะดวกเฉพาะ

ซึ่งไม่เคยมีมาก่อนหรือหมายถึงการปรับปรุงหรือการแนะนำรูปแบบการผลิตตามแนวทางเศรษฐกิจใหม่

ประเภทที่ 2 การมีส่วนร่วมแบบสะท้อนการถูกกระทำ (Passive/ Reflective Participation) การมีส่วนร่วมประเภทนี้เป็นส่วนต่อเนื่องจากประเภทที่หนึ่ง โดยถือว่าการมีส่วนร่วมเป็นกิจกรรมทางการศึกษาบางประการที่สามารถช่วยให้ประชาชนเข้าใจสาเหตุของสภาพการณ์ต่าง ๆ เช่น การด้อยพัฒนา และเข้าใจปัญหา ซึ่งจะต้องแก้ไข โดยการจัดทำโครงการพัฒนา

ประเภทที่ 3 การมีส่วนร่วมแบบกระตือรือร้น (Active Participation) การมีส่วนร่วมในขั้นที่ 3 นี้เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับองค์กรหรือบุคคลระดับพื้นฐาน (Grass Roots) ซึ่งเป็นผู้รับผลประโยชน์ จากโครงการ หรือทำการกระตุ้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับกว้าง ๆ จากกลุ่มอื่น ๆ ทั่ว ๆ ไปที่มีอยู่ในส่วนต่าง ๆ ของสังคม นอกเหนือไปจากกลุ่มผลประโยชน์เอง โดยปกติแล้วการมีส่วนร่วมในมิตินี้รวมไปถึงองค์กรในท้องถิ่นที่มีอยู่แล้วและมีขอบข่ายที่ขยายความครอบคลุมไปถึงกลุ่มอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องหรือได้รับผลกระทบด้วย

ประเภทที่ 4 การมีส่วนร่วมแบบสะท้อนความกระตือรือร้น (Active/ Reflective Participation) ขั้นนี้เสริมต่อจากขั้นการมีส่วนร่วมอย่างกระตือรือร้นเป็นการสะท้อนหรือการประเมินเกี่ยวกับข้อจำกัด และทางเลือกต่าง ๆ ของโครงการภายใต้บริบทระดับชาติ ภายใต้เงื่อนไขเดิมของโครงการที่มีอยู่ โดยปกติจะรวมถึงการออกแบบการก่อรูปหรือการประเมินเกี่ยวกับยุทธศาสตร์ทางเลือกของ โครงการพัฒนา ซึ่งเกี่ยวข้องกับลักษณะความจำเพาะของโครงการ และลักษณะทั่วไปของสังคมที่ต้องการเข้ามามีส่วนร่วมโดยเน้นการเข้าร่วมตั้งแต่การศึกษา ตัดสินใจไปจนถึงการประเมินและควบคุมจะเห็นว่าแนวคิดการมีส่วนร่วมนี้ มองความเข้มของการมีส่วนร่วมว่ามีพิสัยตั้งแต่การมีส่วนร่วมแบบเป็นฝ่ายถูกกระทำ ไปจนถึงการเป็นผู้กระทำโดยตนเอง แนวคิดเกี่ยวกับระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมที่เสนอมาทิ้งหมดนี้ จะเห็นว่าการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่บุคคลกลุ่มหนึ่งหรือสองกลุ่มขึ้นไปมีอิทธิพลต่อกันและกันในการจัดทำแผนการกำหนดนโยบาย และการตัดสินใจ โดยในการวัดความเข้มของการมีส่วนร่วม สามารถวัดได้จากปริมาณของอิทธิพลของกลุ่มบุคคลผู้เข้าไปร่วมกิจกรรมที่มีต่อบุคคลอื่น และแนวคิดที่มองการมีส่วนร่วมในลักษณะปริมาณอิทธิพลที่บุคคล มีต่อการตัดสินใจนั้นเป็นลักษณะการมีส่วนร่วมในมิติเชิงคุณภาพในการวัดการมีส่วนร่วมในมิติเชิงคุณภาพเกี่ยวกับระดับความเข้มของการมีส่วนร่วมหรือปริมาณอิทธิพลที่บุคคลมีต่อบุคคลอื่นนี้ มีการจำแนกหลายแบบ แบบที่จำแนกประเภทละเอียด เช่น แบบของอาร์นสไตน์ วัดได้ครอบคลุมแต่ทำได้ยากในทางปฏิบัติ เนื่องจากการมีส่วนร่วมในแต่ละระดับคาบเกี่ยวกัน เพื่อให้ผลในทางปฏิบัติ ควรกำหนดกรอบระดับความเข้มของการมี

ส่วนร่วมกว้าง ๆ เป็น 3 ระดับ (บัญชา แก้วส่อง, 2539, หน้า 112)

ระดับที่ 1 ระดับการมีส่วนร่วมเทียม (Pseudo-participation) หรือการมีส่วนร่วมแบบถูกกระทำ (Passive Participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ผู้เข้าร่วมไม่มีอำนาจใด ๆ ในการตัดสินใจแต่เป็นฝ่ายกระทำตามการตัดสินใจของบุคคลอื่นเท่านั้น

ระดับที่ 2 ระดับการมีส่วนร่วมบางส่วน (Partial Participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ผู้เข้าร่วมมีส่วนในการเสนอความคิดเห็น แต่อำนาจในการตัดสินใจอยู่ที่บุคคลอื่น

ระดับที่ 3 ระดับการมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine Participation) การมีส่วนร่วมในระดับนี้ความคิดเห็นของบุคคลที่เข้าร่วมได้รับการรับฟัง และยอมรับเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอำนาจ การตัดสินใจอยู่ที่ผู้เข้าร่วมนั่นเอง

ข้อมูลพื้นฐานตำบลทุ่งพระยา

จากแผนพัฒนา 3 ปี องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยา (พ.ศ. 2555-พ.ศ. 2557) ปรากฏข้อมูลของตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ดังนี้

สภาพทั่วไป

1. ประวัติความเป็นมา

ตำบลทุ่งพระยา มีประวัติความเป็นมาที่น่าสนใจ คือ เดิมพื้นที่เป็นที่ตั้งตำบลทุ่งพระยาในปัจจุบันนั้นเป็นป่าเสื่อมโทรม และเคยเป็นพื้นที่ส่วนหนึ่งของตำบลท่ากระดาน ด้วยเหตุผลทางการปกครองท้องถิ่น จึงมีการแบ่งแยกตำบลท่ากระดานออกเป็น 2 ตำบลซึ่งได้แก่ตำบลทุ่งพระยาในปัจจุบัน จัดตั้งตามประกาศกระทรวงมหาดไทย ลงวันที่ 13 พฤษภาคม พ.ศ. 2517

ตำบลทุ่งพระยา มีเรื่องเล่าสืบต่อกันมาว่า เดิมเป็นหมู่บ้านที่กองทัพของพระเจ้าตากสินมหาราชเดินทัพผ่าน โดยการนำทัพของพระยาท่านหนึ่งในสมัยนั้น และได้พักผ่อนตรงบริเวณที่เป็นตำบลทุ่งพระยาในปัจจุบัน จึงได้มีการเรียกขานหมู่บ้านนั้นว่า “บ้านทุ่งพระยา” นับแต่นั้นมา

2. อาณาเขต

ทุ่งพระยา มีอาณาเขตโดยประมาณ 337 ตารางกิโลเมตร หรือคิดเป็นพื้นที่จำนวน 210,925 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังนี้

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ตำบลกรอกสมบูรณ อำเภอศรีมหาโพธิ์ จังหวัดปราจีนบุรี

ทิศใต้ ติดต่อกับ ตำบลท่ากระดาน อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ตำบลวังท่าช้าง อำเภอกบินทร์บุรี จังหวัดปราจีนบุรี

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ตำบลเขาหินซ้อน อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา

3. เขตการปกครอง

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยา มีเขตการปกครองจำนวน 19 หมู่บ้าน ดังนี้

ตารางที่ 1 จำนวนบ้าน/ ชื่อบ้าน และชื่อกำนันผู้ใหญ่บ้าน

หมู่ที่	ชื่อบ้าน	ชื่อ-สกุล (ผู้ใหญ่บ้าน)	หมายเหตุ
1	บ้านอ่างตะแบก	นางประดับ ศรีโย	
2	บ้านกระบกหวาน	นายไพโรจน์ พยาวัง	
3	บ้านโคกตะเคียนงาม	นายบุญยอด หิวคง	
4	บ้านคลองอุดม	นายสมโภชน์ โพธิ์ลอย	
5	บ้านมาบนาดี	นายสุเทพ ระลึก	
6	บ้านท่าทองคำ	นายสฤษชัย น้อยนาค	กำนันตำบล
7	บ้านโป่งตาสา	นายอาคม ใจจริง	
8	บ้านวังคู	นายชูชาติ ภัคดี	
9	บ้านเขาจันทร์	นายประมวล มานะเพียร	
10	บ้านคลองยายสร้อย	นางรัชนี แยมกลิ่น	
11	บ้านหนองยายกล่อม	นางดวงเดือน ยิ้มชุ่ม	
12	บ้านโลกผาสุก	นายสมหมาย ศรีสะอาด	
13	บ้านทุ่งวัว	นายอินทร์สม อินแจ้	
14	บ้านหนองใหญ่	นายถวัล สุจริต	
15	บ้านทางโค้ง	นายพนม ประทุมภา	
16	บ้านท่าชีวิต	นายสุพรรณ จันทร์ดี	
17	บ้านภูเขาทอง	นายคารม จำเริญดี	
18	บ้านมาบสมบูรณ์	นายภาณุวัฒน์ เพ็ชรตะกั่ว	
19	บ้านสันติสุข	นายสมพล บุตรดีภัก	

4. ประชากร

จำนวนครัวเรือน/ จำนวนประชากร ในเขตตำบลทุ่งพระยา (ข้อมูล ณ เดือน มกราคม 2554) มีดังนี้

4.1 จำนวนครัวเรือน	4,391	ครัวเรือน
4.2 จำนวนประชากร	15,557	คน
แยกเป็น ชาย	7,833	คน
หญิง	7,744	คน

ความหนาแน่นเฉลี่ย 46 คน/ 1 ตารางกิโลเมตร ประกอบอาชีพส่วนใหญ่ด้าน
การเกษตรกรรม/ กสิกรรม/ การทำนา/ ทำสวน/ ทำไร่/ การเลี้ยงสัตว์ การค้าขาย และการรับจ้าง
ทั่วไป

1. พืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าว/ มันสำปะหลัง/ อ้อย ฯลฯ
2. สัตว์เลี้ยงเศรษฐกิจ ได้แก่ โค/ กระบือ/ หมู/ เป็ด/ ไก่ และ ฯลฯ
3. แรงงานส่วนเกินจากภาคเกษตรกรรม อพยพเข้าขายแรงงานในเขตอุตสาหกรรม
5. เกณฑ์รายได้เฉลี่ย

เกณฑ์รายเฉลี่ยครัวเรือน/ ปี 35,000 บาท

5.1 ด้านโครงสร้างพื้นฐาน

5.1.1 การคมนาคม

ถนนสายหลัก

ถนนลาดยางในความรับผิดชอบของสำนักงานทางหลวงชนบท

ถนนสายรอง

ถนนลาดยางเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน

ถนนคอนกรีตเสริมเหล็กระหว่างหมู่บ้าน และภายในหมู่บ้าน

ถนนดินลูกรังระหว่างหมู่บ้าน และภายในหมู่บ้าน

5.1.2 ระบบไฟฟ้า

จำนวนหมู่บ้านที่กระแสไฟฟ้าใช้ รวม 19 หมู่บ้าน

5.1.3 ระบบประปา

ระบบน้ำประปา 19 แห่ง

5.2 ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

ด้วยสภาพทางภูมิประเทศและที่ตั้งของตำบลทุ่งพระยาเป็นที่ราบสูง จึงทำให้มี
ทรัพยากรทางด้านสินแร่ ถ้ำห้วย หนอง คลอง จำนวนน้อย และแหล่งน้ำที่สำคัญ ๆ ดังนี้

ฝาย	จำนวน	7	แห่ง
อ่างเก็บน้ำ	จำนวน	1	แห่ง
คลองธรรมชาติ	จำนวน	3	แห่ง

5.3 การศึกษา

โรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สพฐ.	จำนวน	9	แห่ง
ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	จำนวน	7	แห่ง
หอกระจายข่าว/ เสียงตามสาย	จำนวน	19	แห่ง
ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	จำนวน	1	แห่ง
วัด/ สำนักสงฆ์	จำนวน	16	แห่ง
โบสถ์	จำนวน	1	แห่ง

หมายเหตุ: ประชากรนับถือศาสนาพุทธ มีจำนวนร้อยละ 98% ศาสนาคริสต์ มีจำนวนร้อยละ 2% ศาสนาอื่น ๆ มีจำนวนร้อยละ -%

5.4 สาธารณสุข

สถานีอนามัย	จำนวน	3	แห่ง
กลุ่ม อสม.	จำนวน	19	กลุ่ม

5.5 ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน

สถานีตำรวจภูธร	จำนวน	1	กลุ่ม
ชมรมอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน	จำนวน	1	กลุ่ม

5.6 ด้านเศรษฐกิจ

สภาพเศรษฐกิจขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยาพบว่าประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปี จำนวน 35,000 บาท รายได้ส่วนใหญ่มาจากภาคเกษตรกรรม เช่น การทำนา ทำไร่ ทำสวน และการเลี้ยงสัตว์ พื้นที่ที่ใช้ในการประกอบอาชีพของเกษตรกร ทำนา ทำสวน ทำไร่ ของตำบลทุ่งพระยา และพื้นที่ที่ใช้เป็นที่อยู่อาศัยมีจำนวน 337 ตารางกิโลเมตร หรือ 210,625 ไร่ แยกเป็นพื้นที่เพื่อการอยู่อาศัย จำนวน 18,553 ไร่ และพื้นที่ทำการเกษตร จำนวน 29,795 ไร่ พื้นที่ที่เหลือเป็นเขตป่าสงวนแห่งชาติ และพื้นที่ที่ยังไม่มีการออกกรรมสิทธิ์ถือครองพืชเศรษฐกิจ ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง และยูคาลิปตัส ฯลฯ สัตว์เศรษฐกิจ ได้แก่ โค กระบือ ไก่ และหมู

ข้อมูลองค์กรประชาชนในตำบลทุ่งพระยา

เครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลทุ่งพระยา (2554) ได้ทำการสำรวจองค์กรชุมชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ในช่วงปี พ.ศ. 2554 พบว่า มีองค์กรชุมชนในพื้นที่จำนวนทั้งสิ้น 140 กลุ่ม โดยแบ่งตามประเด็นของทำงานของกลุ่มองค์กร ในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านองค์กรการเงิน	จำนวน 40 กลุ่ม
ด้านกลุ่มทางสังคม	จำนวน 28 กลุ่ม
กลุ่มอาชีพ	จำนวน 68 กลุ่ม
ด้านสิ่งแวดล้อม	จำนวน 2 กลุ่ม
ด้านวัฒนธรรม	จำนวน 2 กลุ่ม

จากข้อมูลขององค์กรชุมชนทั้งหมด 140 กลุ่ม เมื่อพิจารณาตามความหมายขององค์กรประชาชน พื้นที่ดำเนินการระดับตำบล และผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องขององค์กรแล้ว ในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา พบว่ามีองค์กรประชาชนระดับตำบล จำนวน 5 กลุ่ม ได้แก่

1. กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งพระยา
2. กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลทุ่งพระยา
3. กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลทุ่งพระยา
4. คณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. ตำบลทุ่งพระยา
5. กลุ่มอาสาสมัครพัฒนาสังคมเพื่อช่วยเหลือผู้พิการ (อพมก.) ตำบลทุ่งพระยา

กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งพระยา

ภาครัฐ ได้มีการส่งเสริมให้ประชาชนรวมกลุ่มกันจัดตั้งเป็นกลุ่มองค์กรเพื่อจัดสวัสดิการให้กับประชาชนในชุมชน ในรูปแบบของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล โดยได้มีการจัดตั้งสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) ขึ้นเพื่อเป็นหน่วยงานรับผิดชอบส่งเสริมให้เกิดความพร้อมของประชาชนและมีการจัดตั้งองค์กรสวัสดิการชุมชนในพื้นที่ระดับตำบล โดยตำบลทุ่งพระยาได้มีการรวมกลุ่มของประชาชน โดยได้รับการสนับสนุนจากสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชนในการก่อตั้งขึ้นเมื่อวันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2552 โดยมีข้อมูลของกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งพระยา ดังนี้

1. ชื่อกลุ่ม กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งพระยา
2. ที่ตั้ง เลขที่ 99 หมู่ที่ 6 บ้านท่าทองดำ ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัด

ฉะเชิงเทรา รหัสไปรษณีย์ 24160

3. ผู้แทนกลุ่ม นายวรนิติ บุญญาไพศาล (ผู้ประสานงาน)
4. ก่อตั้งเมื่อ วันที่ 16 มีนาคม พ.ศ. 2552 โดยได้รับการสนับสนุนในการก่อตั้งจาก

สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)

5. จำนวนคณะกรรมการปัจจุบัน 10 คน
6. จำนวนสมาชิกปัจจุบัน 556 คน
7. วัตถุประสงค์ของกลุ่ม

7.1 เพื่อจัดสวัสดิการให้กับสมาชิกตามข้อบังคับกลุ่ม

7.2 เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลคนในชุมชนตั้งแต่เกิดจนตาย

7.3 เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนในการพัฒนาเครือข่าย

8. กิจกรรมสำคัญที่กลุ่มดำเนินการ

8.1 จัดสวัสดิการให้กับสมาชิก

8.2 บริหารกองทุนให้เกิดประสิทธิภาพตามข้อบังคับ

9. ระเบียบข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษร มีระเบียบกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล

ทุ่งพระยา

10. การประชุม

10.1 การประชุมคณะกรรมการทุกเดือน

10.2 การประชุมใหญ่สมาชิกประจำปี

กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลทุ่งพระยา

กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่นับเป็นนวัตกรรมที่สำคัญใน

ระบบสุขภาพของประเทศไทยในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมดูแลสุขภาพของประชาชนจากหลายภาคส่วนในสังคม โดยมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นกลไกหลักในการประสานหน่วยงานองค์กร และภาคีเครือข่ายในพื้นที่เข้ามาร่วมค้นหาปัญหาและความต้องการของประชาชนร่วมวางแผน และส่งเสริมให้เกิดการร่วมดำเนินกิจกรรมด้านสุขภาพ โดยสามารถติดตามประเมินผลการดำเนินงานให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรมกับประชาชน (สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ, 2554, หน้า 1)

กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลทุ่งพระยา จัดตั้งขึ้นในปีงบประมาณ พ.ศ. 2550 ตามพระราชบัญญัติหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2545 โดยความร่วมมือของสำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สาขาจังหวัดฉะเชิงเทรา สำนักงานสาธารณสุขอำเภอสนามชัยเขตและองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยา โดยมีการกำหนดคณะกรรมการชุดหนึ่งเรียกว่า คณะกรรมการบริหารกองทุน โดยองค์ประกอบของคณะกรรมการต้องสรรหาตามหลักเกณฑ์ที่ สปสช. กำหนดและส่งรายชื่อให้ สปสช. เขต ออกคำสั่งแต่งตั้ง โดยคณะกรรมการฯมีหน้าที่ในการบริหารจัดการกองทุนให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

โดยมีข้อมูลพื้นฐานของกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลทุ่งพระยา ดังนี้

1. ชื่อกลุ่ม กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลทุ่งพระยา

2. ที่ตั้ง เลขที่ 99 หมู่ที่ 6 บ้านท่าทองคำ ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา รหัสไปรษณีย์ 24160

3. ผู้แทนกลุ่ม นายไพรวรรณ ศรีวัง (รองประธานกองทุน ฯ)

4. ก่อตั้งเมื่อ ปีงบประมาณ 2550 โดยได้รับการสนับสนุนในการก่อตั้งจาก สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ สาขาจังหวัดฉะเชิงเทรา

5. จำนวนคณะกรรมการปัจจุบัน 16 คน

6. จำนวนสมาชิกปัจจุบัน 4,391 ครัวเรือน

7. วัตถุประสงค์ของกลุ่ม

7.1 เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการจัดบริการสาธารณสุขของหน่วยบริการหรือสถานบริการอื่น รวมทั้งสถานบริการทางเลือกในพื้นที่โดยเน้นเรื่องการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพ และการรักษาพยาบาลระดับปฐมภูมิที่จำเป็นต่อสุขภาพและการดำรงชีวิต

7.2 เพื่อส่งเสริมให้กลุ่มแม่และเด็ก กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มผู้พิการ และกลุ่มผู้ประกอบอาชีพที่มีความเสี่ยงและกลุ่มผู้ป่วยเรื้อรังที่อยู่ในเขตพื้นที่ สามารถเข้าถึงบริการสาธารณสุขได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ ตามประเภทและขอบเขตของบริการสาธารณสุขที่คณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติกำหนด

7.3 เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายให้กลุ่มประชาชน หรือองค์กรประชาชนในพื้นที่จัดกิจกรรมเพื่อการสร้างเสริมสุขภาพ การป้องกันโรคหรือการฟื้นฟูสมรรถภาพให้แก่ประชาชนในพื้นที่

7.4 เพื่อสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการบริหารหรือพัฒนากองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ให้มีประสิทธิภาพ

8. กิจกรรมสำคัญที่กลุ่มดำเนินการ บริหารกองทุนให้เกิดประสิทธิภาพตามข้อบังคับ

9. ระเบียบข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษร มีตามประกาศคณะกรรมการหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

10. การประชุม การประชุมคณะกรรมการทุก 3 เดือน

กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลทุ่งพระยา

อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดูแลสุขภาพของตนเอง ครอบครัวและชุมชน โดยผ่านกระบวนการอบรมให้ความรู้จากเจ้าหน้าที่ สาธารณสุข โดยเริ่มดำเนินการตั้งแต่ พ.ศ. 2520 เป็นต้นมา โดย อสม. เป็นบุคคลที่ได้รับคัดเลือกจากชาวบ้านในแต่ละหมู่บ้านและได้รับการอบรมตามหลักสูตรที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด โดยมีบทบาทสำคัญในฐานะผู้นำการเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมสุขภาพอนามัย (Change Agents) การสื่อสารสาธารณสุข การแนะนำเผยแพร่ความรู้ การวางแผน การประสานกิจกรรมพัฒนาสาธารณสุข ตลอดจนให้บริการสาธารณสุขด้านต่าง ๆ

เช่น การส่งเสริมสุขภาพ การเฝ้าระวังและป้องกันโรค การช่วยเหลือและรักษาพยาบาลเบื้องต้น การใช้ยาและเวชภัณฑ์ตามขอบเขตที่กระทรวงสาธารณสุขกำหนด การส่งต่อผู้ป่วยรับบริการ การฟื้นฟูสภาพ และการจัดกิจกรรมสุขภาพภาคประชาชน ในหมู่บ้าน/ชุมชน

โดยมีข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลทุ่งพระยา ดังนี้

1. ชื่อกลุ่ม กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) ตำบลทุ่งพระยา
2. ที่ตั้ง หมู่ที่ 8 บ้านวังตุ ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

รหัสไปรษณีย์ 24160

3. ผู้แทนกลุ่ม น.ส.รุ่งนภา วิมลเทียน (ประธาน อสม. ตำบลทุ่งพระยา)
4. ก่อตั้งเมื่อ ปีงบประมาณ 2550 โดยได้รับการสนับสนุนในการก่อตั้งจาก สำนักงาน

สาธารณสุขอำเภอสนามชัยเขต

5. จำนวนคณะกรรมการปัจจุบัน 19 คน
6. จำนวนสมาชิกปัจจุบัน 190 คน
7. วัตถุประสงค์ของกลุ่ม

7.1 เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มของสมาชิก อสม. ในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยาในการดำเนินกิจกรรม

7.2 เพื่อจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก อสม. พื้นที่ตำบลทุ่งพระยา

8. กิจกรรมสำคัญที่กลุ่มดำเนินการ

8.1 ประสานงานระหว่างสมาชิก อสม. ในตำบลทุ่งพระยา

8.2 จัดสวัสดิการให้กับสมาชิก อสม. ในตำบลทุ่งพระยา

9. ระเบียบข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่มี

10. การประชุม มีการประชุมคณะกรรมการทุกเดือน

คณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. ตำบลทุ่งพระยา

อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน หรือ อปพร. เป็นประชาชนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นที่ได้รับการฝึกอบรมตามหลักสูตรอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน กระทรวงมหาดไทย

โดยเป็นผู้เสียสละตนเอง อาสาเข้ามามีส่วนร่วมในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยกับเจ้าหน้าที่ของทางราชการ เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่โดยมิได้รับผลประโยชน์ตอบแทน ทางราชการกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่ในการจัดอบรมและจัดตั้งหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนของตนเองขึ้น

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยาได้มีการจัดฝึกอบรมประชาชนตามหลักสูตรอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2550 จำนวน 5 รุ่น รุ่นละ 50 คน

รวมสมาชิกที่ผ่านการฝึกอบรมรวม 250 คน และมีจัดตั้งศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน ตำบลทุ่งพระยาขึ้น โดยมี นายกองคํการบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยาเป็นผู้อำนวยการศูนย์ ฯ มีอำนาจในการบังคับบัญชาและสั่งการให้ อปพร. ปฏิบัติงานตามระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2547

นอกจากการบังคับบัญชา อปพร.ตามสายงานโดยองค์การบริหารส่วนตำบลแล้ว ในส่วนของสมาชิกของ อปพร. เองก็ได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. ขึ้น โดยคัดเลือกคณะกรรมการ ทำหน้าที่เป็นตัวแทนในการประสานงาน อปพร. ในพื้นที่ และหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง โดยมีข้อมูลพื้นฐานของคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. ตำบลทุ่งพระยา ดังนี้

1. ชื่อกลุ่ม คณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. ตำบลทุ่งพระยา
2. ที่ตั้ง หมู่ที่ 6 บ้านท่าทองคำ ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา รหัสไปรษณีย์ 24160
3. ผู้แทนกลุ่ม นายวิมล เกษร (ประธานคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. ตำบลทุ่งพระยา)
4. ก่อตั้งเมื่อ ปีงบประมาณ 2550 โดยได้รับการสนับสนุนในการก่อตั้งจาก องค์การบริหารส่วนตำบล ทุ่งพระยา
5. จำนวนคณะกรรมการปัจจุบัน 12 คน
6. จำนวนสมาชิกปัจจุบัน 250 คน
7. วัตถุประสงค์ของกลุ่ม
 - 7.1 เพื่อส่งเสริมการร่วมกลุ่มของสมาชิก อปพร. ตำบลทุ่งพระยา
 - 7.2 เพื่อส่งเสริมการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก อปพร. ตำบลทุ่งพระยา
8. กิจกรรมสำคัญที่กลุ่มดำเนินการ
 - 8.1 การประสานงานระหว่างสมาชิก อปพร. ในตำบลทุ่งพระยา
 - 8.2 จัดสวัสดิการให้กับสมาชิก อปพร. ในตำบลทุ่งพระยา
9. ระเบียบข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษร ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยหน่วยอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน พ.ศ. 2547
10. การประชุม การประชุมคณะกรรมการทุกเดือน

กลุ่มอาสาสมัครพัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการ (อพมก.) ตำบลทุ่งพระยา กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ได้ริเริ่มโครงการฟื้นฟู สมรรถภาพคนพิการโดยชุมชนเพื่อให้บริการคนพิการแบบครบวงจรในชุมชน โดยใช้รูปแบบของ อาสาสมัคร

พัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการ (อพมก.) ซึ่งภารกิจหลักของ อพมก. ในการให้ความช่วยเหลือดูแลฟื้นฟูและพัฒนาคนพิการ มี 11 ภารกิจหลัก ได้แก่ การค้นหาคนพิการในชุมชน การจดทะเบียนคนพิการ การประสานงานกับคนพิการ ครอบครัว องค์กรบริหารส่วนตำบล และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อค้นหาปัญหาและความต้องการ การจัดทำแผนบุคคล การฝึกทักษะที่จำเป็นในการดำรงชีวิต อีสระของคนพิการแต่ละประเภท การส่งเสริมการเข้าถึงระบบสุขภาพ การได้รับอุปกรณ์เครื่องช่วยคนพิการ การเตรียมความพร้อมเข้าระบบ โรงเรียน การฝึกทักษะอาชีพสำหรับคนพิการ และการกระตุ้นให้เกิดการรวมกลุ่มในชุมชน และมีกระบวนการดำเนินงานเพื่อให้การพัฒนาศักยภาพคนพิการโดยชุมชนมีความยั่งยืนใน 3 กิจกรรม ใน 3 ปีต่อเนื่อง คือ

กิจกรรมปีที่ 1 การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยชุมชน เพื่อให้บริการคนพิการแบบครบวงจรในชุมชน เป็นกิจกรรมส่งเสริมให้เกิดอาสาสมัครพัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการ โดยการอบรมอาสาสมัครพัฒนาสังคมช่วยเหลือคนพิการ

กิจกรรมปีที่ 2 การส่งเสริม การฟื้นฟูสมรรถภาพคนพิการ โดยชุมชน เพื่อให้บริการคนพิการแบบครบวงจร นอกเหนือจากการดำเนินงานในภารกิจหลักของ อพมก. โดยเน้นการจัดทำแผนชุมชนเพื่อพัฒนาคนพิการ โดยการส่งเสริมให้ประชาคมร่วมกันในการจัดทำแผนชุมชนด้านคนพิการ และผลักดันให้มีการนำแผนชุมชนสู่แผนการดำเนินงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

กิจกรรมปีที่ 3 การส่งเสริมความมั่นคงในชีวิตของคนพิการ ครอบครัวและชุมชน เพื่อให้เกิดมาตรฐานในการดำเนินงาน โดยมีเกณฑ์มาตรฐานการดำเนินงานการพัฒนาศักยภาพคนพิการโดยชุมชน

โดยในพื้นที่องค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยาได้เริ่มมีการจัดตั้ง อพมก. ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2553 เริ่มรับสมัครจากกลุ่มประชาชนที่มีความสนใจและมีการดำเนินต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีข้อมูลพื้นฐานของกลุ่มอาสาสมัครพัฒนาสังคมเพื่อช่วยเหลือคนพิการ (อพมก.) ตำบลทุ่งพระยา ดังนี้

1. ชื่อกลุ่ม กลุ่มอาสาสมัครพัฒนาสังคมเพื่อช่วยเหลือคนพิการ (อพมก.) ตำบลทุ่งพระยา
2. ที่ตั้ง ศูนย์ฟื้นฟูศักยภาพผู้พิการ โดยชุมชน (ศูนย์ CLC) หมู่ที่ 15 บ้านทางโค้ง ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา รหัสไปรษณีย์ 24160
3. ผู้แทนกลุ่ม น.ส. ทวี ทับทิม (รองประธาน อพมก. ตำบลทุ่งพระยา)
4. ก่อตั้งเมื่อ ปีงบประมาณ 2553 โดยได้รับการสนับสนุนในการก่อตั้งจาก สำนักงานพัฒนาสังคมและความมั่นคงจังหวัดฉะเชิงเทรา
5. จำนวนคณะกรรมการปัจจุบัน 11 คน

6. จำนวนสมาชิกปัจจุบัน 11 คน
7. วัตถุประสงค์ของกลุ่ม
 - 7.1 เพื่อส่งเสริมการรวมกลุ่มของสมาชิก อพมก. ในตำบลทุ่งพระยา
 - 7.2 เพื่อร่วมกันจัดกิจกรรมให้ความช่วยเหลือผู้พิการในพื้นที่
8. กิจกรรมสำคัญที่กลุ่มดำเนินการ
 - 8.1 จัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพผู้พิการ (ศูนย์ CLC)
 - 8.2 ส่งเสริมกิจกรรมการช่วยเหลือผู้พิการในตำบลทุ่งพระยา
9. ระเบียบข้อบังคับเป็นลายลักษณ์อักษร ไม่มี
10. การประชุม การประชุมคณะกรรมการทุกเดือน

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชาญวิทย์ ตาลทอง (2547) เรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชน: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ให้ข้อมูลในการวิจัย ได้แก่ พนักงานส่วนตำบล จำนวน 5 คน คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบล จำนวน 4 คน เกษตรอำเภอ 1 คน และพัฒนากรผู้รับผิดชอบจำนวน 4 คน รวม 14 คน และกลุ่มประชากรที่เป็นผู้รับบริการในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชนซึ่งประกอบด้วย ประธานกลุ่มองค์กรชุมชน จำนวน 6 กลุ่มใหญ่และมีจำนวนกลุ่มย่อย 44 กลุ่ม/คน รวมประชากรทั้งสิ้น 58 คน ผลการวิจัยพบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด มีบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชนด้านงบประมาณ โดยกำหนดลงในแผนพัฒนาตำบลหนองพอก ประจำปี 2546 โดยจัดสรรให้แต่ละกลุ่มตามความจำเป็นและความต้องการของกลุ่มเป็นสำคัญ เพื่อเป็นทุนในการสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมของกลุ่ม และเป็นค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมและการศึกษาดูงานเพื่อนำมาพัฒนากลุ่มให้มีประสิทธิภาพ บทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชนในด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ มีการจัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์เบื้องต้นที่มีความจำเป็นต่อการบริหารงานของกลุ่ม สนับสนุนวัสดุในการฝึกอบรมและการอนุญาตให้กลุ่มองค์กรต่าง ๆ สามารถใช้บริการวัสดุครุภัณฑ์ของสำนักงานองค์การบริหารส่วนตำบลได้โดยไม่เสียค่าบริการตามความจำเป็น บทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชนด้านการบริหารจัดการ มีการจัดอบรมสัมมนาเกี่ยวกับการบริหารจัดการให้กับสมาชิกทุกองค์กรชุมชนเกิดความรู้ความเข้าใจและนำไปพัฒนาการบริหารจัดการภายในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ และบทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชนในด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน มีการจัดเวทีประชาคม การฝึกอบรมสัมมนา การจัดการแข่งขันกีฬาตำบล การไปศึกษาดูงานนอกสถานที่ การ

ประชาสัมพันธน์ให้ประชาชนเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกกลุ่ม ซึ่งได้รับความร่วมมือจากองค์กรชุมชน และประชาชนทั่วไปเป็นอย่างดี

อาคม บุตรวงศ์ (2549) เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา บ้านคำหมี หมู่ที่ 8 ตำบลหนองเหล่า อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ สมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งชาย หญิง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้นำ คณะกรรมการหมู่บ้าน ประธานกรรมการและคณะกรรมการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการการผลิตและกลุ่มอื่น ๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน ตลอดจนชาวบ้านทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า กลไกสำคัญที่ทำให้สมาชิกองค์ชาวบ้านมีส่วนร่วม มีการเรียนรู้ มีความเชื่อ และมีอุดมการณ์ ได้แก่ ความผูกพันเป็นเครือญาติ ตลอดจนการมีประโยชน์ร่วมกัน วิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วม ได้แก่ การร่วมประชุมอภิปรายปัญหาาร่วมกัน การร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมและการร่วมประเมินสรุปผลกิจกรรมที่ดำเนินการ รูปแบบที่สมาชิกองค์ชาวบ้านเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นไปตามระเบียบและข้อบังคับที่กลุ่มร่วมกันกำหนดในการดำเนินการ ทั้งที่เป็นงานส่วนรวมของชุมชนคือกิจกรรม ฌาปนกิจสงเคราะห์ กิจกรรมงานบุญประเพณีของชุมชน และของส่วนตัว กิจกรรมการพัฒนาสถานที่สาธารณประโยชน์ของหมู่บ้าน โรงเรียนและวัด และการมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและครอบครัว เช่น กิจกรรมกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และกิจกรรมการอนุรักษ์ป่าชุมชน สมาชิกองค์ชาวบ้านมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนและการดำเนินการ และในริเริ่มโครงการใหม่ ๆ ที่ช่วยพัฒนาอาชีพของสมาชิกกลุ่มให้เพิ่มขึ้น การมีส่วนร่วมรับประโยชน์นั้น ผู้เข้าร่วมนอกจากจะได้ผลประโยชน์ที่เป็นรูปธรรม เช่นการกู้เงินจากกลุ่มและยังได้ความรู้จากการฝึกอบรม ประชุมสัมมนา การศึกษาดูงานจากต่างหมู่บ้าน สำหรับการมีส่วนร่วมในการติดตามและสรุปผลกิจกรรมที่องค์ชาวบ้านร่วมกันปฏิบัติขึ้น คณะกรรมการแต่ละกลุ่มจะติดตาม ประเมินผลโดยการประชุมย่อยกันบ่อยครั้งเพื่อการพิจารณาปัญหาาร่วมกัน ปัจจัยที่มีผลต่อคนในชุมชนรวมตัวกันเพื่อร่วมกันปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้แก่ คำนวภาวะเศรษฐกิจ เช่น การขาดแหล่งทุนในการนำไปใช้ประกอบอาชีพ ความผูกพันเป็นเครือญาติกัน การมีปัญหาร่วมกัน และได้รับการสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน

กฤตศิลป์ อินทชัย (2551) เรื่อง บทบาทของผู้สูงอายุตำบลฟ้าฮ่ามต่อการพัฒนาท้องถิ่น ใช้วิธีการเก็บข้อมูล 2 ส่วน ได้แก่ 1) จากผู้สูงอายุจากชมรมผู้สูงอายุตำบลฟ้าฮ่าม และประชาชนทั่วไปจำนวน 7 หมู่บ้าน รวมทั้งสิ้น 400 คน โดยมีแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย 2) การสัมภาษณ์ผู้สูงอายุ จำนวน 20 คน ผู้นำชุมชน 4 คน ในประเด็นปัญหาและปัจจัยต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่า

1. ผู้สูงอายุได้มีบทบาทและมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นอยู่ในเกณฑ์ที่ดี โดยเฉพาะการใช้สิทธิชักชวนผู้อื่นในการไปลงคะแนนเสียงเลือกตั้งสมาชิกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
2. ปัญหาอุปสรรคการแสดงบทบาทและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของผู้สูงอายุที่สำคัญ คือ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่ได้ให้ความสำคัญกับผู้สูงอายุในการร่วมกันพัฒนาท้องถิ่นโดยจะดำเนินการและจัดกิจกรรมเอง อีกทั้งไม่ได้มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในเรื่องต่างๆ ให้ได้รับทราบ ประกอบกับผู้สูงอายุบางส่วนไม่ค่อยมีเวลาเข้าร่วมประชาคมในการพัฒนาท้องถิ่น

3. ปัจจัยที่ผลต่อการแสดงบทบาทของผู้สูงอายุต่อการพัฒนาท้องถิ่น คือ ปัจจัยเรื่องการไม่มีเวลาที่จะเข้าร่วมกิจกรรม สุขภาพของผู้สูงอายุ การไม่มีประสบการณ์ร่วมกันท้องถิ่น ไม่มีตำแหน่งหน้าที่ในชุมชน และโอกาสที่จะร่วมทำกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่นมีน้อย

วิระศักดิ์ วัชรภิมย์ (2551) เรื่อง การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมโดยโครงการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ประธานกรรมการชุมชน (คุ้ม) ทั้ง 14 หมู่บ้าน จำนวน 52 ชุมชน (คุ้ม) คุ้มละ 1 คน รวมทั้งสิ้น 52 คน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมโดยโครงการส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชนในขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมการนั้น ทุกคุ้มมีการเตรียมการที่พร้อม มีคำสั่งการแต่งตั้งคณะกรรมการให้เห็นชัดเจน มีแผนการปฏิบัติงานและมีการให้ความรู้กับประชาชนในหมู่บ้านก่อนดำเนินโครงการ การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมโดยโครงการส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชนในขั้นที่ 2 ขั้นการวางแผนนั้น ได้มีการประชุมปรึกษาหารือกัน โดยการประชุมประชาชนในคุ้มนั้น ๆ เพื่อกำหนดจุดเด่น จุดด้อยของคุ้มเพื่อนำไปกำหนดโครงการที่จะส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชน แต่ในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนแต่ละคุ้มจะไม่เหมือนกันแตกต่างกันไปตามพื้นที่และงบประมาณ

ในขั้นที่ 3 ขั้นการนำแผนไปใช้นั้น มีการนำกิจกรรมมาทบทวนและได้ดำเนินการตามกิจกรรมที่วางไว้แต่อาจจะไม่ครบทุกกิจกรรม การนิเทศติดตามยังน้อย การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมโดยโครงการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในขั้นที่ 4 ขั้นการตรวจสอบและทบทวนนั้น จะเห็นได้ว่าในขั้นนี้ แต่ละคุ้มได้ปฏิบัติการตรวจสอบและทบทวนหลังจากดำเนินกิจกรรมตามโครงการเรียบร้อยแล้วเพื่อส่งให้องค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่สรุปในภาพรวมอีกครั้ง ในขั้นที่ 5 การพัฒนาและปรับปรุงนั้นในแต่ละคุ้มได้ทำการพัฒนาปรับปรุงโครงการส่งเสริมความเข้มแข็งชุมชน ซึ่งอาจจะไม่สามารถทำได้ในทุกด้านในแต่ละปีงบประมาณ แต่ได้มีการเสนอโครงการล่วงหน้าของปีงบประมาณต่อไปกับองค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่ ปัจจัยที่มี

ความสัมพันธ์กับการพัฒนาชุมชนแบบมีส่วนร่วม โดยโครงการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมาพบว่า เพศชายจะเข้ามามี ส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง ไม่ว่าจะเข้ามาร่วมเป็นผู้นำชุมชน ร่วมให้คำปรึกษาหารือและเสนอโครงการต่าง ๆ ช่วงอายุก็ถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญอีกประการหนึ่งในการเข้าร่วม พัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็ง เพราะช่วงอายุที่เข้าร่วมพัฒนาชุมชนคือช่วงอายุ 41-50 ปี ถือว่าเป็น ช่วงวัยกลางคน ผ่านประสบการณ์ในการเลือกตั้งและดำเนินชีวิตมาพอสมควร เป็นที่เชื่อถือของ ชุมชน ทำให้เข้ามาร่วมเป็นผู้นำชุมชน และสามารถพัฒนาชุมชนมากขึ้น ระดับการศึกษาที่เข้า มาร่วมพัฒนาชุมชน คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

จุฬารัตน์ (2552) เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบล หนองไม้แดง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี จำนวน 382 คน ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนมีความรู้ในการจัดทำประชาคมเพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลอยู่ในระดับมีความรู้ ต่ำ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลตำบลหนองไม้แดง ด้านการตัดสินใจ ด้านการดำเนินการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อย ด้านการรับผลประโยชน์ในภาพรวมอยู่ในระดับมีส่วนร่วม มาก และด้านการติดตามประเมินผลในภาพรวมอยู่ในระดับมีส่วนร่วมน้อยที่สุด ผลการทดสอบ สมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา มีตำแหน่งทางสังคม มีความถี่ในการได้รับข้อมูล ข่าวสารแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการพัฒนาเทศบาลในด้านการตัดสินใจ ด้านดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ ด้านการติดตามและประเมินผลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ส่วนประชาชนที่มีความรู้ในการจัดทำแผนพัฒนาแตกต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการพัฒนา เทศบาลในด้านการดำเนินการ ด้านการรับผลประโยชน์ และด้านการติดตามประเมินผล ไม่แตกต่างกัน แต่จะมีส่วนร่วมในด้านการตัดสินใจแตกต่างกัน

พรรณ คุณสุข (2552) เรื่อง บทบาทของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาล ตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ ตำบลมะขาม จำนวน 200 คน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี มีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นหลายด้าน ประมาณร้อยละ 55 ของกลุ่ม ตัวอย่างเคยเข้าร่วมประชุมเวทีประชาคม ร้อยละ 52 เคยเข้าร่วมกิจกรรมสาธารณประโยชน์ที่ เทศบาลจัดขึ้น โดยกิจกรรม สาธารณะ เช่น การปลูกต้นไม้หรือกิจกรรมทางศาสนา ประเพณีสำคัญของชาติ ประชาชนจะให้ความร่วมมือมากที่สุด บทบาทที่สำคัญอีกด้านหนึ่ง คือการมีส่วนร่วมใน กิจกรรมการกำจัดขยะมูลฝอยโดยกิจกรรมที่สำคัญคือ การทิ้งขยะตามสถานที่ที่กำหนด การรณรงค์ เพื่อลดปริมาณขยะและการกำจัดขยะ ส่วนสาเหตุที่ประชาชนเข้าร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นนั้น

เกิดจากความสมัครใจของตนเองที่จะช่วยพัฒนาท้องถิ่น โดยเห็นว่ากิจกรรมหรือโครงการนั้นมีประโยชน์ต่อชุมชน และสาเหตุที่ประชาชนไม่เข้าร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น เกิดจากการขาดความสามัคคีของชุมชน ผู้บริหารและผู้นำชุมชนห่างเหินกับประชาชนไม่มีความเป็นกันเอง ทั้งนี้ประชาชนเห็นว่าผู้นำชุมชน ครอบครัวยุเพื่อนและญาติ มีบทบาทในการชักชวนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของท้องถิ่น ดังนั้นเทศบาลจึงควรส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนและผู้บริหารขององค์กร มีความใกล้ชิดกับประชาชนและวางแนวทางในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนมีบทบาทเพิ่มขึ้น

พิศมัย พิทักษ์เขตต์ (2552) การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท จำนวน 354 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายซึ่งใช้วิธีการจับสลากรายชื่อตามบัญชีรายชื่อของสำนักงานทะเบียนของเทศบาลตำบลแพรกศรีราชา ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นของเขตเทศบาลตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง การมีส่วนร่วมมากที่สุดคือ ด้านการพัฒนาสังคม รองลงมาคือด้านการพัฒนาเศรษฐกิจและด้านการพัฒนา โครงสร้างพื้นฐาน ส่วนด้านการพัฒนาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด 2) อายุ ระดับการศึกษา อาชีพมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นของเขตเทศบาลตำบลแพรกศรีราชา ส่วนเพศ รายได้ ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นของเขตเทศบาลตำบลแพรกศรีราชา

กรรณิการ์ ทาอินทร์ (2553) เรื่อง บทบาทของผู้นำชุมชนต่อการกำหนดนโยบาย การพัฒนาท้องถิ่นในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ จังหวัดเชียงราย ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม โดยมีกลุ่มผู้นำชุมชนที่เป็นทางการจำนวน 33 คน และผู้นำชุมชนที่ไม่เป็นทางการ จำนวน 38 คน จากทั้งหมด 14 หมู่บ้าน ในตำบลแม่เจดีย์ใหม่ อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า บทบาทผู้นำชุมชนทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการในตำบลแม่เจดีย์ใหม่นั้นจะเป็นผู้ที่คอยผลักดันแผนพัฒนาของชุมชนที่รวบรวมข้อเรียกร้อง ปัญหา แนวทางการแก้ไขปัญหามาเสนอต่อองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ เพื่อจัดทำเป็นนโยบายพัฒนาท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การนำนโยบายไปปฏิบัติได้จริงในชุมชน การนำนโยบายพัฒนาท้องถิ่น ไปปฏิบัติ กลุ่มประชาชนจะเป็นกลุ่มที่ได้รับผลกระทบจากการดำเนินนโยบายโดยตรง

เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ (2553) เรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องการเมืองการมีส่วนร่วมของประชาชนในนโยบายสาธารณะในประเทศไทย ทำการสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องการเมืองการมีส่วนร่วมของ

ประชาชนในนโยบายสาธารณะในประเทศไทยที่ได้ทำการวิจัยในช่วง 6 ปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2545 ถึงปี พ.ศ. 2551 จำนวน 53 เรื่อง เพื่อสรุปลักษณะสำคัญ ระบุพรหมแดนความรู้ และวิเคราะห์จุดอ่อน-จุดแข็งของงานวิจัยที่ได้ทำวิธีวิจัยกระทำโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) ผลการวิจัยพบว่า

1. งานวิจัยที่สังเคราะห์ส่วนใหญ่เป็นวิจัยแบบสำรวจ ผลการวิจัยค้นพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ประเด็นที่มีส่วนร่วมเป็นประเด็นทางด้านประชาสังคมทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สาธารณสุข ความสงบเรียบร้อยภายใน การปกครองท้องถิ่น และการพัฒนาชุมชน สำหรับองค์ประกอบของการมีส่วนร่วมจะเป็นไปตามประเด็นของการมีส่วนร่วมจากการตีความระดับการมีส่วนร่วมและประเภทของการมีส่วนร่วมในการพัฒนาของผู้วิจัยพบว่า งานวิจัยส่วนใหญ่จัดเป็นระดับที่ประชาชนไม่มีอำนาจกับมีอำนาจ และมองประชาชนเป็นเครื่องมือกับเป็นเป้าหมายก้ำกึ่งกัน

2. พรหมแดนของความรู้ ยังจำกัดเฉพาะการวิจัยสำรวจ และยึดกรอบการมีส่วนร่วมของธนาคารโลกที่เผยแพร่ในทศวรรษที่ 1980 ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมทำ ร่วมรับประโยชน์ และร่วมติดตามประเมินผล

3. จุดอ่อนของงานวิจัยที่ทำ ได้แก่ ยังไม่เพียงพอต่อการค้นหาความจริงในการมีส่วนร่วมในสังคมไทย เนื่องจากไม่ได้ศึกษาถึงโครงสร้างและสถาบัน นอกจากนั้น ยังยึดกรอบแนวคิดที่เวลาต่อมาในทศวรรษ 1990 ถือว่าล้าหลังเพราะไม่มองประชาชนเป็นเป้าหมายในการพัฒนา จึงไม่สนใจพลังประชาชนในการขับเคลื่อนนโยบายและเปลี่ยนแปลงสังคม ยิ่งกว่านั้น งานวิจัยที่สังเคราะห์ 53 เรื่อง ยังมีจุดอ่อนในตัวเองอีกหลายประการ เช่น ขาดความเข้าใจเป้าหมายของการมีส่วนร่วม สร้างข้อสรุปที่ไม่มีความหมาย ข้อสรุปที่ผิด สับสนระหว่างการทำหน้าที่ตามปกติกับการมีส่วนร่วม การเฉลี่ยมิติของการมีส่วนร่วม มีปัญหาในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์เชิงสาเหตุและผลของการวิจัย กลับให้ข้อเสนอที่ฟังฟังรัฐ และศึกษาไม่ตรงกับเรื่องส่วนจุดแข็ง ได้แก่ การวิจัยทำให้ทราบลักษณะและปัญหาเชิงพฤติกรรมของการมีส่วนร่วม และมีงานหลายชิ้นที่มองประชาชนเป็นเป้าหมาย ผู้วิจัยเสนอแนะให้นำทฤษฎีการมีส่วนร่วมใหม่ๆ มาเผยแพร่ เช่น ประชาธิปไตยแบบถกเถียง (Deliberative Democracy) ขบวนการทางสังคม (Social Movement) ประชาสังคม (Civil Society) การบริหารจัดการที่ดี (Good Governance) การกระจายอำนาจเพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่ดี (Decentralizing Governance) หรือพัฒนาระดับล่าง เช่น ขบวนการรากหญ้า (Grass Roots Movements) หรือทุนทางสังคม (Social Capital) และการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม (Participatory Development) เปลี่ยนเป้าหมายการวิจัยโดยมุ่งเปลี่ยนแปลงสังคม ปรับปรุงระเบียบวิธีวิจัยให้ตอบคำถามให้ตรงประเด็น และหาข้อสรุปที่เป็น

ประโยชน์ โดยเฉพาะแนวทางการพัฒนาขบวนการรากหญ้า ซึ่งเป็นพื้นฐานของการพัฒนาทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง

สมยศ เลิศล้ำอง (2553) เรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน: ศึกษากรณีอำเภอเบตง จังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน ที่ปฏิบัติงานอยู่ในอำเภอเบตง จังหวัดยะลา จำนวน 227 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) การศึกษาความรู้ ความเข้าใจในงานสาธารณสุขมูลฐาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ มีระดับความรู้ ความเข้าใจในงานสาธารณสุขมูลฐานอยู่ในระดับดีมาก รองลงมาอยู่ในระดับดี 2) การศึกษาการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่อยู่ในระดับดีมาก รองลงมาอยู่ในระดับดี 3) ผลการทดสอบความสัมพันธ์ พบว่า อาชีพ ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน พื้นที่ในการปฏิบัติงาน และความรู้ความเข้าใจในงานสาธารณสุขมูลฐาน มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

กรณีย์พล จิรารัตนวัฒนา (2554) เรื่อง บทบาทในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ในการพัฒนาชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มภาคประชาสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย จำนวน 370 คน และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ใหญ่บ้านจำนวน 12 หมู่บ้านและสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย ผลการศึกษาพบว่า บทบาทและการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนด้านกายภาพและสิ่งแวดล้อม ด้านสังคมและวัฒนธรรม ด้านการเมืองและการบริหาร โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง คือกลุ่มภาคประชาสังคมส่วนใหญ่ มีบทบาทในการแก้ไขปัญหาภายในแต่ละหมู่บ้านและมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์ข่าวสาร ให้แก่ประชาชนภายในแต่ละหมู่บ้าน ลักษณะการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่ภาคประชาสังคมจะมีบทบาทในด้านการตัดสินใจและกำหนดแนวทางในการแก้ไขปัญหาและด้านมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมของประชาชน มากกว่าด้านในการรับผลประโยชน์และด้านการติดตามและประเมินผล ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมจะอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งได้พบว่าประชาสังคมแต่ละส่วนจะมีการแบ่งหน้าที่กัน โดยต่างฝ่ายไม่ได้ประสานงานร่วมกัน ประชาสังคมมีความขัดแย้งภายในกลุ่ม ทำให้การแก้ไขปัญหาขาดประสิทธิภาพและความร่วมมือเท่าที่ควร

ประเด็นการวิจัย

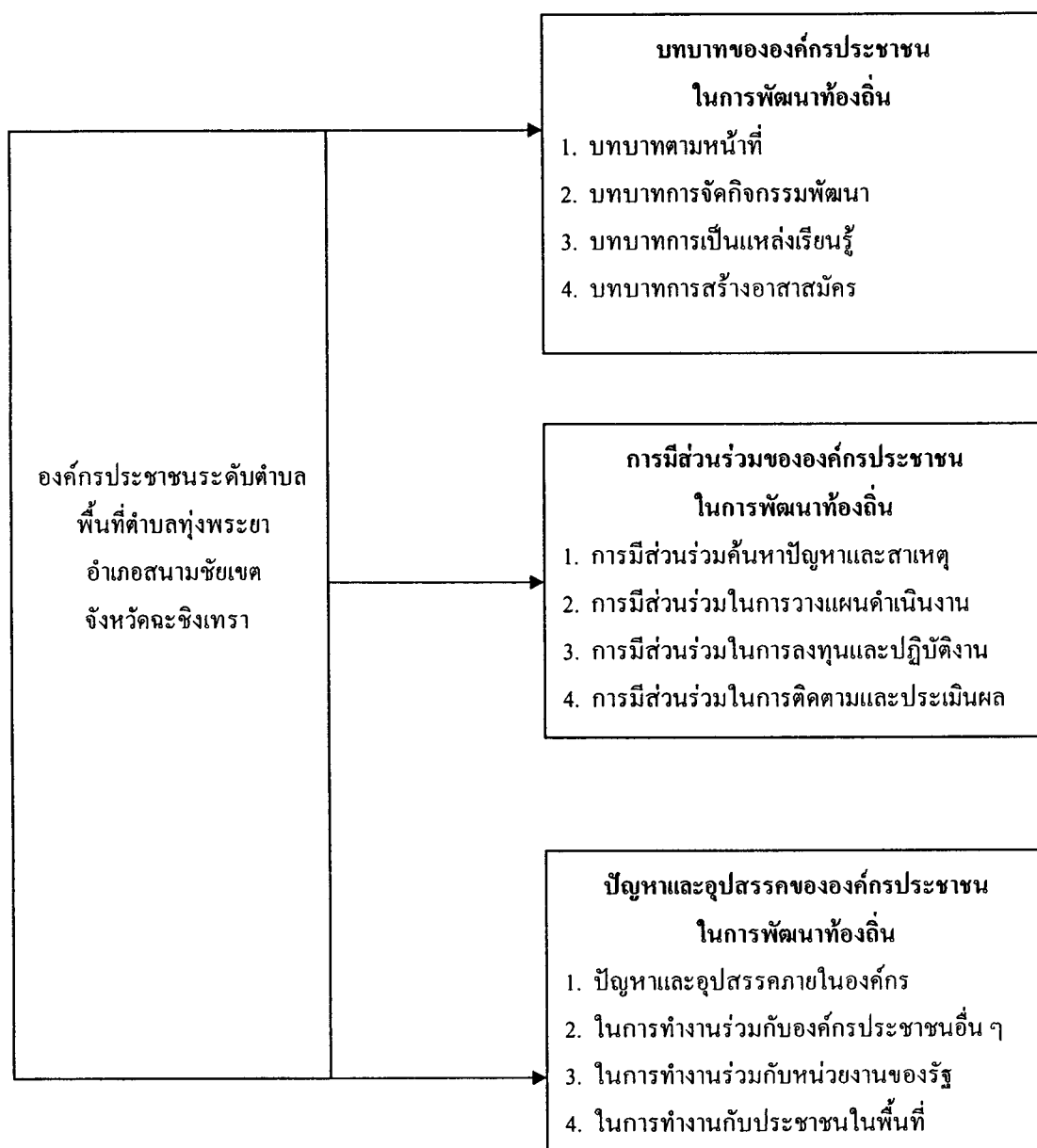
การศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น พื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ครั้งนี้ ผู้วิจัยสนใจถึงบทบาท การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กรประชาชน จึงนำเสนอประเด็นการศึกษา แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล (ปัจจัยส่วนบุคคล)
 - 1.1 อายุ
 - 1.2 การศึกษา
 - 1.3 หน่วยงาน
 - 1.4 ประสบการณ์การทำงาน
2. บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
 - 2.1 บทบาทขององค์กรประชาชน
 - 2.1.1 บทบาทตามหน้าที่ขององค์กรประชาชนมีลักษณะอย่างไรบ้าง
 - 2.1.2 บทบาทในการจัดกิจกรรมการพัฒนาขององค์กรประชาชนมีลักษณะอย่างไรบ้าง
 - 2.1.3 บทบาทในการเป็นแหล่งเรียนรู้ขององค์กรประชาชนมีลักษณะอย่างไรบ้าง
 - 2.1.4 บทบาทในการสร้างอาสาสมัครในการพัฒนาขององค์กรประชาชนมีลักษณะอย่างไรบ้าง
 - 2.2 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
 - 2.2.1 องค์กรประชาชนมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาในท้องถิ่นอย่างไร
 - 2.2.2 องค์กรประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินงานเพื่อแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นอย่างไร
 - 2.2.3 องค์กรประชาชนมีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเงิน วัสดุอุปกรณ์และแรงงานของอาสาสมัครเพื่อแก้ไขปัญหาในท้องถิ่นอย่างไร
 - 2.2.4 องค์กรประชาชนมีวิธีติดตามประเมินผลโครงการที่ผ่านมา อย่างไรบ้าง
3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานที่ผ่านมาขององค์กรประชาชน
 - 3.1 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับการดำเนินงานภายในองค์กร
 - 3.2 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานระหว่างองค์กรประชาชน
 - 3.3 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐ

3.4 ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวข้องกับประชาชน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้กรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ทำการกำหนดวิธีการวิจัยโดยใช้การศึกษาใน 2 รูปแบบ ดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลเอกสาร (Documentary Research) เป็นการศึกษารวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้
 - 1.1 แผนพัฒนาสามปีองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยา พ.ศ. 2555-2557
 - 1.2 ข้อมูลเครือข่ายองค์กรชุมชนตำบลทุ่งพระยา พ.ศ. 2555
2. การเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) โดยเก็บข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) ได้แก่ ประชาชนผู้เป็นแกนนำขององค์กรประชาชน องค์กรละ 2 คน โดยคัดเลือกมาจากองค์กรประชาชนที่มีผลการดำเนินงานต่อเนื่องและมีพื้นที่ดำเนินงานในระดับตำบล 5 องค์กร รวมจำนวนผู้ให้ข้อมูลทั้งสิ้น 10 คน

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้วิจัยใช้วิธีการคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญโดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ดังนี้

1. กลุ่มองค์กรประชาชน คัดเลือกจากองค์กรภาคประชาชนที่ได้รับการรับรองตามระเบียบของทางราชการ และมีบทบาทการดำเนินงานระดับตำบลในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 5 องค์กร ดังนี้
 - 1.1 กองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งพระยา
 - 1.2 กองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลทุ่งพระยา
 - 1.3 กลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้านตำบลทุ่งพระยา
 - 1.4 คณะกรรมการประสานงานศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตำบลทุ่งพระยา
 - 1.5 กลุ่มอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อผู้พิการตำบลทุ่งพระยา
2. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คัดเลือกจากตัวแทนขององค์กรประชาชนทั้ง 5 แห่ง โดยคัดเลือกแห่งละ 2 คน โดยเกณฑ์การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูลสำคัญมีดังนี้

2.1 เป็นประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

2.2 เป็นคณะกรรมการขององค์กรประชาชนที่มีผลการปฏิบัติงานต่อเนื่องและมีพื้นที่ดำเนินงานระดับตำบล

2.3 เป็นแกนนำผู้ขับเคลื่อนองค์กรประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยาและปฏิบัติงานในฐานะคณะกรรมการมาไม่ต่ำกว่า 3 ปี

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แนวคำถาม โดยมีรายละเอียดดังนี้
แนวคำถาม ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการรวบรวมประเด็นที่ต้องการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structure Interview) โดยแบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กรประชาชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. การเก็บรวบรวมข้อมูล จากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ประสานขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย โดยเป็นการสัมภาษณ์ (Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลักที่เป็นแกนนำของกลุ่มองค์กรประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา จำนวน 10 คน ด้วยตนเอง

ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 ถึงเดือนมีนาคม พ.ศ. 2556

การวิเคราะห์และการตรวจสอบข้อมูล

1. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลซึ่งเป็นแกนนำองค์กรประชาชนระดับตำบลในพื้นที่
2. นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยวิธีการสามเส้าของข้อมูล โดยวิธีการตรวจสอบจากแหล่งข้อมูลหากพบแหล่งข้อมูลที่ต่างกันมีลักษณะข้อมูลสอดคล้องกันจึงนำมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
3. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปความตามประเด็นสำคัญ โดยนำข้อมูลการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลของกลุ่มเป้าหมายมาวิเคราะห์ตามเนื้อหาด้วยการวิเคราะห์เปรียบเทียบพร้อมทั้งบรรยายเปรียบเทียบสิ่งที่มีความเหมือนกัน (Agreement) และเปรียบเทียบสิ่งที่มีความแตกต่างกันการบรรยายเน้นเนื้อความที่ปรากฏในข้อความ
4. นำเสนอข้อมูลในรูปความเรียงตามวัตถุประสงค์

บทที่ 4

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง “บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา” โดยเก็บข้อมูลจาก ประชาชนผู้เป็นแกนนำขององค์กรประชาชนระดับตำบล จำนวน 10 คน ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ตารางที่ 2 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ลำดับที่	เพศ	การศึกษา	อายุ (ปี)	อาชีพ	ตำแหน่ง ในองค์กรประชาชน	ประสบการณ์ การทำงานในองค์กร (ปี)
1	หญิง	ประถมศึกษา	43	เกษตรกร	รองประธานกลุ่มอาสาสมัครพัฒนาสังคม และความมั่นคงเพื่อผู้พิการตำบลทุ่งพระยา	4 ปี
2	ชาย	มัธยมศึกษาตอนปลาย	55	เกษตรกร	ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล ทุ่งพระยา	3 ปี
3	ชาย	มัธยมศึกษาตอนปลาย	50	เกษตรกร	รองประธานกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข มูลฐาน ตำบลทุ่งพระยา	6 ปี
4	หญิง	มัธยมศึกษาตอนปลาย	51	เกษตรกร	คณะกรรมการกลุ่มอาสาสมัครพัฒนาสังคม และความมั่นคงเพื่อผู้พิการตำบลทุ่งพระยา	3 ปี
5	หญิง	มัธยมศึกษาตอนปลาย	46	ธุรกิจส่วนตัว	ประธานกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุข หมู่บ้านตำบลทุ่งพระยา	6 ปี
6	ชาย	มัธยมศึกษาตอนปลาย	40	ธุรกิจส่วนตัว	ผู้ประสานงานกองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลทุ่งพระยา	3 ปี
7	ชาย	ประถมศึกษา	44	รับจ้างทั่วไป	ประธานคณะกรรมการประสานงาน ศูนย์ อปพร. ตำบลทุ่งพระยา	7 ปี

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ลำดับที่	เพศ	การศึกษา	อายุ (ปี)	อาชีพ	ตำแหน่ง ในองค์กรประชาชน	ประสบการณ์ การทำงานในองค์กร (ปี)
8	ชาย	มัธยมศึกษาตอนต้น	48	เกษตรกร	คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลทุ่งพระยา	6 ปี
9	ชาย	มัธยมศึกษาตอนปลาย	58	พนักงานจ้าง หน่วยงาน ราชการ	เลขานุการคณะกรรมการประสานงาน ศูนย์ อปพร ตำบลทุ่งพระยา	4 ปี
10	ชาย	ประถมศึกษา	45	ธุรกิจส่วนตัว	รองประธานกองทุนหลักประกันสุขภาพ ตำบลทุ่งพระยา	3 ปี

จากตารางที่ 2 แสดงถึงเพศของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง โดยมีเพศชายจำนวน 7 คน เพศหญิง 3 คน

ช่วงอายุของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ส่วนใหญ่ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 40-49 ปีจำนวน 6 คน และช่วงอายุระหว่าง 50-59 ปี 4 คน

อาชีพของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรวมจำนวน 5 คน รองลงมาเป็นอาชีพธุรกิจส่วนตัว จำนวน 3 คน อาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 1 คน และอาชีพพนักงานจ้างหน่วยงานของรัฐ จำนวน 1 คน

ตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีตำแหน่งประธานองค์กรประชาชน และรองประธานองค์กรประชาชน จำนวน 3 คน มีตำแหน่งคณะกรรมการองค์กรประชาชน จำนวน 2 คน มีตำแหน่งผู้ประสานงานองค์กรประชาชน จำนวน 1 คน และมีตำแหน่งเลขานุการองค์กรประชาชน จำนวน 1 คน

ประสบการณ์ในการทำงานในองค์กรของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 3-5 ปี จำนวน 6 คน และมีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 6-8 ปี จำนวน 4 คน

ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. บทบาทตามหน้าที่ พบว่า องค์กรประชาชน ได้รับการกำหนดหน้าที่มาจากหน่วยงานรัฐที่สนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีการจัดตั้งขึ้น และได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ต่อเนื่องตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานรัฐ บทบาทตามหน้าที่จะแตกต่างกันไปตามหน่วยงานของรัฐที่ส่งเสริม

สนับสนุน โดยขอบเขตของหน้าที่จะอยู่ในการให้บริการสาธารณะด้านต่าง ๆ เช่น การสังคมสงเคราะห์ สวัสดิการชุมชน สาธารณสุข และความมั่นคงในชุมชน โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา

“งบประมาณก้อนแรกเราได้มาห้าหมื่นบาท เค้า (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน) ให้ช่วยเหลือให้มาวางกรอบ ให้มาช่วยเหลือสมาชิกที่อยู่ในกองทุน” (วันดี จุลเหล่า, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2556)

“หน้าที่หลัก ๆ คือ การดูแลสุขภาพของคนในชุมชน คือ ตรวจวัดความดัน คัดกรองเบาหวาน กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ฉีดวัคซีนสุนัข นั่นคือหน้าที่หลัก ๆ ที่ อสม. เราทำ หน้าที่ของเรามาจากหน้าที่ที่กำหนด” (สุน ใจงาม, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2556)

“หน้าที่ก็มี ช่วยค้นหาคนพิการ ช่วยดูแล ช่วยแนะนำถึงสิทธิที่คนพิการจะได้รับ ค้นหาคนพิการที่ยังไม่ได้จดทะเบียนก็ไปช่วยจด ดูแลคนพิการ และอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการ” (ดวงกมล แสนสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“หลัก ๆ เลยก็น่าเป็นผู้ช่วยหมอ คือช่วยหมอ คือเค้ามีงานอะไร ก็จะส่งเรามา เช่น เจาะเลือดวัดความดัน คว่ากะโหลกกะลาเวลาหน้าฝน งานหลัก ๆ เลย ของอสม. จะมีอยู่สามอย่าง หนึ่ง คือ เจาะเลือดวัดความดัน สอง ป้องกันโรคไข้เลือดออก ก็คือ การพ่นหมอกควัน พ่นยุงลาย คว่ากะโหลกกะลา สามก็คือ อันนี้คือเปลี่ยนแปลงได้ตามฤดู เช่น หน้าร้อนก็มีการป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า” (รุ่งนภา วิมลเทียน, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“ครั้งแรกที่เราจัดตั้งกองทุน ทาง พอช. (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน) ก็กำหนดให้มีการจัดสวัสดิการตัวอย่าง ตั้งแต่เกิดจนตายให้กับสมาชิก อย่าง คลอดบุตร เจ็บป่วย เสียชีวิต และอีกด้านหนึ่ง อีกสักอย่างหนึ่ง” (วรนิธิ บุญญาไพศาล, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2556)

“หน้าที่ของเราก็คือการดูแลภัยต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น กับพี่น้องตำบลทุ่งพระยา เช่น วัคซีนลมพัดบ้านพัง ไม้ล้มทับ น้ำท่วม ฝนแล้ง บ้านเรามีเขื่อนก็ภัยทางน้ำจมน้ำ ผู้เสียชีวิตก็พากันไปงมกัน คำว่า อปพร. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จะมีอยู่ 4 ภัย วัคซีน อุทกภัย อัคคีภัย และภัยทางสงคราม สี่อย่าง เท่ากับคลุมหมดทุกอย่าง ถ้าเกี่ยวข้องกับภัย” (วิมล เกสร, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2556)

“หน้าที่หลัก ๆ ก็มีให้คณะกรรมการเสนอโครงการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของชาวบ้าน เช่น ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค ให้คณะกรรมการแต่ละหมู่บ้านที่เป็นตัวแทนของชาวบ้านมารับนโยบายจากทางกองทุน และให้หมู่บ้านเสนอโครงการตั้งแต่เด็กในครรภ์ จนถึง วัยสูงอายุ หรือ (วิมล เกสร, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2556)

“หน้าที่ส่วน ๆ หลัก คือ การได้ช่วยชุมชน ช่วยผู้สูงอายุ แต่ก่อนก็ทำโครงการตัดแว่นให้ผู้สูงอายุ เราก็แจ้งไปทางผู้ใหญ่บ้าน อบต. ให้ผู้สูงอายุที่สายตาไม่ดี เข้ามาตัดแว่น แล้วช่วงหลังมาก็เป็นการมาออกกำลังกายกันตามสถานที่ ตามหมู่บ้าน ที่เขามาจัดกัน ตอนนี่ที่เราคุยเรื่องสุขภาพเป็นหลัก” (ไพรวรรณ ศรีวัง, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

2. บทบาทการจัดกิจกรรมการพัฒนา พบว่า องค์กรประชาชนมีบทบาทการจัดกิจกรรมการพัฒนาในท้องถิ่น 2 ลักษณะ คือ

2.1 เป็นการต่อยอดจากหน้าที่หลักที่ได้รับมอบหมาย มีลักษณะการทำงานแบบขยายผลและประสานงานร่วมกันกับหน่วยงานของรัฐในการจัดกิจกรรมการพัฒนา

2.2 เป็นการคิดริเริ่มกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นขึ้นมาเองจากภายในกลุ่มองค์กร และจัดเป็นกิจกรรมการพัฒนาให้กับกลุ่มเป้าหมายขององค์กร

“ทำกิจกรรมร่วมกับ กชน ก็ฝึกอาชีพ เปิดศูนย์ก็มีการให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้พิการ ทำบัตรให้กับคนพิการโดยเปิดเดือนละครึ่ง หางานก็คือทำดอกไม้จันทน์ทำร่วมกับ กชน. ทำตรงนี้แหละทำร่วมกับ กชน.” (ทวี ทับทิม, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2556)

“เบื้องต้นเราจะให้การช่วยเหลือตามวิธีนี้ (การจัดสวัสดิการ 4 ประเภท ตามที่ พอช. กำหนด) พอถึงปัจจุบันเราส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาด้านการศึกษาของสมาชิก บุตรของสมาชิก เราก็ค่อย ๆ ขยับตามเงินที่เราได้มา วิธีส่งเสริมเราก็ใช้วิธีคัดเลือกผู้ด้อยโอกาสผู้ยากจน โดยให้คณะกรรมการหมู่บ้านต่าง ๆ ได้คัดมา บางทีอาจจะเงินเรามาก คือปีเราก็ได้มาหมู่บ้าน 4 คน เราจะกำหนดเอาไว้ ปีนี้จะช่วยเหลือการศึกษานูทรหลานกี่คน 20 คน เราก็มาเฉลี่ยที่หมู่บ้าน หมู่ไหนสมาชิกน้อยสมาชิกมาก เราก็ให้เป็นทุนอยู่ที่ปีละ 500 บาทต่อคนต่อปี และปีนี้เรามาเพิ่มเติมตรงที่สมาชิกที่ยากจน แล้วก็ช่วยเหลือ โดยไม่ให้เราส่ง หรือไม่ต้องให้เงินสมัครสมาชิก ปีละ 365 บาท ซึ่งตรงนี้จะหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ปีนี้ได้ 16 หมู่ หมู่ละ 4 คน” (วันดี จุลเหล่า, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2556)

“จัดกิจกรรมก็มีการออกเยี่ยม และที่ผ่านมาก็ร่วมกับ อบต. ที่มีการช่วยเหลือผู้ยากไร้ ก็จะมีรวมคนพิการเข้าไปด้วย กิจกรรมเปิดศูนย์คนพิการ และกิจกรรมวันปีใหม่ผู้พิการ ออกเยี่ยมก็จะไปตรวจที่บ้าน คนไหนที่ต้องการให้หมอไปเยี่ยมก็จะไปบอกหมอให้หมอไปหา เราส่งข้อมูลให้” (ดวงกมล แสงสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“กิจกรรมที่ทำอยู่ก็เป็นการต่อยอด อย่างเช่น มีโครงการมีคำสั่งให้ อสม. ไปรณรงค์เรื่องของการออกกำลังกาย เราก็จะต่อยอดด้วยการเขียน โครงการขึ้นมาเพื่อของบประมาณไปต่อยอด เมื่อเราไปสร้างกระแสขึ้นมาให้คนตื่นตัวที่จะดูแลสุขภาพของตนเอง ปู่ เราก็ต่อยอดขยายผลที่ทำการออกกำลังกาย เดินแอโรบิค” (รุ่งนภา วิมลเทียน, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“กิจกรรมที่เราคิดทำกันเอง ที่เราทำกันก็มีเป็นเครือข่ายกำลังขยาย ขยายเครือข่ายขององค์กรชุมชน สวัสดิการที่เราจัดเพิ่มก็จะเป็นการดูแลผู้พิการ พยายามที่จะเข้าไปดูแลผู้พิการอยู่..... และตอนนี้กำลังต่อยอดอาชีพของศูนย์ผู้พิการ ทำเครื่องสังฆภัณฑ์ในงานศพ ทำครบวงจร” (วรณิธิ บุญญาไพศาล, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2556)

“กิจกรรมอย่าง วันพ่อ วันแม่ ก็ทำความสะอาด ถนนหนทาง กิ่งไม้ที่มันขวางทาง เราก็ไปเลาะเอาออก เราก็ร่วมกับ อบต. ด้วย” (บุญเกื้อ แสงศาสตร์, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

3. บทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้ พบว่า องค์กรประชาชน มีการให้ความรู้ประชาชน ในด้านการสังคมสงเคราะห์ สวัสดิการสังคม สาธารณสุข การดูแลสุขภาพ โดยให้ความรู้ผ่านทางศูนย์บริการ เอกสารเผยแพร่ และการประชาสัมพันธ์โดยตรงจากคณะกรรมการ สมาชิกองค์กร ไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้การลงพื้นที่ และพบปะพูดคุย

“เราก็ให้ความรู้กับผู้ดูแลคนพิการเพราะว่าส่วนมากคนพิการจะมาเองไม่ได้ ส่วนมากจะทำงานด้านประสานให้ความรู้ บางทีก็ผ่านทางผู้นำชุมชนอีกส่วนหนึ่งก็เปิดเป็นศูนย์ให้บริการ ด้านความรู้ของคนพิการ อธิบายด้านสิทธิให้กับคนพิการ ให้เค้ารู้ว่ามีความสิทธิในด้านใดบ้าง” (ทวี ทับทิม, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2556)

“การที่เราดำเนินงานอยู่ คือให้คณะกรรมการทุกพื้นที่ลงประชาสัมพันธ์กระจายข่าว ออกไปเพื่อให้พี่น้องในตำบลทุ่งพระยา เราได้ทราบว่า เรื่องสวัสดิการชุมชนของเรามีหน้าที่ตามนี้ ชี้แจง ติดตามและช่วยเหลือและติดตามให้” (วันดี จุลเหล่า, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2556)

“ถ้ามีคนมาที่เราก็จะได้รับความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพ อย่างเช่นว่า คนเป็นลม เราจะทำอย่างไรก็ต้องฝึกกันไป คือการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การดูแลสุขภาพด้านอื่น ๆ ก็มีข้อมูลให้เขา ทั้งเอกสาร บอกเล่าจะต้องดูแลแบบไหน ส่วนหนึ่งก็ไปปรับการอบรมตามที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุข เขาจัดให้มีการฝึกอบรม ให้ความรู้ เสร็จแล้วออกมาปฏิบัติงานในชุมชนวิธีเผยแพร่ความรู้ให้กับชาวบ้านก็มีการเผยแพร่ บอกเล่าประชาสัมพันธ์ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งก็ได้เอกสารจากทางสาธารณสุขเอาไปแจก” (ลุน ใจงาม, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2556)

“การให้ความรู้ก็โดยวิธีพูด พูดให้เข้าฟัง เข้าไปถึงตัว เราเข้าไปเยี่ยม ถ้าเป็น โดยรวม ๆ ก็จะให้ผู้ใหญ่บ้านประกาศถ้ามีกิจกรรมมาถึงผู้พิการ หรือถ้ามีอะไรติดต่อการเป็นการ ไปหาถึงที่บ้านเลย” (ดวงกมล แสงสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“ความรู้ที่ให้ก็เกี่ยวกับสวัสดิการ โดยมาก ของเรามันเน้นอยู่แล้วเรื่องสวัสดิการ ชาวบ้านนะ หรือบุคคลทั่วไปที่จะรู้ ก็เป็นเรื่องการเข้าถึงสวัสดิการ” (วรณิธิ บุญญาไพศาล, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2556)

“เกี่ยวกับชีวิต เกี่ยวกับอะไรหลายอย่าง ประสบการณ์มันมี อย่างเรื่องกู้ชีพ กู้ภัย เพราะเวลาไปฝึก เขาจะสอนหมดเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล รถชนกันผู้บาดเจ็บติด เราก็สามารถจะไปช่วยโดยผู้บาดเจ็บปลอดภัย ไม่เสียชีวิต จะได้ความรู้ตรงนี้ ก็ว่ามันจะเป็นอัตโนมัตินะ” (บุญเกื้อ แสงศาสตร์, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

4. บทบาทในการสร้างอาสาสมัคร พบว่า องค์กรประชาชนมีการสร้างอาสาสมัคร เข้าร่วมทำงาน โดยการเชิญชวน และเปิดโอกาสให้ผู้มีจิตอาสา ที่มีความสนใจในการช่วยเหลือผู้อื่น ต้องการทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน และมีความเสียสละ เข้าร่วมทำงานในประเด็นการทำงานตามความสนใจของอาสาสมัคร โดยมีแรงจูงใจจากความภาคภูมิใจ ในการทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม และความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิก

“จะมีจิตอาสา ประชาสัมพันธ์ก็บอกเขาว่าใครจะมีจิตอาสาช่วยดูแลคนพิการ ที่เขาสมัครเข้ามาส่วนมากจะมีจิตอาสาเยอะ เขาจะเสนอตัวเข้ามาเอง ส่วนมากที่เข้ามาตรงนี้จะเพื่อนร่วมงานเก่า ๆ ที่เขาสนใจเกี่ยวกับคนพิการ” (ทวี ทับทิม, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2556)

“สมาชิกอบต. อสม. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่เข้าร่วม ที่เขามีจิตอาสาอยู่แล้ว เราก็ขอให้มาร่วมกันทำ เขาก็เอาด้วย เราก็ลองเดินดู” (วันดี จุลเหลา, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2556)

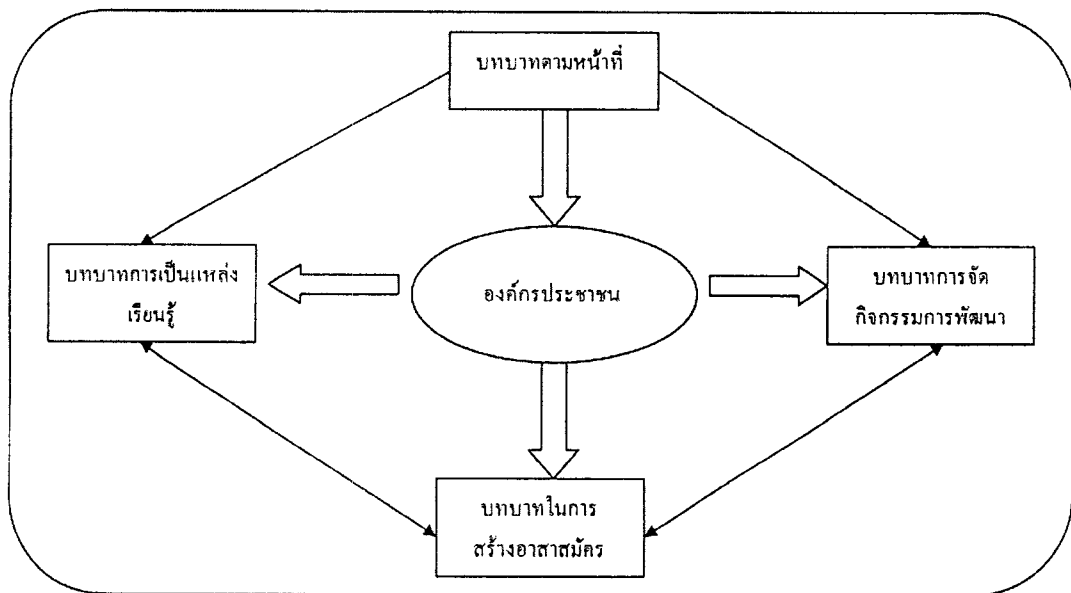
“ถ้ามีคนอยากมาเริ่มทำงานเป็น อสม. เราก็เชิญชวนเค้ามาช่วยกัน คือคนที่ที่มีจิตอาสา คนที่มีจิตอาสาเนี่ยเขาจะมาช่วยกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตาม จะมาช่วยตลอด เริ่มแรกคือคนที่สนใจจะต้องมีจิตอาสา ก่อน คนที่มีจิตอาสา หมายถึง คนที่ทำงานนอกเหนือจากเรื่องของเงิน คือไม่ได้คิดถึงเรื่องค่าตอบแทน เป็นคนที่อยากช่วยคน” (ลุน ใจงาม, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2556)

“จริง ๆ แล้วเราใช้วิธีพูด แล้วใครจะมีจิตอาสาเค้าก็จะสมัครกันเข้ามาเอง จิตอาสา ก็คือใจอยากทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม คนไหนที่เขาค่อยโอกาส เราก็อยากจะช่วย อยากช่วยให้เขามีชีวิตที่ดีขึ้น ที่ตั้งเข้ามาคิดว่าน่าจะเป็นเหมือนกัน” (ดวงกมล แสงสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“ส่วนมากเค้าจะมาจากจิตอาสา อย่างในหมู่บ้านนี้ก็จะมาจากเค้าเห็นเราทำงาน เวลาเราทำงานกันก็จะไปกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน ไปเจาะเลือดเราก็จะไป มอไซค์ ซาล้าง ก็ไปเป็นกลุ่มเป็นก้อนเลย สองวัน สามวัน เจาะเสร็จ มันก็เชื่อมความสัมพันธ์แล้วก็มีมีความสุขในการทำงาน เวลาเค้าเห็นเค้าก็อยากเข้าร่วมกับเรา คือ ในการทำงานของเรามันก็ไม่ซีเรียส คือช่วยกัน สนุกสนาน เฮฮา ปาร์ตี้ เราก็ทำงานกันไปมันก็มีมีความสุข เวลาเค้าเห็นแล้วเค้าก็ว่า หนูเป็นได้มั๊ยจริง ๆ ที่จะไม่ชวน ที่จะไม่บังคับ มันต้องมีใจมาก่อน อย่างน้อยมันต้องเสียสละนะ” (รุ่งนภา วิมลเทียน, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“เค้าน่าจะเห็นนะ น่าจะเห็นผลงานที่เราทำแล้วก็เกิดขึ้นจริง เคื่ก็เกิดความเชื่อมั่นกับ กองทุนของเรามากขึ้น จากที่แรก ๆ เนี่ยกล่อมจ้งเลยกว่าจะเข้ามาได้ หลัง ๆ คณะกรรมการก็จะเริ่ม รู้สึกว่า กองทุนให้ไ้ได้จริงนะ ที่เราไปแนะนำ ไปเสนอกับชาวบ้าน ชาวบ้านเขาได้รับจริงนะ อย่างที่เราพูด เขาก็มีความเชื่อมั่นการทำงานระดับหนึ่ง เค้าน่าจะทำงานแล้วก็มีความสุขมากกว่า” (วรนิธิ บุญญาไพศาล, สัมภาษณ์, 28 มีนาคม 2556)

โดยจากบทบาททั้ง 4 ด้านขององค์กรประชาชนในตำบลทุ่งพระยา สามารถสรุปแนวคิด ได้เป็นรูปภาพ ดังนี้

ภาพที่ 5 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลทุ่งพระยา

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา พบว่า องค์กรประชาชน มีการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา โดยใช้การประชุมระดมความคิดเห็นจากคณะกรรมการ และสมาชิก และคัดเลือกปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของชาวบ้านในชุมชน โดยดูจากข้อมูล ปัญหาเร่งด่วน ปัญหาเฉพาะหน้า สถิติของปัญหาที่เกิดขึ้น และผลกระทบของปัญหา โดยแต่ละองค์กรจะมีการพิจารณาปัญหาแตกต่างกันตามประเด็นการทำงาน ลักษณะของปัญหา และกลุ่มเป้าหมาย

“ส่วนมากจะมาประชุมกันก่อน เอาความคิดของแต่ละคน ปัญหาของแต่ละคนแต่ละหมู่บ้าน มาร่วมกัน อย่างของที่กรองจะมีปัญหาเกี่ยวกับคนพิการอย่างไรบ้าง ก็เอาปัญหาในชุมชน มาคุยกัน” (ทวี ทับทิม, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2556)

“คือเราก็มานั่งคุยว่าเค้าให้มาคิดด้วยตนเอง คิดด้วยกลุ่ม สมาชิกกับคณะกรรมการก็มาหารือกันว่า พอเราตั้งกลุ่มตั้งองค์กรขึ้นมาจะมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาให้กับพี่น้อง สมาชิกได้อย่างไร เราก็เลยมาร่างข้อบังคับของกองทุนขึ้นมาว่าจะต้องช่วยเหลืออย่างไรบ้าง ตั้งแต่เกิดจนตายที่เราทำ มันก็ได้ผลอย่างที่เห็น” (วันดี จุลเหลา, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2556)

“เราก็คัดเลือกมาจากความเดือดร้อนของชาวบ้าน เช่น ยุงมันเยอะ ถ้ายุงมันเยอะเราก็ต้องทำแล้ว เพราะอย่างน้อยเราก็ต้องป้องกัน นึกถึงการเกิดขุกลาย การเกิดโรคของชาวบ้าน เมื่อเกิดขึ้นแล้วมันแก้ไขลำบาก มันต่อไปไว.... การรับปัญหาเข้ามาที่เกิดจากการสังเกต อย่างทุกครัวเรือนมันจะมีแหล่งที่เป็นน้ำครำ และ ๆ มีความชื้น สามารถขยายพันธุ์ แล้วก็ใช้การประชุม เราจะมี การบันทึกวาระการประชุมกันตลอด” (สุน ใจงาม, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2556)

“เรานำมาจากปัญหาที่เร่งด่วนที่สุด หมู่บ้านนี้อาจจะมีปัญหาหลาย ๆ อย่าง แต่เราจะเลือกจากปัญหาที่เร่งด่วนและมีผลกระทบต่อหมู่บ้าน อย่างเช่น หมู่บ้านวังคู ปีที่ผ่านมาไข้เลือดออกเยอะสุดในตำบลทุ่งพระยา แต่ปัญหานี้เราจะหยิบขึ้นมาทุกปีเลยเรื่องไข้เลือดออกเนี่ย เราใช้จากหลาย ๆ อย่าง ที่ประชุม แล้วก็สถิติ แล้วก็ปัญหาเฉพาะหน้าด้วย หลาย ๆ อย่างรวมกัน ข้อมูลปีที่ผ่านมานี้ก็มีส่วน ปีที่ผ่านมาในหมู่ 8 มีคนเป็นโรคไข้เลือดออกเยอะมัย ถ้ามันเยอะเนี่ยปีต่อไปเราจะต้องเข้มงวดกันแล้ว” (รุ่งนภา วิมลเทียน, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“ปัญหาที่ครั้งแรกเลยเราดูที่ความเหลื่อมล้ำของคน ที่คิดครั้งแรกเลยก่อนที่จะมาทำสวัสดิการวันละบาท ออมวันละบาท ก็คืออยู่ว่าทำไมชาวบ้านเราตั้งแต่เกิดจนตายนะ ทำไมไม่มีอะไรเลย เกิดก็เกิดมาไม่มีอะไรเลย ตายไปก็ตายไปเฉยๆ ถ้าไปดูข้าราชการ หรือครูบาอาจารย์เขาก็มีเงินช่วยเหลืออื่น ๆ ช่วยเหลือนี้ เราก็ศึกษาว่าเขาได้มาจากไหน ทำไมเขาถึงมี.... เราก็ปรึกษาหารือกันระหว่างคณะกรรมการของเรา และคณะกรรมการของจังหวัด เค้าจะมาแนะแนวทาง แล้วเราก็มาร่วมกัน ปัญหา เรามองดูรอบด้าน จากปัญหาที่คนรอบข้างกระทบมากที่สุดจากตรงนั้น เอามาแก้ไขก่อน มาช่วยกันก่อน” (วรนิธิ บุญญาไพศาล, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2556)

“เค้าจะนัดกันว่าวันนี้จะส่งโครงการนะ ก็ให้เอาโครงการทุกหมู่บ้านมานำเสนอ ก็เอาหัวเรื่องมาให้คณะกรรมการดูว่า โครงการนี้ส่งตรวจต่อกระทรวง หรือคัดกรองเบาหวาน พอถึงวันพิจารณาจริง เจ้าของโครงการก็ต้องนำเสนอให้คณะกรรมการว่าโครงการทำอย่างไรบ้าง จะอนุมัติหรือไม่อนุมัติก็แล้วแต่คณะกรรมการ แต่ส่วนมากจะไม่มีปัญหา เพราะรายละเอียดเขาจะศึกษามาจากข้อมูลเก่า” (ไพรวรรณ ศรีวัง, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม พบว่า องค์กรประชาชน มีส่วนร่วมในการการวางแผนดำเนินกิจกรรมโดยใช้วิธีการจัดทำประชุมจัดทำแผนประจำปีขององค์กรประชาชนเป็นหลัก โดยอยู่ใน 2 ลักษณะ คือ

2.1 การจัดทำแผนจากคณะกรรมการซึ่งรวบรวมปัญหาและความต้องการจากกลุ่มเป้าหมาย และนำมาประชุม เสนอแนวความคิด สรุปผล ก่อนจัดทำเป็นแผนงาน

2.2 การจัดทำแผนดำเนินงานจากการประชุมใหญ่กลุ่มเป้าหมายและสอบถามจากประชาชนโดยตรง โดยให้เสนอความต้องการ และเรียงลำดับตามความสำคัญ

“การวางแผนเราใช้การประชุมเป็นหลัก แล้วหาแนวทางแก้ไข แต่ละปัญหา แต่ละหมู่บ้านจะไม่เหมือนกัน.... การวางแผนเราจะต้องมาร่วมกันทั้งหมด คณะกรรมการทั้งหมดมาประชุมกัน แล้วเราก็อ่านแผนปีที่ผ่านมาไปจะอ่านให้คณะกรรมการเราให้ทราบว่าแผนเราเป็นแบบนี้ เราจะเพิ่มเติมแผนปีต่อไป ก็อ่านให้คณะกรรมการฟังเราจะดำเนินการรูปแบบไหน หรือเพิ่มแผนตัวไหนเข้าไปในการวางแผนตรงนี้ก็จะมีการประชุมคณะกรรมการ คณะกรรมการก็จะมีแนวคิดหลากหลาย แล้วเราก็เอามาผสมผสานเข้าไปในการดำเนินการ” (วันดี จุลเหล่า, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2556)

“วิธีการทำแผนก็ให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น เสนอแนวความคิดของแต่ละคน แล้วก็เอามาหลอมรวมกัน แล้วก็เรียงเป็นลำดับสำคัญก่อนหลัง จากนั้นมีการสรุปแผนงาน นำเสนอต่อเอ็งบอน และนำแผนนั้นไปปฏิบัติงานในแต่ละปี” (ลุน ใจงาม, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2556)

“แผนคนพิการที่เคยทำกันก็มีการเรียกคนพิการมาแล้วก็ให้เขาเสนอความต้องการของเขา ตอนนั้นก็รื้อยกว่าคน... ตอนที่ทำแผนก็ให้คนพิการเสนอ ให้เขาเขียน โหวต แล้ว อพมก ก็มาคุยกันว่า อันไหนที่เขาต้องการมาก” (ดวงกมล แสงสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“แผนประจำปีของเราเป็นแผนประจำปีของกรรมการนะไม่ได้ประชุมใหญ่กับสมาชิกเป็นกรรมการร่วมกันคิด ใช้การประชุม กระบวนการทำแผนก็ หนึ่งดูจากสิ่งที่ผ่านมา กับงานที่เดินต่อสิ่งที่ผ่านมามีอะไรที่มันเกิดผลดี เกิดประโยชน์กับชาวบ้านจริง ๆ ก็คงไว้ และขยายต่อ และส่วนไหนที่เราไม่เคยทำเลย ก็จะต้องทำ ขยับเข้าไปได้ในปีถัด ๆ ไป พยายาม ทำงานตามแผน คณะกรรมการจะมีแผนทุกคน จะมีเอกสารให้ทุกคนและอย่างแผนเราอย่างนี้ (เปิดแผนงานประจำปีให้ดู) หนึ่งปีข้างหน้าที่เราต้องทำอะไรต้องมีอะไรบ้าง หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า ที่ผ่านมาก็จะเป็นไปตามแผนทั้งหมด แต่มีบางอย่างที่เราทำไม่ได้ก็คือไม่ต้องทำ (หัวเราะ) แล้วก็จะมีแผนสามปีด้วย แผนของเรากรรมการช่วยกันคิด แต่ถ้าถามว่ากรรมการมีส่วนร่วมทุกคนมั๊ย คือเราจะต้องทำแบบฟอร์มให้เขาว่าเขาจะเอาด้วยมั๊ย และขอมติ มาดู มาลงมติกันว่า ก็มีมีส่วนร่วมกันนะ” (วรนิติ บุญญาไพศาล, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2556)

“เราก็ประชุมกันทุกเดือนนะ ทุกวันที่ 22 ของเดือน ใครมีอะไรก็ถกกันในที่ประชุม ระเบียบวินัยของ อปพร. เป็นอย่างไร อย่างแผนประจำปี ยังไม่ได้ทำแผน มีแต่การบันทึกเอาไว้ว่า เราทำกิจกรรมอะไรกันบ้าง เกิดเหตุอะไร ที่ไหน อย่างไร” (บุญเกื้อ แสงศาสตร์, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

“เราก็มีวางแผนก็คือการเอาโครงการเดิมมาเปรียบเทียบว่า ตัวที่เราแล้วจัด โครงการกัน มันไปถึงประชาชนจริงมั๊ย เรากลัวว่างประมาณมันลงไปแล้วมันไม่ถึงที่ประชาชน คืออาจจะถึงอยู่แต่การประสบความสำเร็จเราดูที่การประเมินกิจกรรมอีกทีหนึ่ง ส่วนมากจะเป็นการเสนอโครงการเข้ามา สิ้นปีจะเสนอโครงการเข้ามาใหม่ ช่วงเดือนพฤศจิกายน เราก็เอามาเข้าแผน” (ไพรวรรณ ศรีวัง, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

3.1 การมีส่วนร่วมในการลงทุน พบว่า องค์กรประชาชนมีส่วนร่วมในการลงทุน โดยการจัดให้มีการสมทบเงินทุนจากประชาชนเพื่อดำเนินงาน การเรียกรายเงินจากคณะกรรมการ เพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ และสนับสนุนการจัดกิจกรรม และการรับบริจาคสิ่งของจากแกนนำองค์กร เพื่อนำมาจัดกิจกรรมตามประเด็นการทำงาน

“ส่วนมากจะเรียวกันเอง อย่างนี้ก็ซื้อโต๊ะมาตัวนี้ โต๊ะทำงานนี้ก็เงินสามพันกว่าบาท ก็เงินของพวกเราเรียวกัน กิจกรรมปีใหม่คนพิการที่ผ่านมาก็มีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่สนับสนุน อย่างโลตัสสนามชัย ครู กศน ก็ไปขอ สส. ของเราเองมีชื่อมาที่เราเรียวกันมา อย่างกับข้าวที่เราทำตอนปีใหม่ เราก็ทำมาเอง ก็เรียวกันมา ก็ช่วยกันหุงข้าวทำอะไรกันมา” (ทวี ทับทิม, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2556)

“เรื่องการระดมทุนเราใช้วิธีประกาศประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกที่มีอยู่ช่วยสนับสนุน ส่งเสริมตามนโยบายที่เราได้ประกาศเอาไว้ว่า เราได้เงินสนับสนุนปีละ 365 บาท จากชาวบ้าน” (วันดี จุลเหลา, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2556)

“กิจกรรมที่ทำบางทีก็ใช้งบประมาณส่วนตัว คนไหนจะออกก็ออก คนไหนไม่ออกก็ไม่เป็นไร ชุดที่แล้วก็ทำอาหารไปร่วม บางทีก็ช่วยเป็นเงินไป พวกกระดาษวัสดุ อุปกรณ์ก็ดึงมาจากนี้ โน่นที่นี้มั่ง” (ดวงกมล แสงสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“ที่ผ่านมาก็มีประธานกองทุน มอบรถจักรยานให้ ปีแรก ๆ ที่เราทำเพื่อให้เป็นทุนการศึกษาให้กับเด็ก ประธานวันดี นี่แหละ เอาเงินส่วนตัวไปซื้อจักรยานมา ก็บรองประธานซื้อจักรยานมาให้กองทุน และก็แล้วก็กองทุนจะมอบให้ใคร เราก็ทำการมอบให้ผู้ด้อยโอกาส ในปีนั้นสี่คัน แล้วก็มอบผ้าห่มให้อีกสิบเก้าผืน ให้กับผู้สูงอายุในหน้าหนาว” (วรนิธิ บุญญาไพศาล, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2556)

3.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน พบว่า องค์กรประชาชน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โดยการจัดให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นอาสาสมัครปฏิบัติงานประจำศูนย์บริการประชาชนสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร รับผิดชอบดูแลประชาชนตามบทบาทหน้าที่ และเข้าร่วมกิจกรรมเวลามิงานส่วนรวม

“เราจัดให้ สมาชิกมาทำงานอาทิตย์ละหนึ่งคนที่ศูนย์ ทุกวันพุธ เข้ามาคอยรับปัญหาจากคนพิการที่เข้ามา มีปัญหาเรื่องเดือคร้อนอะไรเราก็จะมีอาสาสมัครเข้าประจำที่นี้อยู่หนึ่งคน” (ทวี ทับทิม, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2556)

“การทำงานของอาสาสมัครที่เป็นคณะกรรมการคือการประชาสัมพันธ์ในกลุ่ม... เราก็ขอแรงเขาให้ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับที่เราเข้าเป็นสมาชิกว่ามีผลอย่างไรบ้าง ได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง” (วันดี จุลเหลา, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2556)

“ให้เค้าดูแล เราจะแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกัน ตามแต่ละหมู่ บางคนก็ดูแลสองสามหมู่ เจอคนพิการมาก็เอามาจดทะเบียน มีอะไรก็ไปบอกเขา เดียวนี้ก็เข้าเวรกันประจำศูนย์คนพิการ ทุกวันพุธ ทุกครั้งวัน” (ดวงกมล แสงสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“อย่าง อสม. ก็จะมีความรับผิดชอบหลัก ๆ คือ อย่างหมู่ที่ 8 ก็จะมีสามร้อยกว่าหลังคาเรือนในหมู่บ้าน อสม 12 คน จะต้องหารเฉลี่ยกันไป คุณจะต้องดูแลที่หลังคาเรือน นั่นคือความรับผิดชอบของคุณแล้ว นั่นคือหน้าที่หลัก ๆ เลย ส่วนบทบาทหน้าที่ที่จะมีอื่น ๆ เข้ามาการประชุม การอบรม คุณก็ต้องสลับกันไปแล้ว เป็นหน้าที่เพิ่มเติมขึ้นมา” (รุ่งนภา วิมลเทียน, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“อาสาสมัครก็ต้องประชาสัมพันธ์ ทุกหมู่บ้านต้องเป็นนะ ทุกคนต้องช่วยกัน ประชาสัมพันธ์ สองคือดูแลสมาชิก อย่างสมาชิกเจ็บป่วย เราก็ให้โทรหาเพื่อเคลียร์ค่าใช้จ่ายให้สมาชิก อย่างกรรมการคนไหนที่พอจะมีกำลังทุนทรัพย์ เราก็อนุญาตให้เบิกก่อนได้แล้วค่อยมาเบิกกับกองทุน” (วรณิธิ บุญญาไพศาล, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2556)

“เวลาเรามิงานส่วนรวม อย่างลอยกระทง เราก็ส่งไปทางวิทยุ ไปทางหัวหน้ากลุ่ม เราจัดให้หัวหน้ากลุ่มดูแลกลุ่มของเขาเอง” (วิมล เกสร, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2556)

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล พบว่า องค์กรประชาชน มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลใน 2 ลักษณะ คือ

4.1 องค์กรประชาชนที่มีการจัดทำแผนดำเนินงานที่ชัดเจน จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามงาน คณะกรรมการประเมินผล และมีการประเมินผลโดยการนำเป้าหมายในตั้งไว้มาเป็นเกณฑ์

4.2 องค์กรประชาชนที่ไม่ได้มีการจัดทำแผนดำเนินงานที่ชัดเจนจะมีการติดตามและประเมินผลโดยการสอบถามจากประชาชนกลุ่มเป้าหมายโดยตรง โดยใช้วิธีการประเมินความพึงพอใจ สอบถามผลตอบรับจากชาวบ้าน และการประเมินแบบปากต่อปาก

“มี เราก็แจกแผ่น ทำเป็นแผ่นประเมินให้กับผู้พิการเวลาร่วมโครงการว่าเขาพึงพอใจหรือไม่ ยังไม่มีการตั้งกรรมการประเมิน ใช้ครู กคน ช่วยดูให้” (ทวี ทับทิม, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2556)

“เรามีการตรวจสอบ ติดตามตลอด คือเราจะให้คณะกรรมการติดตามงานที่เราปฏิบัติมา การเก็บเงินถึงไหน การเข้าถึงประชาชนถึงไหน สวัสดิการตามนโยบายเรานั้น เราแก้ตรงนั้นแล้ว ก็ดูที่ตรงนั้นด้วย แต่แต่ละปีเรามีการตั้งเป้าหมายเหมือนกัน แต่เราจะตั้งมากก็ไม่ได้เพราะระดับจังหวัดต้องปีต่อปี ไม่ใช่ที่เราส่งโครงการไปมันจะตามเป้าหมายนั้น มันต้องปีต่อไปถึงจะได้ เราก็เห็นว่าทุนจะไม่พอ เพราะว่ายั่งยืนมากมันก็ยังมีค่าใช้จ่ายเพิ่ม งบประมาณเยอะ เราก็มีเป้าหมายน้อย เอาอย่างนี้ ได้ให้นโยบายกับคณะกรรมการไปว่า ร้อยเปอร์เซ็นต์เราขับสมาชิกเพิ่มสิบเปอร์เซ็นต์ต่อไปก็ยังดีจากยอดสมาชิก ที่ผ่านมาก็ทำได้ถึง ตั้งข้อสังเกตง่าย ๆ คือ เราเริ่มต้นจากปี 52 อยู่ที่ 157 คน พอปี 53 ปลายเราโคดมา 442 คน เลย ปี 55 เราก็ขึ้นมาที่ 617 แต่เราตั้งเป้าที่ร้อยละ 10 ต่อปี เราก็ตั้งเป้าว่าภายใน 10 ปีจะได้ยอดถึง 75 เปอร์เซ็นต์ของครัวเรือนที่เราตั้งไว้ ตอนนี้มีสมาชิก 617 คน กรรมการ 18 คน “ (วันดี จุลเหลา, 25 กุมภาพันธ์ 2556)

“วิธีการประเมิน โครงการเราก็ใช้การสอบถามจากชาวบ้าน ที่ได้รับการอุดหนุนจากโครงการ ว่าเค้าพอใจมั๊ย เห็นดีด้วยมั๊ย อยากให้ทำต่อไปมั๊ย ก็ไปตามเค้า งบประมาณที่ได้รับ (หนึ่งหมื่นบาท ต่อหมู่บ้าน ต่อปี) เราก็พยายามจัดกิจกรรมให้ได้ทั้งปี ถ้าหมู่บ้านเล็กก็พอได้ แต่หมู่บ้านใหญ่ไม่ได้ ผลตอบรับที่ได้จากชาวบ้านก็ดี” (สุน ใจงาม, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2556)

“ก็ไปตามคนที่คนพิการเลยว่ายอยากทำต่อมั๊ย คนที่สนใจเรื่องอย่างนี้เค้าจะถามว่าจะทำกันต่อไป คนที่เค้าสนใจเค้าจะถามว่าทำไมไม่ทำ ที่คนพิการเค้าจะบอกอยู่แล้วว่ายอยากให้ทำต่ออย่างมิของแจก มีกิจกรรมอะไรเนี่ย เขาชอบ เค้าจะถามว่ามีอีกมั๊ย” (ดวงกมล แสงสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“วิธีประเมิน สมมติว่าเงินหมื่นนึง หลักๆเลย สิ้นปีมากก็ต้องมีการประเมินแล้วว่า ปีนี้มันเป็นอย่างไร ไข่เปลือกออก จากสถิติที่ราย ลดมั๊ย อะไรมั๊ย เป็นเพราะอะไร อุปสรรค ปัญหา อสม. ทำงานมั๊ย มันก็จะรวม ไปถึงการประเมินศักยภาพของ อสม. ด้วย มันจะเกี่ยวข้องกันไป” (รุ่งนภา วิมลเทียน, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“เรื่องการประเมินผลความสำเร็จน่าจะอยู่ที่เราทำได้ตามเป้าหมายที่วางเอาไว้มั๊ย ตัวชี้วัดของเราก็คือแผนงาน คือว่าปีนี้เราตั้งเป้าว่าจะทำอย่างนี้ เราทำได้อย่างที่ตั้งไว้ก็คือสำเร็จ

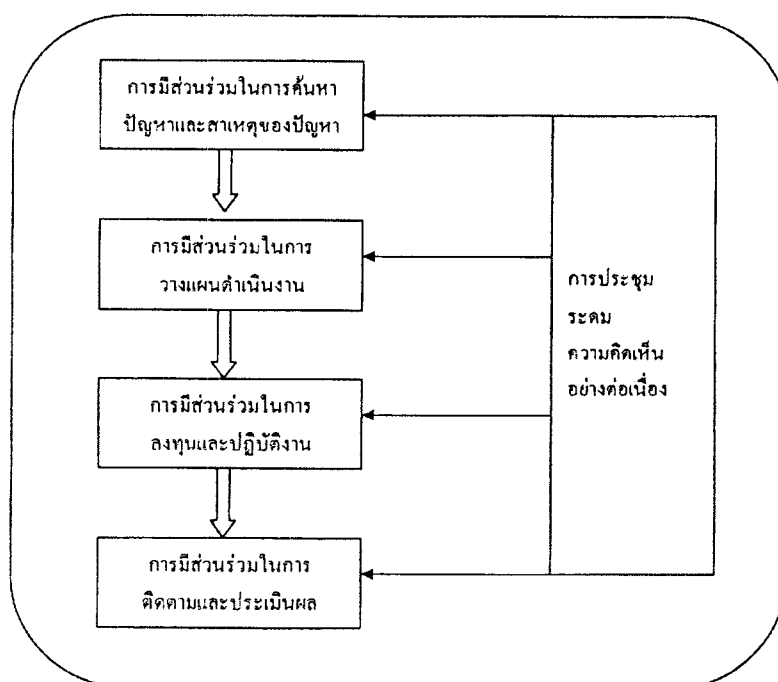
เกณฑ์ก็มีมาจาก กรรมการ ประชุมกัน ตกลงร่วมกัน” (วรนิธิ บุญญาไพศาล, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2556)

“วิธีการประเมินก็ปาก ต่อปาก เราไม่ได้ประเมินอะไรมากมาย คำว่าปากต่อปาก ก็คือ ใว้ย อปพร. ชุดนี้ทำงานดี ทำงานได้ทันท่วงที ก็จากชาวบ้านเลย ปากต่อปาก กระแสของชาวบ้าน” (วิมล เกสร, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2556)

“ประเมินยังไม่ได้ทำ แต่ฟังจากเสียงตอบรับจากชาวบ้าน ชาวบ้านเขาก็เห็นชอบด้วยนะ อย่างกรณีที่ผมบอกเรื่อง ชวนน้ำท่วม เขาก็มีผลตอบรับทันที เขาดามว่ามาจากไหน เรบอกว่ามีมาจากทุ่งพระยา เขาก็บอกว่าขอให้มีความสุข ความเจริญนะ ที่เข้ามาช่วย เขาก็ขอบคุณมา” (บุญเกื้อ แสงศาสตร์, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

“อย่างการประเมินผลก็มีการตั้งเกณฑ์กันไว้ อาศัยการประชุม แล้วก็สำรวจความพึงพอใจจากชาวบ้าน” (ไพรวรรณ ศรีวัง, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

จากการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ใน 4 ขั้นตอน ซึ่งในแต่ละขั้นตอนอาศัยการประชุมระดมความคิดเห็นของสมาชิกและประชาชนอย่างต่อเนื่อง เป็นเครื่องมือสำคัญในการทำงานขององค์กรประชาชน จึงสามารถสรุปแนวคิดเป็นรูปภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 6 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลทุ่งพระยา

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรประชาชน

1. ปัญหาและอุปสรรคภายในองค์กรประชาชน

ปัญหาและอุปสรรคภายในองค์กรประชาชน พบว่า คณะกรรมการองค์กรประชาชนที่เข้าร่วมปฏิบัติงานมีน้อยเมื่อเทียบกับกิจกรรมและพื้นที่ดำเนินการ ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม และบางส่วนไม่เข้าใจในเรื่องระเบียบดำเนินการขององค์กร ไม่มีอาคารสถานที่ในการทำงาน อย่างเป็นทางการ และขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน

“ปัญหาเรื่องเงินก็เป็นปัญหาสำคัญ มันขาดพวกเครื่องไม้เครื่องมืออุปกรณ์ที่จะทำงาน เอกสารอะไรเนี่ย เราไม่มีพวกคอม ที่จะมาทำงาน มาเขียน ๆ บางทีก็หายมั่ง คนนั้นก็มาหยิบไป คนนี้ก็มาหยิบไป เพราะว่าถ้าหากมีคอมซักตัวซักมัย เราก็จะป้อนข้อมูลและเก็บเอาไว้ได้”

(ทวิ ทับทิม, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2556)

“วัสดุอุปกรณ์ปีที่ผ่านมาที่ขาดไปบ้าง อย่างแถบเจาะเลือด ก็รู้กันอยู่การจัดซื้อมันล่าช้า อย่างงบประมาณที่ได้รับก็ยังไม่พอสำหรับหมู่บ้านใหญ่ ๆ ยังขาดอยู่ แต่ถ้าเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ก็พอ ไปได้” (สุน ใจงาม, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2556)

“ปัญหาคือคณะกรรมการที่ร่วมทำงานด้วยกันมีน้อย มันไม่ครบทุกหมู่ บางหมู่ก็มีปัญหา คือไปไม่ได้ อย่าง กัณหา เขามีปัญหา คือเป็นผู้พิการ เป็น อพมก. อยู่นะ เค้าก็ปฏิบัติงานอยู่ แต่ก็ไปนอกพื้นที่ไม่ได้ ที่ขาดคณะกรรมการอยู่ที่ แปรหมู่ จากสิบเก้าหมู่ ที่เหลือก็ต้องควมกันไป”

(ดวงกมล แสงสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“อุปสรรคสำหรับการทำงานในภาพรวมก็จะเป็นอย่างเราอยากจะพ่นยุ่ง ก็มีปัญหา เครื่องพ่นมั่ง อะไรมั่ง อุปกรณ์ไม่พร้อมมันก็เป็นปัญหา อุปสรรค เครื่องพ่นยุ่งทั้งตำบล มีที่ อบต. ที่เดียว มีอยู่สามตัว แล้วก็พ่นอีกต่างหาก อย่างปีที่แล้วมาปัญหา มันเยอะมาก โชนพีไม่ได้เจาะเลือด เฉพาะ โชนพีนะ ติดปัญหาข้างใน อบต. นะ ถ้าอบต. ไม่พร้อมทางพีก็ทำงานไม่ได้เลย” (รุ่งนภา วิมลเทียน, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“คณะกรรมการจริง ๆ แล้วค่อนข้างจะหนักใจมาก มีเยอะจริงสิบสี่คน แต่ก็ทำกันแค่ หมู่ใครหมู่บ้าน พอรวมกัน พอต้องไปออกนอกพื้นที่ เพื่อหาความรู้ เพื่อจะประชุมร่วมกับจังหวัด จะให้ความสำคัญน้อย กรรมการเรา คงจะเป็นที่ปัญหาหลักของแต่ละคน ปัญหาหลักก็คือเรื่องเวลา ในการเข้าร่วมกิจกรรม... วัสดุ อุปกรณ์ ก็ยังไม่เพียงพอ ทุกวันนี้ก็ยังใช้ของหมดตลอด จริง ๆ กองทุนไม่มี มีแต่โต๊ะ ตู้เอาไว้เก็บเอกสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องพริ้นต์ก็ยังเป็นของคนที่ใช้อยู่ ถ้ามันพังขึ้น ก็ยังไม่รู้จะไปเอาที่ไหนมาเหมือนกัน..... ถ้าเราจะดำเนินงานตามที่แผนเราวางไว้ จะให้กลุ่มองค์กรต่าง ๆ เป็นหนึ่งเดียวกันนะ งบประมาณมันก็ยังไม่พอ น่าจะใช้งบประมาณในการประชุม หรือ ดำเนินกิจกรรมด้านนี้หลายบาทอยู่ ที่นี้กองทุนเราพอจะมีงบประมาณมัยมี แต่เราจะใช้แบบนี้มากก็

กลัวมีปัญหาด้านการจัดสวัสดิการ ความเชื่อมั่นก็จะหดหายไป” (วรนิธิ บุญญาไพศาล, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2556)

“เรายัง ไม่มีที่ทำงาน มีศูนย์ อปพร. ตั้งขึ้นมาก็ไม่รู้ศูนย์อยู่ตรงไหน เราประชุมกันที่ก็ต้องมาประชุมห้อง อบต. เขาประชุมคาถันอยู่ก็ต้องรอเขา ถ้าเรามีศูนย์ของเราเป็นห้องส่วนตัว อาจมีการเก็บเอกสาร เก็บแผนต่อไปข้างหน้าว่าจะไปทำอะไรกันต่อ” (วิมล เกสร, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2556)

“ปัญหาที่พบเราก็คือ เราไม่มั่นใจในเรื่องระเบียบในการดำเนินงานนะ ทำอย่างนี้ไปจะถูกระเบียบมั้ย จะโดนเรียกเงินคืนมั้ย” (ชาญศักดิ์ บุตรโท, สัมภาษณ์, 7 มีนาคม 2556)

“ก็ไม่มีเครื่องมือปฏิบัติงาน อย่างที่บอกไปนะ พวกหมวก วิชชุ เสื้อสะท้อนแสง แล้วก็อย่างเรื่องเรือ ต้องมีพร้อม เรามีอ่างเก็บน้ำในพื้นที่ คนเขาไปเที่ยวจมน้ำ เราก็ช่วยไม่ได้ เพราะเราไม่มีเรือ ศูนย์ อปพร. ก็เล็ก ๆ เป็นชั่วคราว ถ้ามีศูนย์จริง ๆ จะปฏิบัติงานได้ดีกว่า มีเจ้าหน้าที่มาเข้าเวร ปัญหาของตัว อปพร.เอง ก็เป็นเรื่องความรู้ ความชำนาญ บางทีเกิดอุบัติเหตุขึ้นมา มันจะไปดึงคนออกมาเลย ไม่ได้ มันต้องมีวิธีการ บางคนตกใจจะรีบช่วยคน เวลาเกิดอุบัติเหตุ แต่ก็จะทำให้เขาเสียชีวิตได้ แล้วงบประมาณก็ไม่มีนะ อปพร. ไม่มีเลย ถึงจะต้องหาทุนกันขึ้นมา” (บุญเกื้อ แสงศาสตร์, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

2. ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ พบว่า หน่วยงานองค์กรประชาชนในตำบลแต่ละองค์กรต่างทำงานตามประเด็นเป้าหมายของตน ขาดการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ระหว่างองค์กรประชาชนในพื้นที่ และขาดการวางแผนดำเนินงานพัฒนาในภาพรวมร่วมกัน

“อย่าง อปพร. นี้เราก็ไม่เคยประสานงานกับเขา เวลาจัดกิจกรรมอะไรก็ไม่ได้ประสานงานกับเขาเลย ส่วนมากเราก็จะเอาแต่อาสาสมัครของเราเข้ามาช่วย ช่วยกันจัดงาน ไม่ค่อยได้เข้าไปยุ่งกับหน่วยงานอื่น ๆ เขาเลย” (ทวี ทับทิม, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2556)

“ปัญหาที่เราพบในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ ก็จะเป็นเรื่องการสื่อสารกันยังไม่ดีพอ การสื่อสารยังไม่ทั่วถึง อย่างเรื่องบางเรื่องที่เราสมควรรู้ร่วมกัน บางทีมันไม่ทั่วถึงมันไปไม่ถึง อย่างบางคนรู้มาแล้ว สมควรที่จะขยาย แต่บางทีเอาไปเก็บไว้คนเดียว ไม่ขยายต่อมารับรู้คนเดียวแล้วก็ไม่บอกใครเลยก็มี สุดท้ายเบื้องบนถาม อ้าวทำไมผมไม่รู้เรื่องล่ะ ปัญหามันก็เกิดเหมือนกัน” (สุน ใจงาม, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2556)

“เรื่องประสานงานนี้ก็สำคัญนะ อย่างจะทำอะไรสักอย่างนึง ถ้าไม่มีการประสานงานกัน จะไม่รู้เลยนะ อย่างวันนี้บริจาคเลือด มาวันนี้หมอฟังโทรบอกพี่ เมื่อก่อนต่อบาย ๆ ถามหน่อยว่าจะ

ไปเอาคนที่ไหน มันกระชั้นชิด ส่วนมากจะเป็นอย่างนี้ตลอด” (รุ่งนภา วิมลเทียน, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“แต่ละองค์กรที่เข้าไปสัมผัสหรือรู้จักมา โดยมากเขาจะไม่ค่อยเปิดเผยข้อมูลในเชิงลึก หรือข้อมูลทางการเงิน เราจะไม่ได้รับรู้ จริง ๆ แล้วเราก็ไม่ได้เข้าไปข้องเกี่ยวกับตรงนั้น เพราะเราเข้าไปในองค์กรไหนก็แล้วแต่เค้าก็จะกลัวตรงนี้ เราก็ไม่เข้าใจว่าทำไมเขาจะต้องกลัว กลัวถูกลักไก่ กลัวตรวจสอบอะไรประมาณนั้น อย่างหนึ่งก็คือจะต้องเปลี่ยนทัศนคติของผู้นำองค์กร อยากให้กลุ่มองค์กรของเราเนะ เป็นกลุ่มองค์กรที่เปิด ที่ใครก็เห็นได้ จับได้ ประจักษ์ จับต้องได้ แต่ทุกวันนี้ กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ค่อนข้างจะเป็นกลุ่มองค์กรที่ปิด บุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับจะไม่รู้เลย... จริง ๆ เราอยากเป็นกองทุนหลัก องค์กรต้นที่จะพัฒนาตำบลเรา ที่จะดึงการมีส่วนร่วมของ ทุกลุ่มองค์กรในตำบลเรา ให้มันนั่งคุยกัน ชี้แจงกันได้ เปิดให้ทุกคนได้รับรู้ว่า ของเรามีอย่างไร สามารถ ที่ทุกคนได้ตำบลเราเป็นตำบลเปิด เป็นกลุ่มเปิด ไม่ใช่ทุกวันนี้ไม่ใช่ทุกคนภายนอกเข้าไปไม่กล้าเข้า นะ ไม่ใช่ ใครเข้าไปมีหน้าที่อะไร ใครอะ ใครให้มา” (วรนิธิ บุญญาไพศาล, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2556)

“มันแยกกันอยู่นะ มันยังไม่ได้ทำงานเชื่อมโยงกัน อย่างกองทุนสวัสดิการชุมชน เขาก็จะ ได้งบประมาณมาจากอีกองค์กรหนึ่ง เราไม่ได้ประสานงานกัน อยู่คนละหน่วยงานกัน การทำงาน ร่วมกันขององค์กรประชาชน มันร่วมกันได้..... ปัญหาไม่ทำงานร่วมกันก็เพราะผลประโยชน์ กองทุนต่าง ๆ มันผลประโยชน์เยอะนะ ถ้าเสนอเรื่องเข้าไปแล้วงบประมาณตกมา เขาโอนเงินมาให้ เยอะ แล้วการดำเนินงานมันอยู่เฉพาะกลุ่มเล็ก ๆ ถึงกระจายไป มันก็อยู่ในกลุ่มเล็ก ๆ มันมี ผลประโยชน์อยู่ ทำให้มัน โยงเข้าไปในกลุ่มอื่น ๆ ได้ยาก เพราะว่าเขาเห็นแล้วว่าผลงานนะ คนเคยร่วมงานกัน ไปประชุม สัมมนา ด้วยกัน รู้เลยว่างบประมาณส่วนนี้มันตกมาเยอะ แต่พอสรุป แล้ว การดำเนินงานการเงิน การบัญชี มันมีปัญหา การปิดงบดุล มันมีปัญหาทุกปี มันปิดงบดุล ไม่ลง” (ชาญศักดิ์ บุตรโท, สัมภาษณ์, 7 มีนาคม 2556)

“ไม่เคยทำงานร่วมกัน ต่างคนก็ต่างทำงานของเขาไป เราไม่ก้าวก้าวกันใจ แต่ก็ทำให้ไม่รู้ ข้อมูลกัน แต่ถ้ามาจับเข้าคุยกัน อย่าง อสม. อย่างองค์กรอื่น ๆ นะ จะทำให้เกิดกิจกรรมร่วมกัน จัดงานจัดการอะไรจะได้ใหญ่ ๆ ไปเลย” (บุญเกื้อ แสงศาสตร์, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

“ที่เจอก็เป็นเรื่องการประสานงานนะ นัดหมายให้ส่งโครงการเข้ามา ก็ไม่เข้ามากัน อย่าง อสม. ฆิฉัดชินหมาบ้า ก็ต้องสำรวจจำนวนหมาในหมู่บ้าน พอไม่มีข้อมูลเข้ามา ก็อนุมัติ ไม่ได้ ก็ทำงานกันไม่ทัน” (ไพรวรรณ ศรีวัง, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

3. ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐขององค์กรประชาชน พบว่า

หน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่ให้ความสำคัญกับองค์กรประชาชนมากนัก โดยยังไม่ได้ร่วมกับองค์กรประชาชนในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของประชาชนในพื้นที่ ไม่ได้ให้การสนับสนุนด้านอาคารสถานที่ งบประมาณที่เพียงพอ และยังคงเจ้าหน้าที่เฉพาะทางที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาทางวิชาการและประสานงานระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับกลุ่มองค์กรประชาชน

“ปัญหาทางอำเภอก็มีปัญหาเขาก็ไม่ค่อยให้การสนับสนุน หรือช่วยเหลือเราตรงนี้ เช่น ด้านอุปกรณ์ โรงพยาบาลก็เหมือนกัน อุปกรณ์ก็ขอยาก การที่จะให้หมอลงมาพื้นที่นี้ก็ยาก เพราะเขาคิดว่ามีหมอลงมาทางโรงพยาบาลชุมชนอยู่แล้ว แต่เราอยากให้เขาลงมาคุณพิการของเราบ้าง สำหรับทาง อบต. ก็เกี่ยวกับเรื่องงบประมาณนี้แหละยากมาก เพราะว่างบประมาณนี้ขอมือไม่ค่อยได้ อย่างที่ทำโครงการเกี่ยวกับคนพิการ ไปเนี่ย สี่หมื่นเจ็ด ทั้งตำบล แล้วถามว่าเงินสี่หมื่นเจ็ด กับผู้พิการทั้งตำบลเนี่ยจะทำอะไรได้บ้าง” (ทวี ทับทิม, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2556)

“ที่เราเห็นปัญหา เราเห็นความแตกต่าง ความแตกต่างอย่าง กลุ่มสวัสดิการชุมชนในอำเภออื่น ๆ ที่อื่น เหมือนกันท้องถิ่นอื่น ๆ ที่มีกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล เวลาที่มีประชุมใหญ่ระดับจังหวัด ระดับใหญ่ ๆ เช่น ท้องถิ่นอื่น ๆ เช่น ไม่ว่าจะ เป็น อำเภอแปลงยาว อำเภอพนมสารคาม ประชุมต่าง ๆ อย่างน้อย นายก อบต. หรือ นายกเทศบาล ของเค้าไปด้วยทุกครั้งเลย เขาจะให้ความสำคัญมาก ของเราผู้บริหารท้องถิ่นยังมองว่านี่คือยังไม่มียกย่อง ยังมองไม่เห็นบทบาทของกองทุนตรงนี้.... อยากเห็นท้องถิ่นเป็นหลักให้เรา ว่าอย่างบุคลากร อุปกรณ์ พาหนะ ถ้าเค้ามาร่วมกับเราเป็นจริง เป็นจัง จะเห็นความสำคัญตรงนี้แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องมากู้กับเรามากู้กับเราแล้วก็จะเข้าถึงประชาชน แล้วจะมองเห็นว่าประชาชนต้องการอะไรในแต่ละพื้นที่ ถ้าท้องถิ่นสนใจตรงนี้ก็เหมือนกับว่าท้องถิ่นได้อาสาสมัครในส่วนของคณะกรรมการทำงานอยู่เป็นมือเป็นไม้ทำงานให้เลยที่จะส่งเสริมความเป็นอยู่ของสมาชิก อย่างข้อนี้ท้องถิ่นมองไปถึงการก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐาน ประปา ไฟฟ้า ถนน ต่าง ๆ ยังไม่ลืงลี้กไปถึงความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างแท้จริง” (วันดี จุลเหลา, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2556)

“ที่ อบต. เมื่อก่อนไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อยู่ จะมาพูดคุยกับ อบต. มันลำบากนะ เขาไม่เข้าใจเรา อบต. เค้ามีโครงสร้างการพัฒนาอย่างเดียว เค้าไม่ได้นึกถึงเรื่องสุขภาพ” (สุน ใจงาม, 26 กุมภาพันธ์ 2556)

“เมื่อก่อนไม่มีเจ้าหน้าที่ของ อบต. มาทำตรงนี้ แต่ก่อน อบต. จะไม่รู้จัก มีเจ้าหน้าที่โดยตรง ช่วยประสานงานตอนจดทะเบียนคนพิการ บางคนเราก็ไม่มีข้อมูล ไปแอบจด ก็ได้ข้อมูลได้คุยข้อมูลกัน ประสานกับ อบต. ก็จะได้ข้อมูลมาหมด แต่ก็อยากให้อบต. ช่วยอนุมัติโครงการให้เร็วหน่อย สนับสนุนงบประมาณเป็นบางส่วน ให้ทั่วถึง” (ดวงกมล แสงสวัสดิ์, สัมภาษณ์,

27 กุมภาพันธ์ 2556)

“ปัญหาที่เจอคือเรื่องการประสานงานเหมือนกัน งานเร่งด่วน อย่างอนามัยโทรมามีประชุมพรุ่งนี้ไปโน่นนะ ไปนี่นะ เค้าไม่เคยโทรมาล่วงหน้าสองสามวัน ก่อนเลย พืมองว่าเรื่องนี้เป็นเรื่องใหญ่ เรื่องติดต่อประสานงาน อย่าง อบต. นี่ดีหน่อยโดยมากจะมีหนังสือล่วงหน้ามาก่อนสองสามวัน เราจะรู้แล้วเราจะทำยังไง แต่ถ้ากระชั้นชิดมันก็เกิดปัญหา ถ้าเราหาคนไปแทนไม่ได้ติดต่อข่าวสารเขาพูดอะไรเราไม่รู้แล้ว..... อย่างกับ อบต. ที่อยากให้เกิดเรื่องเงินหมื่นนี้เรื่องงบประมาณ มันก็หลายปีมาแล้ว มันไม่พอ มันไม่พอกับกิจกรรมในหมู่บ้านที่มีอยู่ กับ โครงการกับแผนปีที่มีอยู่ของ อสม. กับงบหมื่นนี้ ไม่พอจริง ๆ อบต. ควรสนับสนุนเรื่องบุดหนุนเพิ่มหรือมีงบตัวอื่นที่จะสนับสนุนในงานของสุขภาพ มันมีช่องทางอื่นที่อยากให้ อบต. สนับสนุนในเรื่องของสุขภาพให้มากกว่านี้ อยากให้ อบต. เข้าร่วม เข้ามาร่วมแล้วอาจจะเจอดันตของปัญหาแล้วมันจะไปสะท้อนถึงข้างใน ตรงนี้ก็มีส่วนสำคัญ อย่างเจ้าหน้าที่ก็ควรเข้าร่วม” (รุ่งนภา วิมลเทียน, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“หลัก ๆ ที่อยากให้ช่วย คือ เรื่อง บุคลากร สถานที่ อย่างน้อยชาวบ้านน่าจะเชื่อถือเชื่อมั่นในองค์กรหลักอย่าง อบต. คือ บางครั้งเราบอกว่าเราเป็นเอกชน ทำงานที่ไม่ได้อยู่ภายใต้ของใครอย่างนี้ คือความเชื่อมั่นยังขาดอยู่แต่ถ้า อบต. ลงมาเองบอกว่าเป็นของ อบต. นะ มีสถานที่ทำงานอยู่ที่ อบต. นะ สามารถเข้ามาดูได้ทุกวัน ก็จะสร้างความเชื่อมั่นขึ้นมาในเรื่องของสถานที่กับบุคลากร แล้วก็อยากให้มีบุคลากรของ อบต. มาดูแลเรา อย่างเรื่องของเทคโนโลยีเนี่ย บางครั้งเราก็ตามไม่ทันหรอก อยากให้ช่วยเรื่องเอกสาร” (วรนิธิ บุญญาไพศาล, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2556)

“ถ้ามีเจ้าหน้าที่ป้องกันเข้ามา เขาจะเป็นคนขงให้เราเอง เขาจะเชื่อมให้เรา เขาจะแนะนำเรา เปิดตำราที่ว่ากันไป จะเอาอะไรก็ทำหนังสือกันขึ้นมา แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นที่ไม่ทำหนังสือขึ้นมาเลย อบต. ก็ไม่สามารถจะรู้ได้ว่าเราต้องการอะไร..... เขาก็เลยไม่รู้ที่เราต้องการอะไรกันแน่ ไม่มีช่องทางสื่อสารก็ไม่รู้จะไปหาใคร ติดต่อไม่ถูก” (วิมล เกสร, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2556)

“มันควรเป็นองค์กร โดยเฉพาะเลย มันคิดอยู่ระเบียบเขียนให้นายก อบต. เป็นประธานกองทุน มันคิดมากเลยนะส่วนนี้ ถ้าในมุมมองของผม ถ้านายก ไม่ได้เป็นประธานกองทุนเป็นชาวบ้าน ชาวบ้านธรรมดาที่มีเพาเวอร์ เป็นหน่วยงานเหมือนกับ อสม. ให้รับผิดชอบในด้านสปสข จริงจังเลยนะ รับเงินมาเท่าไรก็สมทบเข้าไป มีกิจกรรมอื่น ๆ ดำเนินการตามมติที่ประชุมของคณะกรรมการ จะดีกว่า คล่องกว่า..... ถ้าสัญญาความรู้ความเข้าใจของนายก ถ้านายกเขาขับเคลื่อนในด้านสุขภาพมันก็ไปได้ แต่ส่วนใหญ่มันเป็นไปไม่ได้ยาก เพราะส่วนใหญ่นายกเข้ามาก็จะพัฒนาในด้านโครงสร้าง เรื่องสุขภาพแทบจะไม่มีเรื่องเลย บางครั้งมันก็ติดขัด อย่างเจ้าหน้าที่ที่สำคัญ ตอนที่ไม่มีมันจะเคว้งคว้าง เพราะเราเป็นชาวบ้าน นายก ก็มาจากชาวบ้านใช้มัย

เราไม่มีพื้นฐาน หรือมีความรู้ในการจัดการงบประมาณของกองทุน ฯ พอมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ มาจากที่อื่น มาขับเคลื่อนตำบล” (ชาญศักดิ์ บุตรโท, สัมภาษณ์, 7 มีนาคม 2556)

“กับ อบต. ก็เรื่องงบประมาณ ทาง อบต. เขาบอกว่ามันไม่มีระเบียบให้เบิกจ่ายเงินให้ เขาทำไม่ได้... อบต. น่าจะสนับสนุนให้ อปพร. มันเดินไปได้ ก็ต้องช่วยเรื่องอุปกรณ์ เรื่องเครื่องมือ ปฏิบัติงานก่อน เรื่องเงินเดือนยังไม่ต้องไปพูดถึงนะ อย่างงบประมาณควรมีนำร่องให้ก่อน ให้เรา ทำ

กิจกรรมได้ อย่างถ้ามีเจ้าหน้าที่โดยตรงก็จะช่วยได้โดยตรง ถ้ามี เขาจะคุยข้อกฎหมาย เขาจะจัดให้เรา ได้ อุปกรณ์ส่วนไหนที่ขาดไป เขาน่าจะหาให้เราได้ ทุกวันนี้ไม่มีเจ้าหน้าที่โดยตรงเขาก็ไม่กล้าทำ ให้ตรงนี้ ถ้ามีเจ้าหน้าที่ป้องกัน ขาดเหลืออะไรน่าจะช่วยเราได้ล่ะ” (บุญเกื้อ แสงศาสตร์, สัมภาษณ์, 22 มีนาคม 2556)

4. ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกับประชาชน

ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกับประชาชน พบว่า ประชาชนยังขาดการรับรู้เกี่ยวกับ บทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงานขององค์กรประชาชนในพื้นที่ ยังไม่เชื่อมั่นในการให้บริการ ในด้านต่าง ๆ ขององค์กรประชาชน และประชาชนยังไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนากับองค์กร ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

“ส่วนมากจะกับคนพิการที่เราเข้าไปที่บ้านเขา บางคนก็ไม่ให้การต้อนรับ ไม่ให้เรา เข้าไป เหมือนกับว่าเขาไม่ยอมรับ บางคนก็ดี บางคนก็ไม่ให้เข้าเลย จะเข้ามาทำไม ไม่ต้องมาดูแล ไม่ต้องมาอะไร เขาจะปฏิเสธเลย บางคนเขาก็ดียอมรับ มีหน่วยงานนั้นหน่วยงานนี้เขาไปเขาก็ดีใจ” (ทวี ทับทิม, สัมภาษณ์, 13 กุมภาพันธ์ 2556)

“เรื่องปัญหาที่เราเจออยู่ทุกวันนี้ เราพยายามแก้คือ ความเห็นแก่ได้ของสมาชิกของ ประชาชน ความเห็นแก่ได้เป็นลักษณะส่วนตัวนะครับ คือตรงนี้เราพยายามแก้ คือมันมีช่องโหว่ เราก็พยายามแก้ คือ บางคนเนี่ยก็มองเห็นว่าเจ็บ ไข้ได้ป่วยแล้วถึงมาสมัครเพื่อจะได้เงินตรงนี้ ทดแทน บางคนพอมีท้อง เริ่มตื่น ๆ เราก็ประชาสัมพันธ์เอง เราก็ฝึกเองแหละ อย่างคนท้อง น่าจะเข้าร่วม ได้เปรียบ อย่างนั้นอย่างนี้ พอคลอดลูกแล้วก็ถอยออก ตรงนี้คือปัญหา คือ รับประโยชน์แล้วยกเลิกเลย เราก็เลยมาแก้ปัญหา ประชาสัมพันธ์ไปว่า คนท้องเมื่อคลอดบุตร ได้ประโยชน์แล้วลาออกก็ไม่เป็นไรแต่ลูกต้องสมัครแทน ให้เราได้รับสิทธิต่อเนื่อง อย่างผู้ตายเป็น สมาชิกก็ให้ญาติของผู้ตายขึ้นมาแทน เรากำหนดเป็นข้อบังคับและประชาสัมพันธ์ให้เค้าเข้าใจ” (วันดี จุลเหลา, สัมภาษณ์, 25 กุมภาพันธ์ 2556)

“ปัญหาที่พบจากชาวบ้าน ก็เจอเรื่องความเคยชินของเขา ที่ไม่พยายามที่จะดูแลสุขภาพ ของตัวเอง เค้าเคยชินอยู่แบบนั้น เวลาเราไปบอกก็เหมือนของใหม่สำหรับเขา แต่เขาก็ทำตามอยู่

บางครั้งเรือนก็ได้พักหนึ่ง แล้วก็กลับไปเป็นเหมือนเดิม รกเหมือนเดิม พวกนี้การจัดเก็บขยะเนี่ยแหละ... เค้าก็อยากมีสุขภาพดีเหมือนกัน แต่ว่าเขาจะมาร่วมกิจกรรมกับเราได้อะไรบ้าง อย่างกิจกรรมออกกำลัง จะมาร่วมกับเรา ทำบ่อยก็ไม่ได้ เพราะอาชีพมันรัดตัว มีข้อจำกัดเรื่องเวลา” (ลุน ใจงาม, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2556)

“ถ้าถามก็ว่าคนนี่เคยเห็น เคยไปหา แต่ไม่รู้ว่าจะอยู่หน่วยงานอะไร ไปกับเจ้าหน้าที่บางที เค้าก็นึกว่าเราเป็นคนของจังหวัด เค้าก็ไม่ได้บอกเขาว่าเราเป็นอะไร ไปหา ไปช่วยเค้า” (ดวงกมล แสงสวัสดิ์, สัมภาษณ์, 27 กุมภาพันธ์ 2556)

“ความเชื่อมั่น อันเดียวเลย ไม่เราสมาชิกยังไม่เชื่อมั่น เพราะหลายกลุ่มหลายองค์กร ตั้งขึ้นมาในลักษณะการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก มันไม่เป็นตามที่ตกลงกันไว้ ไม่เป็นไปตามที่ชาวบ้านให้ความเชื่อมั่น เพราะหลาย ๆ ครั้ง พอมีสมาชิกต้องการใช้สวัสดิการที่เขาจ่าย ตามที่ตกลงกันไว้ กลับไม่ได้รับ มันก็เกิดความคิดว่ากลุ่มนี้มันจะไปรอดหรือ จะเป็นเหมือนกลุ่มที่ผ่านมานี้ก็คือเรื่องของความเชื่อมั่น สองคือ เรื่องการประชาสัมพันธ์ ต้องยอมรับว่ายังด้อยอยู่” (วรณิธิ บุญญาไพศาล, สัมภาษณ์, 28 กุมภาพันธ์ 2556)

“ก็มีบ้าง กระทบกระทั่งกันบ้างนะ บางทีชาวบ้านเขาไม่รู้ บางทีเราประสบเหตุ พบผู้ประสบอุบัติเหตุ รถคว่ำ กระจกแตกหัก อะไรพวกนี้ บางทีเราต้องเอารถกู้ชีพ มาเลย ไม่มีอะไรติดไม้ติดมือมาเลย มาถึงก็กันพื้นที่ ปิดการจราจร กันรถ รถกู้ชีพกว่าจะไป เราเคยอบรม มาเคยฝึกมา รู้ว่าการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ มีลักษณะเป็นอย่างไร ต้องรู้ จะเคลื่อนไหวยังไง ต้องบล็อกแขน บล็อกขา ถึงจะเคลื่อนย้ายได้ บางทีไปเจอปัญหาคือ ญาติเขาไม่รู้สาเหตุนี้ ไม่รู้ว่าเราทำอะไร เห็นญาตินอนเจ็บ ทำไมไม่ช่วยเหลือ เดียวก็ตายกันพอดี เรายกอธิบายให้ฟัง กระจกผิครูป กระจกแตกเขา ต้องรอรถกู้ชีพ บางคนก็เข้าใจดี บางคนก็ไม่เข้าใจ ตรงนี้ที่เป็นปัญหา” (วิมล เกสร, สัมภาษณ์, 1 มีนาคม 2556)

“มันมีนะ ชาวบ้านเขาไม่เข้าใจเงินกองทุนหลักประกันสุขภาพ บางหมู่แทบไม่รู้เลยว่า มันมี บอกตรง ๆ ชาวบ้านนะ แม้แต่ผู้ใหญ่บ้านบางหมู่ยังไม่รู้เลยว่ามีเงิน สปสช. ถึงขนาดนั้นเลยนะ เพราะว่ามันตั้งคณะกรรมการผิครูปแบบ มันเลยมีอุปสรรคที่ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ มันไม่ได้เป็นตัวแทนจากชาวบ้านอย่างแท้จริง” (ชาญศักดิ์ บุตรโท, 7 มีนาคม 2556)

“เขาอยากให้เราช่วยเหลือ ได้ทันที คือเขาไม่เข้าใจ เขาต้องการเหมือนสิ่งก๊วยเดี่ยวนะ เราไปสำรวจก่อนเอาข้อมูลก่อน คนนี้เดือดร้อนอย่างไร เป็นอย่างไร บางคนผมเคยไปสำรวจ บางคนต้องการเงิน บางคนต้องการข้าว ความต้องการมันต่างกันไป เขาก็ให้ความร่วมมือดีนะ แต่เขาอยากได้ไว” (ไพรวรรณ ศรีวัง, สัมภาษณ์, 26 มีนาคม 2556)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาบทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น พื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น พื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา 3) เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาท้องถิ่นขององค์กรประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ประชาชนผู้เป็นแกนนำขององค์กรประชาชน องค์กรละ 2 คน โดยคัดเลือกมาจากองค์กรประชาชนที่มีผลการดำเนินงานต่อเนื่องและมีพื้นที่ดำเนินงานในระดับตำบล 5 องค์กร จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แนวคำถาม จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สรุปความตามประเด็นสำคัญโดยนำข้อมูลการสัมภาษณ์ เป็นรายบุคคลของกลุ่มเป้าหมายมาวิเคราะห์ตามเนื้อหาด้วยการวิเคราะห์เปรียบเทียบ พร้อมทั้งบรรยายเปรียบเทียบสิ่งที่มีความเหมือนกัน และเปรียบเทียบสิ่งที่มีความแตกต่างกัน การบรรยายเน้นเนื้อความที่ปรากฏในข้อความ

สรุปผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

ผลการศึกษา พบว่า องค์กรประชาชนมีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่น ใน 4 ด้าน ได้แก่ บทบาทตามหน้าที่ บทบาทการจัดกิจกรรมการพัฒนา บทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้ และบทบาทในการสร้างอาสาสมัคร โดยมีลักษณะของบทบาท ดังนี้

1. บทบาทตามหน้าที่ พบว่า องค์กรประชาชนได้รับการกำหนดหน้าที่มาจากหน่วยงานรัฐที่สนับสนุนหรือส่งเสริมให้มีการจัดตั้งขึ้น และได้รับมอบหมายหน้าที่ให้ต่อเนื่องตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงานรัฐ บทบาทตามหน้าที่จะแตกต่างกันไปตามหน่วยงานของรัฐที่ส่งเสริมสนับสนุน โดยขอบเขตของหน้าที่จะอยู่ในการให้บริการสาธารณะด้านต่าง ๆ เช่น การสาธารณสุข สวัสดิการชุมชน และความมั่นคงในชุมชน โดยมีกลุ่มเป้าหมายเป็นประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา

2. บทบาทการจัดกิจกรรมการพัฒนา พบว่า องค์กรประชาชนมีบทบาทการจัดกิจกรรมการพัฒนาในท้องถิ่น 2 ลักษณะ คือ 1) เป็นการต่อยอดจากหน้าที่หลักที่ได้รับมอบหมาย มีลักษณะการทำงานแบบขยายผลและประสานงานร่วมกันกับหน่วยงานของรัฐ ในการจัดกิจกรรมการพัฒนา 2) เป็นการคิดริเริ่มกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่นขึ้นมาเองจากภายในกลุ่มองค์กร และจัดเป็นกิจกรรมการพัฒนาให้กับกลุ่มเป้าหมายขององค์กร

3. บทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้ พบว่า องค์กรประชาชน มีการให้ความรู้ประชาชน ในด้านการสาธารณสุข สวัสดิการสังคม การดูแลสุขภาพของผู้พิการ โดยให้ความรู้ผ่านทาง ศูนย์บริการ เอกสารเผยแพร่ และการประชาสัมพันธ์โดยตรงจากคณะกรรมการ สมาชิกองค์กร ไปยังประชาชนกลุ่มเป้าหมาย โดยใช้การลงพื้นที่ และพบปะพูดคุย

4. บทบาทในการสร้างอาสาสมัคร พบว่า องค์กรประชาชนมีการสร้างอาสาสมัคร เข้าร่วมทำงาน โดยการเชิญชวน และเปิดโอกาสให้ผู้มีจิตอาสา ที่มีความสนใจในการช่วยเหลือผู้อื่น ต้องการทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม โดยไม่หวังผลตอบแทน และมีความเสียสละ เข้าร่วมทำงานในประเด็นการทำงานตามความสนใจของอาสาสมัคร โดยมีแรงจูงใจจากความภาคภูมิใจ ในการทำประโยชน์ให้กับส่วนรวม และความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิก

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

ผลการศึกษาพบว่า องค์กรประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นใน 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน และการมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมิน โดยมีลักษณะของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา พบว่า องค์กรประชาชนมีการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา โดยใช้การประชุมระดมความคิดเห็นจากคณะกรรมการและสมาชิก และคัดเลือกปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความเดือดร้อนของชาวบ้านในชุมชน โดยดูจาก ข้อมูลปัญหาเร่งด่วน ปัญหาเฉพาะหน้า สถิติของปัญหาที่เกิดขึ้น และผลกระทบของปัญหา โดยแต่ละองค์กรจะมีการพิจารณาปัญหาแตกต่างกันตามประเด็นการทำงาน ลักษณะของปัญหา และกลุ่มเป้าหมาย

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม พบว่า องค์กรประชาชน มีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม โดยใช้วิธีการประชุมจัดทำแผนประจำปีขององค์กรประชาชนเป็นหลัก โดยอยู่ใน 2 ลักษณะ คือ 1) การจัดทำแผนจากคณะกรรมการซึ่งรวบรวมปัญหาและความต้องการจากกลุ่มเป้าหมาย และนำมาประชุม เสนอแนวความคิด สรุปผล ก่อนจัดทำเป็นแผนงาน 2) การจัดทำแผนดำเนินงานจากการประชุมใหญ่กลุ่มเป้าหมายและสอบถามจากประชาชนโดยตรง โดยให้เสนอความต้องการ และเรียงลำดับตามความสำคัญ

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

3.1 การมีส่วนร่วมในการลงทุน พบว่า องค์กรประชาชนมีส่วนร่วมในการลงทุน โดยการจัดให้มีการสมทบเงินทุนจากประชาชนเพื่อดำเนินงาน การเรียไ้เงินจากคณะกรรมการ เพื่อจัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ และสนับสนุนการจัดกิจกรรม และการรับบริจาคสิ่งของจากแกนนำองค์กร เพื่อนำมาจัดกิจกรรมตามประเด็นการทำงาน

3.2 การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน พบว่า องค์กรประชาชน มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน โดยการจัดให้เจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นอาสาสมัครปฏิบัติงานประจำศูนย์บริการ ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร รับผิดชอบดูแลประชาชนตามบทบาทหน้าที่ และเข้าร่วมกิจกรรม เวลามีงานส่วนรวม

3.3 การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล พบว่า องค์กรประชาชน มีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล ใน 2 ลักษณะ คือ 1) องค์กรประชาชนที่มีการจัดทำแผนดำเนินงานที่ชัดเจน จะมีการแต่งตั้งคณะกรรมการติดตามงาน คณะกรรมการประเมินผล และมีการประเมินผล โดยการนำเป้าหมายในตั้งไว้มาเป็นเกณฑ์ และ 2) องค์กรประชาชนที่ไม่ได้มีการจัดทำแผนดำเนินงานที่ชัดเจนจะมีการติดตามและประเมินผล โดยการสอบถามจากประชาชนกลุ่มเป้าหมาย โดยตรง โดยใช้วิธีการประเมินความพึงพอใจ สอบถามผลตอบรับจากชาวบ้าน และการประเมินแบบปากต่อปาก

ส่วนที่ 3 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กรประชาชน

ผลการศึกษาพบว่า องค์กรประชาชนมีปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงาน 4 ด้าน ได้แก่ ปัญหาและอุปสรรคภายในองค์กรประชาชน ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับ องค์กรประชาชนอื่น ๆ ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ และ ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกับประชาชน โดยมีลักษณะของปัญหาและอุปสรรค ดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรคภายในองค์กรประชาชน พบว่า คณะกรรมการองค์กรประชาชนที่ เข้าร่วมปฏิบัติงานมีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับกิจกรรมและพื้นที่ดำเนินการ ไม่มีเวลาเข้าร่วมกิจกรรม และบางส่วนไม่เข้าใจในเรื่องระเบียบดำเนินงานขององค์กร ไม่มีอาคารสถานที่ในการทำงาน อย่างเป็นทางการ และขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ในการทำงาน

2. ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ พบว่า หน่วยงาน องค์กรประชาชนในตำบลแต่ละองค์กรต่างทำงานตามประเด็นเป้าหมายของตน ขาดการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ระหว่างองค์กรประชาชนในพื้นที่ และขาดการวางแผนดำเนินงาน พัฒนาในภาพรวมร่วมกัน

3. ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับหน่วยงานภาครัฐขององค์กรประชาชนพบว่า หน่วยงานของรัฐ โดยเฉพาะองค์การบริหารส่วนตำบล ยังไม่ให้ความสำคัญกับองค์กรประชาชนมากนัก โดยไม่ได้ร่วมกับองค์กรประชาชนในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหาของประชาชนในพื้นที่ ไม่ได้ให้การสนับสนุนด้านอาคารสถานที่ งบประมาณที่เพียงพอ และยังขาดเจ้าหน้าที่เฉพาะทางที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาทางวิชาการและประสานงานระหว่างองค์การบริหารส่วนตำบลกับกลุ่มองค์กรประชาชน

4. ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกับประชาชน พบว่า ประชาชนยังขาดการรับรู้เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่และการปฏิบัติงานขององค์กรประชาชนในพื้นที่ ยังขาดความเชื่อมั่นในการให้บริการในด้านต่าง ๆ ขององค์กรประชาชน และประชาชนยังไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนากับองค์กรประชาชนอย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาเรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้ศึกษาได้มีการอภิปรายผล ดังนี้

1. บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

จากการวิจัยพบว่า บทบาทตามหน้าที่ขององค์กรประชาชนมีส่วนสนับสนุนการทำงานของหน่วยงานราชการเนื่องจากมีเป้าหมายตรงกันในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่ องค์กรประชาชนมีบทบาทสำคัญในการรวบรวมประชาชนที่มีจิตอาสาเข้ามาร่วมทำงานพัฒนาท้องถิ่นตามความสมัครใจของอาสาสมัครตามประเด็นการทำงานขององค์กรประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การสังคมสงเคราะห์ สวัสดิการสังคม สาธารณสุข และความมั่นคงในชุมชน โดยมีแรงจูงใจจากความภาคภูมิใจในการทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมและความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับ สมยศ เลิศล้ำอง (2553) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน: ศึกษากรณี อำเภอเบตง จังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 227 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีความภาคภูมิใจที่ได้ช่วยเหลือและพัฒนาชุมชนจากการปฏิบัติงานทำให้มีความรู้ในด้านต่าง ๆ เพิ่มขึ้น อีกทั้งยังเกิดสัมพันธภาพที่ดีกับผู้ร่วมงานและคนในชุมชน และสอดคล้องกับ พรรณ คุณสุข (2552) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลมะขาม อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ประชาชนในพื้นที่ตำบลมะขาม จำนวน 200 คน พบว่า สาเหตุที่ประชาชนเข้าร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นนั้น เกิดจากความสมัครใจของตนเองที่จะช่วยพัฒนาท้องถิ่น โดยเห็นว่า

กิจกรรมหรือโครงการนั้นมีประโยชน์ต่อชุมชน

ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า การเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชน ไม่ว่าจะอยู่รูปของกลุ่มองค์กร หรือรายบุคคลในการพัฒนาท้องถิ่น ย่อมเกิดจากสำนึกของประชาชนในท้องถิ่นว่าตนเองเป็นเจ้าของท้องถิ่น ได้รับผลประโยชน์จากกิจกรรมการพัฒนา และผลกระทบจากปัญหาต่าง ๆ ในท้องถิ่น เสมือนอยู่ในบ้านหลังเดียวกัน ดังนั้นเมื่อเกิดกิจกรรมการพัฒนาที่เป็นประโยชน์กับชุมชน หรือเกิดปัญหาในพื้นที่ขึ้น จึงทำให้ประชาชนที่มีจิตอาสา มีความเสียสละ ต้องการทำประโยชน์ให้กับส่วนรวมโดยไม่หวังผลตอบแทน เข้ามาร่วมกับกลุ่มองค์กรต่าง ๆ ในการจัดการปัญหาภายในท้องถิ่นด้วยตนเอง แต่การจะเลือกเข้าร่วมกับกลุ่มองค์กรใดขึ้นอยู่กับความสัมพันธ์ส่วนตัว ความประสงค์ในการเข้าร่วมพัฒนาตามประเด็นการทำงานของอาสาสมัคร และผลการทำงานที่เคยปรากฏของกลุ่มองค์กรนั้น ๆ ซึ่งหากท้องถิ่นใดสามารถกระตุ้นให้ประชาชนเกิดสำนึกในความเป็นเจ้าของท้องถิ่นและเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาในช่องทางต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบขององค์กรประชาชน หรือร่วมกิจกรรมการพัฒนากับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมทำให้ท้องถิ่นนั้น ๆ เกิดความเจริญก้าวหน้าจากการพัฒนา โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนที่มีความเป็นพลเมืองและเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาท้องถิ่นด้วยตนเอง

2. การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

จากการวิจัยพบว่า การพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบขององค์กรประชาชนมีจุดแข็งคือการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในการค้นหาปัญหาและสาเหตุ การวางแผนดำเนินงาน การจัดให้ปฏิบัติงาน และการติดตามประเมินผลโดยใช้การประชุมอย่างต่อเนื่องเป็นเครื่องมือสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับอาคม บุตรวงศ์ (2549) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษา บ้านคำหมี่ หมู่ที่ 8 ตำบลบ้านเหล่า อำเภอเชียงใน จังหวัดอุบลราชธานี ผู้ให้ข้อมูลสำคัญคือ สมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ในชุมชน ทั้งชาย หญิง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ผู้นำคณะกรรมการหมู่บ้าน ประธานกรรมการและคณะกรรมการ ออมทรัพย์กลุ่มผลและกลุ่มอื่น ๆ เจ้าหน้าที่ของรัฐและเอกชน ตลอดจนชาวบ้านทั่วไป พบว่าวิธีการในกระบวนการมีส่วนร่วม ได้แก่ การประชุมอภิปรายปัญหาพร้อมกัน และการประเมินผล โดยการประชุมย่อยกันบ่อยครั้งเพื่อการพิจารณาปัญหาร่วมกัน

ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น การประชุมระดมความคิดเห็นของสมาชิกถือเป็นเครื่องมือหลักของการมีส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ เนื่องจากเป็นการสำรวจตรวจสอบปัญหา ระดมความคิดเห็น และประเมินกิจกรรมที่ได้ดำเนินงานผ่านมา โดยการประชุมอย่างต่อเนื่องขององค์กรประชาชนถือเป็นหัวใจหลักของปฏิบัติงาน เนื่องจากองค์กรประชาชนมีรูปแบบการทำงานที่ไม่ซับซ้อน เมื่อใช้การประชุม

เป็นเครื่องมือในการทำงาน จึงทำให้สามารถรับทราบปัญหา วางแผนดำเนินงาน และติดตามผล ได้ทันที ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบขององค์กรประชาชนที่สามารถตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการ ของประชาชนกลุ่มเป้าหมายได้ภายในขอบเขตขององค์กรประชาชน ซึ่งแตกต่างจากรูปแบบ การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งอยู่ในกรอบการทำงานตามระบบราชการ ถึงแม้จะ อาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการเข้าประชุมพิจารณาเรื่องที่สำคัญ เช่นการประชุม ประชาคมจัดทำแผนพัฒนา แต่ผลจากการประชุมยังต้องผ่านขั้นตอนพิจารณาและ ผู้ดำเนินการใน หลายลำดับชั้น รวมถึงกฎหมาย ระเบียบกฎเกณฑ์ที่เคร่งครัด จึงจะจัดทำเป็น โครงการพัฒนาได้ ซึ่งทำให้ผลที่ได้อาจเบี่ยงเบน ไม่ตรงต่อปัญหาความต้องการของประชาชน หรือดำเนินการ ได้ไม่ทันต่อเหตุการณ์

3. ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กรประชาชน

จากการวิจัยพบว่า หน่วยงานองค์กรประชาชนในตำบลแต่ละองค์กรต่างทำงานตาม ประเด็นเป้าหมายของตน ขาดการเชื่อมโยง แลกเปลี่ยนข้อมูล ข่าวสาร ระหว่างองค์กรประชาชน ในพื้นที่ และขาดการวางแผนดำเนินงานพัฒนาในภาพรวมร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับกรณีผล จิราธน์วัฒนา (2554) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม ในการพัฒนาชุมชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างคือ กลุ่มภาคประชาสังคมในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย จำนวน 370 คน และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 12 หมู่บ้าน และสมาชิกองค์การบริหาร ส่วนตำบลหนองควาย พบว่า ประชาสังคมแต่ละส่วนจะมีการแบ่งหน้าที่กัน โดยต่างฝ่ายไม่ได้ ประสานงานร่วมกัน ประชาสังคมมีความขัดแย้งภายในกลุ่ม ทำให้การแก้ปัญหาที่ยังขาด ประสิทธิภาพและความร่วมมือเท่าที่ควร และพบว่า องค์กรประชาชนต้องการการสนับสนุนจาก องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยาในด้านต่าง ๆ เช่น การสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น ในการปฏิบัติงาน การสนับสนุนเครื่องมือเครื่องใช้ เช่น คอมพิวเตอร์ การจัดหาอาคารสถานที่และ เปิดพื้นที่ให้องค์กรประชาชนเข้ามาร่วมปฏิบัติงาน การสนับสนุนงบประมาณอย่างเพียงพอให้กับ องค์กรประชาชนได้จัดกิจกรรมในการพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมาย และการจัดเจ้าหน้าที่องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นที่มีความรู้ความชำนาญสอดคล้องกับเป้าหมายการดำเนินงานขององค์กรประชาชนทำ หน้าที่ให้คำปรึกษาและประสานงาน ซึ่งสอดคล้องกับชาญวิทย์ ตาลทอง (2547) ซึ่งศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชน: ศึกษากรณีองค์การ บริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้แก่ พนักงาน ส่วนตำบล จำนวน 5 คน คณะกรรมการบริหารตำบล จำนวน 4 คน เกษตรตำบล 1 คน และพัฒนา กรผู้รับผิดชอบจำนวน 4 คน รวม 14 คน พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก มีบทบาท

ในการส่งเสริมการพัฒนาองค์กรชุมชนด้านงบประมาณ โดยจัดสรรให้แต่ละกลุ่มตามความจำเป็นและความต้องการแต่ละกลุ่ม มีการจัดสรรวัสดุ ครุภัณฑ์เบื้องต้นที่มีความจำเป็นต่อการบริหารงานของกลุ่ม มีการจัดอบรมสัมมนาการบริหารจัดการภายในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพ และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนเข้ามาสมัครเป็นสมาชิกกลุ่ม

ในความคิดเห็นของผู้วิจัยเห็นว่า การรวมกลุ่มขององค์กรประชาชนในการทำงานพัฒนาจากการวิจัยพบข้อปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญในการดำเนินงาน 2 ประการ ได้แก่ ปัญหาการขาดความเชื่อมโยงกันระหว่างกลุ่มองค์กรประชาชนในท้องถิ่น ซึ่งเกิดจากกลุ่มองค์กรประชาชนได้รับการส่งเสริมให้จัดตั้งจากหน่วยราชการในหลายหน่วยงาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานมีวัตถุประสงค์ในการทำงานที่แตกต่างกันและไม่มีการเชื่อมโยงการทำงานเข้าด้วยกัน ทำให้องค์กรประชาชนมีลักษณะการทำงานในเชิงเดี่ยวคล้ายคลึงหน่วยงานของรัฐที่จัดตั้งขึ้น และพบปัญหาการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ รวมถึงการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งในส่วนนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอาจสามารถเข้ามาช่วยแก้ไขปัญหาได้ เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ทำงานด้านการพัฒนาท้องถิ่น โดยตรง มีงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ และเจ้าหน้าที่ จึงสามารถเป็นตัวกลางในการประสานงานเชื่อมโยงระหว่างองค์กรประชาชนต่าง ๆ และสามารถจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้กับองค์กรประชาชนได้โดยตรง หรือจัดงบประมาณในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาองค์กรประชาชนได้ แต่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องปรับแนวคิดในการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้องค์กรประชาชนเป็นผู้ร่วมดำเนินการในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในพื้นที่ตามประเด็นการทำงานขององค์กรประชาชน รวมถึงการส่งเสริมให้องค์กรประชาชนมีคุณภาพในการให้บริการที่ดี ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดการยอมรับและความเชื่อถือในองค์กรประชาชน และเข้ามีส่วนร่วมในการเป็นอาสาสมัครพัฒนาท้องถิ่นอย่างกว้างขวาง

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า องค์กรประชาชนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น โดยเป็นผู้รวบรวมประชาชนที่มีจิตอาสาเข้าร่วมทำงานพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ตามหน้าที่โดยมีเป้าหมายตรงกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีให้กับประชาชนในท้องถิ่น องค์กรประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละขั้นตอน โดยอาศัยการประชุมระดมความคิดเห็นของสมาชิกและประชาชนอย่างต่อเนื่องเป็นเครื่องมือหลักในการทำงาน ทำให้สามารถจัดกิจกรรมการพัฒนาได้ตอบสนองต่อปัญหาในท้องถิ่น

ซึ่งเป็นข้อได้เปรียบในการทำงานพัฒนาขององค์กรประชาชน แต่ขณะเดียวกันองค์กรประชาชนพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานด้านการขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ อาคารสถานที่ในการทำงาน และงบประมาณ การขาดการประสานงานเชื่อมโยงข้อมูลข่าวสาร และการวางแผนกิจกรรม การพัฒนากันระหว่างองค์กรประชาชนในพื้นที่ และความเข้าใจและการยอมรับจากประชาชน จากข้อค้นพบดังกล่าวเห็นได้ว่า องค์กรประชาชนเป็นเครื่องมือสำคัญในการรวบรวมและพัฒนาประชาชนในท้องถิ่นให้สามารถเข้ามาร่วมรับผิดชอบชีวิตความเป็นอยู่ของตนเองในด้านต่าง ๆ ได้ เป็นการพัฒนาประชาชนเพื่อให้เป็นพลเมืองไปพัฒนาท้องถิ่น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งเป็นหน่วยงานราชการ มีหน้าที่ในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน และการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น ดังนี้

เชิงนโยบาย

1. องค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยาควรมีนโยบายในการจัดสรรทรัพยากรขององค์กรบริหารส่วนตำบลเพื่อส่งเสริมให้กลุ่มองค์กรประชาชนเกิดความเข้มแข็งและทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการสนับสนุน ด้านงบประมาณ อาคารสถานที่ เจ้าหน้าที่ประสานงาน วัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็น และการบริหารจัดการ เพื่อให้องค์กรประชาชนดำเนินงานพัฒนาร่วมกับองค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยาในรูปแบบอาสาสมัครขยายผลในวงกว้าง และช่วยปฏิบัติงานในส่วนที่องค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยาไม่สามารถดำเนินงานได้เนื่องจากติดขัดข้อระเบียบกฎหมาย หรือในจุดขาดอัตรากำลังและไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนได้เต็มที่

2. องค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยาควรเปิด โอกาสให้องค์กรประชาชนได้นำเสนอแผนงาน โครงการพัฒนาต่าง ๆ เข้าร่วมกับแผนพัฒนาตำบลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และส่งเสริมให้มีการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นแบบมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน เพื่อให้มีการรวมรวมความคิดเห็นในการพัฒนาที่หลากหลาย ครอบคลุมมิติการพัฒนาในท้องถิ่น

เชิงปฏิบัติ

1. องค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยาควรส่งเสริมประชาชนได้มีการรวมกลุ่มในรูปแบบขององค์กรประชาชนเพื่อดำเนินการพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละด้านให้หลากหลายที่สุด ทั้งในด้านที่ยังไม่มีการดำเนินงาน หรือยังดำเนินงานได้ไม่ชัดเจน เช่น ด้านอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านศิลปวัฒนธรรมประเพณี ด้านกลุ่มอาชีพ กลุ่มองค์กรการเงิน เพื่อส่งเสริมให้เกิดความเข้มแข็งของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นครอบคลุมในทุกด้าน

2. องค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยา ควรจัดให้มีการประชุมร่วมกันระหว่างกลุ่มองค์กรประชาชนในพื้นที่ โดยมีองค์กรบริหารส่วนตำบลเป็นเจ้าภาพหลักอย่างต่อเนื่อง

เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เรียนรู้ร่วมกันระหว่างกลุ่มองค์กร และเกิดการเชื่อมโยงการพัฒนาในระดับตำบลร่วมกัน

3. องค์กรบริหารส่วนตำบลทุ่งพระยาควรส่งเสริมการวางแผนดำเนินงานขององค์กรประชาชนให้มีเป้าหมายที่ชัดเจน เกิดประโยชน์ในวงกว้าง และสามารถติดตามประเมินผลได้ โดยผ่านการอุทธรณ์งบประมาณที่ตอบสนองต่อผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานให้บริการประชาชนขององค์กรประชาชน

เชิงวิชาการ

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรชุมชนระดับหมู่บ้าน

2. ในการพัฒนาท้องถิ่น โดยใช้การศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายได้แก่ องค์กรชุมชนระดับหมู่บ้าน เพื่อให้ทราบถึงผลการวิจัยที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับงานวิจัยครั้งนี้ ซึ่งจะทำให้สามารถกำหนดแนวทางการพัฒนาองค์กรภาคประชาชนในท้องถิ่นระดับตำบลในภาพรวมได้ชัดเจน

3. จากงานวิจัยครั้งนี้ยังไม่ได้ให้รายละเอียดที่ชัดเจนเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของสมาชิกองค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น จึงควรมีการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อศึกษาเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีผลต่อการเข้าร่วมพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนที่มีจิตอาสา เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมและกระตุ้นจิตสำนึกประชาชนเข้าร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงข้อปัญหาและอุปสรรคที่ทำให้ประชาชนไม่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาท้องถิ่น ต่อไป

บรรณานุกรม

- กรณีการ์ ทาอินทร์. (2553). *บทบาทของผู้นำชุมชนต่อการกำหนดนโยบายการพัฒนาท้องถิ่น ในองค์การบริหารส่วนตำบลแม่เจดีย์ใหม่ จังหวัดเชียงราย. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- กรณีพล จิราวัฒน์วัฒนา. (2554). *บทบาทในการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองควาย อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่. การค้นคว้าอิสระศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาเศรษฐศาสตร์การเมือง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- กฤตศิลป์ อินทชัย. (2551). *บทบาทผู้สูงอายุตำบลฟ้าสามต่อการพัฒนาท้องถิ่น. การค้นคว้าอิสระรัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*
- โกวิท พวงงาม. (2554). *ประชาธิปไตยท้องถิ่นที่ยิ่งใหญ่กว่าประชาธิปไตยชาติ. สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์, 58(32), 43.*
- งามพิศ สัตย์สงวน. (2537). *สังคมและวัฒนธรรม (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- จุฬาร ดันเรือง. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาเทศบาลตำบลหนองไม้แดง อำเภอเมืองชลบุรี จังหวัดชลบุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- ชาญวิทย์ ดาลทอง. (2547). *บทบาทขององค์การบริหารส่วนตำบลในการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรชุมชน: ศึกษากรณีองค์การบริหารส่วนตำบลหนองพอก อำเภอหนองพอก จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขานโยบายสาธารณะ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.*
- ชาญศักดิ์ บุตรโท. (2556, 7 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- ดวงกมล แสนสวัสดิ์. (2556, 27 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- ทวี ทับทิม, สัมภาษณ์. (2556, 13 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- ธนารัตน์ เทพโยธิน. (2544). *บทบาทและสมรรถนะของนักบริหารทรัพยากรมนุษย์ ตามความคาดหวังของผู้บริหารระดับสูงขององค์การธุรกิจในจังหวัดเชียงใหม่และลำพูน. การค้นคว้าอิสระวิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.*

- ธีระพงษ์ แก้วหาญชัย. (2543). *กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง ประชาคม ประชาสังคม*.
 ขอนแก่น: ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาสาธารณสุขชุมชนภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.
- นิตย์ ประจงแต่ง. (2548). *บทบาทการนิเทศภายในของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
 การศึกษาบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา,
 บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.*
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศน์. (2527). *กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน
 พัฒนาชุมชน*. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภารพิมพ์.
- บัญชา แก้วส่อง. (2537). *การวางแผนสาธารณสุข*. ขอนแก่น: ภาควิชาบริหารงานสาธารณสุข
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บุญเกื้อ แสงศาสตร์. (2556, 22 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- ประพนธ์ ปิยรัตน์. (2543). *ยุทธศาสตร์การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต.
 นครปฐม: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขอาเซียน มหาวิทยาลัยมหิดล.*
- ประเวศ วะสี. (2542). *กระบวนการทัศน์ใหม่ในการพัฒนาประเทศไทย ท้องถิ่นเข้มแข็ง*. กรุงเทพฯ:
 ที่ลิวพี.
- พรรณ คุณสุข. (2552). *บทบาทของประชาชนต่อการพัฒนาท้องถิ่น ของเทศบาลตำบลมะขาม
 อำเภอมะขาม จังหวัดจันทบุรี. รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต,
 สาขาการปกครองท้องถิ่น, วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.*
- พิศมัย พิทักษ์เขตต์. (2552). *การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น:
 ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลแพรกศรีราชา อำเภอสรรคบุรี จังหวัดชัยนาท.
 ภาคนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏจันทรเกษม.*
- ไพรวรรณ ศรีวัง. (2556, 26 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- ยุทธศิลป์ อินเจริญ. (2550). *แนวทางการสร้างเครือข่ายองค์กรประชาชน: กรณีศึกษาตำบล
 เกาะแก้ว อำเภอมือง จังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต,
 สาขายุทธศาสตร์การพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.*
- ยุวัฒน์ วุฒิเมธี, เสมอ จันทรพิศ และชินรัตน์ สมสืบ. (2536). *แนวคิดและปรัชญาการพัฒนาชนบท.
 ใน เอกสารการสอนชุดวิชาการพัฒนาชนบท หน่วยที่ 1. (หน้า 6-7) นนทบุรี:
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*
- รศนธ์ รัตนเสริมพงศ์. (2547). *การบริหารท้องถิ่น ใน ประมวลสาระสอนชุดวิชาการบริหาร
 ภาครัฐ หน่วยที่ 7. (หน้า 7) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.*

- ราชบัณฑิตสถาน. (2546). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊คส์.
- รุ่งนภา วิมลเทียน. (2556, 27 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ. (2553). การสังเคราะห์งานวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในนโยบาย
สาธารณะในประเทศไทย. รายงานการวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ลุน ใจงาม. (2556, 26 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- วรนิติ บุญญาไพศาล. (2556, 28 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- วันดี จุลหেলা. (2556, 25 กุมภาพันธ์). สัมภาษณ์.
- วิมล เกสร. (2556, 1 มีนาคม). สัมภาษณ์.
- วีระศักดิ์ วัชรภิมย์ (2551). การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมโดยโครงการส่งเสริมความเข้มแข็งของ
ชุมชนองค์การบริหารส่วนตำบลบัวใหญ่ อำเภอบัวใหญ่ จังหวัดนครราชสีมา.
รายงานการศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาการปกครองท้องถิ่น,
วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น, มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศิริพงษ์ เศรษฐสุนทิ. (2543). การเมืองกับการกำหนดนโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่น:
กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลสบเตี๊ยะ อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่.
วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการเมืองและการปกครอง, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สงวนศรี วิรัชชัย. (2527). จิตวิทยาสังคมเพื่อการศึกษา. กรุงเทพฯ: ศึกษาสวัสดิ์.
- สมชาย พงษ์เทพิน. (2542). สภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้นำกับการทำงานของผู้นำเครือข่าย
องค์กรชุมชนในเขตเมือง ศึกษาเฉพาะกรณี: เครือข่ายสหชุมชนนครขอนแก่น
อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์สังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต,
สาขาการพัฒนาชุมชน, คณะสังคมสงเคราะห์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมยศ เลิศล้ำอง. (2553). การปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ของอาสาสมัครสาธารณสุขหมู่บ้าน:
กรณีศึกษา อำเภอเบตง จังหวัดยะลา. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต,
สาขาการบริหารทั่วไป, วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สมศักดิ์ ศรีสันติสุข. (2552). การวิจัยเชิงคุณภาพกับการพัฒนาท้องถิ่น. วารสารศูนย์บริการ
วิชาการ. มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 17(1-4), 62-67.
- สรรเสริญ วงศ์อ่อม. (2549). แนวคิดการพัฒนาประเทศ. นนทบุรี: เพชรรุ่งการพิมพ์.
- สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ. (2554). คู่มือปฏิบัติงาน กองทุนหลักประกันสุขภาพใน
ระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ: ศรีเมืองการพิมพ์.

- สุกัญญา วรแสน. (2550). *การมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของพนักงานธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) จังหวัดอุดรธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุพัตรา สุภาพ. (2530). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- เสรี พงศ์พิศ. (2553). *ร้อยคำที่ควรรู้*. กรุงเทพฯ: พลังปัญญา.
- อดิน รพีพัฒน์, ม.ร.ว. (2547). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในงานพัฒนา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์การศึกษานโยบายสาธารณสุข.
- อรนุช ป้อมเป็น. (2551). *บทบาทการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลหัวดง อำเภอลับแล จังหวัดอุตรดิตถ์*. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารและพัฒนาประชาคมเมืองและชนบท, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์.
- อลิศรา ชูชาติ และคณะ. (2538). *เทคนิคการศึกษาเพื่อพัฒนาอย่างมีส่วนร่วม*. นครปฐม: สถาบันพัฒนาการสาธารณสุขมูลฐานอาเซียน.
- อาคม บุตรวงศ์. (2549). *การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น: กรณีศึกษาบ้านคำหมี่ หมู่ที่ 8 ตำบลหนองเหล่า อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี*. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาสังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2550). *ประชาธิปไตยท้องถิ่น: แง่คิดเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะในระดับท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ: อุษาการพิมพ์.
- Shigetomi, S. (2006). Organizational capability of local societies in rural development: a comparative study of microfinance organizations in Thailand and the Philippines. *IDE Discussion Papers*, 47(2), 4-18.

ภาคผนวก

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

คำชี้แจง

1. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาบทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น พื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา
2. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 4 ตอน คือ
 - 2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์
 - 2.2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
 - 2.3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น
 - 2.4 ปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานขององค์กรประชาชน
3. แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้ใช้สำหรับการศึกษาวิจัยเท่านั้น ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์นี้จะไม่มีผลกระทบต่อท่านแต่อย่างใด แต่จะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาองค์ความรู้ด้านรัฐประศาสนศาสตร์ ตามการศึกษาปัญหาพิเศษ หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารทั่วไป วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา เท่านั้น

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ (นาย/ นาง/ นางสาว).....นามสกุล.....อายุ.....ปี

ตำแหน่ง.....

อาชีพปัจจุบัน.....

ระดับการศึกษา.....

ระยะเวลาดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน.....ปี ประสบการณ์ในการทำงาน.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. องค์กรหรือหน่วยงานของท่านมีหน้าที่อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

2. องค์กรของท่านจัดกิจกรรมการพัฒนา อย่างไรบ้างในตำบลทุ่งพระยา

.....

.....

.....

3. องค์กรของท่านมีบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้โดยการถ่ายทอดความรู้ตามประเด็นการทำงาน ให้กับสมาชิก คณะกรรมการ และประชาชนในตำบล อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4. องค์กรของท่านมีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเข้ามาร่วมทำงาน โดยวิธีการใดบ้าง

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

1.1 องค์กรของท่านมีการคัดเลือกปัญหาเพื่อทำมาจัดทำเป็นกิจกรรม/ โครงการ
ดำเนินกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

.....

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

2.1 องค์กรของท่านมีวิธีการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

.....

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

3.1 องค์กรของท่านมีการรวบรวมเงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ จากคณะกรรมการ และสมาชิก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....
.....

3.2 องค์กรของท่านจัดให้อาสาสมัคร เข้าร่วมปฏิบัติงานตาม กิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....
.....

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

4.1 องค์กรของท่านมีการติดตามและประเมินผล กิจกรรม/ โครงการพัฒนาท้องถิ่นอย่างไรบ้าง

.....
.....

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานขององค์กรประชาชน

1. ในการทำงานที่ผ่านมา องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคภายในองค์กรอย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

2. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ ในตำบลทุ่งพระยา อย่างไร

.....
.....
.....

3. ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เช่น อำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล และ
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรค อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

4. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ตำบล
ทุ่งพระยา อย่างไรบ้าง

.....
.....
.....

ชุดที่.....1.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลทุ่งพระยา
อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 1

น.ส. ทวี ทับทิม

ณ ศูนย์ฟื้นฟูและพัฒนาศักยภาพผู้พิการ

บ้านทางโค้ง หมู่ที่ 15 ตำบลทุ่งพระยา

ณ วันที่ 13 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 เวลา 10.00-10.30 น.

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ (นาย/ นาง/ นางสาว) น.ส. ทวี.....นามสกุล.....ทับทิม.....อายุ.....43.....ปี

ตำแหน่ง....รองประธานกลุ่มอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อผู้พิการ

อาชีพปัจจุบัน.....เกษตรกร.....

ระดับการศึกษา....ประถมศึกษา

ระยะเวลาดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน.....4.....ปี ประสบการณ์ในการทำงาน.....4.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. องค์กรหรือหน่วยงานของท่านมีหน้าที่อย่างไรบ้าง

หน้าที่หลักคือ ดูแลคนพิการ และให้ความช่วยเหลือเกี่ยวกับคนพิการ และทำบัตรคนพิการ ดูแลสุขภาพคนพิการ ดูแลเรื่องอาชีพให้กับคนพิการ ตอนนี้ที่หมู่บ้านก็ให้सानแหของนายบุญตันให้सानแห เราหาอาชีพให้เขาทำ คนไหนที่เขาทำได้เราก็หาอาชีพให้เขาทำอยู่ที่บ้านเราดูทั้งกระบวนการของคนพิการ

2. องค์กรของท่านจัดกิจกรรมการพัฒนา อย่างไรบ้างในตำบลทุ่งพระยา

ทำกิจกรรมร่วมกับ กศน ก็ฝึกอาชีพ เปิดศูนย์ก็มีมาให้ข้อมูลต่าง ๆ แก่ผู้พิการ ทำบัตร

ให้กับคนพิการ โดยเปิดเดือนละครั้ง หางานก็คือทำดอกไม้จันทน์ทำร่วมกับ กศน. ทำตรงนี้แหละ ทำร่วมกับ กศน. ปีใหม่ที่ผ่านมาที่มีการจัดกิจกรรมให้กับผู้พิการมีการจัดการละเล่น แจกของขวัญให้กับคนพิการและก็จะมึอะไร ความคิดเห็นของคนพิการก็แตกต่างกัน บางคนก็อยากได้เงิน บางคนก็อยากได้งาน แต่ว่าคนพิการนะทำเองไม่ได้ เราก็จะให้ผู้ดูแลของคนพิการทำ แต่ผู้ดูแลคนพิการก็ว่าถ้าทั้งคนพิการอยู่บ้านก็ลำบาก ทางที่ดีที่สุดคือหางานให้เขากลับไปทำที่บ้าน

3. องค์กรของท่านมีบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้โดยการถ่ายทอดความรู้ตามประเด็นการทำงาน ให้กับสมาชิก คณะกรรมการ และประชาชนในตำบล อย่างไรบ้าง

ส่วนมากก็จะเป็นผู้ดูแล มาที่ศูนย์ก็จะเป็นผู้ดูแล เราก็ให้ความรู้กับผู้ดูแลคนพิการ เพราะว่าส่วนมากคนพิการทำเองไม่ได้ ส่วนมากจะทำงานด้านประสานให้ความรู้ บางทีก็ผ่านทางผู้นำชุมชนอีกส่วนหนึ่งก็เปิดเป็นศูนย์ให้บริการด้านความรู้ของคนพิการ อธิบายด้านสิทธิให้กับคนพิการให้เค้ารู้ว่ามึสิทธิในด้านใดบ้าง

4. องค์กรของท่านมีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเข้าร่วมทำงาน โดยวิธีการใดบ้าง

ส่วนมากจะมีจิตอาสา ประชาสัมพันธ์ก็บอกเขาว่าใครจะมีจิตอาสาช่วยดูแลคนพิการที่เขาสมัครเข้ามาส่วนมากจะมีจิตอาสาเยอะ เขาจะเสนอตัวเข้ามาเอง ส่วนมากที่เข้ามาตรงนี้จะเพื่อนร่วมงานเก่า ๆ ที่เขาสนใจเกี่ยวกับคนพิการ อย่างเช่น พี่กรอง หรือว่า พี่แจ่ม เราก็บอกพี่เราจะมึงานคนพิการทำนะให้พี่เข้าร่วมนะ เราก็จะโทรบอกเขา เขาก็มีจิตอาสาเข้ามาทำงาน ตรงนี้ส่วนวิธีการพัฒนา อพมก ใหม่ ๆ เราก็จะเอาเค้าเข้ามาอบรมก่อน ให้ความรู้ก่อนที่จะปฏิบัติงาน บางคนก็มึรู้ขั้นตอนในการดูแลคนพิการทำจะทำแบบไหน อย่างบางคนนะ อย่างพี่นะ ดูแลคนพิการทำนะต้องไปอาบน้ำเช็ดขี้เยี่ยวให้เขา ทำแผลให้เขานะ บางคนก็ทำไม่ได้ ถ้าคนที่สมัครทำตรงมึจิตอาสาจริง ๆ ก็ทำตรงนี้ได้ เมื่อเขาผ่านตรงนี้ได้ก็ทำต่อได้ ตอนนี้อยากเอาเด็กที่ทำงานเก่ง ๆ หน่อยเข้าร่วมมือ เพราะเด็ก ๆ มันมึอะไรอะ ความคิดหลากหลายนะ อีกอย่างเวลาไปเข้าชุมชนเข้าอะไรอย่างนี้ เขาก็ว่องไว เขาก็เก่งกว่าเรา ความคิดความอ่านนะ เรามันช้าแล้ว

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

3. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

3.1 องค์กรของท่านมีวิธีการคัดเลือกปัญหาเพื่อนำมาจัดทำเป็นกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

ส่วนมากจะมาประชุมกันก่อน เอาความคิดของแต่ละคน ปัญหาของแต่ละคนแต่ละหมู่ เข้ามาร่วมกัน อย่างของพี่กรองจะมีปัญหาเกี่ยวกับคนพิการอย่างไรบ้าง ก็เอาปัญหาในชุมชน มาคุยกัน

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

2.1 องค์กรของท่านมีวิธีการวางแผนดำเนินกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

ส่วนมากถ้าเรามีกงานที่เร่งด่วนจริงๆ ก็ประชุมกัน 2 เดือนครั้ง ถ้าประชุมกันเดือนละครั้งก็ไม่ไหว คือ ต่างคนต่างมีงาน เอาปัญหามาคุยกันแล้วก็โหวตกัน เอาปัญหาที่หนัก ๆ ก่อน ปัญหาอื่นก็รอง ๆ ลงมา ส่วนมากจะเน้นคนที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ ที่ว่าทำโครงการ ก็ดูคนที่ดูแลตัวเองไม่ได้ ตรงนี้สำคัญที่สุด คนที่ดูแลตัวเองได้เราก็ปล่อยเค้าไปก่อน ลงมติดกรรมการก็เห็นด้วย ทุกครั้งไม่มีปัญหาขัดแย้งอะไร

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

3.1 องค์กรของท่านมีการรวบรวมเงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ จากคณะกรรมการ และสมาชิก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

ส่วนมากจะเรียใครกันเอง อย่างนี้ก็คือ โตะมาตัวนี้ โตะทำงานนี้ก็เงินสามพันกว่าบาท ก็เงินของพวกเราเรียใครกัน กิจกรรมปีใหม่คนพิการที่ผ่านมาก็มีหน่วยงานหลายหน่วยงานที่ สนับสนุน อย่างโลดัสสนามชัย ครู กศน ก็ไปขอ สส. ของเราเองมีชื่อมาที่เราเรียใครกันมา อย่างกับข้าวที่เราทำตอนปีใหม่ เราก็ทำมากันเอง ก็เรียใครกันมา ก็ช่วยกันหุงข้าวทำอะไรกันมา

3.2 องค์กรของท่านจัดให้อาสาสมัคร เข้าร่วมปฏิบัติงานตาม กิจกรรม/ โครงการ ในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

เราจัดให้ สมาชิกมาทำงานอาทิตย์ละหนึ่งคนที่ศูนย์ ทุกวันพุธ เข้ามารับปัญหา จากคนพิการที่เข้ามา มีปัญหาเรื่องเดือดร้อนอะไรเราก็จะมีอาสาสมัครเข้าประจำที่นี้อยู่หนึ่งคน เวลาจัดกิจกรรมหลักก็จะมีสมาชิกทั้งหมดเข้าร่วมกันทำงาน ตอนนี้ที่มีอยู่ทั้งหมด ก็ 11 คน เป็นหลัก ๆ อยู่

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

4.1 องค์กรของท่านมีการติดตาม และประเมินผล กิจกรรม/ โครงการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

มีเรากี่แจกแผ่น ทำเป็นแผ่นประเมินให้กับผู้พิการเวลาร่วมโครงการว่าเขาพึงพอใจหรือไม่ ยังไม่มีการตั้งกรรมการประเมิน ใช้ครู กศน ช่วยดูให้

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานขององค์กรประชาชน

1. ในการทำงานที่ผ่านมาองค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคภายในองค์กรอย่างไรบ้าง

.....

ภายในส่วนมากจะไม่มีปัญหา มีอะไรส่วนมากก็จะช่วยเหลือกันดี ประชุม ทำงานพร้อมเพรียงกันดี ไม่ค่อยจะมีปัญหาอะไร ปัญหาเรื่องเงินก็เป็นปัญหาสำคัญ มั่นขาดพวกเครื่องไม้เครื่องมืออุปกรณ์ที่จะทำงาน เอกสารอะไรเนี่ย เราไม่มีพวกคอม ที่จะมาทำงาน มาเขียน ๆ บางทีก็หายมั่ง คนนั้นก็มาหยิบไป คนนี้ก็มาหยิบไป เพราะว่าถ้าหากมีคอมซักตัวซักมัย เราก็คงป้อนข้อมูลและเก็บเอาไว้ได้

2. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ ในตำบลทุ่งพระยา อย่างไร

.....

อย่าง อปพร นี้เราก็คงไม่ค่อยประสานงานกับเขา เวลาจัดกิจกรรมอะไรก็ไม่ได้ประสานงานกับเขาเลย ส่วนมากเราก็คงเอาแต่อาสาสมัครของเราเข้ามาร่วม ช่วยกันจัดงาน ไม่ค่อยได้เข้าไปยุ่งกับหน่วยงานอื่น ๆ เขาเลย

3. ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เช่น อำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง

.....

ปัญหาทางอำเภอก็มีปัญหาเขาก็ไม่ค่อยให้การสนับสนุน หรือช่วยเหลือเราตรงนี้ เช่น ด้านอุปกรณ์ โรงพยาบาลก็เหมือนกัน อุปกรณ์ก็ขอยาก การที่จะให้หมอลงมาพื้นที่นี้ก็ยาก เพราะเขาคิดว่ามีหมอลงมาทางโรงพยาบาลชุมชนอยู่แล้ว แต่เราอยากให้เราลงมาดูคนพิการของเราบ้าง สำหรับทาง อบต. ก็เกี่ยวกับเรื่องงบประมาณนี้แหละขยากมาก เพราะว่างบประมาณเนี่ยขอไม่ค่อยได้ อย่างที่ท่าโครงการเกี่ยวกับคนพิการไปเนี่ย สี่หมื่นเจ็ด ทั้งตำบล แล้วถามว่าเงินสี่หมื่นเจ็ด กับผู้พิการทั้งตำบลเนี่ยจะทำอะไรได้มั่ง

4. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อย่างไรบ้าง

.....

ปัญหาที่เราเจอกับคนพิการ ส่วนมากนะกับคนพิการที่เราเข้าไปที่บ้านเขา บางคนก็ไม่ให้การต้อนรับ ไม่ให้เราเข้าไป เหมือนกับว่าเขาไม่ยอมรับ บางคนก็ดี บางคนก็ไม่ให้เข้าเลย จะเข้ามาทำไม ไม่ต้องมาดู ไม่ต้องมาอะไร เขาจะปฏิเสธเลย บางคนเขาก็ดียอมรับ มีหน่วยงานนั้นหน่วยงานนี้เขาไปเขาก็ดีใจ ผู้นำก็เป็นบางหมู่ก็ไม่ให้ความร่วมมือ บางหมู่ก็ไม่ให้ความร่วมมือในการติดต่อประสานงาน ผู้นำเนี่ยจะไม่ช่วยเหลืออะไรเราเลย หลายหมู่เลยตอนนี้ ห้าหกหมู่ที่ไม่ให้การช่วยเหลือด้านคนพิการ ถ้าเรามีอะไร เรื่องอะไรที่เราติดต่อไปเนี่ย เจียบ เราให้ส่งตัวแทนมาขอเบอร์โทรก็ไม่ค่อยได้

ชุดที่.....2.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลทุ่งพระยา
อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 2

นายวันดี จุลเหลา

ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งพระยา

ณ บ้านนายวันดี จุลเหลา

บ้านมาบนาดี หมู่ที่ 5 ตำบลทุ่งพระยา

ณ วันที่ 25 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 เวลา 11.00-12.00 น.

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ (นาย/ นาง/ นางสาว).....นายวันดี.....นามสกุล.....จุลเหลา.....อายุ.....ปี

ตำแหน่ง.....ประธานกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งพระยา.....

อาชีพปัจจุบัน.....เกษตรกร.....

ระดับการศึกษา.....มัธยมศึกษาตอนปลาย

ระยะเวลาดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน.....3....ปี ประสบการณ์ในการทำงาน.....3.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น**1. องค์กรหรือหน่วยงานของท่านมีหน้าที่อย่างไรบ้าง**

ถ้าโดยหลักการแล้วกองทุนสวัสดิการชุมชนมีหน้าที่ เรื่องหน้าที่เยอะมากเลย คือ ส่งเสริม สนับสนุนและช่วยเหลือสมาชิก ดูแลสมาชิก เช่น เจ็บไข้ได้ป่วยและความเป็นอยู่ของสมาชิก บทบาทของทางจังหวัดที่ให้มา ให้มาเยอะ แต่ทุนสนับสนุนมีน้อย แต่ให้หน้าที่นะให้มาเยอะงบประมาณก้อนแรกเราได้มาห้าหมื่นบาท เค้าให้ช่วยเหลือให้มาวางกรอบ ให้มาช่วยเหลือสมาชิกที่อยู่ในกองทุนยังไง ลักษณะคือเราได้มาประชุมหารือคณะกรรมการว่าเราจะทำข้อบังคับหรือระเบียบว่าจะช่วยเหลือกันยังไง

2. องค์กรของท่านจัดกิจกรรมการพัฒนา อย่างไรบ้างในตำบลทุ่งพระยา

ก็มีแนวคิดกันว่า หนึ่ง เจ็บป่วยให้ดูแล ช่วยเหลือผู้เฒ่าผู้ปวย ต้องมาดูแลสมาชิก ที่เป็นผู้ดูแลผู้ปวย ไม่ใช่ว่าผู้ปวยเพราะว่าผู้ปวยโรงพยาบาลเค้าดูแลอยู่แล้ว แต่เราช่วยเหลือผู้ดูแล ผู้ปวยได้กินละสองร้อยบาท แต่ปีละไม่เกินสิบคืน เท่ากับปีหนึ่งไม่เกินสองพันบาทต่อหัวต่อคน เสร็จแล้วด้านการคลอดบุตรเราก็ช่วยเหมือนกับว่ารับขวัญบุตร หนึ่งพันบาท ต่อคนต่อปีที่คลอดบุตร แล้วก็มาช่วยด้านผู้สูงอายุหรือผู้เสียชีวิต ผู้เสียชีวิตก็คือหนึ่ง ทำบุญหรือว่าสวดพระอภิธรรมหนึ่งคืน แล้วก็มีการช่วยเหลือโดยมีโครงการช่วยเหลือตามอาชีพ คือตามอายุถ้า หกสิบปีลงมาที่ห้าพันบาท ถ้าอายุมากขึ้นเราก็จะลดต่ำลงมาการช่วยเหลือของสมาชิก เบื้องต้นเราจะให้การช่วยเหลือตามวิธีนี้ พอถึงปัจจุบันเราส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาด้านการศึกษาของสมาชิก บุตรของสมาชิก เราก็ค่อย ๆ ขยับตามเงินที่เราได้มา วิธีส่งเสริมเราก็ใช้วิธีคัดเลือกผู้ค่อย โอกาสผู้ยากจน โดยให้ คณะกรรมการหมู่บ้านต่าง ๆ ได้คัดมา บางทีอาจจะเงินเรามาก คือปีเราก็ได้มาหมู่บ้านละ 4 คน เราจะกำหนด เอาว่า ปีนี้จะช่วยเหลือการศึกษานูตรหลานกี่คน 20 คน เราก็มาเฉลี่ยที่หมู่บ้าน หมู่ในสมาชิกน้อย สมาชิกมาก เราก็ให้เป็นทุนอยู่ที่ปีละ 500 บาทต่อคนต่อปี และปีนี้เรามาเพิ่มเติมตรงที่สมาชิกที่ยากจน แล้วก็ช่วยเหลือ โดยไม่ให้เราส่ง หรือไม่ต้องให้เงินสมัครสมาชิก ปีละ 365 บาท ซึ่งตรงนี้จะ หมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ปีนี้จะได้ 16 หมู่ หมู่ละ 4 คน

3. องค์กรของท่านมีบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้ โดยถ่ายทอดความรู้ตามประเด็น การทำงาน ให้กับสมาชิก คณะกรรมการ และประชาชนในตำบล อย่างไรบ้าง

การที่เราดำเนินการอยู่ คือให้คณะกรรมการทุกพื้นที่ลงประชาสัมพันธ์กระจายข่าว ออกไปเพื่อให้พี่น้องในตำบลทุ่งพระยา เราได้ทราบ ว่า เรื่องสวัสดิการชุมชนของเรามีหน้าที่ตามนี้ ชี้แจง ติดตามและช่วยเหลือและติดตามให้..... หลังจากที่เรดำเนินการจากปี 2552 มาตอนนี้ก็ หกร้อยกว่าคน ถ้ามีสมาชิกใหม่เข้ามาเราก็จะประชุมสมัยสามัญและมีการประชุมย่อย และ ประชาสัมพันธ์ตามกลุ่มลงไป

4. องค์กรของท่านมีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเข้ามาร่วมทำงาน โดยวิธีการใดบ้าง

ที่เราดำเนินงานครั้งแรก เราประชุมคณะกรรมการ โดยเอาคณะกรรมการเป็นสมาชิก อบต. เราเริ่มที่ตรงนั้น แล้วเราก็พยายามดึง เราคัดมามาก คณะกรรมการที่เป็นสมาชิก อบต. คนไหนที่มีความจริงใจและจริงจังที่จะทำงานนี้ บางท่านก็ร่วมมือ ลงแรง ลงมือ ทำงาน ประชาสัมพันธ์เอง บางท่านก็ให้ชาวบ้านมาร่วมมาเป็นคณะกรรมการ ว่าคือ ผม ไม่มีเวลาหรือไม่สามารถทำกิจกรรมได้

ก็ให้ชาวบ้านเราร่วมกับเราเป็นคณะกรรมการ แต่เราก็ประชาสัมพันธ์ออกไป โปรมตออกไป อย่างเต็มที่ ตรงนี้มันก็ไม่มี ความเสียหาย คือ ลักษณะสมาชิกเราก็เพิ่มไปเรื่อย ๆ การที่ทำให้ อาสาสมัครมาร่วมกับเรา เราใช้วิธีในการประชุม คือการหารือ และให้เขาแสดงความคิดเห็น และ ออกไปปฏิบัติ เมื่อทำงานได้ผล คณะกรรมการก็เริ่มกระตุ้นแล้ว เห็นดีเห็นงามกัน ตอนนี้อาสา ไปก่อนนะ เมื่อเราไม่มีรายได้ สิ่งที่เราอาสา คือ สมาชิก อบต. อสม. ผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้านที่เข้ามา ร่วม ที่เขามีจิตอาสาอยู่แล้ว เราก็ขอให้มาร่วมกันทำ เขาก็เอาด้วย เราก็ลองเดินดู งบเราก็ได้จาก รัฐเริ่มต้น สมาชิกเข้าช่วย อบต.เข้าช่วย มันก็เดินเป็นสามขาแล้ว ไข่ม้อยครับ เริ่มจะทำงานได้แล้วก็ไม่มี ข้อบกพร่องตรงนี้

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

1.1 องค์กรของท่านมีวิธีการคัดเลือกปัญหาเพื่อนำมาจัดทำเป็นกิจกรรม/ โครงการ ในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

คือการมองเห็นปัญหา คือเราได้รับการอบรมมาหลายครั้งหลายหน ก่อนที่จะมีการจัดตั้ง เป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน รู้สึกว่าจะประชุมถึงสาม สี่ครั้ง พอประชุมแล้วเราไม่มีเงิน รู้สึกว่าจะ เป็นปัญหาเราแล้วไม่สามารถจะประชุมใหญ่ได้ คือเราก็มานั่งคิดว่าเค้าให้มาคิดด้วยตนเอง คิดด้วยกลุ่ม สมาชิกกับคณะกรรมการก็มาหารือกันว่า พอเราตั้งกลุ่มตั้งองค์กรขึ้นมาจะมีส่วนร่วม ในการแก้ไขปัญหาให้กับพี่น้อง สมาชิกได้อย่างไร เราก็เลยมาร่างข้อบังคับของกองทุนขึ้นมาว่า จะต้องช่วยเหลืออย่างไร ตั้งแต่เกิดจนตายที่เราทำ มันก็ได้ผลอย่างที่เราเห็น

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

2.1 องค์กรของท่านมีวิธีการวางแผนดำเนินกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

การวางแผนเราใช้การประชุมเป็นหลัก แล้วหาแนวทางแก้ไข แต่ละปัญหา แต่ละหมู่ จะไม่เหมือนกัน คือยกตัวอย่าง ปัญหาหนองย่างล่อม (หมู่ที่ 11) ที่แรก คณะกรรมการขอเราก็จัด ประชุม วิจารณ์ หารือกันมาก ทีแรกคณะกรรมการของเราก็ว่าการจ่ายเงินแบบนี้สมาชิกจะไม่ไหว เงิน 365 บาทต่อคนต่อปี ก็หารเป็นสามเทอม ก็คือ คณะกรรมการจะเก็บเองอย่างนั้น ยกตัวอย่าง หมู่ที่ 11 ปัญหาเราเจอมา คือ คณะกรรมการเอาไปดำเนินอย่างนั้นสามเทอม ร้อยกว่าบาท เพื่อผ่อนปรนพี่น้องสมาชิก สรุปแล้วว่ามันคิดปัญหา คือ คณะกรรมการลืม พอหมดเทอมแรก คณะกรรมการลืม หรือว่าไม่ได้ไปสอบถาม คิดต่อ แล้วเกิดปัญหาที่ว่าเค้าเจ็บป่วยมาแล้วไม่ได้เงิน

แล้ว มันหมด ตรงนี้ เดินต่อไม่ได้ การที่ข้อบังคับเราบัญญัติเอาไว้ว่าจะต้องช่วยเค้าอย่างนั้น ๆ มันขัด กลายเป็นว่ามันขาดจากเป็นสมาชิก เราก็มาแก้ไขกัน เพราะแต่ละหมู่บ้านไม่เหมือนกัน อย่างหมู่ที่ 5 เริ่มต้นเราเก็บเงินทั้งปีเลย แล้วหมู่ที่ 18 ก็เก็บเงินเหมือนกันและติดตามต่อเนื่องก็เลย ไม่มีเงินขาด และตอนนี้ หมู่ 5 หมู่ที่ 18 ก็เก็บเงินเป็นปีหมดแล้ว ในตำบลเราตอนนี้ก็เก็บเงิน เป็นรายปีหมดแล้ว ไม่ให้มีช่องโหว่อย่างนั้น เราก็พยายามแก้ไขปัญหาดังนี้ว่าให้ช่วยเหลือไปก่อน

เรานัดประชุมกันทุกสิ้นเดือน เพราะว่าคณะกรรมการส่วนใหญ่เป็นสมาชิก อบต. พอสิ้นเดือน สมาชิก อบต.ต้องประชุมอยู่แล้วช่วงเช้า ตอนบ่ายก็เข้าประชุมคณะกรรมการกองทุน การที่เป็นชาวบ้าน หรือสมาชิก อสม.ก็เชิญเข้าช่วงนั้น ช่วงบ่าย

กองทุนสวัสดิการชุมชนเรา ก็มีการทำข้อบัญญัติหรือ การวางแผนค่าใช้จ่าย โครงการ เพื่อส่งให้ อบต.หนึ่งชุด และทางจังหวัดหนึ่งชุด เพื่อของบประมาณอุดหนุน ปีนี้ นโยบายของรัฐ ให้มาหนึ่งต่อหนึ่ง สมาชิก รัฐ อบต. รวมเป็นสามขา แต่ถามว่าตามเป้าหมาย เราก็จะได้หลัก ๆ มาจากรัฐเท่านั้นเอง จากการส่งเสริมของ อบต.เรายังไม่ได้ตามเป้า งบประมาณยังไม่เต็ม

การวางแผนเราจะต้องมาร่วมกันทั้งหมด คณะกรรมการทั้งหมดมาประชุมกันแล้ว เราก็จะอ่านแผนปี ปีที่ผ่านไปจะอ่านให้คณะกรรมการเราให้ทราบว่าเป็นแบบนี้ เราจะเพิ่มเติมแผนปีต่อไป ก็อ่านให้คณะกรรมการฟังเราจะดำเนินการรูปแบบไหน หรือเพิ่มแผนตัวไหน เข้าไป ในการวางแผนตรงนี้ก็จะมีการประชุมคณะกรรมการ คณะกรรมการก็จะมีแนวคิด หลากหลาย แล้วเราก็เอามาผสมผสานเข้าไปในการดำเนินการ ใส่แผนเข้าไปเพื่อให้ท้องถิ่นเรา และจังหวัด เป็นสองที่

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

3.1 องค์กรของท่านมีการรวบรวมเงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ จากคณะกรรมการ และสมาชิก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

วิธีการของกองทุนในการรวบรวมเงินทุน ตอนนี้ง่ายแล้วพอถึง 30 กันยายนของทุกปี ถือว่าหมด แล้วก็เริ่มประชาสัมพันธ์ไปที่หนึ่งตุลาเรากู้มครองแล้ว เรื่องการระดมทุนเราใช้วิธี ประกาศประชาสัมพันธ์ให้สมาชิกที่มีอยู่ช่วยสนับสนุน ส่งเสริมตามนโยบายที่เราได้ประกาศเอาไว้ ว่าเรารับเงินสนับสนุนปีละ 365 บาท จากชาวบ้าน และท่านใดที่สนใจเป็นสมาชิกใหม่ก็เริ่มสมัคร พร้อมกันตรงนั้น กรรมการทุกคนเป็นสมาชิกที่ตรงนั้น ระดมทุนในเกณฑ์ที่เท่ากัน และอย่างที่ กล่าวไว้ สมาชิกที่ยากจนเราก็ช่วยอย่างไร ก็ช่วยเหลือ โดยวิธีการยกเว้นการเก็บเงินตรงนี้ คือ สนับสนุนเขาให้เขาได้เป็นสมาชิก เราก็ได้ทำสำเร็จมาแล้วในปี พ.ศ. 2555 และในปี พ.ศ. 2556 เราก็มีแผนที่จะพัฒนาให้มันไกลกว่านั้น

3.2 องค์กรของท่านจัดให้อาสาสมัคร เข้าร่วมปฏิบัติงานตาม กิจกรรม/ โครงการ ในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

การทำงานของอาสาสมัครที่เป็นคณะกรรมการคือการประชาสัมพันธ์ในกลุ่ม กลุ่มนี้แหละที่เป็นเป้าหมายที่เรายังไม่มีสมาชิก เราก็อาศัยพื้นฐานของ อสม. อปพร. ความเป็นญาติ พี่น้องที่เราเป็นอยู่ เราก็ขอแรงเขาให้ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสวัสดิการที่เราเข้าเป็นสมาชิกว่ามีผล อย่างไรบ้าง ได้รับประโยชน์อย่างไรบ้าง อย่างที่ผ่านมา อย่างที่เห็นเราก็ยกตัวอย่างไป ชาวบ้านก็ เห็นดีเห็นงามก็เข้าร่วมกันเป็นสมาชิก สมาชิกเก่ามีหน้าที่แนะนำและมีคณะกรรมการที่หน้าที่ ช่วยดูแลในการเก็บเงิน และออกใบเสร็จให้เรียบร้อย

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

4.1 องค์กรของท่านมีการติดตามและประเมินผล กิจกรรม/ โครงการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

ในส่วนของคณะกรรมการติดตามผล ทุกคนที่เป็นคณะกรรมการให้ทำการติดตามผล แต่ละหมู่ และสามารถเข้าไปยังหมู่ที่คณะกรรมการเข้าไม่ถึงด้วย เรามีการตรวจสอบ ติดตามตลอด คือ เราจะให้คณะกรรมการติดตามงานที่เราปฏิบัติมา การเก็บเงินถึงไหน การเข้าถึงประชาชนถึง ไหน สวัสดิการตามนโยบายเรามั้ย เราแก้ตรงนั้นแล้วก็ดูที่ตรงนั้นด้วย

แต่ละปีเรามีการตั้งเป้าหมายเหมือนกัน แต่เราจะตั้งมากก็ได้เพราะระดับจังหวัด ต้องปีต่อปี ไม่ใช่เราส่งโครงการปีบมันจะตามเป้าหมายนั้น มันต้องปีต่อไปถึงจะได้ เราก็เห็นว่า ทุนจะไม่พอ เพราะว่ายังสมาชิกมากมันก็มีค่าใช้จ่ายเพิ่ม งบประมาณเยอะ เราก็มีเป้าว่าอย่างน้อย เอาอย่างนี้ ได้ให้นโยบายกับคณะกรรมการไปว่า ร้อยเปอร์เซ็นต์เราขยับสมาชิกเพิ่มสิบเปอร์เซ็นต์ ต่อไปก็ยั้งดีจากยอดสมาชิก ที่ผ่านมาก็ทำได้ถึง ตั้งข้อสังเกตง่าย ๆ คือ เราเริ่มต้นจากปี 52 อยู่ที่ 157 คน พอปี 53 มาเนี่ยเราโคดมา 442 คน เลย ปี 55 เราก็ขึ้นมาที่ 617 แต่เราตั้งเป้าที่ร้อยละ 10 ต่อปี เราก็ตั้งเป้าว่าภายใน 10 ปี จะได้ยอดถึง 75 เปอร์เซ็นต์ของครัวเรือนที่เราตั้งไว้ ตอนนี้มีสมาชิก 617 คน กรรมการ 18 คน

เราจะมีการจัดประชุมแล้วว่าจะเพิ่มคณะกรรมการตรงไหน เราขออาสาสมัคร อย่างที่ เรานั่นไปก็อย่าง หมู่ที่ 15 หมู่ 9 หมู่ 6 ที่เรายังขาดอยู่ ตอนนี้เราขาดอยู่สามหมู่ ยกตัวอย่างหมู่ 1 หมู่ 7 หมู่ 8 รองหลิมเขาเป็นประธานก็ให้เข้าไปดูแลตรงนี้ด้วย สามหมู่นี้เรามีคณะกรรมการประจำ แต่การเข้าร่วมกิจกรรมยากหน่อย เราก็ใช้วิธีให้รองหลิมเข้าไปกำกับดูแล สามสี่หมู่นี้

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานขององค์กรประชาชน

1. ในการทำงานที่ผ่านมาองค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคภายในองค์กรอย่างไรบ้าง

.....

ปัญหาที่เราดำเนินงานมา ปัญหาคือเราตั้งให้มันเป็นปัญหา คือ เราเอาชื่อของงบประมาณสามขา สมาชิกหนึ่ง รัฐหนึ่ง แล้วอบต.อีกหนึ่ง พอ อบต. ไม่สนองตอบ จริง ๆ แล้วไม่ใช่ปัญหาแต่เราไปคิดว่ามันเป็นปัญหาว่าท้องถิ่นไม่สนองตอบ แต่จริง ๆ แล้วเราก็เข้าใจแต่สมาชิกเค้าก็ไม่เข้าใจ ยกตัวอย่างว่า ท้องถิ่นสนับสนุนปีละห้าหมื่น ปี 56 เราก็จองงบประมาณในสภา ก็ได้รับมา แสนห้าก็ถือว่าเขาสนับสนุนอยู่ก็ยังไม่ได้ตามเป้าที่กำหนดว่า สามขาจะต้องมีงบประมาณเท่ากัน แต่เราก็บริหารไปได้ เราก็หาอาสา หาทุน แต่เราก็ตั้งว่าถ้าเราคิดลบเราจะทำยังไง ก็มีวิธีกันคุยกันในระดับคณะกรรมการ ผู้บริหารว่า ขอบริจาค หรือทำบุญอะไรกัน ที่เราจะป้องกันกองทุนไม่ให้มันขาด ใช้วิธีเรียไรหาเม็ดเงินเข้ามา

ในส่วนของวัสดุ อุปกรณ์เราก็ไม่ได้ใช้มาก ขณะนี้โครงการของเราก็ มันยังไม่ก้าวไกลไปถึงจุดที่ทำนุชีวิตภาพ ส่งเสริมเกษตร ขยายผลอย่างนี้ บางกล้า หรือ ตำบลปากน้ำเขาอยากให้เราทำ พวกเครื่องมือ คอมพิวเตอร์เราก็ยังพอใช้อยู่

คณะกรรมการที่เราทำอยู่ตอนนี้ ถ้าเราขยายสมาชิกเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ก็ไม่น่าจะพอ แต่เราก็ต้องมีแผนรองรับว่า เราจะต้องเพิ่มคณะกรรมการอย่างน้อย ต้องให้ได้ทำงานจริง ๆ ถึง 18 คน ตอนนี้ทำงานกันจริง ๆ ประมาณ 14-15 คน

2. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ ในตำบลทุ่งพระยา อย่างไร

.....

เราไม่มีปัญหาในการทำงานกับองค์กรอื่น ๆ นะ คือ กองทุนของเราจะให้การช่วยเหลือตามสมาชิกและเป้าหมายของเราก็คือตั้ง พวก อสม. พวกกลุ่มต่าง ๆ เข้ามาร่วมกันเราเป็นเครือข่ายกัน คือสภาพตอนนี้ที่มองดู อสม.ก็มาเป็นสมาชิกหลายท่าน มันจะร่วมกันได้โดยอัตโนมัติอยู่แล้ว เพียงแต่เรายังต้องทำเรื่องการประสานงาน และทำกิจกรรมร่วมกันเป็นหลัก ให้เห็นภาพร่วมกันทั้งหมด ยกตัวอย่างเราจัดกิจกรรมวันปีใหม่ เราก็จะโปร โมตให้ทุกกลุ่ม เข้ามาและใช้เงินของกองทุนสวัสดิการชุมชน ชื่อของเล็กๆน้อยให้กลุ่มนั้น ๆ ไปมอบตามผู้สูงอายุ คือ เป้าหมายหลักตรงกัน คือ เราหาแนวร่วม ที่ผ่านมาก็ประสานงานกันดีไม่พบอุปสรรคใด ๆ

3. ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เช่น อำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล และ
โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรค อย่างไรบ้าง

.....

ที่เราเห็นปัญหา เราเห็นความแตกต่าง ความแตกต่างอย่าง กลุ่มสวัสดิการชุมชนในอำเภอ
อื่น ๆ ที่อื่น เหมือนกันท้องถิ่นอื่น ๆ ที่มีกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล เวลาที่มีประชุมใหญ่
ระดับจังหวัด ระดับใหญ่ ๆ เช่น ท้องถิ่นอื่น ๆ เช่น ไม่ว่าจะ เป็น อำเภอแปลงยาว อำเภอ
พนมสารคาม ประชุมต่าง ๆ อย่างน้อย นายค อบต. หรือ นายคเทศบาล ของเค้าไปด้วยทุกครั้งเลย
เขาจะให้ความสำคัญมาก ของเราผู้บริหารท้องถิ่นยังมองว่านี่คือยัง ไม่มีบทบาท ยังมองไม่เห็น
บทบาทของกองทุนตรงนี้ เราได้งบประมาณจากท้องถิ่นถือว่าเพียงพออยู่ แต่เรายังไม่สามารถ
สนับสนุนไปได้ถึงการรวมกลุ่ม ยกตัวอย่างถึง เทศบาลตำบลบ้านชอง อำเภอพนมสารคาม
เรายังสนับสนุนกลุ่มต่าง ๆ ไม่ได้เป็นหมวดหมู่ขนาดนั้น แต่เป้าหมายเราก็ต้องไปให้ถึงตรงนั้น

ถ้าเราได้รับการสนับสนุนจากท้องถิ่น ที่ท้องถิ่นเห็นถึงความสำคัญ ตอนนี้องค์กรยัง
มองข้ามเราอยู่ ถ้าเราไปคู่กันได้เมื่อไร จริง ๆ แล้วในมุมมองของผมที่เป็นประธานกองทุน
สวัสดิการชุมชน ที่พวกเราทำอยู่ก็เป็นการพัฒนาท้องถิ่นในตำบลนั้น เท่ากับว่าเราเป็น มือไม้
ให้ท้องถิ่น คือสอดส่องดูแลปัญหา ช่วยแก้ไข และแจ้งให้เค้าทราบ แต่ปัญหาที่มีคือผู้บริหารให้
งบประมาณแต่ไม่ได้มาร่วมกับขับเคลื่อนตรงนี้

อยากเห็นท้องถิ่นเป็นหลักให้เรา ว่าอย่างบุคลากร อุปกรณ์ พาหนะ ถ้าเค้ามาร่วมกับเรา
เป็นจริง เป็นจัง จะเห็นความสำคัญตรงนี้แล้วผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องมาคู่กับเรา มาคู่กับเราแล้วก็จะ
เข้าถึงประชาชน แล้วจะมองเห็นว่าประชาชนต้องการอะไรในแต่ละพื้นที่ ถ้าท้องถิ่นสนใจตรงนี้ก็
เหมือนกับว่าท้องถิ่นได้อาสาสมัครในส่วนที่คณะกรรมการทำงานอยู่เป็นมือเป็นไม้ทำงานให้เลยที่
จะส่งเสริมความเป็นอยู่ของสมาชิก อย่างข้อนี้ท้องถิ่นมองไปถึงการก่อสร้าง โครงสร้างพื้นฐาน
ประปา ไฟฟ้า ถนน ต่าง ๆ ยังไม่ลืงลิกไปถึงความเป็นอยู่ของประชาชนอย่างแท้จริง เพราะท้องถิ่น
ยังมองแต่ว่า ชาวบ้านยังพอหากินได้ ยังทำได้ ถ้ามองในมุมมองของกองทุนสวัสดิการชุมชน เราถือ
ว่าการคมนาคม ตอนนี้อยู่ลำบาก แต่ว่าพื้นฐานด้านอาชีพของชาวบ้านเราเริ่มจะล่าหลัง ทราบคืออยู่
แล้วบ้านเรา ตำบลเราเนี่ยอาชีพเกษตรกันเป็นส่วนใหญ่ ด้านเกษตรเจอปัญหาหลัก ๆ อย่างนโยบาย
รัฐบาลที่ดำเนินงานไม่ถูกทาง เราก็จึงแล้ว เกษตร ก็ไปไม่รอดแล้ว ท้องถิ่นน่าจะลืงลิกไปถึงเรื่อง
อาชีพของตำบลเราว่าจะพัฒนาในรูปแบบไหนจึงจะเดินไปได้ พอระดับประคองไปได้ ทดแทน
อาชีพด้านการเกษตร ถ้าท้องถิ่นร่วมมือกันกับเราอาจเดินไปถึงจุดนั้นได้ ที่ผ่านมา ที่ตำบลอื่น ๆ
เขาทำร่วมกัน ผู้บริหารเค้าไปคู่กับกองทุนสวัสดิการชุมชนกับเครือข่ายชาวบ้าน เค้าทำได้ และมี
โอกาสสูงด้วย เพราะได้ข้อมูลต่าง ๆ มาเพียบ ผู้บริหารได้นั่งฟังแต่ละกลุ่ม ได้ข้อมูลไปทีเดียวจบเลย

และการบริหารการแก้ไขปัญหาด่าง ๆ ที่ง่ายขึ้น

4. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ตำบล
ทุ่งพระยา อย่างไรบ้าง

.....

เรื่องปัญหาที่เราเจออยู่ทุกวันนี้ เราพยายามแก้คือ ความเห็นแก่ได้ของสมาชิกของ
ประชาชน ความเห็นแก่ได้เป็นลักษณะส่วนตัวนะครับ คือตรงนี้เราพยายามแก้ คือมันมีช่อง โหว่
เราก็พยายามแก้ คือ บางคนเนี่ยก็มองเห็นว่าเจ็บ ไข้ได้ป่วยแล้วถึงมาสมัครเพื่อจะได้เงินตรงนี้
ทดแทน บางคนพอมือท้อง เริ่มต้น ๆ เราก็ประชาสัมพันธ์เอง เราก็ผัดเองแหละ อย่างคนท้อง
น่าจะเข้าร่วม ได้เปรียบ อย่างนั้นอย่างนี้ พอคลอดลูกแล้วก็ถอยออก ตรงนี้คือปัญหา คือ
รับประโยชน์แล้วยกเลิกเลย เราก็เลยมาแก้ปัญหา ประชาสัมพันธ์ไปว่า คนท้องเมื่อคลอดบุตร
ได้ประโยชน์แล้วลาออกก็ไม่เป็นไรแต่ลูกต้องสมัครแทน ให้เราได้รับสิทธิต่อเนื่อง อย่างผู้ตายเป็น
สมาชิกก็ให้ญาติของผู้ตายขึ้นมาแทน เรากำหนดเป็นข้อบังคับและประชาสัมพันธ์ให้เค้าเข้าใจ

ชุดที่.....3.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลทุ่งพระยา

อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

.....
สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 3

นายลุน ใจงาม

รองประธาน อสม.ตำบลทุ่งพระยา

ณ อบต.ทุ่งพระยา

วันอังคารที่ 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 เวลา 11.00-12.00 น.
.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ (นาย/ นาง/ นางสาว).....ลุน.....นามสกุล.....ใจงาม.....อายุ.....50.....ปี

ตำแหน่ง.....รองประธานกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐาน ตำบลทุ่งพระยา.....

อาชีพปัจจุบัน.....เกษตรกร.....

ระดับการศึกษา.....มัธยมศึกษาตอนปลาย

ระยะเวลาดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน.....3.....ปี ประสบการณ์ในการทำงาน.....6.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. องค์กรหรือหน่วยงานของท่านมีหน้าที่อย่างไรบ้าง

.....
หน้าที่หลัก ๆ ก็คือ การดูแลสุขภาพของคนในชุมชน คือ การตรวจวัดความดัน คัดกรองเบาหวาน กำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ฉีดวัคซีนสุนัข นั่นคืองานหลัก ๆ ที่ อสม. เราทำ หน้าที่ของเรามาจากหน้าที่ที่กำหนด หลัก ๆ คือ การดูแลสุขภาพของคนในชุมชน ต่อจากนั้นก็เราคิดกันเอง เช่น การกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายเราก็ช่วยกันคิดขึ้นมา จะทำยังไงให้ลูกน้ำยุงลายมันเกิดไม่ได้2. องค์กรของท่านจัดกิจกรรมการพัฒนา อย่างไรบ้างในตำบลทุ่งพระยา
.....

กิจกรรมก็มีการเดินรณรงค์ การจัดเก็บขยะเพื่อไม่ให้เกิดแหล่งเพาะพันธุ์ลูกน้ำยุงลายเกิดขึ้น การให้ความรู้ในการฉีดวัคซีนป้องกันโรคสุมันขบ้ำ แล้วก็เรื่องไข้หวัดนกให้ชาวบ้านรักษาสุขภาพของตนเอง เราก็ต้องดูแลเพราะไข้หวัดนกเป็นงานที่ทางรัฐบาลเค้าอยากให้เราดูแลอยู่แล้ว เราก็แค่ไปประชาสัมพันธ์ให้ชาวบ้านเขารู้ตัว ว่าถ้าเกิดเป็นอาการแบบนี้ เราจะต้องไปพบใคร เราก็ต้องบอกให้เขา

3. องค์กรของท่านมีบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้โดยการถ่ายทอดความรู้ตามประเด็นการทำงาน ให้กับสมาชิก คณะกรรมการ และประชาชนในตำบล อย่างไรบ้าง

ถ้ามีคนมาที่เราก็จะได้รับความรู้เรื่องการดูแลสุขภาพ อย่างเช่นว่า คนเป็นลม เราจะทำอย่างไรก็ต้องฝึกกันไป คือการปฐมพยาบาลเบื้องต้น การดูแลสุขภาพด้านอื่น ๆ ก็มีข้อมูลให้เขาทั้งเอกสาร บอกเล่าจะต้องดูแลแบบไหน ส่วนหนึ่งก็ไปรับการอบรมตามที่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขเขาจัดให้มีการฝึกอบรม ให้ความรู้เสร็จแล้วออกมาปฏิบัติงานในชุมชน

วิธีเผยแพร่ความรู้ให้กับชาวบ้านก็มีการเผยแพร่ บอกเล่าประชาสัมพันธ์ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งก็ได้เอกสารจากทางสาธารณสุขเอาไปแจกให้

4. องค์กรของท่านมีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเข้าร่วมทำงาน โดยวิธีการใดบ้าง

ถ้ามีคนอยากมาเริ่มทำงานเป็น อสม. เราก็เชิญชวนเค้ามาช่วยกัน คือคนที่มิจิตอาสา คนที่มีจิตอาสาเนียเขาจะมาช่วยกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องอะไรก็ตาม จะมาช่วยตลอด เริ่มแรกคือคนที่สนใจจะต้องมิจิตอาสา ก่อน คนที่มีจิตอาสา หมายถึง คนที่ทำงานนอกเหนือจากเรื่องของเงิน คือไม่ได้คิดถึงเรื่องค่าตอบแทน เป็นคนที่อยากช่วยคน

วิธีการทำงานคือ ประชุมคุยกัน ว่าทุกคนคือผู้มีจิตอาสา ถึงแม้ว่าจะมีค่าตอบแทนหรือไม่ก็แล้วแต่ ก็ขอให้ทุกคนทำงานตามหน้าที่ ปฏิบัติงานตามหน้าที่ ซึ่งมันก็ไม่ได้ยุ่งยากอะไร อาจจะเดือนหนึ่ง ครั้งหนึ่ง หรือสองเดือนครั้ง การดูแลสุขภาพ นะ บางครั้งก็ให้แบบไปสอบถามเรื่องการเจ็บไข้ได้ป่วยของครัวเรือน ว่ามีผู้ป่วยติดเตียงมีัย เรื้อรังมีัย มีผู้ป่วยที่ช่วยเหลือตัวเองไม่ได้ บ้างมีัย จะได้แจ้งให้ทางสาธารณสุขเขารับทราบ แล้วก็หาหนทางช่วยเหลือกันต่อไป

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

1.1 องค์กรของท่านมีวิธีการคัดเลือกปัญหาเพื่อนำมาจัดทำเป็นกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

พวกนี้มันเป็นปัญหาหลักเรื่อจริง ที่ต่อเนื่องอยู่แล้ว อย่างไ้เรื่องลูกน้ำยุงลายเนี่ย มันต่อเนื่อง ต้นตอจริง ๆ ก็คือ แหล่งเพาะพันธุ์ เราก็คัดเลือกมาจากความเดือดร้อนของชาวบ้าน เช่น ยุงมันเยอะ ถ้ายุงมันเยอะเราก็ต้องทำแล้ว เพราะอย่างน้อยเราก็ต้องป้องกัน นึกถึงการเกิดยุงลาย การเกิด โรคของชาวบ้าน เมื่อเกิดขึ้นแล้วมันแก้ไขลำบาก มันต่อไปไว

การรับปัญหาเข้ามาที่เกิดจากการสังเกต อย่างทุกครัวเรือนมันจะมีแหล่งที่เป็นน้ำครำ และ ๆ มีความชื้น สามารถขยายพันธุ์ แล้วก็ใช้การประชุม เราจะมีการบินที่กวาระการประชุมกัน ตลอด

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

2.1 องค์กรของท่านมีวิธีการวางแผนดำเนินกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

ระดับตำบลเราคุยกันไม่บ่อยนะ ปีหนึ่งก็ซักสองครั้ง ส่วนมากจะคุยกันเรื่องงาน เรื่องความพร้อมของอุปกรณ์ในการตรวจวัดความดัน เบาหวาน ถ้าอุปกรณ์เรามี เราก็ทำให้บ้าง สองเดือนครั้งในชุมชน อีกส่วนหนึ่งก็คุยกันเรื่องการพัฒนาศักยภาพของ อสม. เพราะ อสม. เนี่ย ผู้ปฏิบัติงานหลักต้องมีการเรียนรู้อยู่เสมอ ไม่อย่างนั้นจะไม่ทัน ต้องพัฒนาตัวเองได้

อสม. ตำบล หลัก ๆ จะคุยกันเรื่องแผนการทำงาน และการพัฒนาศักยภาพ วิธีการทำ แผนก็ให้ทุกคนแสดงความคิดเห็น เสนอแนวความคิดของแต่ละคน แล้วก็เอามาหลอมรวมกัน แล้วก็เรียงเป็นลำดับสำคัญก่อนหลัง จากนั้นมีการสรุปแผนงาน นำเสนอต่อเบื้องบน และนำแผน นั้นไปปฏิบัติงานในแต่ละปี

พอถึงเวลา อสม.แต่ละหมู่บ้านก็จะมี การเสนอโครงการเข้ามาเพื่อขอรับงบประมาณ อุดหนุน มันก็เป็นไปตามนั้นตามที่เรามีแผนอยู่ สมมติว่างบอุดหนุนปีหนึ่งเราก็ต้องมาดูกันว่าเราจะเอาไปใช้เรื่องอะไรบ้าง อย่างเรื่องการคัดกรองเบาหวาน มันมีค่าใช้จ่ายอะไรบ้าง การตรวจวัด ความดัน มันก็มีอยู่ในแผนเสร็จสรรพ

งบประมาณเราก็ได้มาจาก อบต.ทุ่งพระยา หมู่ละหมื่นหนึ่ง อย่างแผนตำบลมันไม่ได้ กำหนดงบประมาณมันเป็นแนวความคิด แต่ก็ขอให้ อบต.ทุ่งพระยา ตั้งงบประมาณไว้ให้อุดหนุน เงินเข้าไปยังหมู่บ้าน แผนตำบลจะให้ภาพกว้างและหมู่บ้านทำโครงการเข้ามาสอดรับ

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

3.1 องค์กรของท่านมีการรวบรวมเงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ จากคณะกรรมการ และ

สมาชิก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

อย่างงบประมาณหลัก ๆ เราใช้จากเงินอุดหนุน ของ อบต. ในระดับหมู่บ้านเวลาทำกิจกรรมกันบางส่วนก็ได้รับความช่วยเหลือ ถ้ามันไม่มีจริง ๆ ถ้าเป็นหมู่บ้านที่ใหญ่ ๆ เนี่ย ชาวบ้านเค้าจะช่วย อย่างเช่น เรื่องของน้ำดื่ม น้ำแข็ง พอถึงบั้นไม่มี เราก็ซื้อเอง เอามาช่วยกัน แต่ไม่มีการระดมทุน ของเท่านั้น เทำนี้ ไม่เคย ส่วนใหญ่มีแต่จิตอาสาเข้ามาช่วยกัน

3.2 องค์กรของท่านจัดให้อาสาสมัคร เข้าร่วมปฏิบัติงานตาม กิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

ตัว อสม. มีหน้าที่จดบันทึกข้อมูลของครัวเรือนว่ามีกี่คน อายุ หมดทุกอย่างเลยนะ ทั้งประวัติความเจ็บไข้ได้ป่วย จะบันทึกไว้หมดเลยในแฟ้มของเขา ทุกคน อย่างผมดูแลสิบครัวเรือน แต่ละครัวเรือนมีกี่คน มีผู้ชราที่คน เด็กแรกเกิดกี่คน มันจะเป็น ไปตามนั้นเลย เด็กแรกเกิดเนี่ยอายุถึงหนึ่งปี เราจะไปเยี่ยมเค้า เราจะไปแนะนำเรื่องการให้ลูกกินนมแม่ มันมีตรงนั้นมันมีสเตปของมันและผู้สูงอายุ เราจะไปเยี่ยมเขา คอยเรื่องการดูแลสุขภาพตัวเองของผู้สูงอายุ แนะนำเรื่องการออกกำลังกายให้เขามีสุขภาพแข็งแรง แล้วก็หญิงหลังคลอดเราก็แนะนำให้เขา ไปตรวจสุขภาพที่อนามัย

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

4.1 องค์กรของท่านมีการติดตามและประเมินผล กิจกรรม/ โครงการพัฒนาท้องถิ่นอย่างไรบ้าง

.....

จริง ๆ อสม.ทุกคน ก็เป็นกรรมการอยู่แล้ว ทั้งหมด แต่ละหมู่บ้าน มันเป็น ไปแบบนั้น ครัวเรือนที่ อสม. รับผิดชอบเขาจะประเมินของเขาเองว่ามันขาดเหลืออะไรบ้าง

วิธีการประเมินโครงการเราก็ใช้การสอบถามจากชาวบ้าน ที่ได้รับการอุดหนุนจากโครงการ ว่าเค้าพอใจมั๊ย เห็นคิด้วยมั๊ย อยากให้ทำต่อไปมั๊ย ก็ไปตามเค้า งบประมาณที่ได้รับ (หนึ่งหมื่นบาท ต่อหมู่บ้าน ต่อปี) เราก็พยายามจัดกิจกรรมให้ได้ทั้งปี ถ้าหมู่บ้านเล็กก็พอได้ แต่หมู่บ้านใหญ่ไม่ได้ ผลตอบรับที่ได้จากชาวบ้านก็ดี มันมีกิจกรรมดี ๆ ขึ้น แต่งบประมาณเราน้อยเราจะไปทำดี ๆ มากก็ไม่ได้ กิจกรรมที่ชาวบ้านเค้าชอบ อยากให้ทำต่อก็มีการตรวจวัดความดันเวลาให้เค้ามาตรวจวัดความดันเนี่ย เค้าจะมาพร้อมเลขนะ เค้าอยากรู้ อยากทัน โรคเหมือนกัน ผมเคยบอกว่าทุกคนเนี่ย โรคทุกวันเนี่ยมันไม่ได้มาจากกรรมพันธุ์ มันมาจากอาหารการกิน เราต้องพยายามตรวจวัด แล้วก็รู้ทันโรค เค้าก็มากขึ้น ปีนี้ก็จะจัดตรวจความดันให้หลายรอบอยู่ การสอบถามชาวบ้านก็ร่วมกัน อสม. ก็ช่วยกันประเมิน เวลาเรียก อสม.มาประชุมก็จะสอบถามว่า

เป็นอย่างไรกันบ้าง กลุ่มบ้านที่ทุกคนดูแลมันมีปัญหาใหม่ ก็ถามจาก อสม.เนี่ยแหละ มีอะไรที่เราจะต้องเสริมมัยก็ต้องถาม แต่ถ้าเป็นหมู่บ้านใหญ่อย่างวังคู ที่ปีที่แล้วมีเรื่องโรคไข้เลือดออกนะ พันหมอกกวันสมรอบ หมดไปอย่างน้อยรอบละ ห้า หกพันบาท นะ มันเกินงบ หมู่บ้านใหญ่ไม่พอหรอก ถ้าทำกันจริง ๆ

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานขององค์กรประชาชน

1. ในการทำงานที่ผ่านมามีองค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคภายในองค์กรอย่างไรบ้าง

.....

ปัญหาระหว่าง อสม.ด้วยกัน มีน้อย น้อยมาก บอกอะไรก็ช่วยกัน วัสดุอุปกรณ์ปีที่ผ่านมาก็ขาดไปบ้าง อย่างแถบเจาะเลือด ก็รู้กันอยู่การจัดซื้อมันล่าช้า อย่างงบประมาณที่ได้รับก็ยังไม่พอสำหรับหมู่บ้านใหญ่ ๆ ยังขาดอยู่ แต่ถ้าเป็นหมู่บ้านเล็ก ๆ ก็พอไปได้

2. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ ในตำบลทุ่งพระยา อย่างไร

.....

อย่าง องค์กรอื่น ๆ ก็มีทำงานร่วมกัน เช่นผู้พิการ เนี่ย อสม.ก็ช่วยเหลือ อสม.เนี่ยดูแลผู้พิการ ผู้สูงอายุ มันอยู่ในเซ็ทนี้หมดเลย กลุ่มเป้าหมายเดียวกัน อย่าง อพมก. เราก็มีการประชุมร่วมกัน แต่ อปพร.ที่ไม่ค่อยได้ร่วมกัน มันคนละส่วนกัน แต่ สปสช. ทำด้วยกัน ส่วนมากจะมาประชุมรับฟังความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็น ห้ามติการมีส่วนร่วมด้วยกัน ปัญหาที่เราพบในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ ก็จะเป็นเรื่องการสื่อสารกัน ยังไม่ดีพอ การสื่อสารยังไม่ทั่วถึง อย่างเรื่องบางเรื่องที่เราสมควรรู้ร่วมกัน บางทีมันไม่ทั่วถึง มันไปไม่ถึง อย่างบางคนรู้มาแล้ว สมควรที่จะขยาย แต่บางทีเอาไปเก็บไว้คนเดียว ไม่ขยายต่อ มารับรู้คนเดียวแล้วก็ไม่บอกใครเลยก็มี สุดท้ายเบื้องบนถาม อ้าวทำไมผมไม่รู้เรื่องละ ปัญหามันก็เกิดเหมือนกัน

3. ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เช่น อำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรค อย่างไรบ้าง

.....

ยังไม่พบอะไรนะ ปัญหาอุปสรรค อย่าง โรงพยาบาลสุขภาพชุมชน เล่าก็ให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี มีข่าวสารเขาก็แจ้งตลอด อบต. ก็ไม่มีอะไรมาก ไม่ค่อยมีปัญหาอะไร ตอนนี้ก็ประสานงานกันดีอยู่ ทุกวันมีคุณหมอมายู่ที่ประสานงานกันดี ทำให้งานมันเดินได้ งานมันคล่องขึ้น มีเจ้าหน้าที่ประจำก็มีประโยชน์ เมื่อก่อนจะติดต่อเรื่องนี้วิ่งไปหาหมอที่อนามัย

อย่างเดียว มันก็เลยล่าช้า ที่ อบต. เมื่อก่อนไม่มีเจ้าหน้าที่สาธารณสุข อยู่ จะมาพูดคุยกับ อบต.

มันลำบากนะ เขาไม่เข้าใจเรา อบต.เค้ามีโครงสร้างการพัฒนาอย่างเดียว เค้าไม่ได้นึกถึงเรื่องสุขภาพ

4. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ตำบล
ทุ่งพระยา อย่างไรบ้าง

.....

ปัญหาที่พบจากชาวบ้าน ก็เจอเรื่องความเคยชินของเขา ที่ไม่พยายามที่จะดูแลสุขภาพ
ของตัวเอง เค้าเคยชินอยู่แบบนั้น เวลาเราไปบอกก็เหมือนของใหม่สำหรับเขา แต่เขาก็ทำตามอยู่
บางครัวเรือนก็ได้พักหนึ่ง แล้วก็กลับไปเป็นเหมือนเดิม รกเหมือนเดิม พวกนี้การจัดเก็บขยะ
เนี่ยแหละ การดูแลสุขภาพสะอาดในครัวเรือน พักหนึ่งแล้วก็เหมือนเดิม เค้าเคยง่าย ๆ ได้มาทิ้งที่
กระตุนอยู่ได้พักหนึ่ง เรื่องความร่วมมือก็ไม่มีปัญหาอะไร ปกติแล้วก็ให้ความร่วมมือกันดี เค้าก็อยาก
มีสุขภาพดีเหมือนกัน แต่ว่าเขาจะมาร่วมกิจกรรมกับเราได้บ่อยมั๊ย อย่างกิจกรรมออกกำลัง
จะมาร่วมกับเรา ทำบ่อยก็ไม่ได้ เพราะอาชีพมันรัดตัว มีข้อจำกัดเรื่องเวลา

ชุดที่.....4.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลทุ่งพระยา
อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

.....
สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 4

นางดวงกมล แสนสวัสดิ์

คณะกรรมการอาสาสมัครพัฒนาสังคมเพื่อผู้พิการ (อพมก) ตำบลทุ่งพระยา

ณ บ้านหมู่ที่ 4 บ้านคลองอุดม

วันพุธที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 เวลา 11.00-12.00 น.

.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ (นาย/ นาง/ นางสาว).....นางดวงกมล.....นามสกุล.....แสนสวัสดิ์.....อายุ...51.....ปี

ตำแหน่ง.....คณะกรรมการกลุ่มอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เพื่อ
ผู้พิการตำบลทุ่งพระยา.....

อาชีพปัจจุบัน.....เกษตรกร.....

ระดับการศึกษา.....มัธยมศึกษาตอนปลาย.....

ระยะเวลาดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน.....3.....ปี ประสบการณ์ในการทำงาน.....3.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. องค์กรหรือหน่วยงานของท่านมีหน้าที่อย่างไรบ้าง

.....

หน้าที่ที่มี ช่วยค้นหาคนพิการ ช่วยดูแล ช่วยแนะนำ ถึงสิทธิที่คนพิการจะได้รับ ค้นหา
คนพิการที่ยังไม่ได้จดทะเบียนก็ไปช่วยจด ดูแลคนพิการ และอำนวยความสะดวกให้กับคนพิการ

2. องค์กรของท่านจัดกิจกรรมการพัฒนา อย่างไรบ้างในตำบลทุ่งพระยา

.....

จัดกิจกรรมก็มีการออกเยี่ยม และที่ผ่านมาก็ร่วมกับ อบต. ที่มีการช่วยเหลือผู้ยากไร้
ก็จะมีการรวมคนพิการเข้าไปด้วย กิจกรรมเปิดศูนย์คนพิการ และกิจกรรมวันปีใหม่ผู้พิการ ออกเยี่ยมก็

จะไปตรวจที่บ้าน คนไหนที่ต้องการให้หมอไปเยี่ยมก็จะไปบอกหมอให้หมอไปหา เราส่งข้อมูลให้

3. องค์กรของท่านมีบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้โดยการถ่ายทอดความรู้ตามประเด็นการทำงาน ให้กับสมาชิก คณะกรรมการ และประชาชนในตำบล อย่างไรบ้าง

.....

การให้ความรู้คนพิการถ้าเดินเข้ามาในศูนย์เราจะให้รู้เกี่ยวกับสิทธิของเขา สิทธิของคนพิการ คนไหน ไม่ได้จดก็พยายามทำให้ บางคนถ่ายรูปไม่ได้ก็ต้อง ออกให้ ให้บริการคือควักกระเป๋าช่วยเหลือ การให้ความรู้ก็โดยวิธีพูด พูดให้เข้าใจ เข้าไปถึงตัว เราเข้าไปเยี่ยม ถ้าเป็นโดยรวม ๆ ก็จะให้ผู้ใหญ่บ้านประกาศถ้ามีกิจกรรมมาถึงผู้พิการ หรือถ้ามีอะไรติดต่อ การเป็นการไปหาถึงที่บ้านเลย แต่ปัญหาก็คือเราก็ไม่มีเวลาไปหา ไปถึงตัวคน

4. องค์กรของท่านมีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเข้าร่วมทำงาน โดยวิธีการใดบ้าง

.....

เริ่มแรกเราคิดมาจาก อพม. (อาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์) เราเป็น อพม. อยู่ คนไหนที่เป็นประธานอยู่เค้าก็เลือกมา อย่างตำบลเค้าเลือกมา 11 คน ช่วงแรก เค้าให้เดือนละพัน ต่อมาก็ทำกันต่อด้วยจิตอาสา

มีอะไรเราก็ช่วยกันไป มันไม่ได้มีอะไรมากมาย อย่างถ้ามีธุระ หรือเขาสั่งมาเราก็ไปหา (ผู้พิการ) ว่างเราก็ไปหา ไปเยี่ยม ก็ถือว่าช่วยเหลือกันไป ที่ตั้งกันมาก็ยังทำกันอยู่ ยังดูแลถ้าจัดกิจกรรมใหญ่ ๆ เราก็แจ้งไป เค้าก็มาช่วย ๆ กัน มี อพมก และคนที่สมัครกันเข้ามาใหม่ และคนที่เราดึงเค้าเข้ามาด้วย มาเป็น อพมก. อีกให้ครบทุกหมู่ จริง ๆ แล้วเราใช้วิธีพูด แล้วใครจะมีจิตอาสาเค้าก็จะสมัครกันเข้ามาเอง จิตอาสาก็คือ ใจอยากทำประโยชน์ให้กับส่วนร่วม คนไหนที่เขาค่อยโอกาส เราก็อยากจะช่วย อยากช่วยให้เขามีชีวิตที่ดีขึ้น ที่ดึงเข้ามาก็คิดว่าน่าจะเป็นเหมือนกัน

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

1.1 องค์กรของท่านมีวิธีการคัดเลือกปัญหาเพื่อนำมาจัดทำเป็นกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

วิธีคัดปัญหาเราคิดว่าอันไหนมันสำคัญ ดูโดยรวม ก็มีการคุยกันมั่ง ตกลงกัน นำเสนอมานอกจากในกลุ่ม คิดกันขึ้นมา ตกลงกัน ทำก็ทำ วิธีคัดเลือกก็ดูจากอันไหนสำคัญกว่าเราก็ทำก่อน อันไหนที่ยังไม่สำคัญ ก็ปล่อยไปก่อน อันไหนเร่งด่วน พอจะทำได้ก็ทำ

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

2.1 องค์กรของท่านมีวิธีการวางแผนดำเนินกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

แผนคนพิการเคยมีทำไว้ แล้วต่อมาก็ไม่ได้ทำ ต่อมาก็คิดกันว่าอยากทำอะไรให้เค้าก็ทำกันเลย แต่แผนเคยมี เคยทำกันไว้อยู่ แต่ตอนนี้ทำงานกันเฉพาะหน้า แผนคนพิการที่เคยทำกันก็มีการเรียกคนพิการมาแล้วก็ให้เขาเสนอความต้องการของเขา ตอนนั้นก็รู้สึกว่าคน ส่วนมากเขาจะขอเป็นเบี้ยยังชีพ ช่วงที่ยังไม่ได้เบี้ยยังชีพ ต่อมาก็ทำแล้วก็ได้เงินมา เบี้ยยังชีพก็ช่วยแก้ปัญหาคนพิการไปได้ระดับหนึ่ง ต่อมาก็จะมีเรื่องอาชีพ เรื่องอาชีพจะเป็นปัญหาอยู่อย่างเวลาที่เรากคนพิการมาร่วมกิจกรรม บางคนเขาก็ทำไม่ได้ คนพิการเขาทำไม่ได้ เรายังไม่เคยเอาคนพิการเขามาทำเอาญาติ เอาผู้ดูแลมาฝึก กิจกรรม

ตอนที่ทำแผนก็ให้คนพิการเสนอ ให้เขาเขียน โหวต แล้ว อพมก ก็มาคุยกันว่าอันไหนที่เขาดต้องการมาก ปีนั้นก็มีการออกเยี่ยม ตามแผน ใช้งบประมาณของ สปสช

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

3.1 องค์กรของท่านมีการรวบรวมเงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ จากคณะกรรมการและสมาชิก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

กิจกรรมที่ทำบางทีก็ใช้งบประมาณส่วนตัว คนไหนจะออกก็ออก คนไหนไม่ออกก็ไม่เป็นไร ชุดที่แล้วก็ทำอาหาร ไปร่วม บางทีก็ช่วยเป็นเงิน ไป พวกกระดาษวัสดุ อุปกรณ์ก็ดึงมาจากนี้โน่นที่นี้มั้ง ตอนหลังมา ครู กศน. เขาก็มาช่วย พวกเอกสารเนี่ยเราไม่ต้องทำ ให้เขาช่วยทำ

3.2 องค์กรของท่านจัดให้อาสาสมัคร เข้าร่วมปฏิบัติงานตาม กิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

ให้เค้าดูแล เราจะแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบกัน ตามแต่ละหมู่ บางคนก็ดูแลสองสามหมู่ เจอคนพิการมาก็เอามาจดทะเบียน มีอะไรก็ไปบอกเขา เดียวนี้ก็เข้าเวรกันประจำศูนย์คนพิการ ทุกวันพุธ ทุกครั้งวัน

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

4.1 องค์กรของท่านมีการติดตามและประเมินผล กิจกรรม/ โครงการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

เราไม่ได้ตั้งกรรมการ เราดูเอาเลย ว่าผลการทำงานเป็นอย่างไร ก็คือ เราทำไปแล้วเราก็ มองดูว่ามันเป็นยังไง ก็ไปถามคนที่คนพิการเลยว่าอยากทำอะไร คนที่สนใจเรื่องอย่างนี้เค้าจะถาม ว่าจะทำกันต่อไป คนที่เค้าสนใจเค้าจะถามว่าทำไมไม่ทำ ที่คนพิการเค้าจะบอกอยู่แล้วว่าอยาก ให้ ทำต่อ อย่างมีของแจก มีกิจกรรมอะไรเนี่ย เขาชอบ เค้าจะถามว่ามีอีกมั๊ย

อย่างแผนเราไม่ได้ทำตามเป๊ะเลย อย่างอันอื่นบางทีมันมีเหนือกว่า เค้าก็ต้องเปลี่ยน ไป ยกตัวอย่าง เราตั้งแผนเอาไว้ หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า หนึ่ง สอง สาม เราทำไปแล้ว อย่างมันมีแทรก เข้ามาสำคัญกว่าอันที่ 4 เค้าก็จะเลือกทำอันที่มันสำคัญกว่า ที่สี่ก็ตกไปก่อน ยังไม่เอา เณท์ที่เราจะ เลือกทำหรือไม่ทำกิจกรรม ก็คือ ความพร้อม ความพร้อมของคนทำ ถ้าคนทำไม่พร้อมก็เบรกเอาไว้ ก่อน พร้อมเมื่อไหร่ค่อยทำ เพราะจิตอาสาเนี่ยคือพร้อมเมื่อไร ค่อยทำ ถ้าไม่พร้อมก็ขอไว้ก่อน

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานขององค์กรประชาชน

1. ในการทำงานที่ผ่านมาองค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคภายในองค์กร อย่างไรบ้าง

.....

ปัญหาคือ คณะกรรมการที่ร่วมทำงานด้วยกันมีน้อย มันไม่ครบทุกหมู่ บางหมู่ก็มีปัญหา คือไปไม่ได้ อย่าง กัณหา เขามีปัญหา คือเป็นผู้พิการ เป็น อพมก. อยู่นะ เค้าก็ปฏิบัติงานอยู่ แต่ก็ไป นอกพื้นที่ไม่ได้ ที่ขาดคณะกรรมการอยู่ที่ แปะหนุ่ม จากสิบเก้าหมู่ ที่เหลือก็ต้องควงกันไป

วัสดุอุปกรณ์ กระดาษ หรือเล็ก ๆ น้อย ๆ ก็ออกกันเอง จะมีของหมู่บ้าน ของอำเภอให้มา เค้าก็ใช้ของเขา ก็เอาส่วนนั้นมาใช้

งบประมาณถ้าจะทำให้คนพิการจริง ๆ ต้องใช้งบประมาณจากหลายด้าน ที่ทำเริ่มด้วย อาชีพ อย่างดอกไม้จันทน์ จัดจำหน่าย เอาเงินเข้ากลุ่มคนพิการ เค้ากำลังมองไปถึงว่าเราทำครบวงจร จากดอกไม้จันทน์ พวงหรีด มีโรงศพ ที่เคยคุยกันนะ เป็นอะไรที่ครบวงจร แล้วให้ทางตำบล เข้ามาร่วม แบบที่ สส.เค้ามีงบพวงหรีดในพื้นที่ก็ให้เอางบมาลงตรงนี้ มันก็น่าจะเป็นสิ่งที่ดี ช่วยเหลือในกลุ่มของคนพิการ มีผลกำไรแล้วก็ปันผลให้เขา ยังไปไม่ถึงก็คือ คนที่จะมาทำจุดนั้น ยังไม่พร้อม คือ เราจะเลือกใครเข้ามาทำ และสถานที่ที่ยังไม่มี คนที่มาทำตรงจุดนั้นจะต้องเป็นคน ที่ซื่อสัตย์และมีจิตอาสาจริง ๆ คือ หางานให้ทำด้วย เรายองนะ ว่าคนที่มานั่งตรงนั้นต้องทำดอกไม้ ด้วย เอาสตางค์ แล้วก็ มีหน้าที่ดูแลศูนย์ด้วย ยังต้องค้นหา

2. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ ในตำบลทุ่งพระยาอย่างไร

.....

ตอนที่เรจัดกิจกรรมปีใหม่ผู้พิการ เราก็ตั้ง อสม. เข้ามาช่วย กลุ่มคนที่ไม่ได้เป็น อพมก. ก็เข้ามา ก็ร่วมงานกันดีไม่มีปัญหาอะไร

3. ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เช่น อำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรค อย่างไรบ้าง

.....

จัดหัดก็ดี เป็นหน่วยงานตรงที่ให้เราทำตรงนี้ กับ อบต.ก็เพิ่งเข้าร่วมทีหลัง เมื่อก่อน ไม่มีเจ้าหน้าที่ของ อบต. มาทำตรงนี้ แต่ก่อน อบต.จะไม่รู้จัก มีเจ้าหน้าที่ดีตรง ช่วยประสานงานตอนจดทะเบียนคนพิการ บางคนเราก็ไม่มีข้อมูล ไปแอบจด ก็ได้ข้อมูล ได้คุยข้อมูลกัน ประสานกับ อบต. ก็จะได้ข้อมูลมาหมด แต่ก็อยากให้ อบต. ช่วยอนุมัติโครงการให้เร็วหน่อย สนับสนุนงบประมาณ เป็นบางส่วน ให้ทั่วถึง ทางโรงพยาบาลก็ประสานงานดี หมอจอยก็มาดูคนพิการ เข้ามาตรวจ มาดูแลอะไรอย่างนี้

4. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อย่างไรบ้าง

.....

คนพิการก็ให้ความร่วมมือดี ถ้าเข้าไปถึงตัวเขา ก็ตอบรับมาดี คือให้ไปร่วมกิจกรรมก็ไปอย่างเราไปหาเขา เราก็ไม่ได้ไปบอกว่าเราเป็น อพมก. เราก็ช่วยเค้า ไปแนะนำ ถ้าถามก็ว่าคนนี้เคยเห็น เคยไปหา แต่ไม่รู้ว่ายู่หน่วยงานอะไร ไปกับเจ้าหน้าที่บางที เค้าก็นึกว่าเราเป็นคนของจังหวัด เราก็ไม่ได้บอกเขาว่าเราเป็นอะไร ไปหา ไปช่วยเค้า

ชุดที่.....5.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลทุ่งพระยา
อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

.....
สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 5

น.ส.รุ่งนภา วิมลเทียน

ประธาน อสม.ตำบลทุ่งพระยา

ณ หมู่ที่ 8 บ้านวังคู

วันพุธที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 เวลา 16.00-17.00 น.
.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ (นาย/ นาง/ นางสาว).....น.ส. รุ่งนภา.....นามสกุล.....วิมลเทียน.....อายุ.....46.....ปี

ตำแหน่ง.....ประธานกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานตำบลทุ่งพระยา

อาชีพปัจจุบัน.....ธุรกิจส่วนตัว.....

ระดับการศึกษา.....มัธยมศึกษาตอนปลาย.....

ระยะเวลาดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน.....3.....ปี ประสบการณ์ในการทำงาน.....6.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. องค์กรหรือหน่วยงานของท่านมีหน้าที่อย่างไรบ้าง

.....
หลัก ๆ เลขที่ เป็นผู้ช่วยหมอ คือช่วยหมอ คือเค้ามีงานอะไร ก็จะส่งเรามา เช่น เจาะเลือด วัดความดัน คว่ากะ โหลก กะเวลาเวลาหน้าฝน งานหลักๆเลย ของ อสม.จะมีอยู่ สามอย่าง หนึ่ง คือ เจาะเลือดวัดความดัน สอง ป้องกันโรค ไข้เลือดออก ก็คือการ พ่นหมอกควัน พ่นยุงลาย คว่า กะโหลกกะลา สามก็คือ อันนี้คือเปลี่ยนแปลงได้ตามฤดู เช่น หน้าร้อนก็มีการป้องกัน โรคพิษสุนัข บ้า

2. องค์กรของท่านจัดกิจกรรมการพัฒนา อย่างไรบ้างในตำบลทุ่งพระยา

.....

ที่เราารวมกลุ่มกันก็จะมี การตั้งชมรมมาป็นกิจให้กับสมาชิก อสม. ทั้งตำบล สมัครเข้ามา ก็เป็นสมาชิก เก็บปีละ 220 บาท ถ้า อสม.เสียชีวิตเราก็ให้หนึ่งหมื่นบาท เราดูแลให้กับ อสม. ทั้งตำบลทุ่งพระยาเลย

กิจกรรมที่ทำอยู่ก็เป็นการต่อยอด อย่างเช่น มีโครงการมีคำสั่งให้ อสม.ไปรณรงค์เรื่องของการออกกำลังกาย เราก็จะต่อยอดด้วยการเขียน โครงการขึ้นมาเพื่อของบประมาณไปต่อยอด เมื่อเราไปสร้างกระแสขึ้นมาให้คนตื่นตัวที่จะดูแลสุขภาพของตนเอง ึ้น เราก็ต่อยอดขยายผล ที่ทำก็ออกกำลังกาย เดินแอโรบิก แล้วก็มีเกี่ยวกับการพัฒนาศักยภาพของ อสม. อย่างวันที่ 28 มีนาคม จะมีกิจกรรมสุขภาพ จะเป็นเกี่ยวกับทั้งตำบลทุ่งพระยา ให้ชาวบ้านเข้ามาตรวจเลือด วัดความดัน และก็มีกิจกรรมอื่น ๆ น่าจะมีเรื่องฟัน เข้ามาด้วยนะ เราก็มีหน้าที่ไปเชิญชวนชาวบ้านเค้าเข้ามา ร่วม จากนั้น อสม. เราก็เลยคิดกันว่า เราจะมีการแข่งขันเชื่อมความสัมพันธ์กัน อย่างตำบล ทุ่งพระยา เราจะมี สามโซน ทุ่งพระยา คลองอุดม และ โลกตะเคียนงาม เราก็มาปรึกษากันใน อสม. กับหม่อว่าจะมีการจัดกีฬาเชื่อมสัมพันธ์ระหว่าง อสม. ด้วยกัน

3. องค์กรของท่านมีบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้โดยการถ่ายทอดความรู้ตามประเด็น การทำงาน ให้กับสมาชิก คณะกรรมการ และประชาชนในตำบล อย่างไรบ้าง

.....

การให้ความรู้เน อสม.จะต้องมีอบรมศักยภาพมา ก่อนที่จะเป็น อสม. จะต้องผ่าน กระบวนการในการให้ความรู้ อย่างหน้าที่หลัก ๆ อย่างตรวจเลือด วัดความดัน เราจะต้องรู้ ว่า ความดันปกติ ของชาวบ้านเท่าไร 120/80 นี้คือปกติ ถ้าเราไปวัดชาวบ้านแล้วเกินจากนี้เราจะต้องให้ ความรู้เบื้องต้นกับชาวบ้านแล้วว่า ความดันเกินแล้วนะ เราก็ต้องให้คำแนะนำเขาแล้วว่าอย่าง ความดันสูง จะต้องกินอะไร อย่างเช่น งดของมีนเมา จะต้องออกกำลังกายบ้าง อย่างความดันต่ำ มาก ๆ จะต้องกินอะไรบ้าง ถ้าความดันสูงมากเลย ๆ 200-300 จะต้องวัดซ้ำ เราต้องแนะนำว่าไปหา หมอ พื้นฐานเลยเราจะได้รับความรู้จากการอบรม จากโรงพยาบาลสุขภาพชุมชนส่วนหนึ่ง และ การฝึกทบทวนประจำปี

4. องค์กรของท่านมีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมทำงาน โดยวิธีการใดบ้าง

.....

อันดับแรกเลยต้องสมัครใจ ต้องสมัครใจก่อน ก็มีนะเข้าสมัคร อยากเป็น อสม. ก็เข้ามา สมัครกันก่อน คือเราไม่มีค่าตอบแทนให้เน เค้าต้องมีใจก่อน มีจิตอาสาที่เข้ามาช่วยเรา อย่าง อสม. ใหม่เราก็จะให้เขาทำงานควบคู่กับ อสม. เก่าฝึกงานไปในตัว มันจะมีกำหนดว่า อสม.ใหม่ สมมติว่า สมัครปีนี้ ทำงานครบปีก็จะได้รับค่าตอบแทน ไม่เหมือนสมัยก่อนทำงานเป็นสิบปีก็ยังไม่

ค่าตอบแทน สมัยนี้ไว ส่วนมากเค้าจะมาจากจิตอาสา อย่างในหมู่บ้านนี้ก็จะมาจากเค้าเห็นเราทำงาน เวลาเราทำงานกันก็จะไปกันเป็นกลุ่มเป็นก้อน ไปเจาะเลือดเราก็จะไป มอไซค์ ซาลั่งก็ไปเป็นกลุ่ม เป็นก้อนเลย สองวัน สามวัน เจาะเสร็จ มันก็เชื่อมความสัมพันธ์แล้วก็มีความสุขในการทำงาน เวลาเค้าเห็นเค้าก็อยากเข้ามาร่วมกับเรา คือในการทำงานของเรามันก็ไม่ซีเรียส คือช่วยกัน สนุกสนาน เฮฮา ปาร์ตี้ เราก็ทำงานกันไปมันก็มีความสุข เวลาเค้าเห็นแล้วเค้าก็ว่า หนูเป็นได้มัย จริง ๆ พี่จะไม่ชวน พี่จะไม่บังคับ มันต้องมีใจมาก่อน อย่างน้อยมันต้องเสียสละนะ มันไปต้องไป อบรม คุณต้องไปอบรม จะต้องไปประชุม ถ้าเราไปบังคับ บอกว่าอบรม โน่นนะ นี้นะ เค้าก็ไม่ไป ยกตัวอย่างนะ ขอออกนอกเรื่องนิดนึง อย่างเรื่องกองทุนแม่ของแผ่นดินเนี่ย ครั้งแรกเลย พี่ก็ไม่รู้ว่า คุณค่าของกองทุนแม่คืออะไร คุณค่าของ อสม.คืออะไร เราเข้ามา เราจะได้อะไร เราจะทำอะไร จุดมุ่งหมายมันคืออะไร แต่พอเราได้เห็นที่เค้าทำมาแล้วเนี่ย มันเหมือนกับว่า โครงการนี้ที่เค้าทำมัน ประโยชน์กับหมู่บ้านเรานะ ยกตัวอย่างตัวพี่นะ โครงการนี้เป็น โครงการที่ดีมากๆมันให้ประโยชน์ กับหมู่บ้านของเรา ให้ประโยชน์กับส่วนรวม พอเข้ามาชวนพี่บ ที่แรกเรายังไม่รู้ว่ามันคืออะไร เค้าต้องเห็นเราทำก่อน เราต้องเห็นว่าเค้าทำอะไร พอเราเข้าไปสมัคร ก็ได้รู้ว่ามันดีนะ มันมี ประโยชน์สำหรับชาวบ้าน มันมีประโยชน์สำหรับลูกหลานเรา มันก็ทำให้เราอยากเข้าไปร่วม ยกตัวอย่างจากตัวพี่เอง แต่ก่อนนี่ก็อาจจะเป็นอย่างที่พี่พูด ผู้ใหญ่บ้านบอกว่า ไปอบรมนะ ไปอบรม อสม. นะ แต่เดี๋ยวนีพี่จะเน้นสมัครใจ ถ้าไปบังคับเค้าจะไม่มีประโยชน์ คือเรื่องค่าตอบแทนมันเป็น เรื่องสุดท้ายนะ เราจะทำ เราจะต้องมีอุดมการณ์ มีจุดมุ่งหมายแล้ว ว่าเราจะทำเพื่ออะไร เพื่อชาวบ้านเรานี้แหละ อย่างบ้านเรา ยุงก็เยอะ โรคก็ระบาด ถ้าเราไม่ช่วยกันแล้วใครจะช่วยละ

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

1.1 องค์กรของท่านมีวิธีการคัดเลือกปัญหาเพื่อนำมาจัดทำเป็นกิจกรรม/ โครงการ ในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

เรานำมาจากปัญหาที่เร่งด่วนที่สุด หมู่บ้านนี้อาจจะมีปัญหาหลาย ๆ อย่าง แต่เราจะ เลือกรวมปัญหาที่เร่งด่วนและมีผลกระทบต่อหมู่บ้าน อย่างเช่น หมู่บ้านวังคู ปีที่ผ่านมาใช้เลือดออก เยอะสุดในตำบลทุ่งพระยา แต่ปัญหานี้เราจะหยิบขึ้นมาทุกปีเลยเรื่องไข้เลือดออกเนี่ย เราใช้จาก หลาย ๆ อย่าง ที่ประชุม แล้วก็สถิติ แล้วก็ปัญหาเฉพาะหน้าด้วย หลาย ๆ อย่างรวมกัน ข้อมูลปีที่ ผ่านมานี้ก็มีส่วน ปีที่ผ่านมาในหมู่ 8 มีคนเป็น โรคไข้เลือดออกเยอะมัย ถ้ามันเยอะเนี่ยปีต่อไปเรา จะต้องเข้มงวดกันแล้ว เอาปัญหานั้น หยิบปัญหานั้นขึ้นมา ว่าถึงเวลาที่เราจะต้องไปพ่นหมอกควัน

แล้ว วรรณคดีว่ากะ โทลกกะลาแล้ว มันก็จะเป็นปัญหาเร่งด่วนอันดับหนึ่งแล้ว จากข้อมูลปีที่ผ่านมาแล้วก็เฉพาะหน้า มันก็หลายองค์ประกอบด้วยกันนะ อย่างผู้นำก็จะมีส่วนร่วมเข้ามาเกี่ยวข้องแล้ว เพราะปัญหามันเป็นเรื่องในหมู่บ้าน ไซ้มี๊ ผู้นำเค้าก็จะเรียก อสม.เข้ามาคุยกัน ปัญหาของเราเนี่ยเรื่องไซ้เลือดออก มันระบาด แล้วนะ เค้าก็มาปรึกษาเราว่าจะทำอย่างไรกันดี อย่างปีที่แล้ว ผู้ใหญ่เค้าก็เรียก อสม. มาคุยกัน เราจะทำอย่างไรกันดี ปัญหามันหนักแล้ว ก็มีการประชุมกัน ขอความร่วมมือไปยัง โรงเรียน ปีที่แล้วก็มีการเดินรณรงค์ไซ้เลือดออก ให้นักเรียนมาช่วยกัน เดินถือแผ่นป้ายไซ้เลือดออก ก็ต้องมาช่วยกัน นั่นคือปัญหาเร่งด่วนแล้ว อสม. รับไม่ไหวแล้ว เราก็ต้องช่วยกันหลาย ๆ ส่วน มันก็ดูจากข้อมูลหลาย ๆ อย่าง มันจะมีสถิติของมันอยู่เนาะว่า ถ้าหมู่บ้านไหนปีที่ผ่านมา เรื่องไซ้เลือดออกเนี่ยปีที่แล้วหนักสุดแล้วนะ พอมาปีนี้มันจะเบาลง ปีหน้าจะเบา ปีต่อไปก็จะไปหนักอีก มันจะเป็นรอบของมัน ปีที่แล้วมันจะครบรอบของมันเลย มันจะหนัก ไม่รู้ว่ามันเป็นสถิติหรืออะไรของมัน พอครบรอบของมันก็จะหนักเลย มันจะเป็นรอบวนมา หนักเลยทำอะไรก็ไม่อยู่ ทั้งที่เราก็ดูแลตามปกติ ฟันหมอกว้น คว่ากะ โทลกกะลา พา อสม.เดินคว่า วรรณคดีให้ความรู้ แต่มันก็เอาไม่อยู่

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

2.1 องค์กรของท่านมีวิธีการวางแผนดำเนินกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

มันจะต้องมีแผนทุกปีว่าเราจะทำอะไร เราจะมีแผนงานสี่ไตรมาส ทุกสามเดือน อย่างช่วงนี้ ธันวาคม มกราคม กุมภาพันธ์ จะเป็นช่วงของเจาะเลือด วัดความดัน แล้ว พอถึง มีนาคม เมษายน พฤษภาคม จะเป็นช่วงของพิษสุนัขบ้า เพราะมันร้อน อากาศมันร้อน พอเลยพิษสุนัขบ้าไปก็จะเป็นช่วงของหน้าฝนก็จะเป็นเรื่องยุง ฟันยุงลาย หน้าหนาวก็จะเป็นเรื่องไซ้หนักนก มันจะเป็นรอบ ๆ ของมันไป

แผนก็จะมีการปรับปรุงทุกปีนะ จะมาจาก สถิติ เฉพาะหน้า ข้อมูล มันอาจจะ มี ปัญหาเร่งด่วน เช่น โรคระบาดเข้ามา ภาพใหญ่ระดับตำบลจะเป็นการยิงตรงมา จะสั่งมาเป็นทอด ๆ นะ สามอนามัยก็จะสั่งลงมาว่าจะให้ทำอะไร อย่างวังคูจะมีเรื่อง มะเร็งปากมดลูก เต้านม จะร้องให้อสม. ไปเชิญชวนให้ผู้หญิงอายุสามสิบขึ้นไป ตรวจมะเร็งปากมดลูก เต้านม เรื่องตา เรื่องต่อ

กระจกก็จะยิงตรงมาเลย ทั้งสาม โชน ทุกหมู่บ้านเลย จะทั่ว ไปแล้ว ถ้ายิงตรงลงมา

ระดับตำบลก็จะประชุมกันสองเดือนครั้ง ส่วนมากก็จะเรียกพร้อมของ สปสช เพราะว่าประธานหมู่บ้านทุกคนจะต้องเข้า เราก็ตจะเสริมเข้าไปเข้าว่าเรามีเรื่องอะไร แทรกเข้าไปว่า ทาง อสม.เรามีอะไร

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

3.1 องค์การของท่านมีการรวบรวมเงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ จากคณะกรรมการ และสมาชิก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

งบประมาณก็จะมีหมู่ละหนึ่งหมื่นบาทต่อปีเป็นงบอุดหนุน อย่างเงินหนึ่งหมื่นจะต้องกระจายในสามสี่โครงการหลัก ๆ สมมตินะ พันหมอกวันสามพัน เจาะเลือดวัดความดันสามพัน ศูนย์ห้าสี่พันรวมเป็นหมื่นหนึ่ง ปีที่แล้วเกิดโรคระบาดก็ขอไปที่ อบต. กับ อนามัย อย่างเรื่องอุปกรณ์ทางผู้ใหญ่บ้านก็มีส่วนช่วยเหลือเยอะ อย่างเครื่องฟ่นปีที่แล้วขาด ผู้ใหญ่ก็ต้องยืมจากเอกชนมาเครื่อง อบต.เราพึ่งก็ต้องไปยืมที่อื่นมา เค้าก็มาช่วยเหลือในอุปกรณ์ การดึงคนเข้ามาช่วยกันให้มันแก้ไขปัญหาไป

3.2 องค์การของท่านจัดให้อาสาสมัคร เข้าร่วมปฏิบัติงานตาม กิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

ส่วนมากถ้าเป็นอย่างที่พี่เป็นอยู่ ก็จะมีคณะกรรมการขององค์การของเรา อย่างพี่เป็นประธานก็จะมีคณะกรรมการทุกหมู่เลย ถ้าเกิดว่าเรามีอะไรมาเราก็จะผ่านที่ประชุม ผ่านมติว่าเราจะทำอะไรกัน อย่างจัดมหกรรมสุขภาพ เมื่อวานก็ไปพูดที่คลองอุดม ว่าเราจะทำอะไรทำยังไงกัน อย่าง อสม.ก็มีความรับผิดชอบหลัก ๆ คือ อย่างหมู่ที่ 8 ก็จะมีสามร้อยกว่าหลังคาเรือนในหมู่บ้าน อสม 12 คน จะต้องหารเฉลี่ยกันไป คุณจะต้องดูแลที่หลังคาเรือน นั่นคือความรับผิดชอบของคุณแล้ว นั่นคือหน้าที่หลัก ๆ เลย ส่วนบทบาทหน้าที่ก็จะมีอื่น ๆ เข้ามาการประชุมการอบรม คุณก็ต้องสลับกันไปแล้ว เป็นหน้าที่เพิ่มเติมขึ้นมา อสม.ไม่ใช่ว่ามีหน้าที่รับผิดชอบแต่ในหมู่บ้าน คุณจะต้องเป็นไปคณะกรรมการ โนน นี้ อย่างพิการ ก็จะต้องมี อสม.เขาไปร่วมกรรมการ มันก็มีหลายหน้าที่ แต่หน้าที่หลักของคุณก็คือดูแล รับผิดชอบ คราวเรือนที่คุณรับผิดชอบอยู่ ระดับตำบลก็เหมือนกัน อย่างของพี่เป็นประธาน ก็จะมีรองประธานอีกสองคนที่จะรับผิดชอบ โชนนี้พี่รับผิดชอบอยู่หกหมู่ อีกโชนหนึ่งก็จะเป็นพี่กรอง แล้วก็พี่หีบ แบ่งตามอนามัย มีอะไรพี่ก็จะส่งไปตามประธานโชนอีกสองโชน ให้เขารับผิดชอบ

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

4.1 องค์การของท่านมีวิธีการติดตามและประเมินผล กิจกรรม/ โครงการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

วิธีประเมิน สมมติว่าเงินหมื่นหนึ่ง หลัก ๆ เลย สิ้นปีมาก็จะต้องมีการประเมินแล้วว่าปีนี้เป็นอย่างไร ไข่เลือดออก จากสถิติที่ราย ลคมัย อะไรมัย เป็นเพราะอะไร อุปสรรค ปัญหา

อสม.ทำงานมัย มันก็จะรวมไปถึงการประเมินศักยภาพของ อสม. ด้วย มันจะเกี่ยวข้องกันไป

การประเมินในส่วนของผู้ จะให้ทุกคนประเมินตัวเองเลย สมมติว่าให้คะแนนเต็มสิบ คะแนน อย่างปีที่ผ่านมาก็คิดว่าตัวเองอยู่ที่เท่าไร ผู้ที่ไม่ประเมินเองนะ เราจะต้องมาคิดว่า สมมติว่า คนหนึ่ง มันก็จะมีปัญหาอยู่ในตัว อสม. ว่ารับผิดชอบมากไปหรือเปล่า ให้เขาดูแลไกลไปหรือเปล่า อย่างการที่ให้ อสม.รับผิดชอบ อย่างที่เคยบอกว่าให้ อสม.ฝั่งนู้นดูแลฝั่งนี้ ให้ฝั่งนี้ดูแลฝั่งโน้น ในความคิดของเราอยากให้เขาได้รู้จัก สลับสับเปลี่ยนกันไป อยากให้รู้จักชาวบ้านทุกคน มีความสัมพันธ์กัน แต่แล้วมันไปเป็นปัญหาสำหรับ อสม. บ้านหนูไกลนะ อยู่โน้นทำไมให้ดูแลตรงนี้ เลิกทำงานมาจะได้ดูแลใกล้ ๆ มันก็เป็นปัญหาสำหรับเขา เราก็ต้องมาปรับเปลี่ยนใหม่แล้วว่า เราทำงานอย่างนี้มันไม่ได้ผลหรอก เราก็จะต้องมาประเมินมาปรับใหม่แล้วว่า คุณจะต้องดูแลชุมชนหมู่บ้านคุณ เลิกงานมาคุณจะได้เดินไปสัมผัสกับเค้า เดินไปดูแล

อีกส่วนก็ อย่างผู้พิการ อสม.เขาจะต้องรับผิดชอบ คนละสิบหลัง มีผู้พิการอยู่ ตัวตัวเอง เป็นประธาน พี่จะต้องไปตามดู มี อสม.เข้ามาดูมัย มี อสม.เข้ามาเยี่ยมบ้านมัย พี่ก็ต้องเข้าไปถาม ว่า อสม.ที่ดูแลรับผิดชอบบ้านท่าน เขาเข้าไปมัย งานที่ส่งไป เขาเข้าไปมัย หรือยกเมฆมา เราก็ต้อง ไปประเมินว่า อสม.คนนี้ทำงานเป็นยังงี้ ก็จะใช้วิธีพูดคุยกันชาวบ้าน

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานขององค์กรประชาชน

1. ในการทำงานที่ผ่านมามององค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคภายในองค์กร อย่างไรบ้าง

.....

ใน อสม. เองก็จะมีปัญหาบ้าง อย่างเช่น แยกทำ ฉันทไม่ทำ ฉันทไม่ทำ แยกทำ ตัวบุคคลนะ แต่ในส่วนของภาพรวม การทำงานก็ยังถือว่าดีอยู่ อุปสรรคสำหรับการทำงานในภาพรวมก็จะเป็น อย่างเราอยากจะทำพณยุ ก็มีปัญหาเรื่องพณยุ อะไรมัย อุปกรณ์ไม่พร้อมมันก็เป็นปัญหา อุปสรรค เรื่องพณยุทั้งตำบล มีที่ อบต.ที่เดียว มีอยู่สามตัว แล้วก็พองอีกต่างหาก อย่างปีที่แล้วมาปัญหา มันเยอะมาก โชนพี่ไม่ได้เจาะเลือด เฉพาะ โชนพี่นะ คิดปัญหาข้างใน อบต.นะ ถ้าอบต.ไม่พร้อม ทางพี่ก็ทำงานไม่ได้เลย เพราะงบประมาณเรื่องวัสดุอุปกรณ์ทาง อบต. จะเป็นคนสั่งซื้อ อสม. มีหน้าที่ปฏิบัติ อย่างเจาะเลือดก็จะเบิกที่อนามัย อนามัยก็จะโดยตรงไปที่ อบต. แล้ว อุปกรณ์มาก็ เอาไว้ที่อนามัย ท่านจะเจาะเลือดก็ต้องไปแจ้งที่อนามัย เค้าจะสำรองให้เราแล้ว ถ้า อบต. ไม่มี อนามัยก็ไม่มี ทำงานไม่ได้ มันพันกันหมดเลย

อย่างงบประมาณที่ได้มา หนึ่งหมื่นบาทก็ไม่พอ มันจะเข้าไปเกี่ยวข้องกันอบรมศักยภาพ อสม. อบรม อสม.ด้วย ส่ง อสม. ไปอบรม ปีนี้หลายครั้ง เราก็ต้องใช้เงินตรงนี้แหละ เราใช้เงินตรง

นี้ทำทุกอย่างเลย วัน อสม. ที่จะมาถึงนี้ ทางอำเภอก็ยังคงตรงมาแล้วว่า โตะละสองพันนะ ไปเอาที่ไหน ละ ไปเก็บกับ อสม. เค้าได้หรือ ก็ต้องเอาเงินกองกลางไปแล้วสองพัน เหลือแปดพัน โตะละสอง พัน ค่ารถที่จะพา อสม. ไป ค่ารถที่พา อสม. ไปอีก กิจกรรมเราก็ต้องไปแสดงกับเขา เขาก็ไม่มีอะไร ให้เรา เราก็จะต้องใช้เงินส่วนนี้ ไม่ก็ค้ต้องควักเงินประธานแต่ละหมู่ไป ควักไป

2. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ ในตำบลทุ่งพระยา อย่างไร

.....

อย่างเรื่องพิการก็จะมีคนดูแลอยู่ นิม (รองประธาน อพมก.) ก็จะไปประสานมา จะมีงาน คนพิการ เอาคนมาช่วยหน่อยนะ ทาง อปพร. ถ้ามันมีอะไรเราก็จะไปประสานกันตลอด ก็ให้ ความร่วมมือ เรื่องประสานงานนี้ก็สำคัญนะ อย่างจะทำอะไรสักอย่างหนึ่ง ถ้าไม่มีการประสานงาน กันจะไม่รู้เลขนะ อย่างวันนี้บริจาคน้ำดื่ม มาวันนี้หมอฟังโทรบอกพี่ เมื่อวานต่อบาย ๆ ตามหน่อยว่า จะไปเอาคนที่ไหน มันกระชั้นชิด ส่วนมากจะเป็นอย่างนี้ตลอด

3. ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เช่น อำเภอ องค์กรการบริหารส่วนตำบล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรค อย่างไรบ้าง

.....

ปัญหาที่เจอคือเรื่องการประสานงานเหมือนกัน งานเร่งด่วน อย่างอนามัยโทรมาประชุม พรุ่งนี้ไปโน่นนะ ไปนี่นะ เค้าไม่เคยโทรมาล่วงหน้าสองสามวัน ก่อนเลย พี่มองว่าเรื่องนี้ เป็นเรื่องใหญ่ เรื่องติดต่อประสานงาน อย่าง อบต. นี่ดีหน่อยโดยมากจะมีหนังสือล่วงหน้ามาก่อน สองสามวัน เราจะรู้แล้วเราจะทำยังไง แต่ถ้ากระชั้นชิดมันก็เกิดปัญหา ถ้าเราหาคนไปแทนไม่ได้ คิดต่อข่าวสารเขาพูดอะไรเราไม่รู้แล้ว อย่างเมื่อเช้า ผู้ใหญ่ลุง โทรมาประชุมเกษตรนะ พี่เป็น กรรมการเกษตรด้วย เราก็พี่ หนูจะเป็นปราชญ์ เราไม่ว่าง ประชุมเข้าพร้อม ๆ กับเจาะเลือด แล้วเรา จะได้ไปมัย เราจะไปทางนู้น ไหนก็จะเจาะเลือดอีก ถ้าแจ้งก่อนเราไปไม่ได้เราก็จะให้ อสม. คนอื่นไปแทนเพื่อไปรับทราบข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ มันเป็นอย่างนี้ พี่คิดว่าเป็นอุปสรรคมาก และเป็นปัญหามากตลอดเลย อย่างกับ อบต. ที่อยากให้แก้ ก็เรื่องเงินหมื่นนึง เรื่องงบประมาณ มันก็หลายปีมาแล้ว มันไม่พอ มันไม่พอกับกิจกรรมในหมู่บ้านที่มีอยู่ กับ โครงการ กับแผนปีที่มีอยู่ ของ อสม. กับงบหมื่นนึง ไม่พอจริง ๆ อบต. ควรสนับสนุนเรื่องงบอุดหนุนเพิ่ม หรือมีงบตัวอื่นที่ จะสนับสนุนในงานของสุขภาพ มันมีช่องทางอื่นที่อยากให้ อบต. สนับสนุนในเรื่องของสุขภาพ ให้มากกว่านี้ อยากให้ อบต. เข้าร่วม เข้ามาร่วมแล้วอาจจะต้นตอของปัญหาแล้วมันจะไปสะท้อนถึง ช้างใน ตรงนี้ก็มีส่วนสำคัญ อย่างเจ้าหน้าที่ก็ควรเข้าร่วม อย่างหมอวิฑูรย์ (หัวหน้า ส่วนสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม อบต. ทุ่งพระยา) อย่างแต่ก่อนเราไม่มีเจ้าหน้าที่ในส่วนนี้

แจะจะเป็นหน่วยงานที่ใกล้ชิด อสม.ที่สุด ต้องประสานงานกันตลอดเลย น่าจะมีข้อมูลและรู้ดีที่สุด มันจะต้องมีตัวประสานงานให้พี่ได้เข้าถึง อบต. ถ้าไม่มีหมอวิฑูรย์ พี่จะเข้าไม่ถึงนะ มันไม่มีอะไรที่จะต้องเข้าไป อบต.เลย ไม่รู้ว่าจะไปติดต่อเรื่องอะไร หน้าที่ อสม. เป็นผู้ช่วยหมอนะ คือจะรับคำสั่งจากหมอ แต่พอมีหมอวิฑูรย์มาดูแลในเรื่องนี้ ตอนนี้ อสม. ก็จะเข้าไปที่ อบต. มากขึ้น จากแต่ก่อนไม่เคยเข้าไปเลย นายกเค้าก็จะทำโครงการพัฒนาในภาพของตำบล มันจะไม่ลงลึกตามหมู่บ้าน พอมีหมอวิฑูรย์ก็จะประสานกัน มองภาพแล้วก็จะดีขึ้น ชัดเจนขึ้น มันไม่มีใครรับผิดชอบโดยตรง ส่งเอกสารไปก็หาย

4. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อย่างไรบ้าง

.....

อย่างบ้านพี่ เจะเอเลียด วัดความดัน ชาวบ้านเค้าไม่อยู่ เค้าไปทำงาน พอวันหลังมาเราก็จะไปซุ่มอื่นแล้ว ตามแผนของเราไป พอเขาไม่อยู่เราก็ไม่ได้เจะให้เขา วันเวลาไม่ตรงกันมันก็จะเกิดปัญหา ว่าทำไมไม่เจะให้ฉัน มันก็จะมีปัญหาระหว่างชาวบ้านกับ อสม. มีตลอด อย่างฉีดสุนัขบ้า อบต.ให้งบมาสองร้อยหลอดแต่หมามันมีเกิน ทั้งที่ให้เราสำรวจ ส่งยอดไปแล้ว แต่งบไม่พอทั้งตำบล ถัวเฉลี่ยกันไป หมามีเกินจำนวนยาทุกปี เกิดปัญหา เขาให้ยามาร้อยห้าสิบ หมามันมีสองร้อยตัว เหลือห้าสิบ ตรงนี้ก็เกิดปัญหา การทำงานกับชาวบ้านก็ให้ความร่วมมือดี อย่างเราไปเจะเอเลียด เค้าก็ให้เจะหมด มันเป็นปัญหาตรงเขาไม่อยู่ ถ้าเขาอยู่ก็ให้ความร่วมมือดี ไม่มีปัญหา ฉีดขุงเกิดปัญหาที่ไม่ถึงบ้านฉัน ก็ท่านไม่อยู่ ปิดบ้าน เราจะเข้าไปยังง ีปัญหาที่เล็ก ๆ น้อย

ชุดที่...6....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลทุ่งพระยา

อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

.....
สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 6

นายวรนิติ บุญญาไพศาล

เลขานุการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลทุ่งพระยา

ณ ที่ทำการ อบต.ทุ่งพระยา

วันพฤหัสบดีที่ 28 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2556 เวลา 14.00-15.00 น.
.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ (นาย/ นาง/ นางสาว).....นายวรนิติ.....นามสกุล.....บุญญาไพศาล.....อายุ...40.....ปี

ตำแหน่ง.....ผู้ประสานงานกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลทุ่งพระยา

อาชีพปัจจุบัน.....ธุรกิจส่วนตัว.....

ระดับการศึกษา.....มัธยมศึกษาตอนปลาย.....

ระยะเวลาดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน.....3.....ปี ประสบการณ์ในการทำงาน.....3.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. องค์กรหรือหน่วยงานของท่านมีหน้าที่อย่างไรบ้าง

.....
ถ้าเป็นหน้าที่หลัก ก็คือ การจ่ายสวัสดิการให้กับสมาชิกในกองทุนที่เราจัดสวัสดิการให้ มีคลอดบุตร รับขวัญบุตรแรกเกิด คนป่วยนอนโรงพยาบาล แล้วก็ทุนการศึกษา ผู้ด้อยโอกาส และผู้เสียชีวิต ครั้งแรกที่เรจัดตั้งกองทุน ทาง พอช. (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน) ก็กำหนดให้มีการจัดสวัสดิการสี่อย่าง ตั้งแต่เกิดจนตายให้กับสมาชิก อย่าง คลอดบุตร เจ็บป่วย เสียชีวิต และอีกด้านหนึ่ง อีกสักอย่างหนึ่ง ปีแรกเลยมีตัวเงิน อยู่แค่ ป่วย นอนโรงพยาบาล เสียชีวิต ผู้ด้อย โอกาสเราก็มอบ ผ้าห่ม จักรยาน และก็ทุนการศึกษา

2. องค์กรของท่านจัดกิจกรรมการพัฒนา อย่างไรบ้างในตำบลทุ่งพระยา

กิจกรรมที่เราคิดทำกันเอง ที่เราทำกันก็มีเป็นเครือข่ายกำลังขยาย ขยายเครือข่ายของ องค์กรชุมชน สวัสดิการที่เราจัดเพิ่มก็จะเป็นการดูแลผู้พิการ พยายามที่จะเข้าไปดูแลผู้พิการ อยู่ ผู้คือย โอกาสยัง เพราะส่วนนี้เรายัง ไม่มีข้อมูล ปีนี้เราเริ่มต่อยอดเข้าไปที่ศูนย์ถ่ายทอด เทคโนโลยีการเกษตรแล้ว ของหมอดินอาสา เราพยายามทำให้กลุ่มเชื่อมโยงกัน ของ กศน. ก็จะมีการปรึกษากันอยู่ว่าเราจะดำเนินกิจกรรมร่วมกันได้อย่างไร ก็มีแนวทาง ทางครู กศน.เค้าก็จะ กำหนดกิจกรรมกัน เราก็จะพยายามจะเข้าไปร่วม ไปสนับสนุนกัน เราให้ กศน. วางแผนช่วยเราทำ คนเดียวไม่ได้ จะสมัครเอาเด็กของ กศน. ที่ว่างงาน ที่ไม่ได้ทำงาน มาทำงานขององค์กรเรา และตอนนี้กำลังต่อยอดอาชีพของผู้พิการ ทำเครื่องสังฆภัณฑ์ในงานศพ ทำครบวงจร

3. องค์กรของท่านมีบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้โดยการถ่ายทอดความรู้ตามประเด็น การทำงาน ให้กับสมาชิก คณะกรรมการ และประชาชนในตำบล อย่างไรบ้าง

ความรู้ที่ให้ก็เกี่ยวกับสวัสดิการ โดยมาก ของเรามันเน้นอยู่แล้วเรื่องสวัสดิการ ชาวบ้าน นะหรือบุคคลทั่วไปที่จะรู้ ก็เป็นเรื่องการเข้าถึงสวัสดิการ หลายๆกลุ่มของชาวบ้านเราไม่เคยได้รับ สวัสดิการนะ แต่มาอยู่ในส่วนนี้ จ่ายเพียงแค่ว่าปกติก็ได้รับสวัสดิการคุ้มครองให้แล้ว มันเป็นผล เงินนโยบายจากรัฐด้วยนะ ที่ทำให้เราได้มาทำตรงนี้

กรรมการหลาย ๆ คน ก็ค่อนข้างกระตือรือร้น เค้าน่าจะเห็นจากผลประโยชน์ที่ชาวบ้าน ควรจะได้รับ และบางส่วนก็มีผลทางเมืองด้วย แต่สิ่งที่เค้า ได้จริง ๆ ก็คือ ได้บุญมั่ง ได้ความรู้สึที่ดี ๆ ที่เราได้ช่วยเหลือเขา แต่ก่อนบางกลุ่มไม่เคยได้รับความช่วยเหลือเลย ก็มีกลุ่มของเราที่เป็น สวัสดิการกลุ่มแรกที่ไม่ต้องขึ้นตรงต่อภาครัฐ ไม่ขึ้นตอน นโยบายของภาครัฐ ไม่ต้องจัดสวัสดิการ ตามที่เขากำหนดมา มันอยู่ที่กรรมการเรากำหนดเอาเองว่าจะให้เท่าไร ป่วยได้เท่าไร ตายได้เท่าไร แม้แต่พิการ เกิดอุบัติเหตุพิการมาเราก็ได้ช่วยเหลือกัน เป็นการช่วยเหลือกัน

4. องค์กรของท่านมีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเข้ามาร่วมทำงาน โดยวิธีการใดบ้าง

ปีแรก น่าจะสองปีแรกก็ไม่มีอะไร แต่ตอนนี้คณะกรรมการเราให้ดูแลแต่ละหมู่บ้าน ก็จะให้ในการดูแลเพิ่มสมาชิกในการเพิ่มสมาชิก ต่อปีเราก็จะให้กรรมการคนละยี่สิบบาท ต่อหัว ต่อปี ถ้ามว่าเงินน้อย แต่ไม่มีเค้าก็ทำนะ เค้าน่าจะเห็นนะ น่าจะเห็นผลงานที่เราทำแล้วก็ เกิดขึ้นจริง เค้าก็เกิดความเชื่อมั่นกับกองทุนของเรามากขึ้น จากที่แรก ๆ เนี่ยกล่อมจ้งเลยกว่าจะ เข้ามาได้ หลัง ๆ คณะกรรมการก็จะเริ่ม รู้สึกว่า กองทุนให้ได้อย่างจริงนะ ที่เราไปแนะนำ ไปเสนอกับ

ชาวบ้าน ชาวบ้านเขาได้รับจริงนะ อย่างที่เราพูด เขาก็มีความเชื่อมั่นการทำงานระดับหนึ่ง เค้าน่าจะทำงานแล้วก็มีความสุขมากกว่า อย่างผมนะ ได้ดูแลชาวบ้านส่วนหนึ่ง ได้เป็นส่วนหนึ่งที่ได้ดูแลให้กับชาวบ้านที่เขาเดือดร้อน เพราะเราไม่ได้จ่ายเงินให้เขาในช่วงที่เขามีความสุข เราจ่ายให้ในช่วงที่เขาเดือดร้อน ต้องการอะไรสักอย่างที่จะมาช่วยจนเจือ มันเป็นส่วนหนึ่งที่ได้ช่วยเขา ตรงนี้เป็นตรงนี้ที่เขาเห็น คณะกรรมการชุดใหม่เราก็กำลังคิดกันกับ อสม. เราต้องการเด็กรุ่นใหม่ เพราะเราต้องใช้เทคโนโลยี รุ่นเก่า ๆ ก็คงจะหมดไป ใช้เทคโนโลยีก็ไม่มี เราคิดว่าจะทำอย่างไร คงจะต้องจ้างเป็นครั้งคราว ช่วงที่เรามีงาน มีค่าตอบแทนให้บ้าง ค่าพาหนะบ้างนิดหน่อย คนทำงานถ้าไม่มีตรงนี้เลยก็คงจะลำบาก ถึงจะเป็นอาสาสมัครเถอะ

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

1.1 องค์กรของท่านมีวิธีการคัดเลือกปัญหาเพื่อนำมาจัดทำเป็นกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

ปัญหาที่ครั้งแรกเลยเราดูที่ความเหลื่อมล้ำของคน ที่คิดครั้งแรกเลยก่อนที่จะมาทำสวัสดิการวันละบาท ออมวันละบาท ก็คืออยู่ว่าทำไมชาวบ้านเราตั้งแต่เกิดจนตายนะ ทำไมไม่มีอะไรเลย เกิดก็เกิดมาไม่มีอะไรเลย ตายไปก็ตายไปเลย ๆ ถ้าไปดูข้าราชการ หรือครูบาอาจารย์เขาก็มีเงินช่วยเหลือนั่น ช่วยเหลือนี้ เราก็ศึกษาว่าเขาได้มาจากไหน ทำไมเขาถึงมี เขาอาจจะหักเงินเก็บเข้ากองทุนนั่น นี่ พอเขามีโอกาสได้ใช้ก็มีเงินตรงนี้มาหนุนเสริม แต่ว่าชาวบ้านเราละไม่ต้องเสียอะไรก็จริง แต่จังหวะที่เดือดร้อนที่ทุกข์ยากไม่มีอะไรเข้ามาจนเจือ ได้เลย ก็พยายามที่จะคิดว่าจะทำให้ชาวบ้านที่ไม่มีอะไร ทำอย่างไรจะได้เข้ามาถึงตรงนี้ จังหวะพอดีกับ เราได้ยื่นมานานแล้วกับกองทุนวันละบาท ทาง พอช. มาแนะนำ เราก็คิดอยู่ว่ามันเป็นไปได้หรือเป็นไปได้ เราก็สองจิตสองใจอยู่สองสามเดือน จนครั้งสุดท้ายที่คณะกรรมการมาบอกมาให้เริ่มลงมือ เราก็ลองมาทำกันดูครั้งแรกที่จัดเลยจะมีสวัสดิการอยู่สี่ด้าน อันดับแรกเลยเราคิดกันเรื่องการเจ็บป่วย สำคัญมาก สำคัญกว่าตายอีก เรื่องของการเจ็บป่วย บ้านเรามันไกลนะ ทุระกันดารด้วย เรื่องจะไปจะมานั้นลำบาก เจ็บป่วยทีนี้แหละ แม้แต่บางคนยังไม่มีเลยนะเงินที่จะไปโรงพยาบาลนะ เราก็ดูกันว่าช่วยเหลืออะไรให้เขาจะ อย่างถ้าเป็นหัวหน้าครอบครัวนี้ จบเลย ลูกหลานที่อยู่บ้าน ที่จะไปโรงเรียน เสร็จหมดไม่มีเงิน เราก็ปรึกษาหารือกันระหว่างคณะกรรมการของเรา และคณะกรรมการของจังหวัด เค้าจะมาแนะนำแนวทาง แล้วเราก็มาคุยกัน ปัญหา เรามองดูรอบด้าน จากปัญหาที่คนรอบข้างกระทบมากที่สุดจากตรงนั้น เอามาแก้ไขก่อน มาช่วยกันก่อน

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

2.1 องค์กรของท่านมีวิธีการวางแผนดำเนินกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

วิธีการของเราโดยมากจะใช้การประชุม น้อยครั้งที่เราจะไปลงกิจกรรม เพราะของมันใหม่ นะ จะไปลงกิจกรรมที่มันเปิดบูธ เปิดอะไร จะไปเริ่มต้นตรงไหน วางแผนเราจะใช้การประชุมกันทุกครั้ง เมื่อก่อนก็เดือนละครั้ง แต่ตอนหลังของเราพอจะอยู่ตัว ก็ผ่อนลงมาหน่อย เพราะว่าการประชุมมันมีค่าใช้จ่าย ปีแรก ๆ เลยเราไม่เคยมีค่าใช้จ่าย ประชุมคณะกรรมการเดือนละสองครั้ง เพราะว่าเราไม่มีสมาชิก ใจ พยายามที่จะดึงสมาชิก แต่พอกองทุนเราพอเดินได้ กรรมการเราก็ควรจะมีสวัสดิการให้เขาด้วยก็จะมีค่าใช้จ่ายตรงการประชุม มาประชุมกับเราค่าพาหนะก็ให้เขาไป ค่าอาหารบ้าง

แผนประจำปีของเรา เป็นแผนประจำปีของกรรมการนะ ไม่ได้ประชุมใหญ่กับสมาชิก เป็นกรรมการร่วมกันคิด ใช้การประชุม กระบวนการทำแผนก็ หนึ่งดูจากสิ่งที่ผ่านมา กับงานที่เดินต่อ สิ่งที่ผ่านมาอะไรที่มันเกิดผลดี เกิดประโยชน์กับชาวบ้านจริง ๆ ก็คงไว้ และขยายต่อ และส่วนไหนที่เราไม่เคยทำเลย ก็จะต้องทำ ขยับเข้าให้ได้ในปีถัด ๆ ไป พยายาม ทำงานตามแผน คณะกรรมการจะมีแผนทุกคน จะมีเอกสารให้ทุกคนและอย่างแผนเราอย่างนี้ (เปิดแผนงานประจำปีให้ดู) หนึ่งปีข้างหน้าที่เราต้องทำอะไรต้องมีอะไรบ้าง หนึ่ง สอง สาม สี่ ห้า ที่ผ่านมาก็จะเป็นไปตามแผนทั้งหมด แต่มีบางอย่างที่เราทำไม่ได้ก็คือไม่ต้องทำ (หัวเราะ) แล้วก็มีแผนสามปีด้วย แผนของเรากรรมการช่วยกันคิด แต่ถ้าถามว่ากรรมการมีส่วนร่วมทุกคนมั๊ย ก็เราจะต้องทำแบบฟอร์มให้เขาว่าเขาจะเอาด้วยมั๊ย และขอมติ มาดู มาลงมติกันว่า ก็มีมีส่วนร่วมกันนะ

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

3.1 องค์กรของท่านมีการรวบรวมเงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ จากคณะกรรมการ และสมาชิก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

ที่ผ่านมาก็มีประธานกองทุน มอบรถจักรยานให้ ปีแรก ๆ ที่เราทำเพื่อให้เป็นทุนการศึกษาให้กับเด็ก ประธานวันดี นี้แหละ เอาเงินส่วนตัวไปซื้อจักรยานมา กับรองประธานซื้อจักรยานมาให้กองทุน แล้วก็แล้วก็กองทุนจะมอบให้ใคร เราก็ทำการมอบให้ผู้ด้อยโอกาสในปีนั้นสี่คัน แล้วก็มอบผ้าห่มให้อีกสิบเก้าผืน ให้กับผู้สูงอายุในหน้าหนาว

งบประมาณหลัก ๆ เรามาจาก พอช. สมาชิกที่สมทบทุกปี พอช. จะให้มากกว่าสมาชิก ปีแรกให้ห้าหมื่นมาทำการจัดตั้งกองทุน จาก อบต.เราก็ได้มาสองรอบแล้ว ห้าหมื่นบาท

3.2 องค์กรของท่านจัดให้อาสาสมัคร เข้าร่วมปฏิบัติงานตาม กิจกรรม/ โครงการ ในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

อาสาสมัครก็ต้องประชาสัมพันธ์ ทุกหมู่บ้านต้องเป็นนะ ทุกคนต้องช่วยกัน ประชาสัมพันธ์ สองคือดูแลสมาชิก อย่างสมาชิกเจ็บป่วย เราก็ให้โทรหาเพื่อเคลียร์ค่าใช้จ่ายให้ สมาชิก อย่างกรรมการคนไหนที่พอจะมีกำลังทุนทรัพย์ เราก็อนุญาตให้เบิกก่อน ได้แล้วค่อยมาเปิด กับกองทุน ก็ใช้เอกสารใบรับรองแพทย์มารับเงินได้ อีกส่วนหนึ่งก็จะมีนายทะเบียน คนหนึ่งจะเป็น นายทะเบียนลงทะเบียนสมาชิก แล้วก็จะให้เหรียญ กรรมการเราสิบสี่คน แบ่งงานกัน มีรอง ประธาน เหรียญ เลขา ประธาน ทำบัญชีด้วย แล้วก็จะมีการมีนายทะเบียน อย่างประชาสัมพันธ์ช่วยกัน ทุกหมู่อยู่แล้ว

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

4.1 องค์กรของท่านมีวิธีการติดตามและประเมินผลกิจกรรม/ โครงการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

ก็จะมีการรายงานงานที่ทำให้กับองค์กร หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่างเช่น พัฒนา สังคมและความมั่นคงของมนุษย์เราก็ต้องรายงานทุกหกเดือน เพราะเราได้จดทะเบียนเป็นองค์กร สาธารณประโยชน์ มีภาระต้องรายงานทุกหกเดือน อย่าง อนาคตก็ต้องรายงาน ข้อมูลที่จะต้องรายงาน ก็คือผลงานที่ได้ดำเนินงานมา รายรับ-รายจ่าย และกิจกรรมที่เราจะต้องทำงานต่อ การทำงานโดยมากเราจะทำตามแผน เว้นแต่มีเหตุการณ์ที่นอกเหนือจากนั้นก็ใช้มติจากที่ประชุม นอกเหนือจากนั้น มันมีเหตุการณ์จำเป็นจริง ๆ ระเบียบข้อบังคับเราเขียนไว้ ข้อหนึ่งว่า ถ้ามีเหตุการณ์ที่ผิดปกติจากที่ระเบียบเรากำหนดไว้ให้ใช้มติจากที่ประชุมได้

ตัวชีวิตเราก็ตั้งไว้ อย่างเช่น จำนวนสมาชิก ปี 56 เราต้องการสมาชิก 600 คน แต่ตอนนี้ต้นปีเราก็ได้ 617 คนแล้ว ก็ถือว่าเป็นไปตามเป้า อื่น ๆ ก็จะมีการส่งเสริมอาชีพและการรวมกลุ่ม ก็ใน 56 เราตั้งไว้ว่าการประชุมแต่ละครั้งของเรา เราจะไม่ประชุมเฉพาะกรรมการ กองทุนแล้ว จะประชุมเป็นเครือข่าย หน่วยงานองค์กรต่าง ๆ ที่อยู่ในตำบลรณะ น่าจะประชุมครั้ง เดียว ที่ตั้งเป้าไว้คือองค์กรชุมชนต้องมีแนวทางการทำงานร่วมกัน และเวลาประชุมถ้ากองทุนเรา เป็นองค์กรหลักที่ผลักดันให้กับองค์กรอื่น ๆ เราก็จะทำ ทุกวันนี้เราก็ลงพื้นที่ ลงประชุมร่วมกับ องค์กรต่าง ๆ ในตำบลเพื่อหาแนวร่วม และเรียกประชุมสามัญกันสักครั้งหนึ่งว่า ตำบลเราต้องเป็น อย่างนี้ จะต้องไม่ประชุมแยกกัน ไม่เป็นอย่างนั้นที่ อย่างนี้ที่ ตัวชีวิตนี้ ก็คือปีนี้องค์กรต่าง ๆ ในตำบลจะต้องมีการประชุมพร้อมกัน

เรื่องการประเมินผลความสำเร็จน่าจะอยู่ที่เราทำได้ตามเป้าหมายที่วางเอาไว้มั้ย ตัวชี้วัดของเราก็คือแผนงาน คือว่าปีนี้เราตั้งเป้าว่าจะทำอย่างนี้นะ เราทำได้อย่างที่ตั้งไว้ก็คือสำเร็จ เหนือก็จะมีมาจาก กรรมการ ประชุมกัน ตกลงร่วมกัน

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานขององค์กรประชาชน

1. ในการทำงานที่ผ่านมามององค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคภายในองค์กรอย่างไรบ้าง

.....

คณะกรรมการจริง ๆ แล้วค่อนข้างจะหนักใจมาก มีเยอะจริงสิบสี่คน แต่ก็ทำกันแค่ หมู่ใครหมู่มัน พอรวมกัน พอดังไปออกนอกพื้นที่ เพื่อหาความรู้ เพื่อจะประชุมร่วมกับจังหวัด จะให้ความสำคัญน้อย กรรมการเรา คงจะเป็นที่ปัญหาหลักของแต่ละคน ปัญหาหลักก็คือเรื่องเวลา ในการเข้าร่วมกิจกรรม ถ้าในพื้นที่พอได้อยู่แต่ถ้าออกนอกพื้นที่ กรรมการเราก็ไม่มีเวลาให้

วัสดุ อุปกรณ์ ก็ยังไม่เพียงพอ ทุกวันนี้ก็ยังใช้ของผมตลอด จริงๆกองทุนไม่มี มีแต่ได้จะ คู่เอาไว้เก็บเอกสาร คอมพิวเตอร์ เครื่องพริตต์ก็ยังไม่ของใหม่ที่ใช้อยู่ ถ้ามันพังขึ้นก็ยังไม่รู้จะไป เอาที่ไหนมาเหมือนกัน จริง ๆ มันน่าจะตั้งบซื้อได้ แต่ที่ผ่านมาเรายังไม่เคยตั้งบซื้อ เพราะไม่รู้ว่าจะทำงานไปได้ถึงจุดไหน ก็ยังใช้ของส่วนตัวก่อน

ถ้าเราจะดำเนินงานตามที่แผนเราวางไว้ จะให้กลุ่มองค์กรต่าง ๆ เป็นหนึ่งเดียวกันนะ บประมาณมันก็ไม่พอ น่าจะใช้งบประมาณในการประชุม หรือดำเนินกิจกรรมด้านนี้หลายบาท อยู่ ที่นี้กองทุนเราพอจะมีงบประมาณมัยมี แต่เราจะใช้แบบนี้มากก็กลัวมีปัญหาด้านการจัด สวัสดิการ ความเชื่อมั่นก็จะหายไป ทุกวันก็พยายามจะคำนวณดูว่า ปีนี้เราใช้จ่ายกับเงิน สวัสดิการเท่าไร เราต้องกันส่วนนั้นเอาไว้ให้ได้

2. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ ในตำบลทุ่งพระยา อย่างไร

.....

มันต้องเปลี่ยนทัศนคติของผู้นำแต่ละองค์กรก่อนนะ เพราะว่าแต่ละองค์กรที่เข้าไป สัมผัสหรือรู้จักมา โดยมากเขาจะไม่ค่อยเปิดเผยข้อมูลในเชิงลึก หรือข้อมูลทางการเงิน เราจะไม่ได้รับรู้ จริง ๆ แล้วเราก็ไม่ได้เข้าไปข้องเกี่ยวกับตรงนั้น เพราะเราเข้าไปในองค์กรไหนก็แล้วแต่เค้าก็จะกลัวตรงนี้ เราก็ไม่เข้าใจว่าทำไมเขาจะต้องกลัว กลัวถูกลักไก่ กลัวตรวจสอบอะไรประมาณนั้น อย่างนี้ก็คือจะต้องเปลี่ยนทัศนคติของผู้นำองค์กร อยากให้กลุ่มองค์กรของเรา เป็นกลุ่มองค์กร

ที่เปิด ที่ใครก็เห็นได้ จับได้ ประจักษ์ จับต้องได้ แต่ทุกวันนี้กลุ่มองค์กรต่าง ๆ ค่อนข้างจะเป็นกลุ่มองค์กรที่ปิด บุคคลภายนอกที่ไม่ได้ยุ่งเกี่ยวกับจะไม่รู้เลย ตอนนี้มีประมาณไม่ถึงสิบล้าน (ระดับหมู่บ้าน) ที่ประสานงานกัน อย่างระดับตำบล อสม. อพมก อปพร ตรงนี้กับ อสม. อพมก. ประสานงานกันอยู่ เพราะเป็นองค์กรให้ได้รับการสนับสนุนจาก อบต. อยู่ได้ร่วมเงาของ อบต. อยู่ แต่ถ้าเป็นองค์กรอื่น ๆ อย่าง ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตร กศน. ศูนย์ผู้พิการ โดยมากจะตัวใคร ตัวมัน ทำงาน ใครมีหน้าที่อะไรก็ทำอะไรของมัน จริง ๆ เราอยากเป็นกองทุนหลักองค์กรต้นที่จะพัฒนาตำบลเรา ที่จะดึงการมีส่วนร่วมของทุกองค์กรในตำบลเรา ให้มานั่งคุยกัน ชี้แจงกันได้ เปิดให้ทุกคนได้รับรู้ว่า ของเรามีอย่างนี้ สามารถที่พูดคุยกันได้ตำบลเราเป็นตำบลเปิด เป็นกลุ่มเปิด ไม่ใช่ทุกวันนี้ไม่ไหวคนภายนอกเข้าไปไม่กล้าเข้านะ ไม่ใช่ ใครเข้าไปมีหน้าที่อะไร ใครอะไร ใครให้มา อย่างนี้เราก็ไม่ค่อยจะเหมือนกับตามที่เราไปดูงานที่อื่นมา อย่างบ้านช่อง (เทศบาลตำบลบ้านช่อง อำเภอพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา) มีเชื่อมโยงกัน ไปนี้ก็มีคนแนะนำ ให้ พอสัมพันธ์กลุ่มนี้เสร็จแล้ว เข้าไปบอกไปนี่สิ ไปดูกลุ่มนั้นสิ ไปดูกลุ่มนี้สิ แต่ตำบลเราถามว่า ทุกวันทำได้มั๊ย อย่างไปถามที่ อบต. อบต. ไม่รู้เลยว่าจะต้องไปดูงานกันที่ไหน จะไปดูตรงไหนกัน มั่ง ฐาน น่าจะอยู่ที่ฐานข้อมูลนะ และการขับเคลื่อนของผู้นำองค์กรทุกองค์กร ไม่ใช่เฉพาะที่ อบต. เราหรอก อย่างตอนนี้ก็จะแบ่งคุย อย่างศูนย์ผู้พิการมั่ง ศูนย์ถ่ายทอดมั่ง ก็ไปวางแนวทาง คล้าย ๆ กันว่า จะเป็นไปได้มั๊ยถ้าองค์กรหลัก ๆ ของเรา จะมานั่งคุยกันทุกองค์กรในวันเดียว แทนที่จะไปนั่งประชุมคนละวัน

4.3 ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เช่น อำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล และ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรค อย่างไรบ้าง

.....

อย่าง อบต.ถามว่าพบปัญหามั๊ย ครั้งแรกเลยคือความไม่เข้าใจนะ แต่ถามว่า อบต. สนับสนุนมั๊ย อบต. สนับสนุนเรามาตลอด เพราะในส่วนนี้ที่เริ่มก่อตั้งก็เป็นส่วนดีที่เรามีโอกาสได้อยู่คณะผู้บริหารตอนนั้น อบต. ก็หนุนเราทั้งสถานที่ การประชุม จนถึงทุกวันนี้ก็สนับสนุนงบประมาณมา ถ้าเทียบกับหลายๆที่ ตอนนั้นก็ยังไม่มียะไรเลย แต่ที่นี้ดี หลักๆที่อยากให้ออกมาช่วยคือเรื่องบุคลากร สถานที่ อย่างน้อยชาวบ้านน่าจะเชื่อถือเชื่อมั่นในองค์กรหลักอย่าง อบต. คือบางครั้งเราบอกว่าเราเป็นเอกชน ทำงานที่ไม่ได้อยู่ภายใต้ของใครอย่างนี้ คือความเชื่อมั่นยังขาดอยู่ แต่ถ้า อบต. ลงมาเองบอกว่าเป็นของ อบต. นะ มีสถานที่ทำงานอยู่ที่ อบต. นะ สามารถเข้ามาดูได้ทุกวัน ก็จะสร้างความเชื่อมั่นขึ้นมาในเรื่องของสถานที่กับบุคลากร แล้วก็อยากให้มีบุคลากรของ อบต. มาดูแลเรา อย่างเรื่องของเทคโนโลยีเนี่ย บางครั้งเราก็ตามไม่ทันหรอก อยากให้ช่วยเรื่องเอกสาร ถ้าเป็นหน่วยงานอื่น อย่าง พอช. โดยมากเข้าจะไม่ได้อะไร เขาจะสมทบงบประมาณมาให้เราตลอด ทุกปี เรา

ก็ทำรายงานส่ง ปัญหาหลักของเราก็คือเรื่องการประชุม บางครั้งการประชุมมันยาว สถานที่ก็หลาย สถานที่ ตัวกรรมการเราเองเลยไปไม่ได้ มันก็เลยขาดช่วงขาดความต่อเนื่องไป

4. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อย่างไรบ้าง

.....

ความเชื่อมั่น อันเดียวเลย ไม่เราสมาชิกยังไม่เชื่อมั่น เพราะหลายกลุ่มหลายองค์กร ตั้งขึ้นมาในลักษณะการจัดสวัสดิการให้กับสมาชิก มันไม่เป็นตามที่ตกลงกันไว้ ไม่เป็นไปตามที่ชาวบ้านให้ความเชื่อมั่น เพราะหลาย ๆ ครั้ง พอมีสมาชิกต้องการใช้สวัสดิการที่เขาจ่าย ตามที่ตกลงกันไว้ กลับไม่ได้รับ มันก็เกิดความคิดว่ากลุ่มนี้มันจะไปรอดหรือ จะเป็นเหมือนกลุ่มที่ผ่านมาหนึ่งคือเรื่องของความเชื่อมั่น สองคือเรื่องการประชาสัมพันธ์ ต้องยอมรับว่ายังด้อยอยู่ ถึงแม้ว่าจะมีกรรมการ แม้แต่ตัวกรรมการบางครั้งก็ไม่ค่อยเชื่อมั่น ทั้ง ๆ ที่เราก็คอบรวมกัน บางหมู่มีสมาชิกสิบคนก็อยู่เท่าเดิม บางหมู่ก็เพิ่มขึ้น ผมว่าถ้าประชาสัมพันธ์กับชาวบ้านถึง ทำความเข้าใจกับชาวบ้านได้ การตอบรับก็จะดี ตอนนี้งำลังทำอยู่ ตอนนี้เราเริ่มลงกับทุกหน่วยงาน กับการประชุมหมู่บ้านเราก็พยายามลง ก็จะปล่อยให้คณะกรรมการของหมู่บ้าน เเท่าที่ไปสังเกตการณ์มาบางหมู่ที่คณะกรรมการหมู่บ้าน แต่ไม่เคยประชาสัมพันธ์ให้เลย ก็คือทำเฉพาะครอบครัวของกรรมการ ถึงเวลาที่เราจะต้องก้าว ลงพื้นที่เอง ให้ผู้รู้เรื่องนี้ เข้าใจ ลงพื้นที่ช่วยกรรมการ บางครั้งกรรมการเค้าไม่กล้าพูด แต่ละหมู่ไม่กล้าพูด

ชุดที่.....7....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลทุ่งพระยา
อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

.....
สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 7

นายวิมล เกสร

ประธานคณะกรรมการศูนย์ประสานงาน อปพร. ตำบลทุ่งพระยา

ณ ที่ทำการ อบต.ทุ่งพระยา

วันศุกร์ที่ 1 มีนาคม พ.ศ. 2556 เวลา 14.00-15.00 น.
.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ (นาย/ นาง/ นางสาว).....นายวิมล.....นามสกุล.....เกสร.....อายุ.....44.....ปี

ตำแหน่ง.....ประธานคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร. ตำบลทุ่งพระยา

อาชีพปัจจุบัน.....รับจ้างทั่วไป.....

ระดับการศึกษา.....ประถมศึกษาปีที่ 6.....

ระยะเวลาดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน.....3.....ปี ประสบการณ์ในการทำงาน.....7.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. องค์กรหรือหน่วยงานของท่านมีหน้าที่อย่างไรบ้าง

.....
หน้าที่ของเราก็คือการดูแลภัยต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้น กับพี่น้องตำบลทุ่งพระยา เช่น ชาติภัย ลมพัดบ้านพัง ไม้ล้มทับ น้ำท่วม ฝนแล้ง บ้านเรามีเขื่อนก็ภัยทางน้ำจมน้ำ ผู้เสียชีวิตก็พากันไปงมกัน คำว่า อปพร. อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน จะมีอยู่ 4 ภัย ชาติภัย อุทกภัย อัคคีภัย และภัยทางสงคราม ลืออย่าง เท่ากับคลุมหมดทุกอย่าง ถ้าเกี่ยวข้องกับภัย ถ้าในตำบลของเราถ้าเกิดภัยขึ้นไม่จำเป็นต้องมีคำสั่ง อะไรช่วยเหลือได้ช่วยก่อนเลย ที่มีการร้องขอก็มี อำนาจความสะดวกเวลามีงานจราจร ถ้าเขามีงานบวช งานแต่ง เราก็เข้าไปช่วย จราจรโบกรถ อย่างบ้านเราก็คือธรรมชาติ ผ่านมา ช้างป่าหลุดเข้ามา เราก็ต้องไปไล่ช่วยเขา หลุดมาก็ต้องไปตามกลับ เป็นปัญหาเร่งด่วนต้อง

แก้ไขเฉพาะหน้าไปก่อน

2. องค์กรของท่านจัดกิจกรรมการพัฒนา อย่างไรบ้างในตำบลทุ่งพระยา

กิจกรรมที่จัดกันเอง ก็อย่างงานวัน อปพร.แห่งชาติ คือวันที่ 22 มีนา ก็มีคำสั่งของ ปก.มาให้ไปเดินสวนสนาม ที่ไทยญี่ปุ่น-คินแดง ถ้าอย่าง ผอ.ศูนย์ อย่างนายกสั่งการเข้ามาให้เราไปทำอะไรเนี่ย มีหนังสือลายลักษณ์อักษรเราก็ไป อาจจะไปช่วยชาวบ้าน หน้าแล้งเราก็จะไปติครดน้ำ หรือรด อบต. ออกไปช่วยภัยแล้ง หรือจะเป็นน้ำท่วมต่างจังหวัด พี่ก็พากัน เอรารถกันไป เป็นกิจกรรมที่เราคิดขึ้นมาเอง เป็นจิตอาสา เราขออนุญาตทาง อบต. เราโดยไม่ต้องการร้องขอ พวกเรา พอได้ยินว่าน้ำท่วมที่ไหน มีปัญหาที่ไหนก็เตรียมของกันแล้ว ไปช่วยกันโดยเขาไม่ต้องร้องขอ โดยไม่ต้องมีค่าใช้จ่าย ไปกันตามมีตามเกิด ไปหากินเอาข้างหน้า ทั่วประเทศไปหมด

3. องค์กรของท่านมีบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้โดยการถ่ายทอดความรู้ตามประเด็นการทำงาน ให้กับสมาชิก คณะกรรมการ และประชาชนในตำบล อย่างไรบ้าง

ความรู้ที่เรามีก็เกี่ยวกับภัยต่าง ๆ มีการดูแลรักษาธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และช่วยเหลือ ปฐมพยาบาลเบื้องต้น เราฝึกกัน 5 วัน มันก็ได้ความรู้ไม่หมด มาหาเอาข้างหน้า ประสบการณ์คือ การลงมือทำงาน คือหาเอาข้างหน้าเรื่อยไป พอออกงานหลาย ๆ ปี ก็เริ่มเก่งเข้ามาเรื่อย ๆ ถ้าคนไม่เคยออกงานเลยก็... คำว่าอาสาสมัครบางทีเราไปบังคับเขาไม่ได้ เราฝึกมาสองสามร้อยคน ทำงาน ยี่สิบคนก็ยังดีนะ แต่ถ้ามาทำงานกันหมดทุกคนก็ยิ่งดีใหญ่ แต่คำว่าอาสาจะมาไม่มาเรื่องของเราแล้ว เราไปห้ามเข้าไม่ได้ แต่ถ้าเป็นกิจกรรมส่วนรวม อบต. ร้องขอ ทาง อบต. ร้องขอยังไม่อยากจะมา เลย เพราะเวลา อบต. เขาฝึกมา ทาง อบต.ก็ยังไม่บทบาทที่จะใช้ อปพร. นอกจากเทศกาล สงกรานต์ ปีใหม่ เวลาที่ต้องใช้ อปพร. เจ็ดวันอันตราย หรือให้บริการคนทางท้องถนน ค่าไม่มี บทบาทหน้าที่ ที่จะทำตรงนี้ บัตร ชูด ทั้งหมด ฝึกกันไปก็เท่านั้น

สมัยก่อนผมออกตรวจ ตำบลเราเป็นตำบลที่กว้าง ผมออกตรวจกันคืนนี้ อาทิตย์นึงจะออกตรวจกันสองครั้ง สุกรักกับพูช กลางคืนก็พาลูกน้องออกไปสืบกว่าคน มันก็ดีนะ ชาวบ้านอุ่นใจ ที่ผมทำกันเบียดเบียนก็ไม่มีนะ

4. องค์กรของท่านมีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเข้ามาร่วมทำงาน โดยวิธีการใดบ้าง

ก็แล้วแต่ใจรัก ใครอยากสมัครก็มาสมัคร บางคนก็เห็นว่าแต่งชุดเท่ดี อยากเป็น ก็มาสมัครที่ อบต. เปิดรับปีไหนแล้วแต่ทาง อบต. จะกำหนด พอมีงบฝึก อบต.กำหนดขึ้นมาก็รับ

สมัคร อปพร. นับตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป จนกว่าจะครบห้าสิบราย ก็ส่งฝึก ก็ฝึกอบรมห้าวัน จะคณะวิทยากรที่เขามีก่อนฝึกให้เราได้ออกใบประกาศก็ได้ ก็ฝึก มี ตชด แปลงยาว ค่ายพระยาสุรสีห์ บ้าง ค่ายทหารมณฑลที่ 12 ปราจีนบุรี บ้าง ฝึกก็หลักสูตรเดียวกัน มันต้องใจรักจริง ๆ นะ อย่าง อปพร. พูดถึงเคยวงวิทยุ เคยวงกัญแจรดคีน จะลาออกกันทั้งหมด คือไม่มีอะไรคืบหน้าในการทำงาน ทำงานก็ผิด ขอะไรก็ไม่ให้สักอย่าง ก็เลยจะลาออกกันทั้งหมด ถ้าพูดบุญบาปก็มี พวกเราสิบกว่าคนที่ยังยึดเชื่อกันมาได้จนทุกวันนี้ เป็นองค์กรขึ้นมาได้

อย่างคนเข้ามาด้วยกันใหม่ ก็เพราะอยากมีส่วนร่วม มีจิตใจเป็นอาสาสมัคร บางคนก็อยากได้วิทยุ บางคนก็อยากคุมงาน เวลาเห็นเขาแต่งตัวเท่ๆ เข้าไปคุมงาน ก็อยากเท่ๆ เหมือนเขาบ้างก็มาอยากมา เราก็เปิดโอกาสให้เขา เวลาเป็นมาแล้วก็ไม่ทำงานหรืออาจจะไม่มีงานให้ทำ สมมติว่าการคุมงาน พี่เป็นประธานเองก็ไม่สามารถวนเวียนไปได้ อปพร. ไม่ได้มีเวลว่าง บางคนก็ต้องเข้างาน โรงงาน คือว่าง ๆ จริงถึงจะเป็นได้ ถึงจะอยู่ในจุดนี้ได้ เพราะเราต้องทำมาหากิน เพราะมันไม่มีเงินเดือน ไม่มีเบี้ยเลี้ยงให้กิน อย่างเวลาถึงงานเข้ากะกลางคืน เราก็ดึงเขามาไม่ได้ ถ้าใครว่างก็มาช่วยกัน บางคนก็ได้ชุดมาแล้วก็ไม่เอา ไม่คุ้ม

อย่างพี่ ที่เป็น อปพร. เพราะอยากเป็นอาสาสมัคร เป็นคนชอบช่วยเหลือคนอยู่แล้ว ไม่ว่าจะงานไหนทั้งนั้น ชอบช่วยเหลือส่วนรวม พอได้มาเป็นจุดนี้มันก็ออกตัวได้เต็มที่หน่อย คืออย่างน้อย ๆ เราไปตรงไหนก็มีคนรู้จัก ไปเป็นสารวัตรกำนัน ก็ไป เขาก็รู้จักกันทั้งอำเภอ คนไหนที่ทำงานกับพี่ก็ต้องมีจิตใจเหมือนพี่ เรียกไปจับต้องไป ต่อมาก็เริ่มรุ่นใหม่มานับสนุน แต่ก่อนมีหกเจ็ดคนเท่านั้นที่ทำงานกัน อย่างภรรยาจริงเราไปช่วยหมด อย่างช่วงน้ำท่วม อยุธยา ภาษี เราก็ไปกัน ไปหาเอาข้างหน้า ไม่รู้จะกลับได้หรือเปล่านั้น เอรอด เอน้ำ เอาข้าวไปแจกเขาก็ได้รับผลตอบแทนที่ดี มันได้ใจ มันไม่เกี่ยวกับผลตอบแทนเลย คือช่วยงาน หอบหิ้วเขา ขนของออกจากบ้าน ขึ้นชั้นบน เขาให้เงินให้ทอง ผมตั้งลูกน้องว่าห้ามรับเงินเด็ดขาด บอกละ

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

1.1 องค์กรของท่านมีวิธีการคัดเลือกปัญหาเพื่อนำมาจัดทำเป็นกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

คือปัญหามันไม่ต้องเลือกนะ คือมันเจอทุกปัญหา แล้วแต่ปัญหาไหนที่เราช่วยเหลือได้ไม่เกินความสามารถของเรา และไม่เกินบทบาทหน้าที่ของเรา อย่างจรรยา ก็เป็นงานส่วนรวมนะ คนเขามาเกินเสียง รถจอดตรงไหน เจอ อปพร. กู้ภัย โบกรถก็พอมือที่จอดไปได้ อีกอย่างตอนนี้ก็คุย

กับ นายท ว่าจะไปประจำป้อม ป้อมที่มานาติเขามิในหมู่บ้านเขา มันก็เป็นผลดีแก่ประชาชนนะ ถ้าเกิดภัยนะ อย่างตำรวจเขาอยู่ไกลที่รู้จะพึ่งใคร ก็ต้องพึ่ง อปพร อยู่ใกล้ที่สุด เรามีวิทยุสื่อสารแจ่มจกนได้เร็วได้ไว อย่างคนเขาเจ็บท้อง เรามีรถก็เอารถของเราไปเจอกับรถพยาบาลก็พอจะแบ่งเบาไปได้ คือเราวางแผนไว้ว่าจะเราช่วยคนในลักษณะอย่างนั้น เร่งด่วน คือไม่รู้จะแจ้งใคร เจอ อปพร. ก็แจ้งก่อน อย่างน้อย ๆ เราก็มีวิทยุสื่อสาร เบอร์ส่วนราชการ โทรศัพท์ เราก็ติดต่อสื่อสาร เราจะรู้ติกว่า ว่าเคสนี้เราจะแจ้งใคร เขาแจ้งเราก็ช่วยเหลือเขาได้ทันที

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

2.1 องค์กรของท่านมีวิธีการวางแผนดำเนินกิจกรรมการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

การวางแผนปี มันยังนะ ยังไม่ถึงตรงนั้น ขอให้มีส่วนขึ้นขึ้นมา เราจะร่างทำเป็นหนังสือทำเป็นแผนปีเหมือนกัน แต่ตอนนี้มันยังอึมครึมอยู่ เราทำไปข้างหน้าเราก็ช่วยเหลือประชาชนกันไป เรื่องการประชุม ทุกวันที่ 22 ของเราจะมีการประชุมปรึกษาหารือกันแต่ยัง ไม่ได้วางแผนล่วงหน้าว่าจะต้องทำอะไรกัน อย่างไร เรื่องที่คุยกันก็มีหลายเรื่อง แต่ปัญหาที่ไม่ได้มีอะไรมากมาย อย่างที่บ้านเราก็ไม่ค่อยเกิด พอเกิดปุ๊บมันก็ต้องออกช่วยเหลือกันอยู่ดี ขอรด อปพร. เข้าไปช่วยเหลือ อย่างตอนนี้ไม่มีศูนย์ ไม่มีอะไร การปฏิบัติ การเข้าเวร เข้ายามมันยังไม่ค่อยมีส่วนเบียดเบียนพวกเราไม่คำนึงถึงหรือค คือเอาคนใกล้ ๆ คนที่พอมาททำได้ บางทีจัดงานเอาคนไปคุมตรงนั้น ตรงนี้ เราก็ต้องประสานงาน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

3.1 องค์กรของท่านมีการรวบรวมเงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ จากคณะกรรมการและสมาชิก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม/ โครงการ ในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

งบประมาณหลักก็มาจากรองหลิม (นายภูธร ศรีสมบูรณ์สกุล รองนายก อบต. หุ่นพระยา) ทั้งนั้นแหละ จากส่วนอื่น ๆ ยังไม่มี กับกระเป๋เจ้าของ ของเราก็กระเป๋ใครกระเป๋ามันอย่างเราไปเดินเทิดพระเกียรติ อบต.เขาก็ให้ค่าเดินทางสองร้อยสี่สิบบาท ข้าวหากินกินเอง เข้าเวรช่วยปีใหม่เขาก็ให้คนละสองร้อย ข้าวปลาหากินเองต่อหนึ่งผลัด 12 ชั่วโมง ผมงกับหมู่พวกที่ไปด้วยกันนะ กระเป๋ใครกระเป๋ามันทั้งนั้น แต่ทางผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน อบต. เขาก็มีส่วนร่วมนะ อย่างเราไปหนองใหญ่เราก็โทรหาผู้ใหญ่บ้าน เราจะไปตรวจแล้วนะมีลูกน้องมาสิบกกว่าคน เขาก็ว่าเข้ามา มากินข้าวกินปลาก่อน เขาก็ให้เอมร้อยมา พอประทังชีวิตไปวัน ๆ

3.2 องค์กรของท่านจัดให้อาสาสมัคร เข้าร่วมปฏิบัติงานตาม กิจกรรม/ โครงการ ในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

เวลาเรามีงานส่วนรวม อย่าง ลอยกระทง เราก็ส่งไปทางวิทยุ ไปทางหัวหน้ากลุ่ม เราจัดให้หัวหน้ากลุ่มดูแลกลุ่มของเขาเอง การวางแผนงาน อย่างชุดคลุมงานเราก็จะเอาแต่คนใกล้เคียง คนไกลอย่างอ่างตะแบก เขาก็ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ อย่างมันไกล การสื่อสารก็ไม่ค่อยดี ได้เบี้ยเลี้ยง ร้อย สองร้อยแล้วก็กลับ คำน้ำมันก็หมดแล้ว แต่เขาก็ยังมานะ ก็ถือว่าเขามาด้วยใจ การทำงานเราก็เป็นอาสาสมัคร แล้วคำสั่ง ผอ.ศูนย์ คือ นายก แล้วก็เหตุที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า ถ้าไม่มีคำสั่งเราก็ไม่สามารถทำงานได้

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

4.1 องค์กรของท่านมีวิธีการติดตามและประเมิน กิจกรรม/ โครงการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

วิธีการประเมินก็ปาก ต่อปาก เราไม่ได้ประเมินอะไรมากมาย คำว่าปากต่อปาก ก็ดีไว้ย อปพร. ชุดนี้ทำงานดี ทำงานได้ทันทั่วทั้ง คือจากชาวบ้านเลย ปากต่อปาก กระแสของชาวบ้าน ก็ไม่มีเสียนะ แต่บางครั้งเราก็ช่วยเหลือเขาไม่ได้ เพราะมันเกินกว่าหน้าที่ของเรา เกินกำลังของเราบางครั้ง ก็ต่อเอาหน่วยงานที่อื่น ที่เขามีหน้าที่โดยตรง เข้าไปช่วยเหลือแทน คือเราช่วยเหลือได้เบื้องต้น ผ่อนจากหนักเป็นเบา

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานขององค์กรประชาชน

1. ในการทำงานที่ผ่านมาองค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคภายในองค์กร อย่างไรบ้าง

.....

ส่วนมากเรื่องส่วนตัวไม่มี มีเรื่องส่วนรวม เรายังไม่มีทำงาน มีศูนย์ อปพร. ตั้งขึ้นมา ก็ไม่รู้ศูนย์อยู่ตรงไหน เราประชุมกันก็ต้องมาประชุมห้อง อบต. เขาประชุมคาถันอยู่ก็ต้องรอเขา ถ้าเรามีศูนย์ของเราเป็นห้องส่วนตัว อาจมีการเก็บเอกสาร เก็บแผนต่อไปข้างหน้าว่าจะไปทำอะไรกันต่อ ต่อไปก็จะมีเลขฯ ทรัพย์สิน มีหมด จัดไปให้หมด ถ้าจริง ๆ ประธานควรที่จะอยู่ที่ศูนย์ ถ้ามีศูนย์เราจะได้จัดเวรยาม ไปเป็นเพื่อนกัน บางทีคนสองคนมันก็ไม่ไหว กว่าจะออกไปได้ สามารถ (เจ้าหน้าที่วิทยุ อบต.ทุ่งพระยา) ก็เรียกหาคนออกไปเป็นเพื่อน พอสามารถออกมาที่ไม่มีใครเฝ้าวิทยุ ก็จบ ก็เอาไปคนเดียว อีกคนที่นอนอยู่นั้น คืออย่างน้อยต้องมีอยู่กันคืนละ 3 คน กลางวันสาม

กลางคือสาม อยู่สลบกัน มันพอช่วยเหลือกันได้ อย่างเหตุไฟไหม้อยู่กลางคืนจะทำคนเดียวอย่างไร มันทำไม่ได้นะ ที่จัดเวรยามไม่ได้ก็เพราะไม่มีงบประมาณให้ แต่มีงบฝึกนะ มันก็น่าจะมีเข้ามานะ งบฝึกทบทวนมันก็มีเข้ามา ฝึกแล้วก็จบกันไป คนเราพอไม่มีบทบาทหน้าที่ มันก็ทิ้งชุด บทบาทหน้าที่จริง ๆ มันก็ไม่มีอะไรมากมาย เราก็อยู่กันไปเฉย ๆ อยู่เพราะรัก อปพร. มีอยู่สามสิบ สี่สิบคน ก็อยู่กันไป จากสามสี่ร้อยคนนะ

2. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ ในตำบลทุ่งพระยา อย่างไร

.....

ไม่พบนะ มีแต่เรามาคุยกันว่าเราจะทำอะไร อย่าง อสม. ก็มาคุยกันว่า ปีนี้จะทำอะไร หยอดทรายกันวันไหน พันหมอกกวัน ก็นัดรวมตัวกัน ไปทางโน้นทางนี้ ในบทบาทหน้าที่ส่วนร่วม จะเป็น อปพร. หรืออะไรก็ตาม ถ้าอยู่ในตำบล อย่างมีกิจกรรมวันที่ 5 ธันวา 12 สิงหาคม พัฒนาหมู่บ้าน ทางหญ้า ทางป่า ก็ว่ากันไป เราก็ร่วมกัน เราก็อยากมีส่วนร่วมด้วยเขา เพราะคำว่า อาสาสมัคร อปพร. มันไปได้ทุกอย่าง ขอให้มีการร้องขอมา โดยที่ไม่ต้องมีคำสั่งจากนายก ก็ได้ คือเรื่องบางเรื่อง ก็ไม่ได้ต้องรอคำสั่ง เพราะว่าเราปฏิบัติหน้าที่ในตำบลเรา อย่างเขาขอคำสั่งเรามา เราก็ไปช่วยเหลือกัน

3. ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เช่น อำเภอ องค์กรการบริหารส่วนตำบล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรค อย่างไรบ้าง

.....

อยากให้ อบต. สนับสนุนค่าสวัสดิการของ อปพร. นะ อย่างน้อยๆถ้าจะให้องค์กรนี้ มันอยู่ก็ต้องมีการ หางานให้เขาทำ งานใน อบต. หรืองานตรงไหนก็ได้ อาจจะไปตั้งจุด ผมถึงหาให้เขาทำไปตั้งจุดเนี่ย คือบางคนไม่จำเป็นต้องเอาเบี้ยเลี้ยง คือขอให้เขามีบทบาทหน้าที่ ในตำแหน่งของเขา จะต้องทำอะไรบ้าง คือเราจะเป็นคนชงให้ ตั้งจุดบริการประชาชน มีวิทยุสื่อสาร มีข้าวปลาอาหาร หุงกิน กาแฟ ผมก็จะไปหาจากสปอนเซอร์ที่เขาให้มา มันก็เป็นผลดี เราจะทำอย่างนั้นก็ต้องขออนุญาต ให้เขาออกเป็นคำสั่งให้มีจุดบริการประชาชนตรงนั้น ด้านอื่น ๆ ก็น่าจะมีเรื่องยานพาหนะ สิ่งที่เป็น อาจจะไปจอด ให้สักคันนึง เอาไปจอดไว้ตรงนั้น แล้วก็มือน้ำมันเต็ม พร้อมทั้งจะขนส่งผู้ประสบภัย ผู้บาดเจ็บ อยู่ตรงนั้น แต่ถ้าไม่ได้จริง ๆ ก็ต้องใช้รถส่วนตัวผม น้ำมันผม เหมือนเดิม ก็ต้องทำกันอยู่แล้วถึงอย่างไรก็ต้องทำ

ถ้ามีเจ้าหน้าที่ป้องกันเข้ามา เขาจะเป็นคนชงให้เราเอง เขาจะเชื่อมโยงให้เรา เขาจะแนะนำเรา เปิดตำราที่ว่ากัน ไป จะเอาอะไรก็ทำหนังสือกันขึ้นมา แต่ทั้งนี้ทั้งนั้นที่ไม่ทำหนังสือขึ้นมาเลย อบต. ก็ไม่สามารถจะรู้ว่าเราต้องการอะไร แต่ที่ผมคิด ที่ไม่ทำหนังสือขึ้นมา เพราะว่าขนาดอยู่อย่างนี้

เขาก็ยังไม่สนใจ ปล่อยให้ปล่อยข้าง นึกจะใช้ก็เรียกใช้ ถ้าทำหนังสือขึ้นมา คงถึงถึงขยะ เหมือนเดิม ปัญหาที่อาจจะมองว่าไม่จำเป็น ไม่สำคัญ ฝึกมาแล้วก็แล้วกัน ถึงเวลาเมื่อเหตุเรียกใช้ก็มา คงจะคิดอย่างนั้น ใช้ง่าย เราไม่เคยเรียกร้องอะไรเลย เขาก็เลยไม่รู้ที่เราต้องการอะไรกันแน่ ไม่มีช่องทางสื่อสารก็ไม่รู้จะไปหาใคร ติดต่อไม่ถูก

4. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อย่างไรบ้าง

.....

ก็มีบ้าง กระทบกระทั่งกันบ้างนะ บางทีชาวบ้านเขาไม่รู้ บางทีเราประสบเหตุ พบผู้ประสบอุบัติเหตุ รถคว่ำ กระจกแตกหัก อะไรพวกนี้ บางทีเราต้องเอารถกู้ชีพ มาเลย ไม่มีอะไรคิดไม่คิดมือมาเลย มาถึงก็กันพื้นที่ ปิดการจราจร กันรถ รถกู้ชีพกว่าจะไป เราเคยอบรมมาเคยฝึกมา รู้ว่าการช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ มีลักษณะเป็นอย่างไร ต้องรู้ จะเคลื่อนไหวอย่างไร ต้องบล็อกแขน บล็อกขา ถึงจะเคลื่อนย้ายได้ บางทีไปเจอปัญหาคือ ญาติเขาไม่รู้สาเหตุนี้ ไม่รู้ว่าเราทำอะไร เห็นญาติคนอนเจ็บ ทำไมไม่ช่วยเหลือ เดียวก็ตายกันพอดี เราก็อธิบายให้ฟัง กระจกผิตรูป กระจกแตกหัก ต้องรอรถกู้ชีพ บางคนก็เข้าใจดี บางคนก็ไม่เข้าใจ ตรงนี้ที่เป็นปัญหา

การทำงานกับชาวบ้านที่ราบรื่นดี ไม่มีปัญหา มีก็จะเป็นพวกคุมงาน ตามงานเลี้ยง ก็กับวัยรุ่น ก็ประจำ แต่ก็เช่นกันทั่ว

ชุดที่...8.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลทุ่งพระยา
อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

.....
สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 8

นายชาญศักดิ์ บุตรโท

คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลทุ่งพระยา

ณ ที่ทำการ อบต.ทุ่งพระยา

วันพฤหัสบดี 7 มีนาคม พ.ศ. 2556 เวลา 14.00-15.00 น.
.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ (นาย/ นาง/ นางสาว).....นายชาญศักดิ์.....นามสกุล.....บุตรโท.....อายุ.....48.....ปี

ตำแหน่ง.....กรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลทุ่งพระยา.....

อาชีพปัจจุบัน.....เกษตรกร.....

ระดับการศึกษา.....มัธยมศึกษาตอนต้น.....

ระยะเวลาดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน....6....ปี ประสบการณ์ในการทำงาน.....6.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. องค์กรหรือหน่วยงานของท่านมีหน้าที่อย่างไรบ้าง

.....
หน้าที่หลัก ๆ ก็มีให้คณะกรรมการเสนอโครงการเกี่ยวกับการดูแลสุขภาพของชาวบ้าน เช่น ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค ให้คณะกรรมการแต่ละหมู่ที่เป็นตัวแทนของชาวบ้านมารับนโยบายจากทางกองทุน และให้หมู่บ้านเสนอโครงการตั้งแต่เด็กในครรภ์ จนถึง วัยสูงอายุ หรือ พุดง่าย ๆ ว่าตั้งแต่เกิดจนตาย งบประมาณของ สปสช. จะอยู่ในกลุ่มของ อสม. ให้ อสม.เสนอโครงการเข้ามา แล้วทางนี้ก็จะพิจารณาว่ามันเข้าข่าย ในหลักการที่จะอนุมัติงบประมาณนี้ การอนุมัติจะต้องดูจากระเบียบข้อบังคับว่า นำไปใช้อุปกรณ์ไม่ได้ นำไปแจกจ่ายก็ไม่ได้ เป้าหมายจริงๆแล้วเป็นการดูแลสุขภาพ ป้องกันโรค แต่มันก็ไม่ค่อยกระจ่างสำหรับคณะกรรมการที่จะทำ

โครงการเข้าไป

2. องค์กรของท่านจัดกิจกรรมการพัฒนา อย่างไรบ้างในตำบลทุ่งพระยา

กิจกรรมที่ออกจาก สปสช. มันก็พูดยากนะ เช่น เขาบอกให้ดูแลเด็กแรกเกิดหรือผู้สูงอายุ แต่ความจริงแล้ว อสม. ก็ดูแลอยู่ทุกวัน พูดได้ว่าดูแลตามหน้าที่ แต่งบประมาณของ สปสช. มันเป็นกองกลางที่หน่วยงานเขาส่งมา โดยที่ชาวบ้านยังไม่ได้ดำเนินการเป็นรูปธรรมว่าจะทำอย่างไรให้มันเกิดประโยชน์กับส่วนรวมอย่างแท้จริง ที่มีทำโครงการเข้ามา ก็ เช่น การรณรงค์ต่อต้านยาเสพติด ก็เพียงแต่เสนอโครงการเข้ามา ทางนี้อนุมัติมาครั้งหนึ่ง อย่างเช่น เสนอมาสองหมื่น ทางนี้ก็อนุมัติไปหมื่นหนึ่ง แล้วคุณต้องทำรายงานเข้ามาพร้อมลายเซ็น หลักฐานต่าง ๆ ให้ครบ ว่าคุณไปดำเนินการสำเร็จแล้วหรือยัง แล้วก็จ่ายส่วนเหลือไป แล้วก็มีการออกกำลังกาย แอโรบิค ซึ่งชาวบ้านบางส่วนก็ให้ความร่วมมือดี บางส่วนก็ไม่มีเวลาที่จะมาเดิน

3. องค์กรของท่านมีบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้โดยการถ่ายทอดความรู้ตามประเด็นการทำงาน ให้กับสมาชิก คณะกรรมการ และประชาชนในตำบล อย่างไรบ้าง

ก็มีการประชุมชี้แจงในเรื่องของงบประมาณ ของ สปสช. องค์กรความรู้จริง ๆ แล้วเขาให้อสม. ดำเนินการ โดยให้อสม. อบรมแต่ละปี ปีละสองสามครั้ง โดยทางหน่วยงานของสาธารณสุข เข้ามาดำเนินการ สำหรับที่ กองทุน สปสช. ก็ให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการจัดการงบประมาณ โดยถ้าเรามีเรื่องเดือดร้อนเกี่ยวกับสุขภาพในหมู่บ้าน เราก็สามารถของบประมาณจาก สปสช. เข้าไปดำเนินการได้ ก็มีประโยชน์เหมือนกัน

4. องค์กรของท่านมีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเข้าร่วมทำงาน โดยวิธีการใดบ้าง

ไม่มี ก็เป็นการเสนอรายชื่อเข้ามาจากหมู่บ้านตามสัดส่วน หลัก ๆ ก็ดำเนินงานโดยกรรมการ

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

1.1 องค์กรของท่านมีวิธีการคัดเลือกปัญหาเพื่อนำมาจัดทำเป็นกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

วิธีการก็คือจัดทำแผนและเสนอโครงการตามแผน โดยให้กลุ่ม อสม.ทำ แต่ทำแล้วบางคนทำผิด ทำถูก ตอนนั้นก็ให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุข (ของ อบต.) ช่วยจัดทำแผนให้ ก็มีคณะกรรมการที่แต่งตั้งมาช่วยกันคัดโครงการ ว่าผ่าน ไม่ผ่าน อนุมัติ หรือ ไม่อนุมัติ จะมีคณะกรรมการโหวตกัน

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

2.1 องค์กรของท่านมีวิธีการวางแผนดำเนินกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

วิธีการก็คือให้ใครก็ได้ในหมู่บ้านเสนอโครงการเข้าไป และมีคณะกรรมการรับรองว่าผู้รับผิดชอบโครงการ ผู้เสนอโครงการ ประธานดำเนินงาน คณะกรรมการมีตัวตนจริง เรียกประชุมตัวแทนแต่ละหมู่เข้าประชุม และคัดเลือกกัน

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

3.1 องค์กรของท่านมีการรวบรวมเงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ จากคณะกรรมการ และสมาชิก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

ช่วงนายกคนแรก ก็จะมีการเก็บเงินสมทบ หลังคาเรือนละ 30 บาทเพื่อนำมาสมทบในกองทุน แต่มันก็ขัดกันอยู่ว่ามีบางหมู่บ้านเขาไม่ให้ความร่วมมือ เขาบอกว่าการเก็บเงินมันไม่ใช่เงินส่วนนี้ สปสข. เขาให้มา อบต.ก็สมทบไปส่วนหนึ่ง แล้วถ้าให้ชาวบ้านสมทบไปอีกจะเอาเงินไปทำอะไร มันจะผิดวัตถุประสงค์

3.2 องค์กรของท่านจัดให้อาสาสมัคร เข้าร่วมปฏิบัติงานตาม กิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

อย่างคณะกรรมการเราทำงานก็จะมีเบี้ยเลี้ยง หรือค่าตอบแทนนะ คณะกรรมการก็ต้องมีหน้าที่รับทราบนโยบายของกองทุน ติดตาม โครงการที่อนุมัติออกไป และมีการอนุมัติโครงการ

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

4.1 องค์กรของท่านมีวิธีการติดตามและประเมินผล กิจกรรม/ โครงการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

ก็มีการแต่งตั้งในที่ประชุม มีกรรมการตรวจสอบ กรรมการอนุมัติโครงการ กรรมการติดตามประเมินผล แต่ก่อนเราไม่มีเจ้าหน้าที่ส่วนสาธารณสุขใน อบต. เขาให้ นายก อบต. กับ

คณะกรรมการรับผิดชอบโครงการ บางครั้ง นายก ก็ไม่มีเวลามาดูแลในส่วนนี้ ตอนนี้มีเจ้าหน้าที่มาดูแลในส่วนนี้ทำให้มันง่ายขึ้น ก็จะมีการสรุปแผน สรุปโครงการว่าโครงการแล้วเสร็จไปที่โครงการยังไม่แล้วเสร็จก็โครงการ

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานขององค์กรประชาชน

1. ในการทำงานที่ผ่านมาองค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคภายในองค์กรอย่างไรบ้าง

.....

ปัญหาที่พบเราก็คือ เราไม่มั่นใจในเรื่องระเบียบในการดำเนินงานนะ ทำอย่างนี้ไปจะถูกระเบียบมั้ย จะโดนเรียกเงินคืนมั้ย

2. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ ในตำบลทุ่งพระยา อย่างไร

.....

มันแยกกันอยู่นะ มันยังไม่ได้ทำงานเชื่อมโยงกัน อย่างกองทุนสวัสดิการชุมชน เขาก็จะไต่ถามประมาทมาจากอีกองค์กรหนึ่ง เราไม่ได้ประสานงานกัน อยู่คนละหน่วยงานกัน การทำงานร่วมกันขององค์กรประชาชน มันร่วมกันได้นะ ถ้าคนเราไว้ใจกัน ถ้าคนเคยทำงานร่วมกันมาก่อน ในภาพรวม เคยเป็นนายก เคยเป็นเลขา หรือ อบต.มาก่อน ก็ารู้กัน แต่หลัก ๆ ก็มาจากคนเหล่านี้แหละที่เข้ามาทำงานในองค์กรประชาชน ปัญหาไม่ทำงานร่วมกันก็เพราะผลประโยชน์ กองทุนต่าง ๆ มันผลประโยชน์เยอะนะ ถ้าเสนอเรื่องเข้าไปแล้วงบประมาณตกมา เขาโอนเงินมาให้เยอะแล้วการดำเนินงานมันอยู่เฉพาะกลุ่มเล็ก ๆ ถึงกระจายไป มันก็อยู่ในกลุ่มเล็ก ๆ มันมีผลประโยชน์อยู่ ทำให้มันโยงเข้าไปในกลุ่มอื่น ๆ ได้ยาก เพราะว่าเขาเห็นแล้วว่าผลงานนะ คนเคยร่วมงานกัน ไปประชุม สัมมนา ด้วยกัน รู้เลยว่างบประมาณส่วนนี้มันตกมาเยอะ แต่พอสรุปแล้ว การดำเนินงานการเงิน การบัญชี มันมีปัญหา การปิดงบดุล มันมีปัญหาทุกปี มันปิดงบดุลไม่ลง

3. ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เช่น อำเภอ องค์กรบริหารส่วนตำบล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรค อย่างไรบ้าง

.....

อย่างกองทุนหลักประกันสุขภาพ ลงมาให้ทาง อบต. ดำเนินการ มันนะซ้ำ เพราะ อบต. ส่วนหนึ่ง เขาก็พัฒนาในเรื่องถนน หนทาง ไฟฟ้า อุปโภคบริโภคอยู่แล้ว พอเอาส่วนนี้มาให้เขาดูแล มันไม่ดีเท่าที่ควร มันควรเป็นองค์กรโดยเฉพาะเลย มันคิดอยู่ระเบียบเขียนให้นายก อบต.

เป็นประธานกองทุน มันติดมากเลยนะส่วนนี้ ถ้าในมุมมองของผม ถ้านายก ไม่ได้เป็นประธาน กองทุน เป็นชาวบ้าน ชาวบ้านธรรมดาที่มีเพาเวอร์ เป็นหน่วยงานเหมือนกับ อสม. ให้รับผิดชอบในด้าน สปสช. จริงจังเลยนะ รับเงินมาเท่าไรก็สมทบเข้าไป มีกิจกรรมอื่น ๆ ดำเนินการตามมติที่ประชุมของคณะกรรมการ จะคิดว่า คล่องกว่า ถ้ามานั่งอยู่ นายก อบต. ผมว่า สปสช. เขาก็เกียจสรรหา เขาก็โยนมาให้ว่า นายก เป็นประธาน โดยตำแหน่ง เขารู้มัยว่า นายก บริหารได้มัยเงินก้อนนี้ มันก็จะตกหนักอยู่ที่ชาวบ้านและเจ้าหน้าที่ของ อบต. ดำเนินการ นายก เป็นเพียงในนามเช่นต่อนุมัติอย่างเดียว ไม่รับทราบเลยว่ามาอย่างไรไปอย่างไร สำคัญนะความรู้ความเข้าใจของนายก ถ้านายก เข่าขับเคลื่อนในด้านสุขภาพมันก็ไปได้ แต่ส่วนใหญ่มันเป็น ไปได้ยาก เพราะส่วนใหญ่นายกเข้ามา ก็จะพัฒนาในด้านโครงสร้าง เรื่องสุขภาพแทบจะไม่รู้เรื่องเลย บางครั้งมันก็ติดขัด

อย่างเจ้าหน้าที่ที่สำคัญ ตอนที่ไม่มีมันจะเคว้งคว้าง เพราะเราเป็นชาวบ้าน นายก ก็มาจากชาวบ้านโซ่มัย เราไม่มีพื้นฐาน หรือมีความรู้ในการจัดการงบประมาณของกองทุนฯพอมมีเจ้าหน้าที่ที่มีความรู้ มีประสบการณ์ มาจากที่อื่น มาขับเคลื่อนตำบลนี้ ถ้าชาวบ้านหรือนายก หรือคณะกรรมการให้ความร่วมมืออย่างจริงจังมันก็ดี แต่ถ้าปล่อยอหิเหล้อยเฉื่อยแฉะกันไป มันก็ท้อใจนะ เขาคงอยากจะย้ายหนี

4. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อย่างไรบ้าง

มันมีนะ ชาวบ้านเขาไม่เข้าใจเงินกองทุนหลักประกันสุขภาพ บางหมู่แทบไม่รู้เลยว่ามันมี บอกตรง ๆ ชาวบ้านนะ แม้แต่ผู้ใหญ่บ้านบางหมู่ยังไม่รู้เลยว่ามีเงิน สปสช. ถึงขนาดนั้นเลยนะ เพราะว่ามันตั้งคณะกรรมการผิดรูปแบบ มันเลยมีอุปสรรคที่ชาวบ้านไม่ให้ความร่วมมือ มันไม่ได้เป็นตัวแทนจากชาวบ้านอย่างแท้จริง

ชุดที่...9....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลทุ่งพระยา

อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

.....

สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 9

นายบุญเกื้อ แสงศาสตร์

คณะกรรมการกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลทุ่งพระยา

ณ ที่ทำการ อบต. ทุ่งพระยา

วันศุกร์ที่ 22 มีนาคม พ.ศ. 2556 เวลา 14.00-15.00 น.

.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ (นาย/ นาง/ นางสาว).....บุญเกื้อ.....นามสกุล.....แสงศาสตร์.....อายุ.....58.....ปี

ตำแหน่ง.....เลขานุการคณะกรรมการประสานงานศูนย์ อปพร ตำบลทุ่งพระยา

อาชีพปัจจุบัน.....ลูกจ้างชั่วคราว กรมชลประทาน

ระดับการศึกษา.....มัธยมศึกษาตอนปลาย.....

ระยะเวลาดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน....4....ปี ประสบการณ์ในการทำงาน.....4.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. องค์กรหรือหน่วยงานของท่านมีหน้าที่อย่างไรบ้าง

.....

มันก็มีหลายบทบาทนะ เกี่ยวกับอค์ศึภย วาดภย ที่มันมีความเดือดร้อนตรงไหนเราจะเข้าไปช่วย ไม่ระบูกัยนะ ไปทั่วเลย มีคนเจ็บ หรือมีอาชญากรรมเราก็เข้าไปช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย เราเข้าไปดูแลรักษาความสงบเรียบร้อย คุมงาน กันวัยรุนมันตีกัน

2. องค์กรของท่านจัดกิจกรรมการพัฒนา อย่างไรบ้างในตำบลทุ่งพระยา

.....

กิจกรรมอย่าง วันพ่อ วันแม่ ก็ทำความสะอาด ถนนหนทาง กิ่งไม้ที่มันขวางทาง เราก็ไปเลาะเอาออก เราก็ร่วมกับ อบต. ด้วย เพราะยังงี้ก็ต้องผ่านทางศูนย์ของ อบต. ด้วย เพราะ

นายก อบต. เป็นผู้อำนวยการศูนย์ อปพร. อย่างวันพ่อ วันแม่เราก็รวมตัวกัน คิดกัน จัดกิจกรรม ขึ้นมา

3. องค์กรของท่านมีบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้โดยการถ่ายทอดความรู้ตามประเด็นการทำงาน ให้กับสมาชิก คณะกรรมการ และประชาชนในตำบล อย่างไรบ้าง

.....

เกี่ยวกับชีวิต เกี่ยวกับอะไรหลายอย่าง ประสบการณ์มันมี อย่างเรื่องกู้ชีพ กู้ภัย เพราะเวลาไปฝึก เขาจะสอนหมดเกี่ยวกับการปฐมพยาบาล รถชนกันผู้บาดเจ็บ เราก็สามารถจะไปช่วยโดยผู้บาดเจ็บปลอดภัย ไม่เสียชีวิต จะได้ความรู้ตรงนี้ คือมันจะเป็นอัตโนมัติ การฝึกจะเป็นการอบรมโดยตรง การอบรม การช่วยชีวิต ทางศูนย์ อปพร. จะเปิดอบรมเป็นรุ่น รุ่นละ 50 คน จะเป็นรุ่น ๆ ไป

4. องค์กรของท่านมีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเข้ามาร่วมทำงาน โดยวิธีการใดบ้าง

.....

เราก็อาศัยการเปิดฝึกเป็นรุ่น ๆ ไป พอฝึกมาก็อาศัยว่าเป็นคนหนุ่มไฟแรง เราก็เข้าไปวันนี้ไปออกตรวจกันนะ ตอนนั้นก็นายทนาย (นายก อบต. สมัยที่ผ่านมา) เป็นผู้อำนวยการศูนย์ ก็เลยบอกกับท่านว่า จัดให้ อปพร. ใหม่ ออกตรวจกันนะ เพราะว่ามีความเดือดร้อน ของหลายรุ่นมีการก่อวินาศกรรม จับกลุ่ม ก็เอาพวกผมไปช่วยตำรวจ เพราะตำรวจมีกำลังน้อย คือเราก็วิ่งออกตรวจ เห็นคนไม่สบายเราก็เข้าไปช่วยได้ คือบ้านถูกงัดก็แจ้งไป คือใจมันชอบใจ คือชอบช่วยเหลือคือเห็นอะไรผิดหู ผิดตา มันไม่ดีเราก็อยากเข้าไปช่วย มีส่วนร่วมกับทางราชการด้วย เพราะตำรวจกำลังเขาไม่พอ อย่างบ้านเรามันคิดว่าจะอยู่ชายแดนหน้อย เป็น อปพร. ได้ช่วยเหลือประชาชนได้มากกว่า อย่างเป็นชาวบ้าน บางคนเขาไม่เข้าใจ ก็จะไม่มาอยู่กับเรา อย่างเป็น อปพร. แต่งเครื่องแบบเขาจะเชื่อใจเรานะ

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

1.1 องค์กรของท่านมีวิธีการคัดเลือกปัญหาเพื่อนำมาจัดทำเป็นกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

ตอนนี้มันก็มีนะ ก็คุยกันในสมาชิก อปพร. อย่างเราไม่มีอุปกรณ์ อย่างพวกหมวก พวกเสื้อสะท้อนแสง กระบองไฟ เราก็ริเริ่มจัดงานวัน อปพร. หาทุนมาช่วยในส่วนตรงนี้ก็อยู่

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

2.1 องค์กรของท่านมีวิธีการวางแผนดำเนินกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

เราก็มีการวางแผนทำงานกันนะ แต่ถ้ายังไม่มีการขอร้องเราก็จะยังไม่ออก อย่างเขามีแจ้งมาว่า ตรงนี้มีคนร้ายลักกรด ผมได้รับข่าวสาร ก็จะแจ้งประธานศูนย์ ขออนุญาต ว.4 เหตุลักทรัพย์ 200 หรือ 241 อะไรอย่างนี้ คือเราเตรียมพร้อมเสมอ

เราก็มีการจัดประชุมกันนะ อย่างปัญหาหลายเรื่อง องค์กรเรามันก็ยังไม่มีความที่แน่นอน หมายความว่า กฎหมายเขามีเงินช่วยเหลือ อย่างออกไปปฏิบัติงานบาดเจ็บ เขาก็มีเงินช่วยเหลือให้ ถ้าเกิดการตายก็จะได้ค่าปลงศพ แต่ตอนนี้มันก็ยังไม่ มี เราก็ต้องตั้งชมรมฌาปนกิจ อปพร. ขึ้นมาอีก อปพร.ที่เป็นมันไม่มีเงินเดือนกิน เราก็ช่วยกันคิดขึ้นมาช่วยเหลือตรงนี้กันไป เราก็ประชุมกัน ทุกเดือนนะ ทุกวันที่ 22 ของเดือน ใครมีอะไรก็ถกกันในที่ประชุม ระเบียบวินัยของ อปพร. เป็นอย่างไร อย่างแผนประจำปี ยังไม่ได้ทำแผน มีแต่การบันทึกเอาไว้ว่า เราทำกิจกรรม อะไรกันบ้าง เกิดเหตุอะไร ที่ไหน อย่างไร

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

3.1 องค์กรของท่านมีการรวบรวมเงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ จากคณะกรรมการ และสมาชิก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

การระดมทุนก็กระเป๋ใคร กระเป๋ามัน จากนั้นก็มารวมกัน ประธานนี่ก็หนักหน่อย รองลงมาก็เลขา เอาไปใช้จ่ายเวลาจัดกิจกรรมกัน อย่างจัดงานวัน อปพร. นี่ก็ขายบัตร เงินเหลือก็มาใช้จัดกิจกรรมกัน เงินขายบัตรได้ หักค่าโต๊ะ ค่าหมวก ค่าเสื้อสะท้อนแสง ไฟฉายวิทยุ อะไรไป เหลือเราก็จะเก็บสะสม

3.2 องค์กรของท่านจัดให้อาสาสมัคร เข้าร่วมปฏิบัติงานตาม กิจกรรม/ โครงการ ในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

ตอนนี้งานหลัก ๆ ก็จะเป็น โบกเรด ที่ตลาดนัด จัดจรรยาภรณ์ แล้วก็ทางกรมประมง เขาขอกำลังช่วง ถูควางไข่ของปลา เขาเอาพันธุ์ปลามาปล่อยแล้วก็ขอกำลังทางนี้ไปเผื่ออ่างเก็บน้ำ

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมิน

4.1 องค์กรของท่านมีการติดตามและประเมินผล กิจกรรม/ โครงการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

ประเมินยังไม่ได้ทำ แต่ฟังจากเสียงตอบรับจากชาวบ้าน ชาวบ้านเขาก็เห็นชอบด้วยนะ อย่างกรณีที่ผมบอกเรื่อง ช่วยน้ำท่วม เขาก็มีผลตอบรับทันที เขาถามว่ามาจากไหน เราก็บอกว่ามาจากทุ่งพระยา เขาก็บอกว่าขอให้มีความสุข ความเจริญนะ ที่เข้ามาช่วย เขาก็ขอบคุณมา

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานขององค์กรประชาชน

1. ในการทำงานที่ผ่านมาองค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคภายในองค์กรอย่างไรบ้าง

.....

ก็ไม่มีเครื่องมือปฏิบัติงาน อย่างที่บอกไปนะ พวกหมวก วิทยุ เสื้อสะท้อนแสง แล้วก็อย่างเรื่องเรือ ต้องมีพร้อม เรามีอ่างเก็บน้ำในพื้นที่ คนเขาไปเที่ยวจมน้ำ เราก็บอกไม่ได้ เพราะเราไม่มีเรือ ศูนย์ อปพร. ก็เล็ก ๆ เป็นชั่วคราว ถ้ามีศูนย์จริง ๆ จะปฏิบัติงานได้ดีกว่า มีเจ้าหน้าที่มาเข้าเวร ปัญหาของตัว อปพร.เอง ก็เป็นเรื่องความรู้ ความชำนาญ บางทีเกิดอุบัติเหตุขึ้นมา มันจะไปดึงคนออกมาเลย ไม่ได้ มันต้องมีวิธีการ บางคนตกใจจะรีบช่วยคน เวลาเกิดอุบัติเหตุ แต่ก็จะทำให้เขาเสียชีวิตได้ แล้วงบประมาณก็ไม่มีนะ อปพร. ไม่มีเลย ถึงจะต้องหาทุนกันขึ้นมา

2. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ ในตำบลทุ่งพระยา อย่างไร

.....

ไม่เคยทำงานร่วมกัน ต่างคนก็ต่างทำงานของเขาไป เราไม่ก้าวก่ายกันใจ แต่ก็ทำให้ไม่รู้ข้อมูลกัน แต่ถ้ามาจับเข้าคุยกัน อย่าง อสม. อย่างองค์กรอื่น ๆ นะ จะทำให้เกิดกิจกรรมร่วมกัน จัดงานจัดการอะไรจะได้ใหญ่ๆ ไปเลย

3. ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เช่น อำเภอ องค์กรการบริหารส่วนตำบล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรค อย่างไรบ้าง

.....

กับ อบต. ก็เรื่องงบประมาณ ทาง อบต. เขาบอกว่ามันไม่มีระเบียบให้เบิกจ่ายเงินให้ เขาทำไม่ได้ ผมไปถามทางจังหวัด เขาก็ว่ามันไม่ได้เป็นหลัก ๆ อย่างน้ำท่วม วาดภัย ที่จังหวัดเขาจะดึงงบประมาณมาช่วยได้ มันเป็นเรื่องที่เขาพิจารณากันอยู่ ผมไปประชุมที่อำเภอก็พบปัญหานี้กันอยู่ อยากให้ไปไล่ข้างที่เขาอ้างฎาใน ก็ส่งเขาไป แต่ไม่มีอาวุธให้เขา มีแต่ตัวเปล่า ๆ เขาไปนะ ไปเสร็จข้างล้อม ห้าหกสิบเชือก ล้อมไม่ให้ อปพร. ออก ในที่ประชุมก็ถกกัน เรื่องขออาวุธ แต่กฎหมายเขาก็ว่ามันไม่มีอยู่

อบต. น่าจะสนับสนุนให้ อปพร. มันเดินไปได้ ก็ต้องช่วยเรื่องอุปกรณ์ เรื่องเครื่องมือ ปฏิบัติงานก่อน เรื่องเงินเดือนยังไม่ต้องไปพูดถึงนะ อย่างงบประมาณควรมีนำร่องให้ก่อน ให้เรา ทำกิจกรรมได้ อย่างถ้ามีเจ้าหน้าที่โดยตรงก็จะช่วยได้โดยตรง ถ้ามี เขาจะดูข้อกฎหมาย เขาจะจัดให้ เราได้ อุปกรณ์ส่วนไหนที่ขาดไป เขาน่าจะหาให้เราได้ ทุกวันนี้ไม่มีเจ้าหน้าที่โดยตรงเขาก็ไม่กล้า ทำให้ตรงนี้ ถ้ามีเจ้าหน้าที่ป้องกัน ขาดเหลืออะไรน่าจะช่วยเราได้นะ ตรงนี้

4. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ตำบล
ทุ่งพระยา อย่างไรบ้าง

.....
ไม่มีนะ เขาก็คือใจที่เราไปช่วยเขา เวลาเราทำกิจกรรมให้ส่วนรวม ตัดต้นไม้ขวางทาง หรือ
อะไร ชาวบ้านเขาก็มาร่วมกันเราดี

ชุดที่.. 10.....

แบบสัมภาษณ์

เรื่อง บทบาทและการมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นตำบลทุ่งพระยา
อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

.....
สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลคนที่ 10

นายไพรวรรณ ศรีวัง

รองประธานกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลทุ่งพระยา

ณ ที่ทำการ อบต.ทุ่งพระยา

วันอังคารที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2556 เวลา 13.00-14.00 น.

.....

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ชื่อ (นาย/ นาง/ นางสาว).....นายไพรวรรณ.....นามสกุล.....ศรีวัง.....อายุ.....43.....ปี

ตำแหน่ง... ..รองประธานกองทุนหลักประกันสุขภาพตำบลทุ่งพระยา.....

อาชีพปัจจุบัน.....ธุรกิจส่วนตัว.....

ระดับการศึกษา.....ประถมศึกษา.....

ระยะเวลาดำรงตำแหน่งในปัจจุบัน....3....ปี ประสบการณ์ในการทำงาน.....6.....ปี

ตอนที่ 2 บทบาทขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. องค์กรหรือหน่วยงานของท่านมีหน้าที่อย่างไรบ้าง

.....
หน้าที่ส่วน ๆ หลักคือ การได้ช่วยชุมชน ช่วยผู้สูงอายุ แต่ก่อนก็ทำโครงการตัดแว่น
ให้ผู้สูงอายุ เราก็แจ้งไปทางผู้ใหญ่บ้าน อบต. ให้ผู้สูงอายุที่สายตาไม่ดี เข้ามาตัดแว่น แล้วช่วงหลัง
มาก็เป็นการมาออกกำลังการกันตามสถานที่ ตามหมู่บ้าน ที่เขามาจัดกัน ตอนนี้ที่เราดูก็เรื่องสุขภาพ
เป็นหลัก

2. องค์กรของท่านจัดกิจกรรมการพัฒนา อย่างไรบ้างในตำบลทุ่งพระยา

.....

หลัก ๆ โครงการที่เขาทำกันมาก็มีคัดกรองเบาหวาน ตรวจโรค แล้วก็ตั้งครรภก่อนวันเรียน เราให้อนุกรรมการที่เป็น อสม. หมู่บ้าน ทำโครงการกันเข้ามา แล้วก็เราก็คัดกัน อนุกรรมการส่งเรื่องเข้ามา แล้วก็มาพิจารณากันว่าเรามีงบประมาณเท่านี้ จะจัดกิจกรรมกันมีค่าใช้จ่ายอะไร มีรายละเอียดบอกทั้งหมด แต่ส่วน ๆ ทางหมู่บ้าน เขาจะเอาประธาน อสม. บางหมู่บ้านจะเป็นสมาชิก อบต. บางคนก็เป็นกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นคณะอนุกรรมการ

3. องค์กรของท่านมีบทบาทการเป็นแหล่งเรียนรู้โดยการถ่ายทอดความรู้ตามประเด็นการทำงาน ให้กับสมาชิก คณะกรรมการ และประชาชนในตำบล อย่างไรบ้าง

หลัก ๆ ที่เราก็คงจะเป็นด้าน ๆ ไป เช่น ผู้สูงอายุก็จะเป็นเรื่องการดูแลสุขภาพ ขึ้นอยู่กับโครงการที่เสนอมานะ บางทีโครงการเสนอมานะเรื่องการดูแลสุขภาพ ก็ต้องพาผู้สูงอายุ กินอย่างไร ๆ เราก็อำนาจไปทำตามรายละเอียดที่เสนอมานะ

4. องค์กรของท่านมีการสร้างเครือข่ายอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมทำงาน โดยวิธีการใดบ้าง

เราก็จะมีการคัดเลือกคณะกรรมการเข้ามาโดยมีวาระกันคราวละ 2 ปี โดยเสนอไปทางประธาน อสม. แต่ละหมู่ บางทีคนเป็นประธานก็ไม่ได้เป็นกรรมการ เาคนที่ข้างเคียงมาก็คัดมาจาก อสม. โดย ประธาน อสม. จะให้เป็นอนุกรรมการทั้งหมดเพื่อประชุมจะได้รับทราบร่วมกัน

ตอนที่ 3 การมีส่วนร่วมขององค์กรประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา

1.1 องค์กรของท่านมีวิธีการคัดเลือกปัญหาเพื่อนำมาจัดทำเป็นกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

เค้าจะนัดกันว่าวันนี้จะส่งโครงการนะ ก็ให้เอาโครงการทุกหมู่บ้านมานำเสนอ ก็เอาหัวเรื่องมาให้คณะกรรมการดูว่า โครงการนี้ส่งตรวจคัดกรองเบาหวาน พอถึงวันพิจารณาจริง เจ้าของโครงการก็ต้องมานำเสนอให้คณะกรรมการว่าโครงการทำอย่างไรบ้าง จะอนุมัติหรือไม่อนุมัติก็แล้วแต่คณะกรรมการ แต่ส่วนมากจะไม่มีปัญหา เพราะรายละเอียดเขาจะศึกษาจากข้อมูลเก่า เขาจะให้เงิน 80 เปอร์เซ็นต์ไปดำเนินการก่อนแล้ว ไม่ทำโครงการแล้วเสร็จก็มารับเงินส่วนที่เหลือ เภณท์การพิจารณาก็จะมาจากคุณหมอมาร่วมพิจารณาเป็นหลัก จะมีหมออนามัย หัวหน้าสาธารณสุข และรองนายก เป็นคณะกรรมการ

2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม

2.1 องค์กรของท่านมีวิธีการวางแผนดำเนินกิจกรรมพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

เราก็มีวางแผนก็คือการเอาโครงการเดิมมาเปรียบเทียบว่า ตัวที่เราแล้วจัด โครงการกันมันไปถึงประชาชนจริงมั๊ย เรากลัวว่างประมาณมันลงไปแล้วมันไม่ถึงที่ประชาชน คือ อาจจะถึงอยู่แต่การประสบความสำเร็จเราดูที่การประเมินกิจกรรมอีกทีหนึ่ง ส่วนมากจะเป็นการเสนอโครงการเข้ามา สิ้นปีจะเสนอโครงการเข้ามาใหม่ ช่วงเดือนพฤศจิกายน เราก็เอามาเข้าแผน เราจะมีการประชุมพิจารณาโครงการกันเดือนละครั้ง ในเดือนมีนาคม เมษายน แล้วก็พฤษภาคม ถ้าเกินนั้นมันก็จะไม่ทัน วิธีการที่เขาเสนอเข้ามา ก็เช่น โครงการคัดกรองเบาหวาน จะมีรายละเอียดเข้ามา เอาผู้สูงอายุอายุตามเกณฑ์ มีรายละเอียดเข้ามา แล้วก็มาคัดกรอง มีหมอบ อสม. เข้ามาคัดกรอง ค่าใช้จ่ายก็มี ค่าวิทยากร และก็น้ำ ค่าอาหาร เราก็จะจ่ายงบประมาณให้เขา

3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน

3.1 องค์กรของท่านมีการรวบรวมเงินทุน และวัสดุอุปกรณ์ จากคณะกรรมการและสมาชิก เพื่อใช้ในการจัดกิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

งบประมาณมาจากเงินอุดหนุนของ อบต. ปีที่แล้วก็สามแสนกว่า แล้วก็รัฐอุดหนุนให้อีกเป็นรายหัว ให้เอามาใช้ในกองทุน สปสช. แต่ส่วนของคณะกรรมการก็ยังไม่ได้มีการระดมกัน ยังไม่เห็นมีนะ

3.2 องค์กรของท่านจัดให้อาสาสมัคร เข้าร่วมปฏิบัติงานตาม กิจกรรม/ โครงการในการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไร

.....

กรรมการ สปสช. จะมีหน้าที่แยกกันไป กรรมการคัดกรอง ก็จะมีหน้าที่คัดกรองโครงการตามที่มีการเสนอเข้ามา แล้วก็มีการคัดชื่อมาเป็นคณะกรรมการตรวจสอบโครงการอีกส่วนหนึ่ง ประมาณ 5 คน

4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

4.1 องค์กรของท่านมีวิธีการติดตามและประเมินผล กิจกรรม/ โครงการพัฒนาท้องถิ่น อย่างไรบ้าง

.....

ตอนสรุปยอดสิ้นปีมันจะมีนะ ว่าทำโครงการอะไรไปบ้าง ใช้เงินไปทำอะไร ทำอะไรไปบ้าง แล้วก็มีการไหนที่ยังไม่เบิกเงิน ยังไม่ส่งงานเพื่อรับเงินอีก 20 เปอร์เซ็นต์

ก็จะมีการแจ้งให้คณะกรรมการทราบ อย่างการประเมินผลก็มีการตั้งเกณฑ์กันไว้ อาศัยการประชุม แล้วก็สำรวจความพึงพอใจจากชาวบ้าน

ตอนที่ 4 ปัญหาและอุปสรรคในการทำงานขององค์กรประชาชน

1. ในการทำงานที่ผ่านมาองค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคภายในองค์กรอย่างไรบ้าง

.....

ปัญหาก็คือ ทางคนเสนอโครงการมาไม่พร้อมกัน บางคนส่งมาสามสี่โครงการ ก็ต้องอนุมัติไปเรื่อย ๆ มันจะช้า มันไปดึงคนอื่น ตอนนี้ก็ให้ส่งแค่ 26 เมษายน ไม่ส่งก็ตัดงบบอกไป

2. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานร่วมกับองค์กรประชาชนอื่น ๆ ในตำบลทุ่งพระยา อย่างไร

.....

ที่เจอก็เป็นเรื่องการประสานงานนะ นัดหมายให้ส่งโครงการเข้ามา ก็ไม่เข้ามาทัน อย่าง อสม. ฝึกวัคซีนหมาบ้า ก็ต้องสำรวจจำนวนหมาในหมู่บ้าน พอไม่มีข้อมูลเข้ามา ก็อนุมัติไม่ได้ ก็ทำงานกันไม่ทัน

3. ในการทำงานร่วมกับหน่วยงานของรัฐ เช่น อำเภอ องค์การบริหารส่วนตำบล และโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคอย่างไรบ้าง

.....

ไม่มีนะ เรายังไม่พบปัญหาอะไร เขาก็ให้ความร่วมมือมาดี

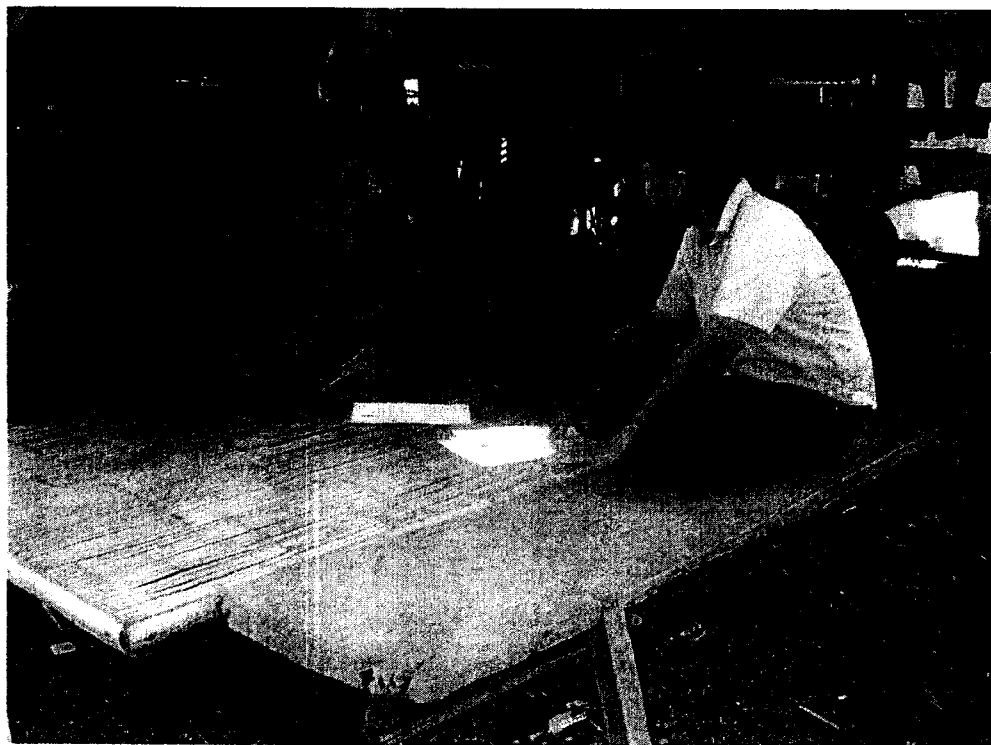
4. องค์กรของท่านพบปัญหาและอุปสรรคในการทำงานกับประชาชนในพื้นที่ตำบลทุ่งพระยา อย่างไรบ้าง

.....

อย่างคนในตำบลเรา เวลาเราไปสำรวจ เขาก็ถามว่าเราจะไปช่วยอะไร จะได้เงินเท่าไร อยากจะได้เป็นเงินปุ๊บปั๊บ เวลาเราไปถาม สรรวจหาข้อมูล เราไปถาม ขอข้อมูล ชาวบ้านก็หาว่าเราไม่ช่วยเหลือ เขาอยากให้เราช่วยเหลือ ได้ทันที คือเขาไม่เข้าใจ เขาต้องการเหมือนสั่งถ้วยเต๋ยเลย เราไปสำรวจก่อนเอาข้อมูลก่อน คนนี้เดือดร้อนอย่างไร เป็นอย่างไร บางคนผมเคยไปสำรวจ บางคนต้องการเงิน บางคนต้องการข้าว ความต้องการมันต่างกันไป เขาก็ให้ความร่วมมือดีนะ แต่เขาอยากได้ไว

.....

ภาพการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญระหว่างการเก็บข้อมูล

ภาพกิจกรรมการให้บริการด้านสาธารณสุขของกลุ่มอาสาสมัครสาธารณสุขมูลฐานตำบลทุ่งพระยา

ภาพกิจกรรมการให้บริการผู้พิการของอาสาสมัครพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์
เพื่อผู้พิการตำบลทุ่งพระยา

